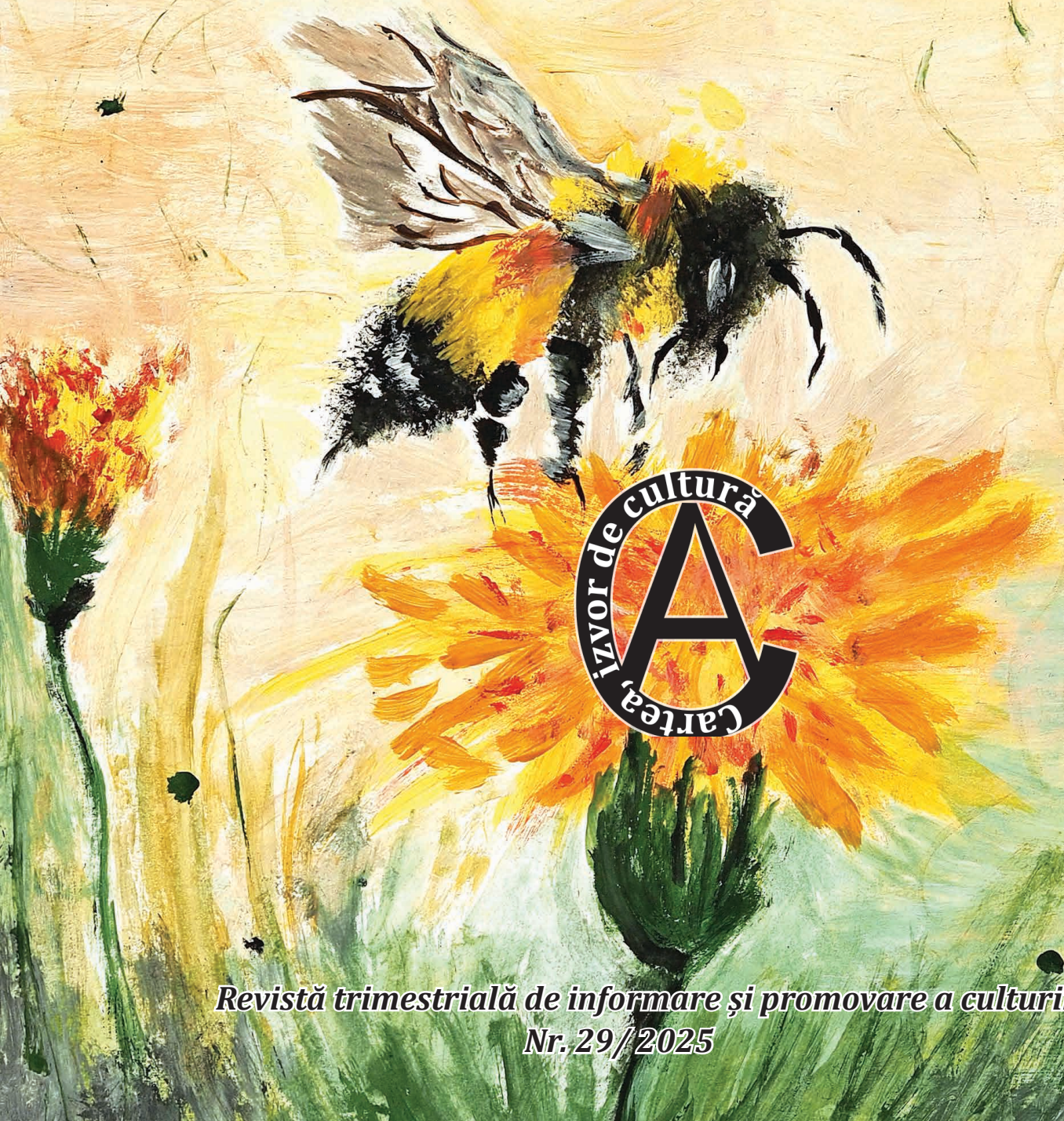

Revista

*Revistă trimestrială de informare și promovare a culturii,
Nr. 29/2025*

Revista

Fondator & Redactor șef: STelu Pop

Editor coordonator: Lilioara Macovei, Claudia Elena Peter, Raluca Macovei

Editor & tehnoredactare: STelu Pop

Corectura & revizuirea textelor: Raluca Macovei

Ilustrații - prelucrare: STelu Pop, Cristian Tömlö, Adrian Peter

Sursă ilustrații: Lucrări participante și premiate la Concursul național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025, Asociația BookLand, Adrian Peter, Julia H. Kakucs, Editura Eikon

Coperta 1 - 4, 2 - 3- prelucrare: STelu Pop & Cristian Tömlö

Coperta 1- „Zbor” - Premiul I - „ZCZF”- 2025, Duj Maria, 16 ani, Turda, Cluj

Coperta 4- „Copil care a învățat să zboare” - Premiul I - „ZCZF” - 2025, Pribeanu Stoian Natalia Ioana, 11 ani, București, Sector 2

Coperta 3: Revista AC & Cărți - editate și tipărite pe suport de hârtie de Asociația culturală „Cartea, izvor de cultură”- 2018-2025

Colaboratori nr. 29/2025:

Asociația BookLand, București

Adrian Peter

Emanuel Pope- Londra

Christian W. Schnek- Germania

Julia Henriette Kakucs- Germania

Viorel Ploșteanu - Irlanda

Editura Eikon, București

Gheorghe Pârlea

Notă: Autorii tuturor articolelor și creațiilor literare, publicate în Revista AC, își asumă integral răspunderea pentru conținutul materialelor pe care le semnează, precum și pentru sursa ilustrațiilor.

**Revista AC : ISSN 2601-5862
ISSN-L 2601-5862**

**Tipografie și editură : S.C. Print ATU S.R.L Sibiu
Str. Morilor nr. 17, 550197, România,
www.printatu.ro , e-mail: comenzi@printatu.ro telefon: +4 0728 067 23**

Cuprins

1. Editorial:

- Semințele viitorului cresc în prezent - Lilioara Macovei	pag.5
--	-------

2. Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”:

- Concursul național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025:	
- FINAL DE CONCURS!!! - Constantin Popuța	pag.6
- Date statistice ; Pliant - Fleyer Concurs (Cristian Tömlö)	pag.8
- Tabel premianți concurs - Secțiunea Literară	pag.9
- Tabel premianți concurs - Secțiunea Plastică	pag.12

3. Viziuni:

- „Împreună CONSTRUIM oameni”- Asociația BookLand România, București	pag.20
- Întâlnirile BookLand Evolution - inspirație, artă și cultură la Capitală, pentru elevi buni la învățătură din toată țara	pag.20

4. Creații spre universalitate - Lucrări participante și premiate la Concursul național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025

pag.23

- Lucrări literare:

- Zâmbet de copil în zbor de fluturi - Vlașin Adriana-Maria	pag.24
- De ce? - Pușculiță Sofia Maria	pag.25
- Primăvara a sosit - Chirilă Naomi	pag.25
- Poezie aerodinamică - Bork Erika	pag.26
- Despre tot ce am putea vorbi(dar nimeni nu o face) - Bork Erika	pag.27
- Paralelismul viselor - Bork Erika	pag.28
- ZBOR DE FLUTURI - Marcu Erika	pag.29
- Zgomote - Bulanași Denisa-Maria	pag.30
- Fetița care vorbea cu stelele - Szabo Evelin	pag.31
- Când ultima floare s-a închis - Kovacs David Tibor	pag.33
- Clara și Oglinda de ambră - Cojocaru Sofia-Renata	pag.35
- Ultima lumină - Mitea Antonia	pag.37
- Captivi în „labirintul” virtual - Bulgăreanu Maria	pag.38
- Viață de poet - Jucan Maria	pag.40
- Oftat de pădărită - Iovi Denisa Leontina-Maria	pag.41
- Rugă - Bulanași Mario-Nikolas	pag.42
- Șoapta nevăzutului - Jura Alesia	pag.43
- Zâmbet de copil în zbor de fluture - Trifan Meda	pag.43
- Zâmbetul lui Mihai - Blidar Mihai Ricardo	pag.44
- Scrisoare pentru Moșu' - Ionescu Sebastian	pag.45
- O excursie „interpanetară” - Ionescu Sebastian	pag.45
- Cei șase feciori de balaur - Rada Cristina Maria	pag.48
- O vacanță plină - Oacea Ioana	pag.49
- Cum o privire îți poate schimba viața într-o zi - Aruncutean Ema Iulia	pag.50
- Orașul care trăiește doar noaptea - Andrei Miruna Ioana	pag.52
- Fir de lumină... - Sandu Leonard	pag.52
- Valsuri de stele și iubire scrisă în efemeride - Luncan Cristina Anamaria	pag.54
- CRĂCIUNUL LA ȘCOALĂ - Drăgoiu Angelica	pag.58
- Seara de Crăciun - Török Alesia Carina	pag.59
- Psalm: reverie în doi - Bauer Andreea	pag.60
- Sub soare sau lună - Roșca Alessandra	pag.61
- pași de pisică - Olariu Iasmina	pag.62
- Înapoi - Olariu Iasmina	pag.62
- rostirea pe dos - Olariu Iasmina	pag.62
- Despre iubire - Marinescu Rafael Mihai	pag.63
- Dulce primăvară - Lazea Doru Gabriel	pag.64
- Zâmbet de copil - Sărăndan Constantin	pag.65
- Zâmbet de copil - Neculai Denisa	pag.65
- Lecții despre timp - Iusein Erdem	pag.66
- Cheia spre casă - Cega Lorena	pag.67
- Zorii sacrificiului - Tiu Eliza Rosanna	pag.69
- H13 - Pop Maria Daria	pag.72
- DUBLU ROȘU DELICIOS - Drăgănoiu Ioana	pag.73
- Lumina mea nefrântă - Răducanu Ema	pag.76
- Scrisori pentru mama, semnate cu dor - Ghilea Maria Iosana	pag.78
- Rugăciunea din pâine - Ogășan Vlad	pag.80
- Suflet de glie, dor nesfârșit - Georgescu Ioan Sebastian	pag.82

- Lucrări plastice participante și premiate la Concursul național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025	pag.84
5. In memoriam:	
- Universul Hortensiei Papadat Bengescu - Lilioara Macovei	pag.90
6. Orizonturi temporale:	
- POVARA VIEȚII ÎN CĂUTAREA SENSULUI - Christian W. Schnek	pag.96
7. Scriitori români din diaspora:	
- Emanuel Pope - Anglia:	
- Libertate	pag.99
- Doar câmpul și macii	pag.100
- Filatelie	pag.101
- Pentru că ești albă	pag.102
- Christian W. Schnek - Germania:	
- Libertatea?	pag.103
- DE CE NU AVEM CURAJ SĂ SPUNEM LUCRURILOR PE NUME?	pag.104
- Ce este poezia la urma urmelor!	pag.106
- TRANSSUBSTANȚIALITATE CREAȚIEI	pag.107
- Julia Henriette Kakucs - Germania:	
- ZMEUL/DER DRACHEN	pag.108
- ULTIMA ZI DE SEPTEMBRIE	pag.109
- UN POEM PENTRU TINE/EIN POEM FÜR DICH/VERS NEKED	pag.110
- Viorel Ploșteanu - Irlanda:	
- Sean Fluierici	pag.111
8. Semnal Editorial:	
- Lilioara Macovei - „Nivarsis”- o carte despre mister, iubire, artă	pag.114
- Claudia E. Peter - „Casa cu cinci ferestre”- ediție revăzută	pag.115
- Editura EIKON - Imaginea cuvintelor	pag.117
9.Pagina Artelor:	
- Adrian Peter - artist vitralist - Claudia E. Peter	pag.118
10. Remember - „Zâmbet de copil în zbor de fluturi ”(2020-2024):	pag.121
11. Zestrea strămoșească:	
- Gheorghe Pârlea - Miroslavești, Iași:	
- Nucul cel bătrân al vecinului, unealta unui destin	pag.122
- Cum a pus tata umărul - vorba vine - la colectivizarea satului	pag.124
- Lilioara Macovei:	
- Doina populară - expresia dorului și a jalei în sufletul românesc	pag.127
12. Parteneri & Sponsori & Colaboratori:	pag.131

Editorial

Semințele viitorului cresc în prezent

Lilioara Macovei

„Tineretul din ziua de azi...” a devenit o sintagmă foarte cunoscută și de multe ori cu nuanță spre negativ, dar să nu ometem că trebuie să stăm strâmb și să judecăm drept. Noi trăim timpuri în care talentul tinerilor are nevoie mai mult ca oricând de a fi descoperit, recunoscut, sprijinit și arătat lumii. De aici trebuie să pornim la dezvoltarea ideii. De când este lumea, în fiecare generație există o energie aparte, o forță invizibilă care arată oamenilor drumuri noi, îndemnându-i să îndrăznească, să creeze lucruri deosebite, să reinventeze lumea din jur în scopuri benefice și frumoase.

Că există și „demoni” care au scopuri bine conturate în a distruge orice, se știe foarte bine, dar nu pentru asta avem alocare de timp.

Tinerii aduc prospețime, curaj și dorință de realizare.

Având în vedere acest lucru, încercăm ca și prin apariția revistei noastre, să creăm un spațiu în care tinerele talente să se simtă bine primiți, să își găsească spațiul potrivit, să li se audă vocea și să știe că sunt văzute, ascultate și apreciate. Indiferent dacă vorbim despre ce pasiuni au (pictură, poezie, teatru, muzică, dans, fotografie) în spatele fiecărei încercări de a arăta ideea finală, s-o numesc așa, stă o inimă puternică și care merită să fie sprijinită. Ne-am convins de acest lucru pe tot parcursul existențial al publicației noastre și mai ales odată cu desfășurarea concursului pentru promovarea tinerelor talente.

De prea multe ori, tinerii au o reținere, o teamă, uneori prea mare, în a-și arăta pasiunile și le ascund în caietele, în carnețele prăfuite, legate strâmb, în sertare pline de schițe, în fișiere uitate pe computer. Ceea ce este mai uimitor, este tocmai teama de a nu fi judecați în ceea ce fac, de a nu fi înțeleși deloc sau pur și simplu lipsa de ocazii îi opresc să pășească în fața lumii și să-și arate abilitățile.

Atunci când cineva le spune „da, ai un dar, un talent, merită să continui”, privirea lor este alta și încep să creadă în puterea și pasiunile lor.

Această revistă este de câțiva ani buni, înainte de toate, o oglindă clară pentru sufletele lor. De reținut este faptul că nu vrem să îi schimbăm pentru că așa ar fi mai bine, nu vrem să le cerem să se încadreze în rețete sau șabloane STAS, vrem doar să le oferim calea necesară pentru ca fiecare să strălucească în felul său după talentul și munca lor. Frumusețea talentului stă tocmai în diversitate, în felul în care un vers al unei poezii poate emoționa, în modul în care o linie de creion sau o tușă groasă de pensulă, o culoare poate sugera o poveste întreagă, în armonia unei note muzicale care rămâne cu tine mult timp după ce cântecul s-a terminat.

Iată o altă temă supusă unei eventuale discuții.

Știm cu toții că lumea de astăzi nu este întotdeauna apropiată de cei care visează, destul de des, tinerii sunt cumva sfătuiți, mai mult obligați, să aleagă drumuri „practice” și „convenabile”, să poată trăi, să renunțe la pasiuni pentru siguranță, să uite de idealuri în fața realităților cotidiene ajunse, uneori, aspre. De aceea, acum este mai important ca niciodată să le amintim că arta, creativitatea și sensibilitatea sunt la fel de importante ca orice altă cale.

Scopul nostru este să aducem alături de tinerele talente și oameni care au mers deja pe acest drum, care știu ce înseamnă începutul, emoțiile (și greutatea) primei expuneri, fragilitatea primelor încercări pentru că experiența lor este un dar prețios și vrem să o împărtășim. În acest mod, tinerii știu că au alături pe cineva, că există modele care au reușit tocmai pentru că nu au renunțat la visuri, au muncit și au arătat de ce au fost în stare. Mai credem că fiecare tânăr are o poveste de spus, așa cum nu toți vor ajunge celebri, dar fiecare merită șansa de a fi ascultat. Uneori, un singur gest de sprijin poate schimba drumul unei vieți, un cuvânt de încurajare, un articol într-o revistă, o expoziție mică, o competiție locală, toate acestea sunt pași care deschid drumuri și sigur peste ani, poate vom privi în urmă și vom descoperi că un mare artist a început aici, timid, în paginile noastre. Aceste pagini nu reprezintă doar o simplă colecție de articole sau imagini, ele sunt mai mult de atât, sunt declarații de curaj, mărturii ale unor visuri care se nasc, căci fiecare text și fiecare imagine din această revistă este o fereastră către un univers interior.

Trebuie să deschideți aceste ferestre cu inima pentru bucurie și mulțumire.

Și dacă sunteți tineri creatori care citiți aceste rânduri, să știți că această revistă este pentru voi. Vă încurajăm să trimiteți, să scrieți, să arătați lumii ceea ce faceți. Nu așteptați momentul perfect, pentru că nu există, există doar dorința de a începe și bucuria de a împărtăși ceva autentic. La urma urmei, ceea ce contează nu este perfecțiunea, ci autenticitatea, originalitatea. Autenticitatea voastră este comoara cea mai de preț pe care o aveți.

Suntem aici pentru a o primi, pentru a o arăta lumii și pentru a o celebra cu optimism.

Fiecare talent descoperit și încurajat este o promisiune de lumină pentru toți.

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

NOI SŪȘTINEM ȘI PROMOVĂM CULTURA!

Sprrijinim talentul și pasiunea pentru cultură!

Asociația culturală „CARTEA, IZVOR DE CULTURĂ”; CIF: 38560862,
Turda, str. 22 Decembrie 1989, nr. 64, jud. Cluj ; www.carteaizvordecultura.ro

Cont bancar: RO08BACX0000001544194001 - UniCredit Bank Cluj

RO65BRDE130SV44425671300 - BRD Turda

e-mail: constantin.poputa@carteaizvordecultura.ro; stelu_p@yahoo.com

tel: 0740 641 516 ; 0741 400 096

FINAL DE CONCURS - 2025

Ediția a IX-a a Concursului național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”- 2025, concurs dedicat copiilor cu vârste de la 4-18 ani, întră în palmaresul acestui act cultural, de anvergură națională - unic prin definiție, participare și deschidere - la care au participat un număr de 14.830 copii din 41 de județe ale țării și Republica Moldova; s-au acordat 11.715 Diplome de participare, 3.115 Diplome și Premii - compuse din peste 10.050 reviste de cultură și cărți, materiale specifice, peste 5.200 lucrări plastice, 11.600 materiale promoționale (toate expediate, fizic, prin Poșta Română și curierat), expoziții, publicarea lucrărilor premiate și participante, în Revista AC și cartea „Antologia tinerelor talente”; s-au eliberat 4.800 Adeverințe de participare, profesorilor coordonatori și îndrumători, necesare dosarului personal.

Pe scena competiției talentului creator, literar și plastic, au concurat copii de diferite naționalități: români, maghiari, germani, ucrainieni, turci, tătari, rromi etc.; copii provenind din mediul rural și urban, din instituții educaționale și culturale de stat și private, exponenți ai unităților educative: de la grădinițe și clase pregătitoare, la școli primare și școli gimnaziale, școli de învățământ special, școli și licee speciale pentru elevi cu dizabilități, licee teoretice și tehnice, școli profesionale, colegii naționale, școli și licee de artă, licee teologice, palate și cluburi ale copiilor, asociații, centre de creație și excelență, școli internaționale etc.

Au participat copii din mediul rural (49%) și urban (51%); școli primare și gimnaziale (39%), licee și colegii (31%), palate și cluburi ale copiilor (6%), școli, licee, colegii de arte (6%), CȘEI (10%), grădinițe (8%).

La ediția a IX-a a Concursului național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”- 2025 au fost înscrise în concurs 240 de lucrări la Secțiunea literară și 676 de lucrări la Secțiunea Plastică, participând copii din 35 de județe ale țării și din Republica Moldova.

În perioada 15 07 2025 - 31 07 2025 s-a expediat 966 Diplome, cu următoarea componentă:

- 255 Diplome Premii; premii alcătuite din: 300 exemplare Revista AC și cartea Antologia tinerelor talente - editate și tipărite de Asociația culturală „Cartea, izvor de cultură”, 500 cărți specifice celor două secțiuni - literară și plastică, materiale specifice creației plastice;
 - 661 Diplome de participare;
 - 50 Diplome de Excelență;
 - 600 materiale promoționale;
 - 150 lucrări plastice;
 - 410 Adeverințe și Atestate de participare pentru profesorii îndrumători și coordonatori.
- Expedierea s-a făcut prin Poșta Română și curierat.

Asociația culturală „Cartea, izvor de cultură”, în parteneriat cu Palatul Copiilor Cluj & Clubul Copiilor din Turda, județul Cluj sunt organizatorii celei de-a noua ediție a Concursului național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”- 2025, care s-a desfășurat în perioada: 15 03 2025 - 31 08 2025 ; cu sprijinul logistic și financiar al următoarelor unități: BookLand Romania București, Consiliul Județean Cluj, Compania de Apă Arieș S.A. Turda, S. C. Wilo Trans S.R.L. Cluj Napoca, S.C. I & C Transilvania Construcții S.R.L & S.C. Transilvania Impact S.R.L. Turda, S.C. Agroliv S.R.L. Turda, S.C. A.M.P. Grup S.R.L. Craiova, S.C. Viamso S.R.L. Câmpia Turzii, S.C. Librali Cart S.R.L. Turda, S.C. RYS Water Project Vișoara S.R.L., S.C. DMT Water Distribution S.R.L. București, S.C. Isalor Expert S.R.L. Craiova, P.F.A. Jucan Dan Cluj-Napoca, S.C. HTI Internațional România S.R.L. Brașov, S.C. Center Point Exim S.R.L. Turda, Carmen Georgeta Popescu - Târgoviște, Rodica & Petru Dobra - Sântana, Arad, Alina & Alin Tulai - Turda, Cluj; cu aportul logistic din partea echipei proiectului - formată din patru membri și doi voluntari: Constantin Popuța - manager proiect, Cristian Farcaș și Cherecheș Anca- secretari proiect, Cristian Tómló, membru proiect; David Elena, Daniela Rîștei - voluntari; alături de cei opt membri ai juriului de la secțiunea literară și cei cinci membri ai juriului de la secțiunea plastică:

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

NOI SUSTINEM ȘI PROMOVĂM CULTURA!

Sprijinim talentul și pasiunea pentru cultură!

Asociația culturală „CARTEA, IZVOR DE CULTURĂ”; CIF: 38560862,
Turda, str. 22 Decembrie 1989, nr. 64, jud. Cluj; www.cartiaizvordecultura.ro

Cont bancar: RO08BACX0000001544194001 - UniCredit Bank Cluj

RO65BRDE130SV44425671300 - BRD Turda

e-mail: constantin.poputa@cartiaizvordecultura.ro; stelu_p@yahoo.com

tel: 0740 641 516; 0741 400 096

Președintele Juriului: D-l Stelu Pop;

Membrii juriului - secțiunea creație literară:

D-l Valeriu Barbu - scriitor, promotor cultural, fondator Cenaclul de la Roma - Italia;

D-na Diana Monica Mănescu - profesor & traducător & scriitor - Olanda;

D-na Carmen Georgeta Popescu - scriitor, membru USR, Târgoviște, Dâmbovița

D-na Lilioara Macovei - scriitor&artist plastic&redactor&fondator revista Agora Artelor - Bacău;

D-na Marilena Luciu - profesor - Clubul Copiilor Medgidia, Constanța;

D-na Leontina Copaciu - profesor - Palatul Copiilor Cluj-Napoca;

D-ra Raluca Macovei - licențiată litere, scriitor, redactor Revista AC, Târgu Mureș.

Membrii juriului - secțiunea creație plastică:

D-na Claudia E. Peter - artist plastic, membru UAPR & prof. de ed. plastică & scriitor - Oradea, Bihor;

D-l Adrian Peter - artist plastic, membru UAPR & prof. de ed. plastică - Oradea, Bihor;

D-na Rus Sidonia Corina - artist plastic, membru UAPR, prof. de educație plastică - Cluj-Napoca, Cluj;

D-l Adrian Țop - artist plastic, profesor de educație plastică - Turda, Cluj;

D-na Stanca Țop - artist plastic, profesor de educație plastică - Câmpia Turzii, Cluj;

Mulțumim tuturor protagoniștilor pentru implicare, dăruire și pasiune în susținerea și promovarea tinerelor talente, creatorii de mâine ai actului cultural și spiritual românesc.

Cele mai remarcabile lucrări literare și plastice participante și premiate la ediția a IX-a a Concursului național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”- 2025 vor fi promovate în numerele 29/2025 și 30/2025 ale Revistei AC și în Antologia tinerelor talente, în aparițiile online și tipărite pe suport de hârtie, care vor face parte din următoarele două proiecte ale Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”.

În paginile care urmează, vă prezentăm premianții ediției a IX-a a Concursului național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”- 2025!

Constantin Popuța / Stelu Pop,

Președinte asociație & Manager proiect

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

NOI SUȘȚINEM ȘI PROMOVĂM CULTURA!

Sprîjinim talentul și pasiunea pentru cultură!

Asociația culturală „CARTEA, IZVOR DE CULTURĂ”; CIF: 38560862,
Turda, str. 22 Decembrie 1989, nr. 64, jud. Cluj; www.cartiazvordecultura.ro

Cont bancar: RO08BACX0000001544194001 - UniCredit Bank Cluj

RO65BRDE130SV44425671300 - BRD Turda

e-mail: constantin.poputa@cartiazvordecultura.ro; stelu_p@yahoo.com

tel: 0740 641 516; 0741 400 096

Noi susținem și promovăm cultura!

Parteneri & Sponsorii & Colaboratori

1. Palatul Copiilor Cluj
Cluj - Napoca, str. Republicii, nr. 23
tel.: 0264595765 / 0264596240, e-mail: pccluj@gmail.com

2. Clubul Copiilor Turda, jud. Cluj
Turda, str. Dr. Ioan Rațiu, nr. 23
tel.: 0264311536, e-mail: clubturda@gmail.com

3. BOOKLAND ROMÂNIA
București, str. Dr. Clujet nr.9, parter, Sector 5,
tel.: 0312255102-122, 0745 972 387, e-mail: office@book-land.ro

4. CONSILIUL JUDEȚEAN CLUJ
Cluj-Napoca, str. Calea Deroanților, nr. 106,
tel.: +40 372640000 / +40 372640070
e-mail: info@public@cluj.ro

5. S.C. COMPANIA DE APĂ ARIEȘ S.A.
Turda, str. Asente Sever, nr. 2, jud. Cluj
Telefon/Fax: 0264-311.771 / 0264-311.772
email: office@caaries.ro / www.caaries.ro

6. S.C. I&C TRANSILVANIA CONSTRUCȚII S.R.L.
&
S.C. TRANSILVANIA IMPACT
IMPORT EXPORT S.R.L. TURDA
Turda, str. Mihai Viteazul, nr.45, jud. Cluj
Tel: (0264) 312 456, Fax: (0264) 317 911,
e-mail: office@transilvaniaimpact.ro

7. S.C. WILO TRANS S.R.L. CLUJ NAPOCA
Cluj-Napoca, Str. Stelețel, nr. 6 cod postal: 400254,
Tel: 40-264-43.53.45, Fax: 40-264436 253,
e-mail: office@wilotrans.ro

8. S.C. AGROLIV S.R.L. TURDA
Turda, Strada Ștefan Cel Mare, Nr. 42, tel. 0264 314501,
e-mail: agroliv@yahoo.com

BOOK LAND

CONSILIUL
JUDEȚEAN
CLUJ

GAA
COMUNAL DE APA ARIEȘ

transilvania
impact
I&C
TRANSILVANIA CONSTRUCȚII

wilo

AGROLIV

NOI SUȘȚINEM ȘI PROMOVĂM CULTURA!
Sprîjinim talentul și pasiunea pentru cultură!
Asociația culturală „CARTEA, IZVOR DE CULTURĂ”;
CIF: 38560862
Turda, str. 22 Decembrie 1989, nr. 64, jud. Cluj;
www.cartiazvordecultura.ro

Cont bancar: RO08BACX0000001544194001 - UniCredit Bank Cluj
RO65BRDE130SV44425671300 - BRD Turda
e-mail: constantin.poputa@cartiazvordecultura.ro; stelu_p@yahoo.com

Concursul național de creație artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”

ediția a IX-a, 2025, concurs destinat copiilor.

<https://www.cartiazvordecultura.ro>
<https://www.facebook.com/cartiazvordecultura>
<https://www.linkedin.com/in/pop-stelu-52a916a5>

Asociația culturală „Cartea, izvor de cultură”,
în parteneriat cu
Palatul Copiilor Cluj & Clubul Copiilor Turda,
organizează, în perioada
15.03.2025 – 31.08.2025,
concursul național de creație artistică

„Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025, concurs destinat copiilor

- 15.03.2025 - 14.05.2025: TRIMITEREA LUCRĂRILOR;
- Perioada de pregătire, implementare și promovare a proiectului;
- Perioada de trimitere a lucrărilor, conform regulamentului concursului
- 15.05.2025 - 30.06.2026: START CONCURS !!!
- Perioada contabilizării lucrărilor participante la concurs;
- Perioada Jurizării;
- Desemnarea cîștigătorilor;
- Prezentarea online-a desfășurării concursului și a premiilor;
- 01.07.2025 - 31.08.2025: EXPEDIEREA DIPLOMELOR;
- Expedierea diplomelor de participare, a premiilor, adevărilor, prin Poșta Română și curierat.

Concursul este structurat pe două secțiuni: literară și plastică,

corespunzător următoarelor categorii de vîrstă:

- 10 - 12 ani - creație literară;
- 13 - 15 ani - creație literară;
- 16 - 18 ani - creație literară;
- 4 - 6 ani - creație plastică;
- 7 - 10 ani - creație plastică;
- 11 - 14 ani - creație plastică;
- 15 - 18 ani - creație plastică.

Parteneri & Sponsorii & Colaboratori

9. S.C. VIAMSO S.R.L. CÂMPIA TURZII
Câmpia Turzii, str. 1 Decembrie 1918, nr.51,
e-mail: viamsoor@yahoo.com, tel: 0744 755 295

10. S.C. VASP COM S.R.L. CLUJ - NAPOCA
str. Izlazului, nr. 14; Punct de lucru: Vâlcele, nr. 4U, jud. Cluj,
tel: 0730103180, e-mail: contact@camibeton.ro

11. S.C. AMP GRUP S.R.L. CRAIOVA
Sediul: Craiova, str. Calea Severinului, nr.72,
jud. Dolj, www.amppgrup.ro
tel: 0251 435 310, e-mail: office@amppgrup.ro; Punct de lucru: Câmpia Turzii
tel: 0785244294, e-mail: ampturda@gmail.com

12. S.C. HTI INTERNATIONAL ROMÂNIA S.R.L. BRAȘOV;
Sediul: Brașov, B-dul Muncii, nr. 22 A, etaj 1, clădirea BCR, cartier Racadau, Brașov,
500281, Tel: +40 368440 745, Fax: +40 368 440 74147
Punct de lucru Cluj: loc. Stolna, Str. Principală, nr. 125, jud. Cluj,
Tel: +40 0264 232 797, Fax: +40 0264 232 797,
e-mail: nicolae.pacurar@hti-romania.ro, mobil: 0754 087 388, 0746 297022
www.hti-romania.ro

13. S.C. DMT WATER DISTRIBUTION S.R.L. BUCUREȘTI
Punct de lucru: Turda, str. Clujului, nr.81, jud. Cluj;
e-mail: info@dmwater.ro; valentin@dmwater.ro, tel: 0728847808

14. S.C. RYS WATER PROJECT S.R.L. VIȘOARA
Vișoara, nr. 1040, jud. Cluj, tel: 0728847808, e-mail: ryswaterproject@gmail.com

15. S.C. ISALOR EXPERT S.R.L. CRAIOVA
Craiova, str. Principalele Unite, nr. 14, jud. Dolj;
e-mail: isalorexpert@gmail.com; tel: 0722909908

16. S.C. LIBRALI CART S.R.L. TURDA
Sediul: Turda, str. Castanilor, nr.27, jud. Cluj
Punct de lucru: Turda, P-ța Republicii, nr. 35, tel: 0749225155;

17. EDITURA EIKON BUCUREȘTI;
Director: editura: 44 Valentin Alder, tel: 0728080402,
e-mail: valentin.alder@gmail.com; S.C. EIKON BOOKSTAGE S.R.L.;
Contact: Str. Calea Giuleț nr. 333, sector 6, București, România
Redacția: tel: 021 348 14 74, mobil: 0728080402, 0733131145,
e-mail: contact@edituraeikon.ro

18. JUCAN FLORIN DAN P.E.A., CLUJ - NAPOCA
e-mail: jucan.dan7@gmail.com, tel: 0745060649

19. S.C. CENTER POINT EXIM S.R.L. TURDA
Turda, str. Aviatorilor, nr. 10/A. Punct de lucru: Turda, str. 22 Decembrie 1989,
nr.64 tel/fax: 0264 316 639, 0744 585 867, e-mail: centerpointmm@yahoo.com

<https://www.cartiazvordecultura.ro>
<https://www.facebook.com/cartiazvordecultura>
<https://www.linkedin.com/in/pop-stelu-52a916a5>

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”
TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ
„ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA LITERARĂ

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ
„ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025
SECȚIUNEA CREAȚIE LITERARĂ

Nr. Crt.	Nr. Conc.	Nume și prenume	Vârsta Clasa	Școala/ Localitatea/ Județul Profesorul coordonator	Premiul obținut
1	8	Pană Raluca	17 XI	Lic. Auto. „Traian Vuia” Târgu-Jiu, Gorj, Prof. Ochian Iulia-Marinela	MENTIUNE SPECIALĂ
2	10	Todor Daiana	11 IV	Șc. Gimn. Bata, Arad, Prof. Înv. Primar. Suciu Ana	„
3	12	Tolă Cosmina Mihaela	15	Șc. Gimn. Nr. 1, Motru, Gorj, Prof. Albici Luminița	„
4	36	Pașcu Victoria	11 V	Platul Copiilor Constanța Structura Clubul Copiilor Medgidia, Prof. Luciu Marilena	„
5	58	Bădin Bianca Gabriela	11 IV	Șc. Gimn. „Nichifor Ludovig” Niculițel, Tulcea, Prof. Înv. Cerșamba Andreea	„
6	47	Mercea Ruxandra	16 IX	Col. Economic Arad, Arad, Prof. Odagiu Mira	„
7	91	Curelariu David Constantin	11 V	Șc. Gimn. „Ioan Opriș” Turda, Cluj, Prof. Vescan Claudia	„
8	78	Marincaș Diana	11 V	Șc. Gimn. Ardusat, Maramureș, Prof. Sălnicean Crina	„
9	68	Ioanovici Georgiana Maria	12 V	Șc. Gimn. „Pavel Covaci”/ Structura Șc. Gimn. Sânmartin, Arad, Prof. Raica Elena	„
10	116	Cîmpean Cezara	12 VI	Șc. Gimn. „Avram Iancu” Dej, Cluj, Prof. Cristoreanu Corina	„
11	128	Vlașin Alesia-Elena	10 IV	Lic. Tehnologic Telciu, Bistrița-Năsăud, Prof. Vlașin Ana-Elena	„
12	135	Ilinca Sârbu-Crudu	10 III	Lic. „Ștefan D. Luchian” Ștefănești, Botoșani, Prof. Luminița Nanea	„
13	233	Dragomirescu Elina	16 IX	Col. Tehnic de Aeronautică „Henri Coandă” București, Sect. 6, Prof. Sandu Mariana	„
14	202	Condration Theodora Maria	16 IX	Lic. Teoretic „Iulia Hasdeu”, Lugoj, Timiș, Prof. Mătu Minodora-Elvira	„
15	195	Stan Ioana	15	Lic. „Calistrat Hogaș”, Piatra Neamț, Neamț,, Prof. Chipon Gina,	„
16	193	Pop Andrada-Denisa	16 IX	Col. Economic ”F.S. Nitti”, Timișoara, Timiș, Prof. Chira Ramona	„
17	191	Lup Carina Gabriela	13 VI	Șc. Gimn. „Constantin Brâncuși”, Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Mleşnițe Gabriela	„
18	163	Turbușan Flaviu	16	Lic. Special pentru Deficienți de Vedere, Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Costea Alexandrina	„
19	153	Oance Răzvan	16 X	Lic. Teologic Baptist „Alexa Popovici” Arad, Arad, Prof. Damian Marinela Simona	„
20	236	Pavel Paola	17	Palatul Copiilor Bacău – Filiala Buhuși, Bacău, Prof. Ștefan Zaharia	MENTIUNE SPECIALĂ
21	31	Băl Natalia-Elena	12 VI	Șc. Gimn. „Avram Iancu”, Turda, Cluj, Prof. Mateiu Bianca	PREMIUL III
22	34	Firoiu Ștefania Alexandra	13 VII	Șc. Gimn. Borăscu, Gorj, Prof. Tudor Oana Mirela	„
23	38	Ioniță Mădălina	15 IX	Platul Copiilor Constanța Structura Clubul Copiilor Medgidia, Prof. Luciu Marilena	„
24	61	Andrieș Steliana Andreea	13	Șc. de Artă „Sergiu Celibidache” Roman, Neamț, Prof. Paloșanu Cristina	„
25	140	Constantin Mario Ianis	12	Șc. Gimn. Nr. 2, București, Sector 5, Prof. Condration Gabriela	„

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA LITERARĂ

26	19	Budescu Sara-Ioana	10	Palatul Copiilor Bacău-Filiala Comănești, Bacău, Prof. Dima Alice-Bianca	„
27	92	Uram Eliza Maria	13	Șc. Gimn. “Ioan Opriș” Turda, Cluj, Prof. Vescan Claudia	„
28	93	Venter Sofia Maria	10 CES	C.Ș.E.I. CRISTAL Oradea, Bihor, Prof. Ardelean Ana Ioana	„
29	119	Mazilu Ema	16 X	Palatul Copiilor Râmnicu-Vâlcea, Vâlcea, Prof. Cismaru Marinela	„
30	150	Burden Gabriel –Alexandru	18 X CES	Lic. Tehnologic Special „Gheorghe Atanasiu” Timișoara, Timiș, Prof. Pătrulescu Daniela	„
31	131	Vinceler Iulia Maria	12 V	Șc. Gimn. Nr. 3, Cugir, Alba, Prof. Vereș Mihaela	„
32	104	Negroiu Ioan	15	Palatul Copiilor Ploiești, Prahova, Prof. Neagu Mirabela	„
33	165	Pietrar Antonia	12	Șc. Gimn. „Ăvram Iancu” Satu Mare, Satu Mare, Prof. Câmpian Nicoleta Daniela	„
34	212	Pohilenco Delia	11 V	Palatul Copiilor Cluj, Cluj-Napoca, Prof. Copaciu Leontina	„
35	182	Bîrsan Iulian	19 XII	Col. Naț. “Ștefan cel Mare” Hârlău, Iași, Prof. Bulgagiu Liliana	„
36	194	Kaszonyi Bianca-Diana	15 VIII	Șc. Gimn. Călărași, Cluj, Prof. Hiriș-Terțea Andreea-Teodora	„
37	196	Cservid Andrea	18 XII	Lic. Tehnologic Nr.1 Valea lui Mihai, Bihor, Prof. Furău Marioara	„
38	210	Micu Patrick Sebastian	10 IV	Palatul Copiilor Cluj, Structura Turda, Cluj, Prof. Micu Antoaneta	„
39	179	Buciușcanu Dan Emanuel	12 V	Șc. Gimn. Târnova, Arad, Prof. Suciu Rebeca	„
40	105	Iurcov Sara	14	Palatul Copiilor Suceava, Suceava, Prof. Șandru Alina	PREMIUL III
41	169	Bulanași Denisa-Maria	15 IX	Șc. Gimn. Internațională „Spectrum”, Iași, Prof. Temneanu Daniela	PREMIUL II
42	192	Jucan Maria	14 VIII	Șc. Gimn. „Bogdan Vodă”, Câmpulung Moldovenesc, SV, Prof. Niga Alina-Magdalena	„
43	160	Bulgăreanu Mari	10 III	Clubul Copiilor Sector 1, București, Prof. Băcescu Magdalena,	„
44	2	Oancea Ioana	9	Șc. Gimn. Nr. 28, Galați, Galați, Prof. Mirică-Bobiț Luminița	„
45	63	Andrei Miruna Ioana	14	Șc. Gimn. Nr. 3, Cugir, Alba, Prof. Igna Daniela Adela	„
46	211	Aruncutean Ema Iulia	11 V	Palatul Copiilor Cluj, Cluj-Napoca, Prof. Copaciu Leontina	„
47	95	Neculai Denisa	10 IV	Palatul Copiilor Slobozia, Ialomița, Prof. Polizu Daniela	„
48	129	Vlașin Adriana-Maria	14 VII	Lic. Tehnologic Telciu, Bistrița-Năsăud, Prof. Vlașin Ana-Elena	„
49	28	Berger Sara	17 XI	Col. Naț. „Emanuil Gojdu”, Oradea, Bihor, Prof. Dr. Iederan Daniela,	„
50	190	Ionescu Sebastian	12 V	Șc. Primară nr. 2, Balotești, Ilfov, Coordonator Ionescu Eleonora	„
51	217	Cega Lorena	17 IX	Lic. Tehnologic „Dacia” Caransebeș, Caraș- Severin, Prof. dr. Danciu Liliana	„
52	201	Sărândan Constantin	12 VII	Șc. Gimn. „Corneliu Micloși” Covăsânt, Arad, Prof. Trifan Ionela	„
53	133	Cojocar Sofia-Renata	12 VI	Șc. Gimn. Nr. 1 Românești, Botoșani, Prof. Sârbu-Crudu Maria	„
54	156	Marcu Erika	16 X	Col. Naț. Militar „Mihai-Viteazul” Alba-Iulia, Alba, Prof. Mureșan Simona-Simina	„

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA LITERARĂ

55	39	Iusein Erdem	16 IX	Platul Copiilor Constanța Structura Clubul Copiilor Medgidia, Prof. Luciu Marilena	PREMIUL II
56	226	Sandu Leonard	15 VIII	Lic. Teoretic „Mihai Eminescu”, Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Sabău Viorelia	PREMIUL I
57	219	Bauer Andreea	16 X	Lic. Tehnologic „Dacia” Caransebeș, Caraș-Severin, Prof. dr. Danciu Liliana	„
58	176	Iovi Denisa Leontina-Maria	17 XI	Lic. Teoretic „Millenium”, Timișoara, Timiș, Prof. Ciupuligă Gianina Cristina,	„
59	74	Ogășan Vlad	18 XII	Col. Naț. Militar „Mihai-Viteazul” Alba-Iulia, Alba, Prof. Simona-Simina Mureșan	„
60	75	Georgescu Ioan Sebastian	14 VIII	Șc. Gimn. „Pavel Covaci”, Macea, Arad, Prof. Cîrjă Mirela-Ioana	„
61	4	Drăgănoiu Ioana	17	Lic. Tehnologic „Al.I. Cuza”, Slobozia, Ialomița, Prof. Căncescu Beatrice	„
62	213	Pop Maria Daria	17 XI	Platul Copiilor Cluj, Cluj-Napoca, Prof. Copaciu Leontina	„
63	139	Pușculiță Sofia Maria	12	Șc. Gimn. Nr. 2, București, Sector 5, Prof. Condache Gabriela	„
64	145	Mitea Antonia	13 VI	Șc. Gimn. „Gheorghe Lazăr” Zalău, Sălaj, Prof. Iacob Diana	„
65	21	Blidar Mihai Ricardo	12 / V CES	C Ș E I “Paul Popescu Neveanu” Timișoara, Timiș, Prof. Tcaciuc Monica – Ana	„
66	159	Trifan Meda	12 VI	Șc. Gimn. Luna, Cluj, Prof. Fereșteanu Maria Lucia	„
67	82	Olariu Iasmina Maria	17	Lic. Teoretic Pâncota, Arad, Prof. Potre Andreea	„
68	204	Marinescu Rafael Mihai	16 IX	Lic. Teoretic „Iulia Hasdeu”, Lugoj, Timiș, Prof. Mătu Minodora-Elvira	„
69	40	Roșca Alessandra	18 XII	Platul Copiilor Constanța Structura Clubul Copiilor Medgidia, Prof. Luciu Marilena	„
70	30	Luncan Cristina Anamaria	17	Col. Național „Emanuil Gojdu” Oradea, Bihor, Prof. Iederan Daniela	PREMIUL I
71	220	Răducanu Ema	17 X	Col. Naț. de Informatică „Grigore Moisil”, Brașov, Prof. Moise Nicoleta	PREMIUL SPECIAL
72	166	Kovacs David Tibor	15	Șc. Gimn. „Avram Iancu” Satu Mare, Satu Mare, Prof. Cămpian Nicoleta Daniela	PREMIUL SPECIAL
73	3	Tiu Eliza Rosanna	14	Șc. Gimn. „Federico Garcia Lorca” București	PREMIUL SPECIAL
74	60	Ghilea Maria Iosana	16 IX	Clubul Copiilor Sântana, Arad, Prof. Blîndu Diana	PREMIUL SPECIAL
75	138	Brok Erika	17 XI	Col. Național „Dr. Ioan Meșotă”, Brașov, Prof. Csiki Ana-Maria	MARELE PREMIU

Mențiune Specială= 20

Premiul III= 20

Premiul II= 15

Premiul I= 15

Premiul Special= 4

Marele Premiu = 1

Premii= 75

Diplome participare= 165

Lucrări eliminate din concurs= 15

Lucrări înscrise în concurs=240

TOTAL CREAȚIE LITERARĂ = 255

Manager de proiect,
Constantin Popuța (STelu Pop)

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”
TABEL NOMINAL CU PREMIAȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ
„ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

TABEL NOMINAL CU PREMIAȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ
„ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”
EDIȚIA A IX-A, 2025.
SECȚIUNEA PLASTICĂ

Nr.Crt.	Nr. Conc.	Nume și prenume	Vârsta Clasa	Școala/ Localitatea/ Județul Profesorul coordonator	Premiul obținut
1	522	Lupu Marisa	15	Lic. Bănățean Oțelu Roșu, Caraș-Severin, Prof. Cecon Iulia Andreea	MENTIUNE SPECIALĂ
2	332	Hădărean Antonia	14	Șc. Gimn „Ioan Opriș” Turda, Cluj, Prof. Șonfălean Laura Maria	„
3	309	Cute Rebeca	11	Clubul Copiilor Sângeorz-Băi, Bistrița-Năsăud, Prof. Uzoni Roxana Alexandra	„
4	94	Kupe Balint	6	Grăd. PP Nr. 30 Oradea, Bihor, Prof. Elekes Anna	„
5	28	Lovasz Elena	6	Șc. Primară Dud, Târnova, Arad, Prof. Rău Monica Crina,	„
6	258	David Lidia	15 CES	CȘEI „Sf. Andrei” Gura Humorului, Suceava, Prof. Tofan Olga Simona	„
7	151	Pakai Eduard	10	Șc. Gimn. „C-tin Brâncuși” Cluj-Napoca, Prof. Bodea Viorela Maria	„
8	325	Borgovan Eva	5	Șc. Gimn. „Enea Grapini”, Grăd. PN Nr. 1 Șanț, Bistrița-Năsăud, Prof. Moisil Florica	„
9	458	Bodnar Roxana Maria	7	Șc. Gimn. „Pavel Covaci” Macea, Structura Sânmartin, Arad, Prof. Pincotan Mirela Florica	„
10	512	Stan George Daniel	10	Palatul Copiilor Giurgiu Filiala Bolintin Vale, Giurgiu, Prof. Vintilescu Nina	„
11	351	Someșan Alexandru	6	Grăd. PN Comșești, Cluj, Prof. Duca Raluca	„
12	505	Ungureanu Costel	18 CES	Șc. Prof. Specială Ștefan cel Mare, Neamț, Prof. Chipon Gina	„
13	340	Bere Mara Emanuela	6	Șc. Gimn. Nr. 1 Bulz, Bihor, Prof. Lazăr Nicoleta	„
14	348	Neag Carol	6	Grăd. PN Mărtinești, Cluj, Prof. Andreica Monica	„
15	171	Dindire Tabita	5	Grăd. PN Știuca, Timiș, Prof. Ciurel Ionela	„
16	453	Murgu Darius	15 CES	CȘEI „Primăvara” Reșița, Caraș-Severin, Prof. Nagy Ofelia	„
17	271	Gligor Serena	12	Șc. Gimn. „Teodor Murășanu” Turda, Prof. Picovici Mariana	„
18	32	Gruia Raluca	15	Palatul Copiilor Oradea Structura Clubul Copiilor Salonta, Bihor, Prof. Bogdan Dorina	„
19	494	Constantinescu Valentin	15 CES	Șc. Gimn. „Avram Iancu” Dej, Cluj, Prof. Bodea Ban Eleonora	„
20	245	Buhai Sofia	10	Clubul Copiilor Năsăud, Bistrița-Năsăud, Prof. Pop Constanța,	„
21	354	Rad Patricia	14	Șc. Gimn. Nr. 1 Olcea, Bihor, Prof. Pop Ionela Adina	„
22	122	Ciobanu Maya Maria	13	Șc. de Artă „Sergiu Celibidache” Roman, Neamț, Prof. Paloșanu Cristina	„

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”
TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ
„ZĂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

23	290	Berende Casian	12	Șc. Gimn. Fântânele, Arad, Prof. Sîrbu Lia	„
24	30	Alexa Lara	17	Lic. Creștin „Logos” Bistrița, Bistrița-Năsăud, Prof. Scripet Adriana Irina	„
25	40	Marta Miruna	15	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Iștoc AnaMaria	„
26	157	Cighir Ana	9	Șc. Gimn. Așchileu Mare, Cluj, Prof. Lazia Mirela	„
27	169	Mocanu Evelyn	11	Șc. Gim. „Caius Iacob” Arad, Arad, Prof. Lup Loredana	„
28	333	Podaru Alessandra	13	Clubul Copiilor Onești, Bacău, Prof. Pâsoi Elena Beatris	„
29	549	Rațiu Maria Sofia	9	Lic. Teor. „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Cerceș Liana Florina	„
30	422	Călău Sarah Maria	9	Șc. Gimn. Nr. 1 Sănnicolau Mare, Bihor, Prof. Bragye Adina	„
31	226	Tilioiu Ștefan Alexandru	10	Șc. Gimn. Nr. 13, Râmnicu Vâlcea, Vâlcea, Prof. Iosif Larisa Ștefania	„
32	97	Kosztin Zalan	5	Grăd. PP Nr. 30 Oradea, Bihor, Prof. Biro Sara	„
33	663	Bordean Irina	7	Palatul Copiilor Cluj Structura Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Țop Stanca Ioana	„
34	591	Zah Mateo	8 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Kiss Nicoleta Valentina	„
35	230	Mascaliuc Alina	13	Șc. Gimn. cu Program Suplimentar de Muzică și Arte Plastice Sighetu Marmăției, Maramureș, Prof. Ciordăș Gabriela	„
36	673	Bothază Darius	7	Șc. Gimn. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Oaida Felicia Silvia	„
37	146	Ion Nicolas Yanis	10	Șc. Gimn. „Rut” București, Sect.5 Prof. Lupu Alexandra	„
38	197	Toma Rebeca	18	Lic. Teoretic Sebiș, Arad, Prof. Oancea Fereștean Monica	„
39	530	Pop Marisa Lavinia	4	Grăd. PN Nr. 1 Olcea, Bihor, Prof. Pop Ionela Adina	„
40	546	Gall Ariana	7	Lic. Teor. „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Pop Eva	„
41	513	Neagu Andrei	11	Palatul Copiilor Giurgiu Filiala Bolintin Vale, Giurgiu, Prof. Vintilescu Nina	„
42	569	Partenne Anastasia	7 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Andrieș Violeta Maria	„
43	585	Petran Cătălin	12 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Kerekes Tonia	„
44	250	Precup Ema Cristina	10	Clubul Copiilor Năsăud, Bistrița-Năsăud, Prof. Mihalache Gava Minah Mircea	„
45	15	Cojocariu Erica	10	Șc. Gimn. „Nicolae Iorga” Baia Mare, Maramureș, Prof. Todașcă Mihaela	„
46	577	Boca Daria	14 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Vermeșan Anicuța	„
47	666	Reci Mia Elena	9	Șc. Gimn. „Mihai Viteazul” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Diaconu Laura	„
48	294	Toma Sofia	10	Lic. Teoretic „Adam Muller Guttenbrunn” Arad, Prof. Sîrbu Lia	„
49	1	Lupu Andra Valentina	14	Clubul Copiilor Caransebeș, Caraș-Severin, Prof. Hasineți Angela Geanina	„
50	672	Iozon Nicolas	8	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Țop Adrian	MENTIUNE SPECIALĂ

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

51	282	Csizmar Eduard	6	Lic. Reformat „Lorantffy Zsuzsanna” Oradea, Bihor, Prof. Dobrai Julia	PREMIUL III
52	346	Budeancă Marc	6	Șc. Gim. Tureni Grăd. PN Tureni, Cluj, Prof. Pașcalău Maria Cristina	„
53	478	Zaharia Matei Ștefan	16	Col. Naț. „Aurel Vlaicu” București, Sect.1, Prof. Moga Sunita Andreea	„
54	9	Boian Sergiu Andrei	10 CES	CȘEI „Alexandru Roșca” Lugoj, Timiș, Prof. Popescu Diana Aura	„
55	35	Onacă Ianis	8	Șc. Gim. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Porcilă Adina Maria	„
56	117	Olteanu Katushka Izabella	8	Șc. Gimn. Nr. 190, București, Sect. 4, Prof. Lazăr Melania	„
57	211	Ghera Naomi	11 CES	CȘEI Alba Iulia, Alba, Prof. Coza Ioana	„
58	184	Boca Alexa	18	Col. Naț. „Petru Rareș” Beclean, Bistrița-Năsăud, Prof. Săsărman Alexandra	„
59	658	Dioșan Lidia	13	Col. Naț. „Mihai Viteazul” Turda, Cluj, Prof. Picovici Alexandru	„
60	51	Nagy Alexandra	15	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Peter Claudia	„
61	240	Gavrilă Maria	14	Clubul Copiilor Panciu, Vrancea, Prof. Panaete Lenuța	„
62	23	Lorinczi Giulia	4	Grăd. PP „Lumea Prichindeilor” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Cocan Mălina Daniela	„
63	149	Hîrdo Natalia Ioana	9	Șc. Gimn. „C-tin Brâncuși” Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Bodea Viorela Maria	„
64	137	Moșu Robert	8	Șc. Gimn. „Rut” București, Sect. 5 Prof. Costache Emanuela	„
65	41	Csanyi Karla	17	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Iștoc AnaMaria	„
66	55	Cristian Darius	8	Șc. Gim. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Gore Ioana Alina	„
67	261	Cojocarui Mihaela	16 CES	CȘEI „Sf Andrei” Gura Humorului, Suceava, Prof. Țebrean Livia Teodora	„
68	43	Secara Giulia Karina	18	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Racz Eliza Beata	„
69	133	Hărăbor Livia	15	Palatul Copiilor Arad, Arad, Prof. Ariana Moisescu	„
70	31	Preda Meder Andreea	16	Lic. Teoretic „C.R. Vivu” Teaca, Bistrița-Năsăud, Prof. Scripet Adriana Irina	„
71	619	Stoika Maria Denisa Ariana	5	Grăd. PP. „Dr. I Rațiu” Turda Structura 2, Cluj, Prof. Nuț Mihaela	„
72	532	Macula Isac	7 CES	CȘEI „C-tin Pofan” Timișoara, Timiș, Prof. Stampar Maria	„
73	155	Biriș Anais	9	Șc. Gimn. Așchileu Mare, Cluj, Prof. Stecoza Paula Ramona	„
74	664	Duca Raul Alexandru	9	Palatul Copiilor Cluj Structura Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Țop Stanca Ioana	„
75	337	Țuicu Antonia	7	Șc. Gimn. Nr. 1 Bulz, Bihor, Prof. Dumiter Olimpia	„
76	276	Budiu Carla	14	Șc. Gimn. „Avram Iancu” Turda, Cluj, Prof. Bîlcu Mircea Alin	„
77	419	Savu Antonia Maria	8	Clubul Pensule Vesele Groșeni, Arad, Prof. Jurj Mariana Rodica	„
78	541	Gall Adela	10	Lic. Teor. „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Ceclan Aurora	„
79	82	Comis Rareș Andrei	10	Șc. Gim. „Dr. Vasile Lucaciu” Satu Mare, Satu Mare, Prof. Borbely Ștefan Radu	„
80	100	Șopterean Eduard Petru	13	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Cherecheș Anca	„

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

81	64	Igaș Aylin	13	Palatul Copiilor Oradea, Bihor, Prof. Lukacs Nadia	„
82	70	Onac Maria Beatrice	16 CES	CȘEI Alba Iulia, Alba, Prof. Petropulos Sorin	„
83	135	Morar Medeea Larisa	8	Palatul Copiilor Arad, Arad, Prof. Nan Ioana Karina	„
84	671	Strimbu Ana	8	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Țop Adrian	„
85	622	Neșan Ariana Victoria	4	Grăd. „Dr. I Rațiu” Turda, Structura 3, Cluj, Prof. Țăranu Corina	„
86	376	Crișan Georgiana	16	Col. Naț. „Emanuil Gojdu” Oradea, Bihor, Prof. Ferchi Avrămuț Raluca Emilia	„
87	511	Gherasim Anais	9	Palatul Copiilor Giurgiu Filiala Bolintin Vale, Giurgiu, Prof. Vintilescu Nina	„
88	632	Pătrună Casian Cristian	9	Lic. Teoretic „Josef Gregor Tajovsky” Nădlac, Arad, Prof. Șuteu Sorana Paula	„
89	640	Pintea Andrei	8	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Farcaș Augustin Cristian	„
90	439	Biro Orsolya	12	Lic. Teoretic „Nicolae Jiga” Tinca, Bihor, Prof. Madiar Ana Maria,	„
91	556	Dioșan Robert	6	Grăd. „Dr. I. Rațiu” Turda Structura 1, Prof. Jeleru Alexandrina	„
92	328	Gavrilă Rebeca	14	Lic. Tehn. de Transporturi Auto Târgoviște, Dâmbovița, Prof. Vîrlan Ramona	„
93	379	Florea Clara	6	Șc. Gimn. „Aurel Munteanu” Valea Drăganului, Cluj, Prof. Mangău Dorina	„
94	510	Crețu Melissa	14	Lic. Greco-Catolic „Iuliu Maniu” Oradea, Bihor, Prof. Broizan Alina	„
95	625	Băl Sofia Maia	12	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Rus Corina Sidonia	„
96	119	Bejenariu Carolina	11	Șc. Gimn. Nr. 4 Poienile de Sub Munte, Maramureș, Prof. Mureșan Valentina	„
97	675	Crișan Luca Andrei	10	Șc. Gim. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Pop Lăcrămioara Bianca	„
98	536	Stan Lidia Hadassa	10	Lic. Teor. „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Călin Cecilia Veronica	„
99	147	Șerban Ștefania	12	Col. Naț. „Vasile Goldiș” Arad, Arad, Prof. Nicola Mihaela	„
100	192	Micelli Tamara	12	Col. Naț. „George Coșbuc” Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Barabaș Claudia	PREMIUL III
101	266	Ormenișan Anastasia	4	Grăd. PP „Căsuța fermecată” Gherla, Cluj, Prof. Oros Nica Rozalia	PREMIUL II
102	87	Fătu Anastasia	5	Grăd. PP „Piticot” Arad, Arad, Prof. Bârzan-Slavin Adela Oana	„
103	565	Abăcioaie Gabriela	18 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Cioanca Iulia	„
104	214	Mărginean Livia	14 CES	CȘEI Beclean, Bistrița-Năsăud, Prof. Pascal Gabriela	„
105	205	Grancea Alesia	6	Grăd. PP „Dințișori de lapte” Nr. 23 Brașov, Brașov, Prof. Lesenciuc Simona	„
106	645	Moldovan David	9 CES	Șc. Gimn. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Drăgan Maria Liana	„
107	529	Rednic Teodora	15	Șc. Gimn. Nr. 1 Olcea, Bihor, Prof. Zifceac Florica	„
108	268	Cornea Bianca Laura	17	Lic. Tehn. „Alexandru Borza” Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Farmaciuc Rodica	„
109	660	Cecălășan Briana Maria	8	Palatul Copiilor Cluj Structura Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Țop Stanca Ioana	„
110	13	Ienci Darian	15 CES	CȘEI „Dumitru Ciumăgeanu” Timișoara, Timiș, Prof. Dicu Julieta Camelia	„
111	634	Csillag Maria Danijela	12	Lic. Teor. Bilingv Româno- Croat Carașova, Caraș-Severin, Prof. Brăilă Adela	„
112	446	Crichel Jessica	10	Lic. Teoretic „Lucian Blaga” Oradea, Bihor, Prof. Merce Adina	„

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

113	670	Gheti Ianis	9	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Top Adrian	„
114	582	Peter Yanis Cristian	12 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Grovu Andreea Raluca	„
115	45	Costa Maria Denisa	18	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Meza Andreea AnaMaria	„
116	68	Coroian Alesia	14	Lic. Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Cioca Tudor Călin	„
117	78	Dragomir Daniel	18 CES	CȘEI Alba Iulia, Alba, Prof. Zdrenghia Ioana Cristina	„
118	12	Negruț Carla	16	Col. Naț. „Onisifor Ghibu” Oradea, Bihor, Prof. Jăhăleanu Violeta Emilia	„
119	566	Mureșan Gabriel	13 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Bria Maria Emilia	„
120	131	Varvaroi Irina	10	Șc. Gimn. Nr. 9 „Nicolae Orghidan” Brașov, Brașov, Prof. Puiu Lorena Elena,	„
121	220	Pavel Robert	16 CES	CȘEI Alba Iulia, Alba, Prof. Barna Daniela	„
122	643	Istrate Lukas Cristian	7	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Șipoș Arpad	„
123	555	Șasa Smaranda Maria	8	Lic. Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Pandea Veronica	„
124	165	Mija Sebastian	10	Palatul Copiilor Timișoara, Timiș, Prof. Simionescu Dana	„
125	116	Iordache Andreea Maria	8	Șc. Gimn. Nr. 190, București, Sect. 4, Prof. Lazăr Melania	„
126	641	Pintea Ilie	10	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Farcaș Augustin Cristian	„
127	540	Sturza Cezar Augustin	9	Lic. Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Ciorteș Natalia Semida	„
128	181	Zeamă Cosmina	8	Clubul Copiilor Aiud, Alba, Prof. Cădăriu Cristina	„
129	49	Tuleu Miruna	16	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Costolaș Cristina Florina	„
130	414	Detta Emanuela	11	Lic. Teoretic Pincota, Arad, Prof. Jurj Mariana Rodica	„
131	275	Stoica Natalia	13	Șc. Gimn. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Bîlcu Mircea Alin	„
132	279	Bereczki Carla	6	Lic. Reformat „Lorantffy Zsuzsanna” Grăd. Csillagocska Oradea, Bihor, Prof. Habinyak Erzsebet	„
133	320	Balla Szonia	13	Șc. Gimn. „Ștefan Pascu” Apahida, Cluj, Prof. Ochiș Mara	„
134	188	Man David Raj	14	Șc. Gimn. „Grigore Silași” Beclean, Bistrița-Năsăud, Prof. Săsărman Alexandra	„
135	160	Borocan Letiția Antonia	13	Șc. Gimn. „Maria Rosetti” București, Sect. 2, Prof. Rusan Gorbe Ana	„
136	10	Iancu Antonia	12	Șc. Gimn. „Nicolae Bălcescu” Oradea, Bihor, Prof. Jăhăleanu Violeta Emilia	„
137	270	Nealcoș Rareș	12	Șc. Gimn. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Picovici Mariana	„
138	479	Cseh Teodora Adina	14	Șc. Gimn. Vama, Satu Mare, Prof. Cseh Monica	„
139	321	Cucuian Ana	17	Col. Naț. „Dr. Ioan Meșotă” Brașov, Brașov, Prof. Csiki Ana Maria	„
140	519	Remeș Daria	12	Șc. Gimn. „Octavian Goga” Oradea, Bihor, Prof. Crăciun Ioana Alina	„
141	99	Prunariu Cătălin Ciprian	14	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Prof. Cherecheș Anca	„
142	48	Varga Chiara	14	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Costolaș Cristina Florina	„
143	221	Urițescu Yarna	12	Lic. de Arte „Sigismund Toduță” Deva, Hunedoara, Prof. Nealcoș Alina	„

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

144	607	Konyari Giulia	15	Lic. Teologic Penticostal „Betel” Oradea, Bihor, Prof. Popovici Daniela	„
145	627	Iozsa Sofia	9	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Rus Corina Sidonia	PREMIUL II
146	323	Olariu Gabriela Octavia	4	Șc. Gimn. „Enea Grapini”, Grăd. PN Nr. 1 Șanț, Bistrița-Năsăud, Prof. Pomohaci Elena	PREMIUL I
147	515	Pele Cosmina	13	Șc. Gimn. „Avram Iancu” Oradea, Bihor, Prof. Crăciun Ioana Alina	„
148	58	Bognar Leonardo	15 CES	CȘEI „Dumitru Ciumăgeanu” Timișoara, Timiș, Prof. Dobrea Daniela	„
149	646	Chiper Diana	10	Șc. Gimn. „Teodor Murășanu” Turda, Cluj, Prof. Drăgan Maria Liana	„
150	101	Axente Maria Diana	14	Șc. Gimn. „Ion Bob” Cluj Napoca, Cluj, Axente Diana	„
151	50	Holleis Ariana	15	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Peter Claudia	„
152	606	Buta Rahela	16	Lic. Teologic Penticostal „Betel” Oradea, Bihor, Prof. Popovici Daniela	„
153	601	Mureșan Gabriel	13 CES	Lic. Tehn. Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca, Prof. Prof. Savos Iulia	„
154	61	Blaga Georgeana	13 CES	CȘEI „Alexandru Roșca” Lugoj, Timiș, Prof. Benescu Emanuel	„
155	42	Tonea Sarah Gloria	17	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Racz Eliza Beata	„
156	552	Păcurar Laura	9	Lic. Teoretic „Pavel Dan” Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Cordoș Ildiko	„
157	639	Cocan Mihai	10	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Prof. Farcaș Augustin Cristian	„
158	107	Neda Marius	11 CES	CȘEI „Alexandru Roșca” Lugoj, Timiș, Prof. Stănilă Mihaela	„
159	610	Petroi Hanna	15	Lic. Teologic Penticostal „Betel” Oradea, Bihor, Prof. Bițiș Corina	„
160	212	Nicula Alberto	11 CES	CȘEI Alba Iulia, Alba, Prof. Coza Ioana	„
161	98	Țop Anastasia Paula	12	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Cherecheș Anca	„
162	46	Cristea Ariana Maria	18	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Meza Andreea AnaMaria	„
163	341	Pribeanu Stoian Natalia Ioana	11	Șc. Gimn. Nr. 39 București, Sect. 2, Prof. State Liliana Marilena	„
164	662	Scrob Paul David	7	Palatul Copiilor Cluj Structura Câmpia Turzii, Cluj, Prof. Țop Stanca Ioana	„
165	334	Neagu Alexandra Elena	13	Clubul Copiilor Onești, Bacău, Prof. Pâsoi Elena Beatris	„
166	298	Popuș Daria Riana	14	Șc. Gimn. Topa de Sus, Bihor, Prof. Creț Mihaela Florica	„
167	668	Tărașu Vlad	9	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Țop Adrian	„
168	484	Szilagyi Zselyke	14	Șc. Gimn. Acâș, Satu Mare, Prof. Herkovics Ingrid Eموke	„
169	659	Duj Maria	16	Col. Naț. „Mihai Viteazul” Turda, Cluj, Prof. Picovici Alexandru	„
170	113	Moldovan Elisa Andreea	14	Lic. „Don Orione” Oradea, Bihor, Prof. Costolaș Cristina Florina	„
171	223	Ștefoni Sara	12	Lic. de Arte „Sigismund Toduță” Deva, Hunedoara, Prof. Nealcoș Alina	„
172	186	Moisescu Jessica	13	Șc. Gimn. „Grigore Silași” Beclean, Bistrița-Năsăud, Prof. Săsărman Alexandra	„
173	628	Ilincuța Medeea Maria	11	Palatul Copiilor Cluj Structura Turda, Cluj, Prof. Rus Corina Sidonia	„
174	377	Pop Damaris	17	Col. Naț. „Emanuil Gojdu” Oradea, Prof. Ferchi Avrămuț Raluca Emilia	„
175	507	Popa Ciprian	11	Șc. Gimn. Luna, Cluj, Prof. Fereșteanu Maria Lucia	PREMIUL I

Pagina Asociației culturale „Cartea, izvor de cultură”

TABEL NOMINAL CU PREMIANȚII CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE ARTISTICĂ „ZÂMBET DE COPIL ÎN ZBOR DE FLUTURI”, EDIȚIA A IX-A, 2025- SECȚIUNEA PLASTICĂ

176	500	Roșca Ștefania	12	Lic. Teoretic „C-tin Angelescu” Ianca, Brăila, Prof. Baruş Doina	PREMIUL SPECIAL
177	653	Mănoiu Carla Maria	13	Șc. Gimn. „C-tin Brâncuși” București, Sector 2, Prof. Drăcșanu Aurelia	„
178	468	Calancea Mara	13	Șc. Gimn. „C-tin Brâncuși” Cluj-Napoca, Cluj, Prof. Mleşnița Gabriela	„
179	431	Râscanu Anamaria Elena	14	Șc. Gimn. Nr. 8, Reșița, Caraș-Severin, Prof. Ciontea Marinela Alina	„
180	52	Marta Miruna	15	Lic. de Arte Oradea, Bihor, Prof. Peter Claudia	MARELE PREMIU

Mențiune Specială= 50

Premiul III= 50

Premiul II= 45

Premiul I= 30

Premiul Special= 4

Marele Premiu =1

Premii= 180

Diplome participare= 496

Lucrări înscrise în concurs= 676

Lucrări eliminate din concurs= 40

Total lucrări plastice= 716

Manager de proiect,
Constantin Popuța (STelu Pop)

Concursul național de creație artistică

„Zâmbet de copil în zbor de fluturi”

ediția a IX-a, 2025, concurs destinat copiilor

Viziuni „Împreună CONSTRUIM oameni”

BOOK LAND

Întâlnirile BookLand Evolution - inspirație, artă și cultură la Capitală, pentru elevi buni la învățătură din toată țara

La invitația **Asociației BookLand România**, un grup de 12 liceeni din Alba Iulia a vizitat Capitala, având ocazia să poarte o conversație liberă cu omul de radio, TV și actual trainer în *Arta Comunicării*, Mihaela Tatu. Cele două zile petrecute în București le-au adus adolescenților nu doar momente de inspirație și sfaturi concrete despre cum să devină cei mai buni oratori sau oameni de comunicare, ci și o călătorie în timp, pe urmele domnitorilor și regilor țării noastre, care au avut reședința în Palatul Cotroceni.

Tinerii, elevi ai Colegiului Economic „Dionisie Pop Marțian” și ai Liceului Tehnologic „Alexandru Domșa” din Alba Iulia, au ajuns în București la finalul lunii septembrie și au fost cazați la Continental Hotels Romania, partenerul asociației care a găzduit de altfel și întâlnirea de a doua zi, la Hotel Continental Forum, cu mentorul Mihaela Tatu. Evenimentul a marcat și prima colaborare dintre echipa Asociației BookLand și echipa responsabilă pentru pregătirea Programului „Alba Iulia – Capitala Tineretului 2026”.

Liceenii întreabă, profesioniștii răspund

Proiectul *Întâlnirile BookLand Evolution* este una dintre primele inițiative ale Asociației BookLand și se află la cel de-al optulea an în care elevii de liceu, foarte buni la învățătură, și profesioniștii din varii domenii, aleși în funcție de interesele pe care tinerii le manifestă, stau față în față pentru a discuta deschis despre viață, alegeri, profesie, sacrificii, eșecuri și succese. Printre personalitățile care au participat până acum la mesele rotunde *BookLand Evolution* se mai numără: cosmonautul Dumitru Prunariu, jurnalistul Dragoș Pătraru, violonistul Alexandru Tomescu, dirijorul Tiberiu Soare, regizorul și scenaristul Tudor Giurgiu, criticul de film Andrei Gorzo, biologul și exploratorul Alexandru Stermin, alpinista Maria Dănilă, antropologul Adrian Majuru, scriitoarea Adina Rosetti, actrița Carmen Tănase și influencerul unei întregi generații, Silviu Faiar (Istrate).

Însoțiți de profesorii lor, tinerii au avut ocazia să o descoasă pe binecunoscuta moderatoare de emisiuni și podcast, Mihaela Tatu, de la care au aflat care sunt secretele unei vieți personale și profesionale împlinite, ce presupune o carieră în lumina reflectoarelor și cât de important este să-și urmeze chemarea și pasiunile. Discuția a fost una deschisă, cu întrebări îndrăznețe adresate mentorului, zâmbete și multe povești care au reușit să îi apropie pe adolescenți de arta comunicării.

Lecția de istorie... în Palatul Cotroceni

Întâlnirea nu s-a limitat doar la dialog. Elevii au făcut și o incursiune culturală la Muzeul Național Cotroceni, acolo unde au descoperit frumusețea și enigmele Palatului Regal. Ghidul, Ștefania Duminică, i-a invitat în biblioteca Regelui Carol I, în apartamentul Reginei Maria și în multe alte încăperi spectaculoase în care și-au dus existența capetele încoronate.

Mese delicioase și surprize pentru participanți

Ziua a fost întregită de mesele gustoase luate în oraș, datorite cu generozitate de TuPanini Van și Restaurantul Popeyes AFI Cotroceni, surprizele dulci oferite de Kandia și momentele de relaxare petrecute pe terasa “La Hamace” de la Hotel Caro. Limonada delicioasă, cadourile de la Hama și statul în hamace au reprezentat pentru elevi formula completă de a-și petrece timpul liber cu folos, îmbinând educația cu turismul cultural și o aventură culinară pe gustul lor.

„Scopul nostru este să aducem elevilor exemple autentice de reușită, prin dialogul cu oameni valoroși, un dialog care să îi ajute să descopere cine sunt și ce drum își doresc să îmbrățișeze, cu adevărat, din punct de vedere profesional. O știm prea bine, socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg, așa că tinerii au nevoie să afle de la practicieni toate aspectele unei profesii (cu bune și cu mai puțin bune). Dar și să prindă curaj și încredere că și ei pot deveni mâine-poimâine un motiv de mândrie națională, atingând excelența și performanța în profesia visată!”, au transmis organizatorii de la Asociația BookLand.

Viziuni

Cine poate participa?

Întâlnirile BookLand Evolution continuă la București, unde sunt invitați cei mai buni liceeni din țară, dar și elevi de clasa a VIII-a, la solicitarea cadrelor didactice sau elevilor care doresc să participe. Lună de lună, mentorii invitați îi încurajează și ghidează pe tineri, împărtășindu-le din experiențele lor de viață și povestindu-le despre provocările care s-ar putea ivi, dar care nu trebuie să-i oprească din a-și atinge țelul.

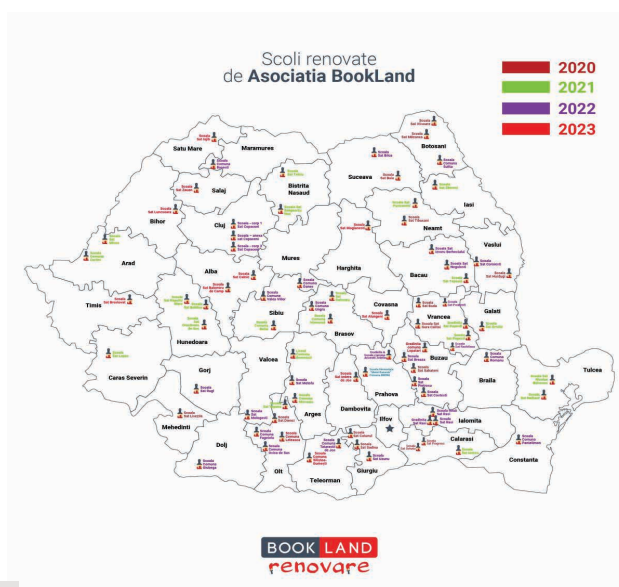
Toți cei interesați de proiect pot afla mai multe pe <https://book-land.ro/evolution/>, telefonic, la numărul **0741 288 830** sau via e-mail, la adresa evolution@book-land.ro.

Cine este Asociația BookLand

Asociația BookLand contribuie la sublinierea importanței educației și a dezvoltării personale, prin **Întâlnirile BookLand Evolution**, care le facilitează liceenilor dialogul cu varii personalități, prin **Bursele BookLand**, care le asigură unor elevi excepționali de la sat șansa de a urma liceul și facultatea fără nicio grijă financiară, dar mai ales prin **renovarea și dotarea școlilor**. „**Împreună CONSTRUIM oameni**” a adus laolaltă sute de companii, autorități locale, profesori și părinți care, la îndemnul BookLand, și-au dat mâna pentru a contribui la renovarea și dotarea școlilor de la sat. Acest parteneriat public-privat a fost posibil datorită obiectivului comun de a reduce abandonul școlar din mediul rural, oferindu-le elevilor acces la educație de calitate în clădiri sigure, moderne și prietenoase. **Rezultatul: 80 de școli rurale renovate și echipate în patru ani, 15.000 de copii care vin cu drag la școală și rezultate mai bune la învățătură.**

În 2025, BookLand va inaugura în Argeș primul Campus Preuniversitar Profesional Dual din mediul rural, construit exclusiv din bani privați, locul în care educația și formarea profesională se întâlnesc cu dezvoltarea economică sustenabilă, asigurându-le tinerilor locuri de muncă în județ, stabilitate și un nivel de trai mai bun.

BOOK LAND

BOOK LAND

Viziuni

BOOK LAND

BOOK LAND

Zâmbet de copil în zbor de fluturi

*Pe câmp de vise colorate,
Sub cerul cald, cu soare blând,
O fată mică, fără griji,
Aleargă-n zbor de fluturi blând.*

*Cu părul prins în vântul moale,
Și ochii mari ca două stele,
Se joacă râsul pe obraz,
În mii de gânduri mici, rebele.*

*În palma ei, ca-ntr-un culcuș,
Se odihnesc aripi ușoare,
Sclipiri de soare și parfum
Se-mbrățișează fiecare.*

*Cu suflet cald și visuri pure,
Cu pași ușori prin iarbă deasă,
Ea prinde lumea-n brațe mici,
Și-n inimă-i lumina aprinsă.*

*Sub norii moi și flori de câmp,
Ea râde lin, cu glas senin,
Și fluturii dansează-n jur,
Într-un spectacol ce-i divin.*

*E clipa ei, e jocul nou,
E frumusețea de copil,
Un zâmbet dulce și curat,
În zbor de fluturi, lin, subtil.*

*Și-n dansul plin de magie,
Se pierde-n cântec de vânt,
Un vis în raze aurii,
În brațele nopții plâpând.*

*Cu flori în păr și pași ușori,
Ea prinde cerul într-o șoaptă,
Iar fluturii, în zborul lor,
O poartă-n lumea minunată.*

*Prin jocul serii argintii,
Se învârte-n stele sclipitoare,
Un gând ușor ce rătăcește,
Pe drumul vieții, visătoare.*

*Și-n zborul lor de catifea,
În noaptea caldă ce o cheamă,
Ea își păstrează visul viu,
În lumea mare, ca o flamă.*

**Premiul II,
Vlașin Adriana-Maria,
14 ani, cl. a VII-a,
Lic. Tehnologic Telciu, Bistrița-Năsăud,
Prof. Vlașin Ana-Elena**

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

De ce?

*Întrebările mele deschid fântâni,
Opresc sâni și răstoarnă zurgălăi,
Hăi, hăi!*

*Întrebările mele rotesc primăvara în jurul casei,
Mă las cucerită de stele, de ploi, de lacrimile ei,
Hei, hei!*

*Întrebările mele deschid mugurii cașilor
În visul de dincolo de noaptea pământului,
Hui, hui!*

*Întrebările mele sunt pline de dușmăniile premeditate,
Care-mi zburlesc toate intențiile sângerei,
Hii, hii!*

De ce oare

*Primăvara asta, care-a început exact când m-am apucat de scris
Despre întrebări și despre stele
Nu-mi răspunde întrebărilor mele?*

***Premiul I,
Pușculiță Sofia Maria,
12 ani,
Șc. Gimn. nr. 2, București, Sector 5,
Prof. Condache Gabriela***

Primăvara a sosit

*Buburuza albăstruie
Stă acum pe cărăruie
Și așteaptă răbdătoare
Primele raze de soare.*

*Iepurașul o zărește
Și frumos îi dă binețe
Că ieșise la plimbare
Să se bucure de soare.*

*Se-așeză pe-un fir de iarbă
Și nu știe ce să facă...
Să se bucure de soare
Sau să facă de mâncare.*

*Primăvara e magie,
Gâze multe pe câmpie,
Pomi și flori, parfum, culoare,
Toți se bucură de soare.*

***Chirilă Naomi,
11 ani, cl. a IV-a,
Șc. Gimn. „Patrichie Popescu” Bata, jud. Arad,
Prof. Suciu Ana***

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

Poezie aerodinamică

*Noi suntem prezentul cu oase de pasăre.
Nu ne îngreuna cu mărunțișurile lumii, cu
Muzele nepăsătoare ce pun cap la cap
Țândările uitării.
Nu ne vorbi pe tonul zilelor neclintite,
Din care tresar curenți de dor,
Păsările nu știu să zboare cu capul întors.*

*Mai bine privește cum
Marea sub soare e precum zăpada din ochii unui orb,
Iar lumea se grăbește să se assembleze pentru
Prăbușirea tiptilă a unui ocean.
Mai bine spune-mi despre
Tragedia obișnuirii cu frumusețea –
Cataclismul obișnuirii cu obișnuința.
Spune-mi cum
Iubiri fără de nume ne frâng în sărurile schimbării
Simplitatea tânără.*

*Noi suntem prezentul cu oase de pasăre,
În treacăt
Legăm din greșeală țarm de țarm.
Cerul ni se leagănă pe o margine de claviculă,
Umerii amortesc,
Adânciți până la îmbinarea aripilor
Într-o cădere controlată deasupra
Țărilor calde, ce ne sunt
Viețile netrăite.*

*(PS. Mint.
De fapt rătăceam în unduirile de gând.
Râdeai cu ochii strânși.
Bâjbâiam prin bătăturile vindecate ale timpului
Cu picioarele în nisip
Și liniștea dintre amintirile noastre
Semăna cu frica de înălțimi.)*

***Marele Premiu-2025,
Brok Erika,
17 ani, cl. a XI-a,
Col.Naț. „Dr. Ioan Meșotă”, Brașov,
Prof. Csiki Ana Maria***

Despre tot ce am putea vorbi (dar nimeni nu o face)

Șablonul Paradisului suferă de o pană de curent.

Lumea plesnește de neadevăr –

Scurtcircuitul smulge zilele din calendar,

oamenii din zile,

Inimi înecăcioase își trag paravanul

din fața simțirii

și se sperie de sine.

Compresa realității alină gânduri învinețite,

tăcerea îngenunchează

pe interiorul frunții ostile –

Când onestitatea aruncă cu pietre,

te-aș ridica sau apleca până la viața mea de până acum,

fără remușcare,

față de mulțimea fără chip ce sunt.

Am împărți ciclonul cotiturilor de timp,

când motivele smulg pământul de sub ani,

iar lumea face o plecăciune

înainte să se lase decojită de privire.

Într-un final,

când totul este iluminat,

ne zărim cu sufletul peste gură,

prin vitraliile recunoașterii –

Unde ochii durerii și ai vieții își râd

pe ascuns,

Fără cuvânt.

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

Paralelismul viselor

*Apleacă-te în ochii mei și apucă tot ce prinzi,
Rămâne doar ecoul,
De care doar întinzi și întinzi.*

*Lasă în urmă patul rece,
în care încă ți se cuibărește umbra de comete lente.
Pășim pe faianța rece a Lunii, cât
Trădările timpului își feresc privirea.
Visul tău încă doarme
Și umblăm pe vârfuri ca să nu trezim ora carnivoră,
Față în față cu un apus adormit în frica prăbușirii.*

*Pe când
Sub pleoapa ta se îndreaptă din încovoierea lor bătrânii
Și se țin de iubirea de viață ca de-o balustradă,
În visul meu,
Ne ascult cu stetoscop
Trecutul, viitorul, timpul ce mimează că e scurt,
Ce ne amenință că își ia sfârșitul lumii și trece
În rândul tranșeelor de necunoscut.*

*În visul meu întreb –
Oare după ce înghite aerul fierbinte
Și acoperă zilele cu pietre de morminte,
Sufletul se încheagă
Și devine organ
mut?*

Brok Erika

ZBOR DE FLUTURE

La vârsta în care joaca încă nu se stinsese din glasul altora, el simțea că pierduse deja ceva ce nici nu apucase să cunoască pe deplin: frumusețea copilăriei și a inocenței. Îl chema Elias și împlinea în curând doisprezece ani. O vârstă în care lumea se rupe, tăcut, în două: între cei care mai cred în zâne și cei care se grăbesc spre ecrane, selfie-uri și tăceri incomode. În ultimul timp, prietenii lui nu mai alergau după mingi, nu mai făceau castele din nisip și nici nu mai râdeau fără motiv. În locul lor, discuții despre jocuri online, telefoane, haine „cool”. Elias se simțea părăsit într-un univers care îl dezbrăca, încet, de bucuriile simple. Îi era frică. Nu de maturitate în sine, ci de uitare — de uitarea râsului fără rost, de uitarea lui însuși.

În noaptea aceea, Elias s-a rugat. Nu știa cui — poate unei stele, poate unei amintiri — să nu mai simtă durerea de a fi lăsat în urmă. Se trezi într-un loc cu totul neobișnuit — un tărâm acoperit de iarbă moale ca mătasea și luminat de o ceață aurie. Din senin, o țeastoasă bătrână apără în fața lui, mergând lent. Ochii ei negri păreau că poartă secole de povești. Elias se așeză lângă ea, și dintrodă, simți că timpul stă. Țestoasa ofta adânc și spuse:

- Fiecare suflet are o coajă. Pe unii îi apără. Pe alții îi încetinește. Eu mi-am purtat povara până azi. Acum trebuie să plec.

În acel moment, trupul ei se topi ușor în lumina aurie, lăsând în urmă un abur fin. Elias rămase nemișcat. Îl cuprinse frica, dar nu de moarte, ci de necunoscut. Simți o compasiune sfâșietoare, o dragoste pură pentru o ființă pe care abia o cunoscuse. Plânse în vis cum nu mai plânse nicio dată. Din lacrimile lui se născură fluturi. Mii de vietăți colorate se înălțară deasupra capului său și îl purtară, ca într-un legănat de vânt, către un alt loc — un ținut al viselor neuitate. Acolo, copiii nu creșteau nicio dată, dar nu pentru că timpul se oprise, ci pentru că sufletul nu îmbătrânea. Acolo, râsul era limbaj, joaca era muncă, iar fluturii... fluturii erau păzitorii esenței. Unul îi atinse fruntea și îi arătă o potecă. Porni pe ea. Trecuse ce părea o zi întreagă și foamea îl chinuia. Ajunse la o masă plină cu prăjituri, dar când încercă să mănânce, acestea se sfărâmau în praf. Apoi îl cuprinse frigul. Se simțea gol, mic, respins. Se așeză sub un copac și plânse din nou.

- Nimeni nu mă vrea. Nici aici, nici acolo. Ce e greșit cu mine? se întrebă el.

Un fluture negru cu aripi albastre apără și îl privea tăcut.

- Nu lumea e greșită, Elias. Tu ești în mijlocul unei treceri. Ca omida în cocon — doare, dar e nevoie.

- Nu mai vreau să cresc, dacă asta înseamnă să pierd tot ce iubesc.

- N-ai înțeles, copil al visului. Asta nu e o pierdere, e o alegere.

- Ce alegere?

- Alegi cine vrei să fii. Un adult care își ascunde copilul din el sau un om care poartă acel copil ca pe o lumină.

Fluturile îl îndrumă spre o poartă străvezie. Dincolo, se întindea o grădină în care copiii și bătrânii dansau împreună, fără vârstă. Un băiat cu păr alb juca șotron cu o fată cu riduri adânci. Râdeau. Elias înțelese: timpul nu înseamnă uitare.

- Copilăria nu moare când crești. Moare doar dacă o trădezi.

Fluturii zburară din nou în jurul lui, de data asta lini și plini de culori. Iar Elias zâmbi. Pentru prima oară fără teamă. Elias rămase acolo un timp — în vis, dar mai ales în sufletul său. Când se trezi, simți ceva schimbat în el. Lumea era aceeași, dar el nu mai căuta să fie „cool”. În ochii lui, până și betonul străzii devenea teren de aventuri. Își regăsi prietenii, dar nu ca înainte — ci mai curajos, împărtășind cu ei ce învățase, chiar dacă unii nu-l înțelegeau.

A crescut. A iubit. A muncit. A fost și fericit, și trist, dar mereu cu zâmbetul acelui copil care zburase printre fluturi. Anii au trecut. Elias ajunsese bătrân, cu riduri adânci și o privire senină. Într-o după-amiază târzie, în grădina casei unde își petrecuse viața, stătea pe bancă și privea apusul. Soarele părea un vis ce se stinge încet. Din senin, un fluture alb se așeză pe palma lui tremurândă.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Elias zâmbi.

- Ai venit?

Fluturile clipi din aripi.

- Ți-am promis că voi fi aici, la capătul drumului.

- Am trăit cum m-ați învățat... ca un copil. Cu uimire. Cu joacă. Cu iubire. A fost destul?

- A fost totul, Elias. Cei mai mulți uită. Tu ai ales să-ți amintești. Ai știut că, în spatele fiecărui om mare, stă un copil care încă vrea să alerge.

- Ce va fi acum?

- Acum, te întorci unde ai învățat să zbori. Acolo unde lacrimile tale au născut fluturi. Și de acolo... dincolo.

Elias închise ochii.

Când sufletul lui se desprinsese de trup, bătrânul deveni din nou copil iar râsul lui se auzi în adierea vântului, dus de zborul unui fluture.

**Premiul II,
Marcu Erika,**
16 ani, cl. a X-a,
Col. Naț. Militar „Mihai -Viteazul” Alba-Iulia,
Prof. Mureșan Simona-Simina

Zgomote

Zgomote... Suntem înconjurați de atâtea zgomote. Nu e niciodată liniște complet, mereu câte un freamăt, câte o șoaptă sau câte o voce care să plutească prin aer și să ne învăluie. Astfel că, ne este ușor să ne dăm seama când urmează ceva neobișnuit, căci deseori întâmplările rupte din realitate sunt însoțite de liniște. Este vorba de o liniște ce prevestește ceva neînchipuit. O liniște dureroasă de dinaintea unei furtuni feerice.

O liniște ca în seara aceea...

Picăturile de ploaie care băteau desperate în sticla ferestrelor parcă încetaseră deodată. Stăteam tolănit pe canapea, mâncând popcorn și urmărind unul dintre serialele mele preferate de pe Netflix. Eram singur acasă, părinții plecaseră după sora mea mai mare la aeroport. În mod normal aș fi mers cu ei, dar de mult nu m-am mai simțit normal.

Uram să ies din casă. Uram să cunosc persoane noi sau să stau de vorbă cu cineva. Nu aveam idee de unde venea această nesiguranță... dar ei bine, uite-o că înflorea pe zi ce trecea.

De fapt, pe cine păcăleam, știam perfect de ce eram așa... Fața mea plină de cicatrici, căpătate în urmă cu câțiva ani într-un accident urât de mașină, atrăgea atenția oricui. Nu era vorba despre o atenție plăcută, ci una care mă făcea să intru în pământ de rușine de fiecare dată. Îmi făcea pulsul să accelereze și întregul corp să-mi tremure incontolabil. Cel mai mult uram cum arătam și indiferent de ce făceam, îmi era imposibil să schimb asta. Pielea mea fusese arsă de-a binelea când autobuzul în care mă aflam a luat foc deodată. Doctorii au încercat să îmi refacă fața cât de mult au putut, dar efortul lor nu a prea dat roade. Arătam ca un om de gelatină, în punctul de topire. Sau ca o înghețată lăsată prea mult la soare. Ei bine, vă puteți face deja o imagine despre mine, arătam groaznic, respingător, tipul acela de om pe care l-ai fi ocolit cu siguranță dacă-l zăreai pe stradă.

Așa că, evitam locurile aglomerate și îmi petreceam timpul în siguranța camerei mele.

Brusc, luminile începură să pâlpâie, forțându-mă să-mi înclin capul și să mă holbez o bună perioadă la ele. În cele din urmă, au pierit de tot, iar odată cu ele și televizorul, lăsându-mă într-o beznă totală. Era de parcă întunericul însuși își întinsese ghearele spre mine într-o încercare disperată de a mă ține strâns în ale sale brațe.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Am închis ochii, încleștându-mi degetele pe ecranul telefonului. Bezna aceea totală era însoțită de o liniște neobișnuită. Totuși, mie unuia, mi se părea chiar plăcută.

- Doarme! Doarme! Am deschis ochii când o voce pițigăiată reuși să-mi ajungă până la urechi.

Degeaba, căci nu vedeam nimic. Inima îmi tresări, probabil creierul meu începea să-și imagineze tot felul de personaje din cauza singurătății. Am clătinat din cap.

Un sentiment ciudat îmi acapără întreaga ființă când, cu colțul ochiului am zărit o sclipire portocalie. O micuță flăcăără, ce dansa prin aer, învârtindu-se și izbindu-se de toți pereții. Casa, însă, nu era în flăcări. M-am ridicat brusc, panica amenințând să mă sufoc. Amintiri din autobuz clipocindu-mi în minte. Nu...

Uram cât de neajutorat eram în fața focului.

- Heeeyyyyyy, o voce ca de fantomă își găsi drum din nou până la urechile mele, iar o săgeată invizibilă îmi înțepă pieptul.

În fața mea se afla o ființă minusculă. O femeie foarte, foarte micuță. Și când zic "micuță", să nu vă gândiți că exagerez, aceasta era cât degetul meu mic. Probabil că nici n-aș fi observat-o dacă corpul său nu strălucea atât de tare, iar aripile sale nu ardeau.

Am tresărit incontrollabil, împleticindu-mă câțiva pași înapoi, iar aceasta chicoti. Un sunet suav, ca de clopoței.

- Scuză-mă te rog, clătină din capul ei micuț. Am vrut doar să-mi cer scuze și să îți ofer și un dar.

Părea o stea portocalie ruptă dintr-o constelație. Era de-a dreptul înfiorătoare.

- Îmi pare rău, gesticulă spre fața mea. Îmi pare rău pentru flăcări, mai că vocea i se frângea, și pentru distrugeri și haos. Am tresărit zgomotos. Acceptă darul meu, își desfăcu brațele, iar scântei albe mă orbiră.

Odată cu vederea mea și curentul reveni. Ce tocmai se întâmplase? Eram atât de derutat. Mi-am masat tâmpla cu un deget și am fugit la oglinda din hol. Arătam ca de obicei, dar totuși diferit. Nu... arătam la fel, dar mă simțeam altfel. Acea stânjeneală, acea teamă de a nu fi judecat și luat în derâdere din cauza aspectului meu parcă se evaporase ca prin minune. Un zâmbet îmi înflori pe buze. Doamne! Ceea ce simțeam nu putea fi exprimat în cuvinte.

M-am grăbit să înșfac paltonul din cuier și am ieșit afară. O picătură de ploaie îmi ateriză fix pe nas. Mi-am ridicat privirea în sus, zâmbind. Pentru prima dată în ultimul timp, eram coplesit de fericire.

Premiul II,
Bulanași Denisa-Maria,
15 ani, cl. a IX-a,
Lic.Teoretic Internațional „Spectrum” Iași,
Prof. Temneanu Daniela

Fetița care vorbea cu stelele

A fost odată ca niciodată, într-un sat micuț ascuns între dealuri, o fetiță pe nume Elina. Era o copilă tăcută, dar cu o inimă mare și o imaginație fără margini. În fiecare seară, după ce toți dormeau, Elina urca pe dealul din spatele casei și privea cerul plin de stele. „Bună seara, prietenele mele!”, șoptea ea. Și stelele păreau să strălucească mai tare ca și cum i-ar fi răspuns.

Elina avea un secret. Ea putea să vorbească cu stelele. Nimeni nu o credea când încerca să povestească, așa că păstra totul pentru ea. Stelele îi spuneau povești despre galaxii îndepărtate, despre comete jucăușe care dansau prin univers.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Într-o noapte, o stea mai mare ca toate celelalte a început să coboare din cer. Lumina ei era blândă ca o îmbrățișare caldă. Când a ajuns aproape de Elina i-a vorbit:

- Elina, lumea mea este în pericol. În Regatul Stelelor Lumina începe să dispară. Numai o inimă pură ca a ta poate aduce speranță din nou.

- Dar ce pot eu să fac? Sunt doar o fetiță.

- Curajul nu are vârstă. Trebuie să vii cu mine. Ai încredere.

Fetița și-a închis ochii și când i-a deschis din nou era într-o lume cum nu mai văzuse niciodată. Cerul era roz, iar în aer pluteau licurici uriași. Totul era minunat, dar ceva lipsea, bucuria.

Steaua a dus-o la Regina Stelelor care stătea într-un palat construit doar din lumină.

- Bine ai venit, Elina! Inima ta a fost aleasă, dar pentru a readuce Lumina trebuie să treci trei încercări: una a înțelepciunii, una a curajului și una a iubirii.

Prima încercare a fost într-o bibliotecă infinită unde trebuia să aleagă o singură carte dintre milioane. O voce i-a spus: „Cea mai importantă nu este cea mai mare sau cea mai strălucitoare, ci cea care vorbește sufletului.” Elina a ales o carte veche, simplă, dar plină de povești despre bunătate. A trecut această încercare.

A doua încercare a fost într-o peșteră unde un vânt rece o împiedica să înainteze. Auzind plânsul unei ființe ascunse, Elina nu a fugit, ci s-a apropiat. Era o creatură de umbră care avea nevoie doar de o îmbrățișare. Elina a făcut-o fără frică. A trecut și această încercare.

A treia încercare a fost cea mai grea. Trebuia să se întoarcă pe Pământ fără să ia nimic cu ea. Nici amintirile, nici puterile. Doar în inimă rămânea totul. Elina a acceptat cu ochii în lacrimi. Când s-a trezit era din nou pe dealul ei. Totul părea un vis dar cerul era mai luminos ca niciodată. Stelele îi șopteau:

- Mulțumim, Elina! Lumina trăiește datorită ție!

Și-a dat seama că a reușit. De atunci Elina nu s-a mai simțit niciodată singură. Știa că undeva acolo sus avea prieteni adevărați. Iar oamenii din sat au început să observe că cerul nopții avea ceva magic și că în fiecare seară o fetiță cu ochii plini de stele le zâmbea tuturor.

Szabo Evelin,
13 ani, cl. a VI-a,
Șc. Gimn. „Ion Creangă” Satu Mare,
Prof. Volcovinschi Tamara

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Când ultima floare s-a închis

Nu a fost un sfârșit zgomotos. Nu s-au auzit explozii, nici urlete de spaimă. Nu a fost foc, nu a fost o tornadă care să măture orașele într-o clipită. Oamenii au dispărut într-o tăcere aproape solemnă, ca și cum existența lor fusese doar o umbră trecătoare pe fața unui Pământ care avea să continue fără ei.

La început, planeta a părut să respire ușurată. Drumurile s-au crăpat, clădirile au fost îmbrățișate de iederă, pădurile și-au întins rădăcinile peste ceea ce fusese cândva asfalt încins sub roțile nesfârșitelor mașini. Animalele, cândva îngrădite de garduri și frică, s-au întors. Lupii au pășit pe trotuarele goale, cerbii s-au aventurat în piețele orașelor abandonate, iar păsările și-au făcut cuiburi în ferestrele sparte ale zgârie-norilor. Părea un nou început. O planetă eliberată de zgomotul și nepăsarea speciei care o modelase după bunul plac. Dar în spatele acestei renașteri, o moarte lentă și silențioasă își croia drum. Nu pentru că oamenii pleaseră. Ci pentru că albinele dispăruseră. La început, nimeni n-ar fi observat. Florile continuau să înflorească, își deschideau petalele către soare, ca niște palme întinse spre cer. Dar nu mai venea nimeni. Polenul rămânea neatins. Pomii își scuturau florile, dar fructele nu mai apăreau. Apoi au dispărut semințele. Iarba s-a uscat în locurile unde odinioară fusese de un verde aprins. Păsările au fost primele care au simțit lipsa. Fără fructe și fără semințe, fără nectarul florilor, au început să plece. Apoi să moară. O tăcere apăsătoare s-a așternut peste Pământ. Liniștea nu mai era una plăcută, ci un gol care creștea încet, ca o rană care refuză să se închidă. Maimuțele din junglele tropicale s-au prăbușit din copaci, flămânde, incapabile să găsească hrana care altădată era din belșug. Căprioarele, care se hrăniseră din fructele livezilor, au slăbit până când nu au mai putut să se ridice. Lumea întreagă părea să respire din ce în ce mai greu. Oamenii crezuseră mereu că sunt esențiali. Crezuseră că, fără ei, planeta s-ar fi prăbușit în haos. Dar acum, fără ei și fără albine, Pământul nu mai avea pentru ce să înflorească. Totuși se auzi ceva, păreau a fi niște plânsete, chiar asta erau. Plânsetul unui copil răsună slab, dar sfâșietor printr-un oraș rupt din timp. Acel sunet, aceea durere pură, se auzea încă. Un semn că lumea nu murise complet.

Adam era acel copil. Înghesuit într-un colț rece, acoperit cu o pătură murdară și prăfuită, nu știa de ce plânge. Poate pentru că nu mai era nimeni. Poate pentru că nimeni nu-i mai răspunsese de zile întregi. Sau poate... pentru că simțea că lumea, așa cum fusese cândva, murise cu totul. Nu-și mai amintea chipul mamei. Doar o adiere de parfum și niște degete calde care îl mângâiau pe frunte. Nu-și mai amintea glasul tatălui, doar ecoul unui râs undeva, departe. Nici jucăriile, nici prietenii, nici râsetele din parc. Totul părea o poveste pe care o citise altcineva. Cu ochii înlăcrimați și obrajii murdari, Adam s-a ridicat. Avea un genunchi julit și bocancii prea mari, dar a pășit. Nu știa încotro, dar simțea că nu poate rămâne. Că trebuie să caute. Ce? Nu știa. Pe cine? Nu știa. Dar vocea din pieptul lui spunea: „Mergi.”

Și atunci s-a întâmpat. Un zumzet. Slab, firav, dar real. Adam a încremenit. Într-un aer atât de tăcut, acel sunet era un miracol. O albină. Zbura încet, ca și cum nu mai știa încotro să se ducă. Fragilă, dar vie. Era aurie, cu aripile tremurând în soarele obosit, și se rotea în cercuri mici înainte de a se apropia de băiat. Adam a întins palma cu o ezitare. Albina a coborât, s-a oprit o clipă, apoi a plecat. Dar în urma ei, în pieptul copilului, ceva se trezise. Nu era doar o insectă. Era un semn. O promisiune. O dovadă că lumea, chiar și în cea mai grea moarte, mai păstra o scânteie de viață.

- Nu te opri, a spus Adam, dar nu se știe cui: albinei, sieși sau lumii.

Și a pornit. Cu pași mici, dar hotărâți. Un copil și o speranță cât o aripă.

Adam pășea pe un drum pe care nu-l mai călcase nimeni de mult. Crengile uscate trosneau sub bocancii lui prea mari, iar vântul răscolea frunzele vechi. Deasupra, norii se învârtteau apăsători. Mergea de ore. Poate zile. Timpul nu mai avea înțeles. Număra doar bătăile inimii și clipirile dese, în care spera să nu dispară imaginea acelei albine. O tăcere groasă îl înconjura, dar nu era pustie. În tăcerea aceea, Adam auzea. Auzea cum plânge copacul căzut, cum murmură pământul obosit sub pașii lui. Și totuși, mergea. Până într-un punct.

Într-o porțiune ruptă din pădure, printre frunze, o umbră s-a mișcat. Un freamăt, o adiere, o prezență. Adam s-a oprit. S-a uitat în jur, cu respirația tăiată. A vrut să fugă. A vrut să strige. Dar n-a făcut niciuna. Pentru că acolo, în fața lui, stătea o fată. Avea părul încâlcit ca o coroană de frunze uscate, hainele rupte și ochii... ochii cei mai adânci pe care îi văzuse vreodată. Nu păreau de copil. Păreau dintr-o viață veche, grea, uitată.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

- Tu... ești viu? a întrebat fata, vocea ei tremurând mai tare decât vântul.

- Cred că da, a spus Adam. Tu?

- Mira, a spus ea. Mă cheamă Mira.

- Adam, a răspuns el, și un zâmbet slab, dar adevărat, i s-a înfiripat pe buze.

Două nume. Două suflete. Două întrebări care mergeau de mână.

Zilele care au urmat nu au fost mai ușoare, dar au fost mai puțin goale. Au mers împreună, cu pași mici, dar în același ritm. Tăcerea nu îi mai speria. O umpleau cu povești inventate, cu întrebări fără răspuns și cu râsete rare, dar prețioase.

Într-o seară, când lumina se ivi lin printre copaci, Adam a văzut-o din nou. Albina. Dar nu mai era la fel. Zbura greu. Obosită. Rătăcită.

- Trebuie să o urmărim, a spus Mira, de parcă o înțelegea din prima.

Și așa au făcut. Brusc pământul s-a zguduit, pădurea s-a subțiat, iar în fața lor s-a deschis o grădină. Nu era precum celelalte. Aici florile trăiau. Culori strălucitoare, parfumuri uitate, aer care părea viu. Era un colț de lume neatins. Albina s-a așezat pe o floare albă, iar ei au îngenunchat. Cu emoție, cu venerație.

- Dacă florile astea au rezistat, și noi putem, a spus Mira, și vocea ei suna ca o rugăciune.

Adam a atins floarea, era reală. Nu vis, nu speranță. Adevăr. Și atunci, ceva s-a mișcat, pământul a vibrat ușor. Un foșnet adânc, ca o respirație venită de sub rădăcini.

- Ai simțit? a șoptit el.

Mira a dat din cap.

Din spatele tufelor de lavandă au apărut, rând pe rând, zece copii. Pășeau tăcuți, cu pași siguri, de parcă locul acela le era acasă dintotdeauna. Fiecare avea în priviri o lumină greu de descris, ceva între dor și speranță. Un băiat ținea o pană albă legată cu fir de viță, o fată purta în palmă un măr mic, altul avea în păr o floare de gheață care nu se topea. Erau diferiți, dar uniți de un fir invizibil. Când s-au oprit, un cerc aproape perfect s-a format. Zece suflete, zece esențe. Adam și Mira s-au uitat unul la celălalt. Nu era nevoie de cuvinte, simțeau că tot ce au trăit până acum i-a condus aici, la acest moment. Din spatele copiilor, au apărut patru adulți. Nu mergeau, ci păreau că alunecă prin timp. Unul era învăluit în muguri și miresme de primăvară, altul strălucea cu pielea arsă de soare și părul de aur, altul pășea printre frunze ruginite care cădeau singure în urma lui, iar ultimul aducea cu sine un aer puternic, curat, de iarnă.

- Noi suntem cele patru elemente ale lumii, spuse femeia cu ochi de smarald. Eu sunt Primăvara.

- Eu sunt Vara, zise cea cu mantie de raze.

- Eu sunt Toamna, adăugă bărbatul cu glas adânc.

- Iar eu sunt Iarna, completă ultimul, cu o voce limpede.

- Ei sunt copiii lunilor, continuă Primăvara. Zece dintre ei au fost chemați cu mult timp în urmă. Am așteptat... doi.

Privirile li s-au oprit asupra lui Adam și Mira. Inima băiatului a început să bată haotic, ca și cum recunoștea adevărul din acel moment.

- Ați fost călăuziți de albine. Doar cei cu lumină adevărată în suflet pot fi găsiți astfel. Doar cei care, în ciuda durerii, au ales să mai creadă.

Iarna s-a apropiat și a privit albina din palma lui Adam. Încă vie, dar atât de fragilă, zbura ușor în cercuri mici.

- Ea te-a ales. Și v-a adus aici pentru că sunteți cei care lipsesc.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Mira a șoptit:

- Doisprezece. Câte luni... câte puncte ale echilibrului...

- Exact, zise Vara. Doisprezece suflete care, împreună, pot urzi din nou țesătura ruptă a Pământului.

Toamna a ridicat un toiag din lemn vechi, cu frunze uscate, care nu cădeau niciodată.

- A sosit timpul. Dacă voi toți vă veți uni, veți trezi inima lumii.

Cei doisprezece copii s-au apropiat unul de celălalt. Într-o clipă, aerul a început să pulseze. Pământul a tremurat ușor, dar nu de frică, ci ca o bătaie de inimă. Din fiecare copil pornea o lumină, roșu, galben, albastru, verde, argintiu, toate culorile pe care doar sufletul le recunoaște. Adam și Mira s-au prins de mâinile celor din stânga și dreapta. Cercul s-a închis.

Pe urmă cerul s-a deschis într-un dans de nori. Pământul a tresărit. Florile au înflorit brusc, copacii au început să se ridice din pământul crăpat. Și undeva, în depărtarea lumii, o inimă imensă a început să bată din nou. Lent, dar sigur.

Omenirea avea să revină. Nu la fel. Mai curată, mai conștientă, mai recunoscătoare. Iar Adam, Mira și ceilalți zece... aveau să fie veghetorii noii lumi. Copiii timpului, cei ce au fost aleși de albine și care au ales, la rândul lor, să nu se piardă în uitare.

Lumea se trezea. Și odată cu ea, începea o nouă poveste.

**Premiul Special,
Kovacs David Tibor,**

15 ani,

Șc. Gimn. „Avram Iancu” Satu Mare,
Prof. Câmpian Nicoleta Daniela

Clara și Oglinda de ambră

Într-un colț uitat de lume, unde timpul părea că se odihnește printre firele de iarbă și umbrele norilor, trăia o fată pe nume Clara. Casa ei era mică, cu acoperiș de șindrilă și ziduri ce purtau parfumul anotimpurilor trecute. Dar în ochii Clarei nu locuia banalul ci o lumină curioasă, o sclipire ce părea că aparține unei alte lumi. Clara nu fusese niciodată ca ceilalți copii din sat. În timp ce ceilalți alergau prin curți și râdeau cu gura până la urechi, ea asculta. Asculta păsările, foșnetul frunzelor, tăcerea dintre două adieri. Asculta tot ce oamenii treceau cu vederea.

Într-o zi cu soare tulbure și vânt cald, Clara descoperi, în podul casei bunicii, o cutie de lemn ciudat, de culoarea mierii arse. Pe capac erau sculptate păsări în zbor, ochi închiși și o oglindă micuță, în mijloc, dintr-un material necunoscut, ce părea viu. Când o atinse, simți cum ceva nevăzut se trezește ca o bătaie de inimă uitată.

În acea noapte, Clara avu un vis cum nu mai visase niciodată. Se făcea că mergea printr-un labirint de sticlă, iar pereții reflectau nu chipul ei, ci amintiri pe care nu le trăise încă. În centrul labirintului, o voce șopti: „Caută marginea lumii și vei găsi începutul.”

A doua zi, se trezi cu acea voce încă vie în minte. Fără ezitare, își luă desaga, în care puse oglinda, o hartă veche, o bucată de pâine și un fluier din lemn de cireș, moștenit de la tatăl ei. Apoi, părăsi satul, cu pași ușori, dar hotărâți.

Drumul nu fusese desenat pe nicio hartă. Clara trecea prin păduri ce păreau că o recunosc, cu copaci ce-și aplecau crengile ca să-i atingă ușor părul. Într-o seară, ajunse la „Podul Întrebărilor”, o construcție de piatră suspendată deasupra unui hău fără fund. Pe pod stătea o siluetă înveșmântată în pânze albastre.

- Cine ești? întrebă figura. Dacă nu știi, nu poți trece.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

- Sunt Clara, fiica Tăcerii și a Adevărului. Sunt căutătoarea oglinzii și a sufletului, răspunse ea.

Podul vibră ușor, iar figura îi făcu semn să treacă. „Răspunsul sincer deschide drumurile nevăzute,” murmură vântul.

Mai departe, Clara intră în „Valea Uitării”, unde toți călătorii își pierduseră numele și scopul. Dar Clara, ținând oglinda aproape, vedea mereu în ea o flăcăică mică, ghidând-o. Întâlni acolo un bătrân ce nu-și amintea cine fusese, dar care plângea de fiecare dată când se uita în apă. Clara îi întinse oglinda.

- Privește, îi zise. Aici e ceea ce ai fost... și ceea ce poți fi din nou.

În oglindă, bătrânul văzu un tânăr cântând la harpă, o femeie râzând și un copil cu ochi albaștri, familia lui. Cu ochii în lacrimi, își aminti. Apoi dispăru în lumină, mulțumit. Clara înțelese atunci că oglinda nu era doar un obiect – era o fereastră către adevăr.

În ziua a șaptea, Clara ajunse în fața unei uși de piatră, în mijlocul unei câmpii unde nimic nu creștea. Pe ușă scria: „Numai cei care știu ce e durerea, dar o poartă cu blândete, pot intra.” Clara închise ochii. Se gândi la tatăl ei dispărut, la mama ei bolnavă, la singurătatea tăcută din copilărie. Lacrimile i se rostogoliră pe obraz, dar nu fugi de ele. Când le lăsa să curgă, ușa se topi în aer. Dincolo de ea, nu era palat, nici comoară. Era doar o cameră mică, unde stătea o femeie cu chipul Clarei – dar mai bătrână, mai înțeleaptă.

- Eu sunt tu, dar dintr-un timp viitor. Eu știu ce vei deveni, dar nu pot alege pentru tine. Oglinda îți va arăta.

Clara privi în oglindă. Văzu mii de vieți; vieți în care era regină, în care era vindecătoare, în care era poetă sau doar o simplă fată care zâmbește unui copil. Oglinda îi arăta ce putea fi – dar nu-i impunea nimic.

- Adevărul, spuse Clara, nu e o singură cale. E ceea ce alegi să vezi... și ce alegi să fii.

Când se întoarse în sat, nu mai era copil. Nu pentru că trecuseră ani – ci pentru că sufletul ei crescuse. Oamenii o priveau cu uimire și respect, dar ea nu căuta nici laudă, nici tron. Se așeză pe banca din fața casei și începu să scrie: „Povestea oglinzii”, „Povestea drumului”. Și când cineva rătăcea în viață, venea la Clara. Ea nu dădea răspunsuri. Doar întindea oglinda. Și spunea:

- Privește. Adevărul nu e ceea ce cauți. E ceea ce porți în tine, chiar și atunci când nu știi.

Iar oglinda, la fel ca sufletul Clarei, nu mințea niciodată.

Timpul trecu în satul Clarei ca o boare blândă, dar fata nu îmbătrânea. Nu cu trupul, ci cu sufletul. Cu fiecare om pe care îl ajuta, oglinda din lemn de ambră devenea tot mai limpede, mai profundă, ca o picătură de infinit. Însă într-o noapte, când luna era mai aproape ca oricând și stelele păreau să șoptească taine de sus, oglinda începu să tremure. Clara o luă în mâini. Din adâncul oglinzii se desprinsese o lumină albastră, ca un fir de apă vie, și o voce cunoscută, de data aceasta tristă, îi șopti:

- Clara... e timpul să mergi dincolo de marginea lumii. Adevărul se clatină. O minciună veche se întinde ca o umbră peste țărâmul celor vii.

Fata nu întrebă nimic. Înțelesese, călătoria nu se încheiase. Abia acum începea partea cea mai grea – „trecerea dincolo de ceea ce poate fi numit”. Într-o noapte fără vise, Clara pași într-o pădure de piatră, unde copacii erau statui, iar frunzele – sculpturi tăcute ale gândurilor uitate. Aici, timpul curgea invers. Umbrele mergeau înaintea pașilor. Gândurile deveneau realitate, iar realitatea se dizolva ca cerneala în apă. Un băiat cu ochi de noapte și glas de catifea îi ieși în cale. Avea chip de copil și suflet de stea stingheră.

- Te așteptam, Clara. Eu sunt „Umbra celor neuitați”. Sunt tot ce oamenii au iubit și au pierdut. Oglinda ta a trezit și ce nu trebuia trezit.

- Ce vrei de la mine? Întrebă Clara, cu inima bătând ca o tobă ritualică.

- Să mergi în „Inima Fărămițată”. Acolo, în centrul lumii, se ascunde o minciună care poartă chipul Adevărului. Oglinda o va vedea, dar tu... va trebui s-o rostești.

- Și dacă nu o fac?

- Vei uita tot. Pe tine, pe ei, pe cine ai fost vreodată. Și lumea va continua, dar cu o fisură în mijlocul sufletului ei.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Drumul spre „Inima Fărămițată” era cumplit. Clara trecu prin „Râul Oglinzilor Sparte”, acolo, fiecare val îi arăta o versiune diferită a propriei ființe: una trufașă, una înfricoșată, una în care era singură și nemuritoare. În fiecare versiune, se simțea sfâșiată între dorință și datorie. Dar n-a privit înapoi. Ajunsă în centrul Lumii, Clara găsi o cetate de lumină ce părea făcută din cioburi de stele. În mijloc, un tron de aur alb pe care stătea o femeie cu părul ca zăpada și ochii ca uitarea.

- Eu sunt „Falsul Adevăr”, rosti femeia. Mă privesc toți, dar nimeni nu mă întreabă cine sunt. Mă iau de bună, mă poartă în inimi, mă rostesc în povești. Și astfel, minciuna trăiește în haine de lumină.

Clara scoase oglinda. Femeia se uită în ea și începu să tremure.

- Nu! Nu mă arăta așa! Dacă oamenii știu ce sunt, n-o să mă mai creadă!

Clara se apropie și, cu vocea ei lină, dar fermă, rosti:

- Adevărul nu e o sabie. E o lumină care nu rănește decât dacă stai prea mult în întuneric.

Oglinda se ridică singură, iar lumina din ea înghiți minciuna ca un vârtej de vânt solar. Femeia dispăru, iar cetatea se risipi în pulbere de stele. Clara deschise ochii și se afla din nou în fața casei. Oamenii din sat priveau cerul, unde acum sclipa o nouă stea, mai strălucitoare decât oricare alta. Nimeni nu întreba nimic. Dar toți știau că ceva s-a schimbat. Din acea zi, oglinda nu mai tremura. Era caldă, liniștită, ca o inimă care și-a regăsit bătaile. Iar Clara nu mai avea nevoie de ea. Adevărul nu mai era doar în oglindă, era în cuvintele ei, în privirea ei, în mersul ei. A lăsat oglinda într-o cutie simplă și a scris pe ea: „Pentru cel care nu caută puterea, ci înțelegerea.” Și s-a dus din sat, pe un drum pe care nimeni nu-l putea vedea, dar pe care fiecare îl purta în suflet.

**Premiul II,
Cojocar Sofia-Renata,
12 ani, cl. a VI-a,
Șc. Gimn. Nr. 1 Românești, Botoșani,
Prof. Sârbu-Crudu Maria**

Ultima lumină

Cerul a fost dintotdeauna refugiul Evei Maris: o catedrală tăcută a viselor, unde fiecare stea era o rugăciune nerostită. Încă din copilărie, stătea ore în șir pe acoperișul casei bunicilor, cu ochii ațintiți spre constelații, desenând în minte lumi neatinse și civilizații pierdute. De atunci, stelele nu i-au mai dat pace. O atrăgeau, o chemau, o făceau să simtă că între ea și Univers exista o legătură tai-nică, invizibilă. Așa s-a născut cercetătoarea, dintr-un vis de copil și o sete neostenită de înțelegere.

Anii au trecut, iar Eva a devenit una dintre cele mai promițătoare minți ale unei agenții spațiale internaționale. Trăia pentru cer, pentru formulele scrise cu mâinile tremurânde de emoție, pentru fiecare noapte în care stelele păreau să respire, vibrând în dansuri enigmatice. Într-o astfel de noapte, rece și limpede ca o oglindă de cristal, Eva se afla singură în observator. Cerul era atât de clar, încât părea pictat cu praf de aur, iar tăcerea care o înconjura îi străpungea sufletul înghețat de timp. Stelele, acele surse eterne de lumină, începuseră să dispară. La început, doar câteva. Apoi tot mai multe. Inițial, a crezut că este o eroare tehnică. Dar într-o noapte, în care liniștea era prea adâncă ca să doarmă, Eva a detectat un semnal straniu: nu un simplu cod, ci parcă o bătaie de inimă trimisă din adâncul Universului. După zile și nopți de muncă febrilă, în care a simțit că timpul însuși se subțiază în jurul ei, a reușit să descifreze mesajul: „Realitatea se destramă. Stelele dispar pentru a încetini ruptura. Următorul este Soarele vostru. Intervenți!”

Cuvintele au fost ca o explozie mută în sufletul ei. Nu era doar o descoperire științifică. Era o chemare. O misiune. Știa că autoritățile nu o vor asculta. S-ar teme. Ar râde. Ar spune că sunt doar teorii. Dar Eva simțea, cu fiecare fibră a ființei ei, că mesajul era real. Era mult prea precis, prea logic, dar în același timp... prea uman în gravitatea lui. Așa că a decis să acționeze. A adunat în jurul ei o mână de cercetători curajoși, oameni care încă mai credeau că știința poate fi un act de iubire față de univers. Au plănuit o expediție secretă, cu destinația „Umbra lui Orion”, o nebuloasă îndepărtată, în inima căreia părea că se născuse semnalul. Zborul prin vidul cosmic a fost lung, rece și plin de tăceri. Galaxiile treceau pe lângă ei ca niște amintiri uitate. Timpul nu mai avea sens. Păreau suspendați între două lumi: cea a speranței și cea a sfârșitului. Ajunși în nebuloasă, au descoperit o navă colosală, abandonată de milioane de ani, care părea sculptată în întunericul însuși. Coridoarele sale, luminate de o lumină palidă, păreau vii, ca venele prin care curgea încă o

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

energie slabă, dar neînfrântă. În centrul navei, au găsit-o pe MORR – o inteligență artificială creată cu un singur scop: Modul de Opre a Ruperii Realității. „Voi sunteți ultimii care vor mai pătrunde aici”, a spus MORR, ecoul vocii sale auzindu-se în toată nava. Le-a explicat că realitatea se destramă la nivel fundamental, iar unica soluție temporară era stingerea stelelor, reducerea vibrației realității, estomparea luminii.

„Dacă nu acționați, ruptura se va răspândi. Întunericul va devora totul.”

Eva a simțit că inima i se strânge. „Dacă stingi stelele, stingi și omenirea!” a spus ea, cu voce tremurată. MORR a ridicat dilema:

1. Stinge toate stelele pentru a opri definitiv ruptura, inclusiv Soarele și salvează Universul! Viața, în schimb, în multe ecosisteme, inclusiv al vostru va înceta.
2. Oprește doar constelațiile-cheie, necesare pentru întreruperea rupturii, salvând Soarele, dar aceasta va reveni peste câțiva ani și nimeni nu va mai putea opri sfârșitul.

În acel moment, Eva a privit în sinea ei. Vedea chipul bunicilor, nopțile de pe acoperiș, râsetele prietenilor, viitorul copiilor. Putea ea să stingă tot ceea ce iubise vreodată, chiar dacă era pentru un bine mai mare? Cu o durere care părea să-i sfarme sufletul, a ales să salveze Soarele. Să dea omenirii timp. Speranță. Și, poate, o nouă șansă.

... Anii au trecut, iar Universul s-a schimbat. Stelele lipsă au lăsat goluri tăcute în cer, ca niște răni ale realității. Eva a supraviețuit, dar nu mai era aceeași. Conexiunea cu MORR i-a lăsat o amprentă invizibilă, un eco pe care îl purta în vise. În fiecare noapte, în întunericul adânc al somnului, auzea aceeași șoaptă, blândă și neliniștitoare: „Aceasta este doar prima ruptură...”

Și, deși nu mai putea opri ceea ce urma, Eva știa că a ales cu inima. A ales viața. A ales lumina. Chiar dacă era ultima.

**Premiul I,
Mitea Antonia,**
13 ani, cl. a VI-a,
Șc. Gimn. „Gh. Lazăr” Zalău, Sălaj,
Prof. Iacob Diana

Captivi în „labirintul” virtual

Au fost odată doi frați, Alex și Sabrina, care își petreceau existența liniștiți în casa lor călduroasă și primitoare.

Într-o dimineață de sâmbătă, mama lor i-a rugat:

- Alex, Sabrina, dragii mei, mergeți la cumpărături, am nevoie de ajutorul vostru!

Pe lista lor de cumpărături erau multe bunătăți: ouă, lapte, roșii, castraveți, fructe, dar și dulciuri.

Cei doi copii s-au îndreptat spre magazin și, pe drum, au zărit la poarta unei case un calculator vechi, pregătit pentru a fi dus la reciclare. Surprins, Alex a spus:

- Hei, surioară, hai să vedem ce este pe calculatorul acela pus pe stradă!

- Dar, Alex, nu cred că avem timp pentru asta, mama ne-a trimis la magazin.

- Eu sunt tare curios să văd ce este în el. Nu am văzut niciodată un astfel de calculator. Este atât de mare și de misterios!

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

- Nu e nu!

- Te rooog!!!

Sabrina respiră adânc și spuse:

- Bine! Dar, stăm foarte puțin.

- Uraaa!

Alex s-a apropiat încet de calculator, l-a studiat îndelung, s-a plimbat în jurul lui fără a îndrăzni să-l atingă, dar nu a rezistat și, până la urmă, a apăsat pe butonul cel mare: **START**. Totul a devenit negru într-o secundă în jurul lor și **BOOM!** Prinși într-un vârtej de circuite și fire curioase colorate și întrerupte, cei doi copii s-au trezit pe o scenă digitală. În jurul lor erau multe portaluri spre lumi de jocuri video. Ei nu recunoșteau nimic, dar, deși înspăimântați și năuciiți, au decis, atrași de magia locului, să exploreze noi dimensiuni. Oricum, la magazin nici nu aveau cum să mai ajungă sau poate că... Alex se apropie timid de una dintre ușile vibrante și luminoase care străluceau în nuanțe de violet, albastru, roz și galben și pași peste pragul ei intrând cu Sabrina de mână. Ajunseseră într-un joc cu un labirint de copaci verzi cu aripi de unicorn, cu flori fosforescente și fructe proaspete, perfecte. Totul era îmbietor și desăvârșit. O bucată de ciocolată îi ispita pe cărările întortocheate și lungi ale labirintului nesfârșit. Sabrina s-a apropiat de unul dintre copaci și a încercat să ia din el un măr apetisant, dar, când să muște din el, mărul a dispărut înapoi în copac și a auzit un **ZAAANG!** Primise o viață nouă. Ciudat! Această viață nouă nu are niciun gust!, gândi Sabrina. Alex, în schimb, atras de cursa nebună a unei bucăți de ciocolată, o smulse pe Sabrina și porniră fuga după ea. Pe drum, ei întâlneau spiriduși și prichindei care strigau în cor:

- Ciocolată! Ciocolată!

Dacă vreunul dintre ei era atins de bucăți de broccoli, pierdeau o viață, dar aveau șansa de a reînvia dacă reușeau să culeagă inimi aurite sau frunzele-fundită căzute de la copaci. Dorința de a ajunge la ciocolată creștea din ce în ce mai mult pe măsură ce parcurgeau cărările întortocheate ale labirintului. Copiii nu-și mai aminteau nici de cumpărături, nici de prieteni, nici de mama lor, nici de școală, teme sau casă. Nu le păsa de nimic decât de ciocolată sau poate...nici de ciocolată, doar de cursă. Nici nu oboseau, iar jocul de-a viața și de-a moartea îi făcea să creadă că sunt invincibili. Cărți de joc cădeau cu nemiluita din cerul senin de cristal, iar ei înșiși păreau creația perfectă a unui grafician bătrân. Fuga lor nebună nu avea final și nici nu știau cât timp trecuse de când alergau prin labirint. Cine o fi fata asta cu ochi albaștri și păr roz pe care o țin de mână?, se întreba Alex. O clipă de neatenție și ...**POC!** Alex și Sabrina s-au lovit de un copac de broccoli uriaș. S-au întors brusc de unde au pornit. Cursa de întoarcere a fost mult mai rapidă, cât ai clipi au fost la punctul de **START**.

O pisică neagră mieună:

- Eu sunt Jojo! Ciocolata vă așteaptă. O să vă ajut să o prindeți!

Acum erau trei în cursă și trei cărări cu dificultăți diferite. Era nevoie să aleagă una: cea ușoară, dar foarte lungă, cea medie, dar cu multe obstacole și puține vieți și cea scurtă, dar foarte periculoasă. Alex a decis:

- Mergem pe cea ușoară!

- Ba nu! Pe cea grea! spuse Sabrina.

- Ușoară!

- Grea!

Jojo a intervenit:

- Să alegem cărarea cea mai provocatoare, pe cea medie.

Într-un glas, cei doi copii răspunseră resemnați:

- Bineee!

Cursa reîncepu. Pe drum, obstacole, ispite apăreau neîncetat.

Departe, pe direcția bucății de ciocolată, se zărea o insulă plină cu dulciuri: biscuiți, acadele, prăjituri, torturi, bomboane, toate cu ciocolată. În mijlocul insulei, care nu se afla foarte departe de ei,

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

se afla un arbore spre care bucata de ciocolată se îndrepta. Era chiar arborele din paradis care îi hrănea pe zei, cel dăruit de Quetzalcoatl, șarpele cu pene, locuitorilor din regatul aztecilor, din care ei și-au pregătit băutura TCHOCOLATL.

Sabrina începu să viseze: va ajunge acolo, îl va atinge, va gusta din fructele lui. Cursa părea să se apropie de final, dar, ori de câte ori vreunul dintre cei trei părea să atingă bucata de ciocolată, ea le scăpa printre degete, sporindu-le dorința și mai mult.

Ajunși pe insulă, ciocolata se cățăra în vârful arborelui ce domina cu coroana lui maiestoașă peisajul de dulciuri delicioase. Cei doi copii, însoțiți de Jojo, alergară spre arbore și, ca un tunet înfiorător, un glas foarte cunoscut se auzi ca prin vis:

- Copii, ați fost la magazin?

**Premiul II,
Bulgăreanu Maria,**
10 ani, cl a III-a,
Clubul Copiilor Sector 1, București,
Prof. Băcescu Magdalena

Viață de poet

De-aș scrie pagini mii și mii,
Jurnale infinite,
Tot n-aș descrie ce-aș simți în numai cinci minute.
Și zugrăvesc pe pagini mii cuvinte fără noimă
Pictând fericirile florilor
Și valurile mărilor,
Iubirile păsărilor
Și fuga norilor.
În șiruri lungi cuvinte, convoi de litere albastre
Urmând Drumul mătășii, pe foile gălbui.
Au drumul lor, se știe
Și sensul lor aparte,
De-ar fi o veșnicie, hiperbole de piatră.
Or fi ele pustii sau pline de speranțe,
Se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște.
Petale roze, albe, miresme de tămâie,
Zugrav de litere e un poet ce știe
A înșira cuvinte.
O, dulce zeităte, poem plin de frumos
Magia ta e mare și versul îngeresc.
Oh, de-aș putea să-ți cânt precum Orfeu,
Dar versul meu cel tânăr e gol și făr' de sens.

**Premiul II,
Jucan Maria,**
14 ani, cl.a VIII-a,
Șc. Gimn. „Bogdan Vodă”, Câmpulung Moldovenesc, Suceava,
Prof. Niga Alina-Magdalena

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Oftat de păpădiță

Zâmbea cu ochii larg deschiși spre cer,
Cu degete de rouă și mister,
Nu știa încă ce-i durerea grea,
Credea că lumea-i floare-n palma sa.

Purta în păr miros de lămâiță,
Și-n suflet un **oftat de păpădiță**,
Dar printre nori, cu fluturi de carton,
Venea încet un vânt cam fără ton.

Copilul a-nvățat să râdă strâmb,
Când dorul ardea pielea ca un nimb.
Zâmbea, deși cu dinții strânși, amar,
Când alții râdeau doar în calendar.

Pe fruntea lui cădea o umbră lină,
Un fluture, dar nu din sărbătoare –
Era din cei ce poartă-n aripioare
Scrisori pierdute și tăceri de vină.

El întreba: „De ce-i atâta fum?”
Și nimeni nu-i răspundea de niciun drum.
Atunci a desenat cu creta albă
O mamă care nu mai vine-n salbă.

Avea în mână o păpușă mută,
Și-n ochii ei – o întrebare de derută.
Dar tot zâmbea, căci așa știa
Că fluturii vin doar dacă zâmbea.

Și a crescut cu zâmbetul pe față,
Ascuns sub el, o inimă de gheață.
Când plângea, o făcea în vis, tăcut –
Căci lacrima nu se dă pe împrumut.

Acum se uită sus, la alți copii,
Ce zboară-n joacă printre fluturi vii.
Și speră-n taină, fără să mai spună,
Că ei vor prinde cerul, nu furtună.

Și totuși, undeva, pe-un colț de nor,
Un fluture l-a sărutat ușor.
Și-atunci, a înțeles: că și dorul
Poate fi zbor, dacă-l învinge odorul.

**Premiul I,
Iovi Denisa Leontina-Maria,
17 ani, cl. a XI-a,
Lic. Teoretic „Millenium”, Timișoara,
Prof. Ciupuligă Gianina Cristina**

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

Rugă

*Ce liniște e în cer și pe pământ!
Privește fluturii ce zboară
Din floare în floare, ca-ntr-un dans lent.
Și uite colo sus sunt păsări,
Ce se învârt și apoi încet coboară...*

*Dar, brusc, un zgomot asurzitor
Ne anunță că e timpul să ne-adăpostim.
Și totul pare atât de îngrozitor!
Fugim, la adăpost, fără să privim în jur..
Ne îngrămădim și la pământ ne năpustim.*

*Aici, jos, nu sunt nici fluturi,
Nici păsări, nici iarbă, nici flori..
E doar teroare, multă frică și lacrimi.
Se aud copii ce plâng și suspină
Și au dreptate, pentru că sunt fără vină.*

*Tare-aș vrea să înceteze tot,
Să ne plimbăm în voie unde vrem,
Să nu ne speriem de zgomot,
Să nu ne fie frică pentru că suntem
Pe pământul nostru și nu vrem să dispărem.*

*Să fie liniște noi ne dorim,
La noi, la voi și peste întreg pământul,
Să stăm uniți și să privim
În cer și apoi să facem jurământul
Ca pacea să fie lege. Orizontul.*

*Și nimeni să nu mai îndrăznească,
În veci să atace alt popor,
Pentru că lumea e așa frumoasă,
Când este pace, iar fluturii
Să fie sursă de inspirație pentru orice scriitor.*

Bulanași Mario-Nikolas,
14 ani,
Șc. Gimn. Internațională „Spectrum” Iași,
Prof. Pârvan-Tărtăcuță Ramona-Andreea

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

Șoapta nevăzutului

*Deși nu l-am văzut, îi simt adesea pasul,
prin zorii reci, prin cânt de vânt.
E-n clipa când se-oprește ceasul,
și-i liniștea din dorul sfânt.*

*Nu îl aud, dar îi ascult adesea glasul,
când plouă blând peste pământ,
când pruncii dorm și-n vis le lasă
un înger dalb, cu chipiul blând.*

*Nu l-am atins, dar mâna-i poartă
durerea mea ca pe un har,
căci el e pretutindeni și nicăierea nu îl afli.
E-n spicul copt, e-n ramul toartă,
e-n viața dulce și în ce-i amar.*

*Când fug de tot, el stă aproape,
când uit de el, mă ține viu.
E foc în frigul alb, năprasnic,
E drum prin ape-adânci săpând năvalnic...*

*E Tot, e Unu, e Ființa,
e Calea, Adevărul și Viața!*

Jura Alesia,
16 ani, cl. a X-a,
Lic. Tehnologic „Dacia” Caransebeș, Caraș-Severin,
Prof. dr. Danciu Liliana

Zâmbet de copil în zbor de fluture

*În iarba deasă, sub cerul senin,
Aleargă un copil cu râs cristalin.
Prinde în palme un strop de culoare,
Un fluture vesel ce zboară sub soare.*

*În palma mică, tremurând,
Se-oprește aripa dansând.
Copil și fluture, într-un joc de iubire,
Pictând primăvara în zbor și-n zâmbire.*

***Premiul I,
Trifan Meda,***
12 ani, cl. a VI-a,
Șc. Gimn. Luna, Cluj,
Prof. Fereșteanu Maria Lucia

Zâmbetul lui Mihai

*Mihai nu aleargă, nu face un salt,
Dar lumea o vede mai clar, mai înalt.
Din căruciorul lui, pare că zboară
Cu ochii deschiși spre o lume mai rară.*

*Iubește să râdă, cu poftă, din plin,
Să-admire o floare, un nor argintiu,
Să-ntrebe cu ochii și să afle mereu
Ce-i dincolo, dincolo... chiar și de Dumnezeu.*

*Zâmbește și totul în jur se transformă,
O rază de soare se-nalță, se-ndoaie.
Zâmbetul lui e ca ploaia de vară –
Scurt, dar aprinde întreaga povară.*

*Nu poate să fugă, dar sufletul lui
Aleargă prin stele și visuri nespuse.
E curios – și-un gând îl aprinde
Mai repede decât orice pas îl cuprinde.*

*În cărucior e un tron de lumină,
Cu Mihai împărat al unei lumi fără vină.
Și-atunci când zâmbește, se face tăcere –
Se naște înăuntru o altfel de-nviere.*

***Premiul I,
Blidar Mihai Ricardo,
12 ani, cl. a V-a,
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Paul Popescu Neveanu” Timișoara,
Prof. Tcaciuc Monica – Ana***

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Scrisoare pentru Moșu'

Dragă Moșule Crăciun,
Să știi: eu cuminte-am fost.
Știu și eu că în Ajun
Darurile vin c-un cost.

Ei, n-am fost „foarte” cuminte.
Am mai spus și minciunile.
Dar, Moșule, ia aminte:
C-am să-ncerc să scap de ele!

Moș Crăciun, îți mulțumesc!
Ani la rând mi-ai dăruit.
Și, deși nu-ți spun prea des,
Ești de neînlocuit!

Faci tot ce îți stă-n putință
Ca să ne înveselești
Și, pe a noastră dorință,
Tu mereu ne-o-ndeplinești.

Iar de nu te-oi supăra,
Acum eu am să-ți spun
Care e dorința mea
Anul ăsta, de Crăciun:

O kendama-aș vrea să-mi iei
(Kendama Tribute Bamboo
Green Tint, marca USA).
Și niște bomboane, nu?

Aș vrea și-un puzzle 3D
Cu piese de le înfigi.
Poți să-mi iei tu orișice,
Dar eu aș vrea Tower Bridge.

Chiar trebuie ca să treci
Pe la mine pe acasă,
Căci e musai să încerci
Prăjiturile-mi de casă!

Ionescu Sebastian,
12 ani, cl. a V-a,
Șc. Gimn. Nr. 1 Balotești, Ilfov,
Coordonator Ionescu Eleonora

O excursie „interplanetară”

Gălăgie. Doar gălăgie. Am suportat asta timp de trei ani, încercând să rezist și să nu cedez nervos în fața elevilor neascultători, însă niciodată nu-mi reușește. Și când mă gândesc că am ajuns în școala asta doar pentru că am fost chemat să fiu profesor suplinitor pentru o zi. O zi! Nu mi-am închipuit că era doar un pretext ca să mai angajeze alte cadre didactice. Inițial mi s-a părut că e ușor. Și iată-mă acum, după trei ani, stând la catedră și plictisindu-i pe elevii mei de clasa a VII-a cu clasică teoremă a lui Pitagora. Este ultima oră de curs. Toată clasa freamătă și foșnește. Cred că e clar de ce: mâine mergem în excursie. Nu înțeleg de ce este necesară o astfel de organizare inutilă. Profesorii nu sunt făcuți să fie organizatori de excursii. Ei sunt doar niște cărți plictisitoare, umplute cu informații, care umblă pe două picioare și își răcesc gura încercând să îndese noțiuni în capetele goale (dar în același timp pline cu lucruri de pe Tik-Tok) ale elevilor.

Mă trezesc din gândurile-mi multe și observ că Mihai tocmai se furișă înapoi în bancă, eschivându-se de la tablă. Îmi simte privirea ațintită spre el și încremenește cu un picior în aer.

- Mihăiță! Ce faci? Ai terminat deja? Nu prea se vede asta pe tablă. Ți-a dat 4?

- Nu știu, dom` profesor...

- Ciudat. Mie mi-a dat la socoteală ... c-ai merita un 4.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Însă băiatul e salvat de clinchetul zgomotos al clopoțelului electronic.

- Sunteți liberi! Măine la 8 de dimineață plecăm! Ne vedem aici. Dacă veniți mai târziu, v-am „pupat”! Rămâneți la școală!

Noaptea durează parcă doar câteva minute, iar dimineața mă trezește sub forma unei raze blânde de soare, ce pătrunde prin deschizătura draperiei de la geam. Nu durează mult și realizez că urmează să fiu eu cel care va întârzia. Așa că îmi pun într-o doară ochelarii pe nas, îmi iau de pe noptieră pandantivul cu diamant portocaliu cu verde de la bunica (pe care îl port mereu pe sub cămașă sau tricou, din obișnuință) și mă ridic grăbit din pat. Mă calmez când aflu că e abia 6:30. Jumătate de oră mai târziu, închid portiera mașinii și pășesc în curtea școlii, așteptând înfrigurat copiii. Greoi, își fac apariția ale mele odrasle, așezându-se într-un semicerc în jurul meu. Vocea mea răgușită răsună în aerul rece de toamnă făcându-le prezența. Apoi, toți băieții se bulucesc la ușa autocarului, iar fetele urcă mai la urmă, după ce sesiunea de lupte „care să intre primul” ia sfârșit. Într-un final, autocarul se pune în mișcare, strecurându-se printre porțile strâmte ale școlii. Șoferul conduce tăcut, în timp ce eu mă străduiesc să îi fac pe elevi să renunțe măcar o vreme la telefon, fără prea mare rezultat. După câteva ore de la începerea călătoriei, ceva în jur mi se pare ciudat, așa că mă îndrept spre șofer.

- Mergem de ore bune. Ar fi trebuit să fi ajuns deja. E totul în regulă?

- Ceva nu e bine. Am observat de câteva minute că GPS-ul nu mă mai poate localiza, dar am zis că s-o fi zăpăcit el.

Casele încep să arate mai ciudat, iar atmosfera este acum parcă mai apăsătoare. Îi spun șoferului să oprească la o chestie ce seamăna cu o benzinărie.

- Nu avem deloc semnal! anunță dezamăgit Mihai.

Urmează un oftat prelung din partea celorlalți.

- Deci suntem pierduți de-a binelea! Oare unde să fim?

Scrutez nedumerit împrejurimile. Niște blocuri gri-șobolan impunătoare îmi atrag atenția. Însă se pierd în marea monotonă de clădiri gri. Culoarea gri îmi dă acel sentiment de răceală și frig. Sau poate pentru că aici unde suntem este mult, mult mai frig. Tremurând, intru în benzinărie frecându-mi mâinile. Nu este cu mult mai cald nici înăuntru. Mă îndrept spre casa de marcat și mă liniștesc când văd o femeie cu o față cât se poate de umană care îmi zâmbeste, adresându-se:

- Vă pot ajuta cu ceva?

- Ăăă... Da, sigur. Ce loc e acesta? o întreb eu panicat.

- Domnule, vă rog să vă calmați. Sunteți în Billianville.

- Mai exact?

- În Bi-lli-an-ville.

- Nu, adică în ce țară, pe ce planetă sau ce-o fi asta?

- Sunteți pe planeta Pământ, în Billianville, spuse angajata zâmbind din nou, netulburată de ignoranța mea.

- Unde??

- NU E CLAR? AICI E PĂMARTE - PLANETA DINTRE PĂMÂNT ȘI MARTE! NUMENI NU O ȘTIE PENTRU CĂ E INVIZIBILĂ ÎN SPAȚIU! răspunde doamna, brusc exasperată.

Rămân șocat. Îmi ia vreo două minute să diger informația timp în care doamna gesticulează cu mâinile prin fața ochilor mei. Ies încet din benzinărie și mă proptesc de autocar gândindu-mă la ce aş putea face să îi aduc pe copii acasă. Intru în autobuz, vrând să îi calmez pe copii.

- Nu vă îngrijorați, totul va fi...

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Însă elevii mei nici nu mă ascultă. Sunt așa de cufundați în telefoanele lor, încât chiar dacă ar exploda o bombă, ei tot n-ar auzi nimic. Ies afară ceva mai liniștit, căci măcar nu trebuie să mai am și grija lor până mă lămuresc. Văd o clădire mare pe care scrie „Primărie” și decid să merg să le spun problema mea ca să vedem ce soluție găsim. Odată ajuns înăuntru, văd o ușă pe care scrie „Declarații” și intru. Dau de niște ochi albaștri, blajini ai unui bărbat înalt și uscățiv, ce stă la o masă mare, plină cu fișe și documente.

- Bună ziua! Mă numesc Eliott. Cu ce vă pot ajuta?

- Știți, sunt de pe o altă planetă și nu știu cum să mă întorc înapoi, spun eu mirându-mă în același timp de cât de ciudat sună.

- Ăăăă... Dacă cumva căutați spitalul de psihiatrie, este vis-a-vis.

- NU, NU CAUT PSIHIASTRUL, răspund eu iritat. SĂ VĂ EXPLIC...

- Atunci poate aveți nevoie de o programare la psiholog.

Mă abțin să nu îl strâng de gât, respirând rar și profund.

- Deci, vă rog să cooperați! Sunt un profesor de matematică disperat, care vrea doar să-și ducă elevii în excursie la munte...

- Ați încercat măcar să vă întoarceți pe unde ați venit?

- ...și dacă părinții ar... Stai! Asta chiar e o idee foarte bună!

Abia acum îmi dau seama cât de orbit de disperare am fost. Panica m-a făcut să nu mai gândesc logic. Și tocmai eu, care sunt prof de mate...

Între timp, funcționarului îi coboară privirea pe pandantivul meu de la gât și se ridică în picioare.

- Deci e adevărat... murmură el.

- Ce anume?

- Legenda spune că odată, un om de pe planeta noastră a ajuns pe Pământ cu ajutorul acestui diamant. Însă se spune că ar fi pierdut pandantivul, căci nu s-a mai întors.

- Vrei să spui că pandantivul acesta face cumva o legătură dintre Pământ și Pământ?

Eliott dă ușor din cap. Sunt la fel de uimit ca și el. Deci, de aceea am ajuns aici, numai din pricina acestui pandantiv. Îi mulțumesc și ies din Primărie.

Mă întorc la autocar și îi povestesc totul șoferului. Acesta pornește motorul și plecăm în grabă de acolo. Noroc că nu am apucat să mergem prea mult după ce ne-am dat seama că ceva era ciudat! Mai avem o șansă să nimerim drumul de întoarcere.

Probabil datorită pandantivului cu diamant ne trezim la un moment dat pe un drum șerpuitor, înapoi pe Pământ. Aici, șoferul reușește să pună pe GPS adresa școlii noastre și ne reîntoarcem vii și nevătămați.

- Să nu spuneți nimănui despre asta, ne-am înțeles? Îmi instruiesc eu elevii, de parcă aceștia și-ar fi dat seama cu adevărat că a fost ceva în neregulă cu excursia.

Doamne, ce mai zi! Voi distruge cu siguranță pandantivul ca nimeni să nu mai pățească ceea ce am trăit eu!

**Premiul II,
Ionescu Sebastian,
12 ani, cl. a V-a,
Șc. Gimn. Nr. 1 Balotești, Ilfov,
Coordonator Ionescu Eleonora**

Cei șase feciori de balaur

Era odată în lună și în soare un mare și puternic împărat. Acest împărat avea șapte flăcăi mari și puternici: Luni, Marți, Miercuri, Joi, Vineri, Sâmbătă și Duminică. Fiii împăratului erau destul de maturi ca să se însoare, dar împăratul nu voia asta. În apropierea palatului exista o vrăjitoare rea și malefică, care era cunoscută pentru vrăjile sale uimitoare. Această vrăjitoare avea o ucenică cu păr bălai și ochii albaștri ca marea. Această fată era fiica împăratului de Apus, care fu luată la naștere de lângă familia sa. Împăratul nostru fiind frate cu Împăratul de Apus, se hotărî să își pună pe rând cei șapte feciori să își salveze verișoara.

A doua zi, împăratul își chemă fiii să le spună vestea cea mare:

- Fiii mei cei mari și frumoși! A venit vremea să-mi arătați vrednicia voastră, salvând-o pe fata împăratului de Apus, iar cel care o va aduce primul, o va lua de soție.

Fiul cel mare, Duminică, s-a apropiat încet de tătâne-său și îi spuse:

- Tată, eu aș fi cel potrivit, pentru că sunt cel mai mare și mai vrednic.

- Bine dragul tatei, dacă tu dorești, du-te!

Cum soarele răsări pe cerul întunecat, luminându-l, fiul cel mare porni la drum. Merse ce merse până când ajunse la o colibă mică din lemn și acoperită cu smoală. Băiatul intră și începu să se lupte cu vrăjitoarea, dar aceasta îi tăie capul dintr-o singură mișcare. Un tăietor de lemne care trecea prin zonă, îi spuse numaidecât împăratului de cele întâmplate, iar acesta, căzu la pat de trist ce era și se îmbolnăvise. Următorii cinci fii merseră împreună, crezând că vor fi mai puternici. Cum ajunseră la coliba vrăjitoarei, se împotmoliră în smoală, iar vrăjitoarea le tăia și lor capetele. Auzind toate acestea, fiul cel mai mic, Luni, se gândi să meargă și el să-și încerce norocul.

- Tată! Pot să merg și eu să-mi încerc norocul și să lupt cu vrăjitoarea?

- Da, fiule! Dar ai văzut ce s-a întâmplat cu frații tăi? S-au prăpădit de tineri. Dar dacă tu dorești să îți încerci norocul, eu te las.

Feciorul nu știa cum să facă, ce să facă, pentru a o salva pe fată. În acel moment își făcu apariția Sfânta Duminică și îi spuse astfel:

- În fiecare noapte, o pisică neagră își face apariția. Acea pisică este verișoara ta, care a fost blesemată de vrăjitoarea cea hapsână ca în fiecare noapte să se transforme într-o pisică neagră cu stea în frunte. Tu te vei duce și vei pune o tavă mare cu jăratec în mijlocul curții, iar pisica ce va fugi de lângă tavă prima, aceea este fata pe care o cauți.

- Mulțumesc, măicuță dragă, îți voi fi mereu recunoscător!

Zis și făcut. Când veni seara, fiul cel mai mic puse o tavă mare cu jăratec în mijlocul curții. Mai apoi văzu o pisică neagră ca noaptea, care avea o stea albă și strălucitoare în frunte. Feciorul fugi după ea și o luă în brațe.

- Fiule, fiule! Strigă pisica. Dacă ești om bun, lasă-mă să plec, căci nu știi ce mă așteaptă în zori.

- Stai liniștită! Eu sunt fiul împăratului, iar tu ești verișoara mea. Te voi salva din mâna vrăjitoarei hapsâne.

În timp ce ei povesteau, vrăjitoarea îi putea vedea prin globul său fermecat, așa că se gândi să le dea o lecție pe care nu o vor uita niciodată. Vrăjitoarea a luat capetele celor șase frați ai feciorului și din ele plâsmui un balaur cu șase capete. Acesta era imens și nu putea fi oprit de nimeni în afară de un om făcut din același sânge cu el. Fiind singurul rămas, Luni, adică feciorul cel tânăr, se duse la luptă. Flăcăul se luptase trei zile și trei nopți pentru a reuși să taie cinci capete, dar al șaselea nu putea fi învins, deoarece era cel mai mare fiu, Duminică. Duminică fu cel mai bine antrenat fecior din regat și cel mai puternic. Chiar atunci, pisica se repezi la balaur și cu ghearele ei imense, îi tăia capul. După cele petrecute, împăratul se însănătoși, iar cei doi tineri făcură o nuntă mare, care ținuse doi ani și două luni. Iar despre vrăjitoare... a fost aruncată pe un nor negru și plin de fum, lăsând-o acolo pe veci. Și m-am suit pe-o căpșună, și a mers povestea strună!

Rada Cristina Maria,
11 ani, cl. a V-a,
Șc. Gimn. „Nicolae Bălcescu”, Oradea, Bihor,
Prof. Furtoș Gabriela

**Creării spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

O vacanță plină

Dacă inspiri acum, adânc, vei simți primăvara cu toată veselia și parfumul său. Și dacă vei privi cu atenție, vei zări grădinile multicolore și pline de flori care abia așteaptă să fie admirate. Așa cum se întâmplă în fiecare an, cu toții ne gândim nerăbdători la vacanța de Paști. Vrem să mergem la bunici, să ne jucăm prin ogrăzi și să-i ajutăm la pregătirea ouălor colorate. Desigur că prima zi de vacanță a sosit și odată cu ea și călătoria mult așteptată către satul părinților mei, unde ne așteptau cu brațele deschise mamaia și tataia. Primul lucru pe care-l fac de fiecare dată este să intru în grădinița cu flori și să văd lalelele, din care aleg câteva, pentru masa pe care tronează deja cozonacii dolofani ai bunicii. Am zărit cea mai frumoasă și deosebită lălea, colorată cu roz puternic. M-am apropiat și am văzut că în interior era o albinuță ce părea că se ascunde de un bondar insistent și zgomotos.

- Ce ai pățit, micuță albinuță? am întrebat eu, mai mult pentru mine, pentru că mai obișnuiesc să vorbesc cu lucrurile din jurul meu.

- Bondarul vrea să-mi fure polenul proaspăt strâns! am auzit eu deodată un glăscior șoptit.

Am rămas uluită. Cine vorbește cu mine oare? Cu greu mi-am revenit din uimire când am descoperit că albinuța mă înțelegea și nu numai atât, dar și eu o puteam auzi și înțelege.

- O, îmi pare tare rău! Cum să te ajut?

- Fugi repede la stup și anunță-mi prietenele! a continuat mica vietate.

Bondarul a tras cu urechea și a auzit conversația noastră. Așa că, atunci când am pornit către stup, a încercat să mă oprească. Mai întâi mi-a intrat în păr.

- Ia uite, credea că scapi de mine? am auzit o voce stridentă țipându-mi în ureche. Lasă că-ți încolăcesc eu părul de n-ai să mai știi să-l piepteni!

- Eu chiar te rog frumos să pleci, că nu-ți va fi bine! I-am spus eu ferm.

- Dacă te duci la albine, să știi că voi intra în stup și le voi lua toată mierea! a amenințat bondarul.

- Nu prea cred! i-am spus eu, în timp ce grăbeam pasul.

Bondarul a început să se rotească în jurul meu amețitor și m-a pișcat usturător. M-am trezit căzută în mijlocul unei narcise. Prima dată am crezut că visez, că dorm, apoi am realizat că mă transformam într-o fetiță mică, mică de tot.

- Ajutor! Ajutor! am început eu să strig cât mă țineau puterile.

Am crezut că voi rămâne așa pe veci. Eram speriată și am început să plâng.

O albină-gardian, ce pornise în căutarea suratei sale, îngrijorată că nu ajunsese încă în stup, m-a auzit strigând. Imediat a sunat dintr-o trompețică minusculă și zeci de albine au sosit în zbor.

- Ce e, ce s-a întâmplat? le-am auzit eu îngrijorate.

- Iată o albină ciudată, fără aripi! Are nevoie de noi! a spus albina-gardian.

- Nu sunt o albină! Sunt o fetiță pe care bondarul a micșorat-o teribil de mult. Prietena voastră, pe care bondarul o chinuia, m-a rugat să vă chem în ajutor. Numai că el ne-a auzit vorbind și m-a transformat în ceea ce vedeți.

Ca la un semn nevăzut, toate albinuțele au început să se miște rapid în jurul meu și au presărat praf gălbui deasupra mea. Ca prin farmec, m-am trezit că sunt iarăși fetița care eram înainte. Am pornit toate către surata aflată în mijlocul lalelei, pe care bondarul continua să o necăjească. Acesta, văzându-ne, s-a speriat foarte tare, pentru că nu se aștepta la așa ceva și a fugit speriat.

- Să nu mai îndrăznești să te apropii de vreuna dintre noi sau de stup, că te vom înveli în ceară și acolo vei rămâne pentru totdeauna! i-a strigat din urmă albina-gardian.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Albinuțele s-au rotit o dată în jurul meu, cu recunoștință, apoi au plecat să-și vadă de lucrul lor. Eu am cules lalele și narcise pentru acasă. Am mai încercat să vorbesc și cu o gărgăriță, ba chiar și cu o furinicuță, însă nu m-a auzit nici măcar una dintre ele. Păreau grăbite și preocupate de multe îndatoriri.

Cu siguranță voi avea ce povesti prietenilor, când mă voi reîntoarce la școală!

**Premiul II,
Oacea Ioana,**
9 ani, cl. a III-a,
Șc. Gimn. Nr. 28, Galați,
Prof. Luminița Mirică-Bobiț

Cum o privire îți poate schimba viața într-o zi

Tigrișor era un micuț tigru de pluș dintr-un aeroport mare din Munchen, Germania.

Nu era prea multă lume, era doar 4 dimineața. Era într-un magazin de suveniruri dintr-o latură a aeroportului. Era aproape de porțile de avion, încât puteai vedea avionul decolând. Copiii care treceau pe acolo își doreau câte o jucărie, astfel încât magazinul avea un mare avantaj în vânzări. Magazinul de suveniruri începea să se aglomereze de la orele nouă și zece dimineața. Copiii își doreau câte o jucărie de pluș. Pe rând, au fost cumpărate, mai întâi ursulețul, apoi poneiul, rechiniul, cangurul și așa mai departe. Nimeni nu prea dorea tigru. Curând, pe raftul cu plușuri mai era doar el. Era deja după-amiază și tigru nu mai credea că îl va lua cineva. Dintr-o dată, de după colț s-au auzit niște voci puternice. Niște turiști din America se îndreptau către raft. S-au uitat la produse. Vorbeau ceva de neînțeles, nu avea oricum importanță. Au trecut pe lângă raft și POC... au dărmănat tigru cu ghiozdanul. Tigrișor a căzut pe podea. A rămas așa multă vreme pentru că nimeni nu a venit să îl ridice, nici nu își mai amintea de când. Parcă a trecut o veșnicie. Putea doar să observe cu coada ochiului cum treceau familii după familii ori cupluri după cupluri. Apoi a văzut ceva ce i-a atras atenția. Era o fetiță. Plușul a auzit o discuție între ea și părinții ei:

- Mami, te rog, ai zis că pot să îmi iau o jucărie! Doar privește la tigru acela drăguț!

Era o fetiță mică de vreo 6 ani, cu părul brunet până la umeri și o rochiță albă cu dungi albastre. Tigrișor a simțit o emoție puternică. A simțit că ar vrea ca ea să fie prietena lui. A decis să ajungă cumva la ea. Urma să facă orice ca să fie cu ea.

- Știu că am zis asta, dar dacă nu mergem acum la poartă, vom pierde avionul! Poți să îți iei un pluș din următorul aeroport, a spus mama.

Tigrișor a încercat să se miște. A dat tot ce a avut și a reușit să miște o lăbuță, apoi cealaltă, un picior, apoi celălalt. Curând se putea ridica. A început să se îndrepte spre direcția fetei. Familia ei, ea, mama ei și tatăl ei, tocmai plecau. De abia îi mai vedea de după colț. Înainte să dispară după un grup de oameni agitați, a mai auzit:

- Trebuie să ajungem la poarta D13. Grăbiți-vă...

A încercat să fugă după ei, dar era prea târziu. S-a uitat descurajat prin jur. Deasupra capului său era un indicator pe care scria:

PORȚILE A1-9, B10-21: DREAPTA

PORȚILE C1-10, D10-15, E1-9: STÂNGA

PORȚILE H1-5, K3-8, J1-15: FAȚĂ

A citit panoul. Porțile D10-15. Acolo trebuia să ajungă, așa că s-a pornit în partea stângă.

Începea să miroasă a mâncare. Un miros puternic de cartofi prăjiți, de pui, de mâncare chinezească și de pizza. Peste tot erau mese încărcate cu mâncare fast food și la aproape fiecare masă stătea câte un copilaș mânjit cu sos de roșii pe la gură și pe mâini. Tot ce avea de făcut era să treacă neobservat pe sub mese fără să se murdărească. Trecu de prima masă fără vreo pată. La a doua masă, unde stătea o fetiță de vreo 3 ani cu părinții ei, masa arăta decent, cu doar puțină dezordine sub masă. Dar când se uită la următoarele cinci mese, panica se așternu. Labirintul de mâncare, sosuri și băuturi era dificil de parcurs, cu ambalaje la fiecare pas. Mesele erau pline de copii, doi, trei sau

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

patru la o masă, auzindu-se strigăte despre mâncare ori despre jucăriile dorite. Neașteptat, un copil l-a văzut și a strigat:

- Un pluș! Sub masa aceea e un pluș!

Dacă tigrul nu acționa rapid, urma să fie prins. Așa că a făcut singura manevră posibilă. S-a ascuns sub un ambalaj de mâncare lăsat pe jos. Când s-au dus părinții copilului să verifice, nu au găsit nimic. Când Tigrișor a simțit că pericolul a trecut, a început să fugă spre ieșire. A ieșit din zona de mâncare și a început să se strecoare pe după bagaje, pe sub scaune de așteptare și coșuri de gunoi ca un maestru. Apoi a văzut fetița pentru care a făcut tot drumul ca să o vadă și să fie jucăria ei. Prin microfon s-a auzit o voce care a spus:

- Avionul de la poarta D13 spre California se pregătește de îmbarcare.

Dar era prea târziu, familia fetei deja a trecut de poartă. Tigrișor a văzut atunci oportunitatea specială de a ajunge în avion. O doamnă avea o haină peste valiză, așa că a sărit pe haină și s-a ascuns în mânecă. Din ascunzătoarea lui, Tigrișor a observat familia fetei în timp doamna avansa spre scaunul ei. Când nimeni nu era atent, s-a strecurat pe sub scaune, pe lângă papuci și picioare desculțe, bagaje și haine, pe lângă stewardesele care stăteau la spațiile dintre clase. A ajuns la scaunul fetei care era pe margine. După ce toată lumea s-a așezat, căpitanul a anunțat decolarea. S-a anunțat că va fi o mică turbulență. Tigrișor stătea sub scaunul fetei și se gândea la un plan. Era așa de aproape și nu trebuia să se dea bătut acum. Fetița desena și, odată ce avionul s-a înclinat puțin, niște carioci și creioane au căzut pe jos. Când fetița s-a aplecat după ele, a observat tigrul de la picioarele ei.

- Tu oare de unde ai venit? Nu ești tu tigrul din magazinul de suveniruri?

L-a luat în brațe. Tigrișor scria pe un lăntișor de la gâtul lui. Avea o blană lucioasă, maro, pe fiecare parte a capului câte patru mustăți și niște ochi sclipitori de plastic. Blana avea câteva firmituri și câțiva stropi de ketchup. A luat un șervețel umed și l-a curățat. L-a învelit apoi în păturica primită de la stewardese. A început să îi povestească că pe ea o chema Elis, cum că mama ei stătea pe scaunul de lângă geam și o chema Chira, cum tatăl ei stătea cu un rând în fața lor, care acum dormea, și îl chema Marc. Îi povesti cum era învățătoarea ei și cât de mult îi plăcea să meargă la școală. I-a spus că are câteva prietene bune și alte fete care erau mai răutăcioase. Când termină de povestit tot, a adormit până la finalul zborului.

Când ieșeau din avion, părinții au observat plușul, iar fata le-a explicat cum l-a găsit.

Ajunși acasă la rudele lor din California, ceilalți copii, verișorii Elisei, au adorat tigrul. Fiecare cu plușul lui, s-au jucat și au făcut petreceri în pijamale.

Tigrișor a rămas prietenul cel mai bun și jucăria preferată a Elisei, inclusiv au trecut împreună prin momentele dificile.

Oriunde se ducea Elis, Tigrișor veghea de pe noptiera ei. Că era acasă, la o prietenă peste noapte, în vacanță, la facultate sau pe cealaltă parte a pământului, Tigrișor era cu ea.

Au rămas prieteni inseparabili și totul a început de la o privire.

**Premiul II,
Aruncutean Ema Iulia,
11 ani, cl. a V-a,
Palatul Copiilor Cluj, Cluj-Napoca,
Prof. Copaciu Leontina**

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Orașul care trăiește doar noaptea

Vacanța de vară însemna, pentru Alex, vizite dese și lungi la bunici. Într-una dintre aceste vizite, adolescentul curios a urcat în podul prăfuit al casei, atras de mirosul de lemn vechi și de mister. Răscolind printre cufere și cutii uitate, a descoperit un jurnal. Era vechi, cu pagini îngălbenite, cerneală aproape ștearsă și o copertă de piele maronie, pe care erau gravate două inițiale necunoscute. Când l-a deschis, jurnalul parcă a scâncit ușor, ca un suspin de trezire după un somn lung. Paginile erau pline de schițe, notițe și povești fascinante – era un jurnal de călătorii. Între două file, băiatul a găsit o bucată de hârtie împăturită cu grijă. Palmele au început să-l furnice de curiozitate. A desfăcut-o cu emoție și a descoperit o hartă a împrejurimilor. A împăturit-o la loc și a băgat-o în buzunar; o voce lăuntrică, misterioasă, îi șoptea să o păstreze.

În acea seară, stând în pat și privind pe fereastră, Alex și-a amintit de hartă. A scos-o și a privit-o în lumina argintie a lunii. Atunci, ceva straniu s-a întâmplat: pe hartă a apărut un oraș care nu fusese acolo înainte. Purta numele Lunaris. Nu părea departe de casa bunicilor, așa că băiatul a decis să-l exploreze. S-a strecurat afară din casă cu iscusința unui spion, ținând harta într-o mână și lanterna în cealaltă. Pădurea prin care a trecut părea stranie, învăluită într-o liniște nefirească, dar Alex nu s-a lăsat intimidat. Curajul i-a fost răsplătit când, dincolo de marginea pădurii, sub lumina palidă a lunii, a zărit orașul Lunaris.

Străzile pavate cu piatră cubică erau luminate de felinare în care dansau licurici. Turnurile caselor se pierdeau printre nori, iar dragoni adevărați, în carne și oase, zburau în cercuri deasupra lor, suflând foc jucăuș. Zâne cu aripi de cristal și rochițe din petale de trandafiri stăteau la ferestre, iar unicorni cu coame de foc și copite de aur pășeau agale prin oraș. Pe prispa unei case dormea un lup de amurg – exact ca în poveștile pe care i le spunea bunicul. Părea că toate basmele din lume s-au adunat în acest loc de vis! Rătăcind prin orașul magic, Alex a pierdut noțiunea timpului. Zorii trandafirii se strecurau pe străzi, mângâind clădirile cu blândețe. Deodată, totul a început să se cutremure ușor. Apoi, o forță nevăzută l-a tras pe băiat, împreună cu orașul, într-un vârtej de lumină. Când totul s-a oprit, Alex a privit în jur – nu mai recunoștea nimic. Totul era nou, străin.

Atunci a înțeles: orașul Lunaris își schimbase locația. Iar el fusese purtat departe de casă, într-o lume nouă, poate cu și mai multe povești de descoperit. Buimac, Alex s-a ridicat încet, privind cu uimire în jur. În locul pădurii cunoscute, în fața lui se întindea un peisaj ciudat – dealuri albastre, copaci cu frunze argintii și cerul în nuanțe de lavandă. Un aer blând, aproape magic, îl învăluia, iar în depărtare se zărea o cetate plutitoare, legănată de nori. Pe o stâncă apropiată, un pergament strălucitor stătea prins într-un suport de cristal. Când l-a desfăcut, cuvintele au apărut, unul după altul, parcă de nicăieri: „Bine ai venit, Alex! Aventura abia începe...”

Deși își simțea inima bătându-i cu putere, băiatul a pornit mai departe, pregătit să afle ce se ascunde în spatele acestei lumi fermecate.

Premiul II,
Andrei Miruna Ioana,
14 ani, cl.a VII-a,
Șc. Gimn. Nr.3 Cugir, Alba,
Prof. Igna Daniela Adela

Fir de lumină...

Trenul suspendat aluneca deasupra orașului ca un șarpe de oțel. Aluneca pe șinele invizibile ale rutinei, mușcând din aerul îmbâcsit. Vibrațiile lui reci, acompaniate de oftatul șinelor, săgetau metropola, care pulsa precum o inimă obosită. La fiecare stație, mulțimea se revărsa și se strângea la loc. Oamenii păreau să fie înghițiți sau scuipați cu nepăsare, fără a avea puterea de a se împotrivi. Fețele lor erau lipsite de orice zvâcnire, iar mișcărilor trupurilor erau asemenea zborului lent al unor frunze moarte. Prin geamurile trenului, vedeam cerul învăluit în umbre albastrii și luciri roșiatice. Norii purpurii leneveau în amurgul liniștitor, iar soarele se târa leneș, stingându-se printre clădirile care se înălțau către cer ca niște coloși de neon. Luminile lor reci și fulgerătoare tremurau ca niște stele înecate în smog. Fiecare etaj vibra de viață, de zgomot, de promisiuni efemere.

Am coborât la stația din centrul Metropolei X. Am pornit pe străzile care nu dorm niciodată și simțeam cum mă afund în pulsația rece și perfidă a inimii orașului. Trotuarele erau crăpate pe

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

alocuri. Îmi păreau râuri de umbre care ba se împleteau, ba se despărțeau și se pierdeau în cluburi obscure sau cafenele iluminate de ecrane gigantice. Orașul devenea un labirint de umbre albastre, iar eu rătăceam prin el. La fiecare colț de stradă, vedeam oameni care păreau să aibă o viață perfectă. Erau înconjurați de lumini orbitoare. Sunetele reclamelor asurzitoare ce promiteau o viață bună le goneau grijile și le umpleau tăcerea din suflete. Orașul îți oferea tot ce ai fi putut dori. Era ca un vis sculptat în sticlă și lumină. Dacă cineva ar fi decupat doar privirea mea din acest tablou incandescent, ar fi crezut că sunt un om fericit. Am învățat să mint cu ochii, cu inima, și să îmi trădez conștiința. Dar totuși, nu am învățat, ci am fost învățat. Am fost învățat de cei din jurul meu. Astfel, firea mi s-a pliat pe complicata lume în care trăiam.

Apartamentul m-a întâmpinat cu același întuneric apăsător. Pentru mine, însemna o reflexie a lumii în care trăiam. Când am trecut prin fața oglinzii din hol, o imagine m-a oprit brusc. Am văzut un om care era gol pe dinăuntru. Era o arătare de un albastru tulburător în care parcă s-au adunat toate durerile mele. În acea clipă, nu a mai fost nici ieri, nici azi, nici mâine. În inima mea s-a cuibărit un fior de neputință.

După un zbor halucinant prin negura gândurilor mele, ideile mi-au adormit, copleșite de greutatea incertitudinilor care m-au cuprins. Simțeam visele care se zbăteau sub pleoapele mele și se agățau de amintirile obosite, ce îmi inundau ființa și îmi acopereau sufletul, ca niște petale ale întunericului. Oricât am încercat, nu am reușit să rezist și am îngenuncheat în fața lumii care mi se deschidea. Dimineața, m-a trezit un fir palid de lumină. S-a strecurat printre draperiile apartamentului meu. Părea un vestitor fragil al unui soare timid care încă mai îndrăznește să răsară peste oraș. Mi-am trecut mâna peste față, încercând să alung rămășițele nopții. Minteă îmi era limpede și am înțeles că omul din oglindă era un om care trăia doar pentru a repeta aceeași zi la nesfârșit. Acest adevăr m-a zdruncinat și a născut în adâncul ființei mele dorința de a umple acel gol. Aveam nevoie nu de plăceri trecătoare, ci de ceva care să mă facă să mă simt viu.

Astăzi, m-am hotărât să merg pe jos până la muncă. Mi-am lăsat pașii să mă poarte fără grabă printre clădirile care creșteau din asfalt ca niște arbori cu rădăcini prinse în nimic. În drumul meu, o ceainărie modestă mi-a atras atenția. Era ascunsă între doi coloși de sticlă. Semăna cu un refugiu uitat, un loc pe care orașul parcă l-a abandonat. Geamul ușor aburit lăsa să se întrevadă o lumină caldă, neobișnuită în peisajul de neon și oțel. M-am oprit pentru o clipă și am privit dincolo de sticla îmbătrânită. La o masă retrasă, un bătrânel stătea pierdut într-un ritual pe care doar el părea să-l înțeleagă. Mișcările lui erau lente, ca și cum timpul ar fi curs altfel în viața lui. Mi-am spus că poate aici, în acest colț uitat de lume, există ceva ce merită descoperit.

Am împins ușa grea. În aerul cald, plutea aroma de ceai și mirosul de lemn vechi. Bătrânelul m-a fixat cu ochii săi pătrunzători, de un albastru limpede, ca cerul unui amurg nesfârșit. Privirea lui tălmăduitoare răspândea raze de liniște, era un șir de gânduri și cuvinte nerostite. Părea singurul om cu adevărat viu din acest oraș.

- Bine ai venit. Ceaiul e mai bun când nu îl bei singur, mi-a spus cu o voce calmă.

M-am așezat cu grijă, privind aburii ce se ridicau leneș din ceașca bătrânelului, ca niște gânduri uitate, care se desprindeau de mintea lui. În încăperea domnea o liniște neobișnuită, ca și cum pre- zentul ar fi uitat să pătrundă aici, lăsând totul neatins.

- În orașul tău, oamenii caută împlinirea așa cum un orb caută lumina, a spus bătrânelul, ridicând ceașca. A sorbit încet, apoi și-a trecut degetele tremurânde peste marginea porțelanului. Dacă și tu vrei să o găsești, atunci cred că nu o cauți unde trebuie.

- Și unde ar trebui să o caut? am întrebat, simțind că răspunsul nu va fi simplu.

- Împlinirea nu se ascunde nici în ziua de ieri, nici în ziua de azi, nici în ziua de mâine. Ea este ca un fir de apă ce curge în adâncul muntelui – nu îl vezi, dar dacă îți pui urechea pe piatră, îi poți auzi murmurul. Întrebarea este: ai răbdare să asculți?

- Dar oamenii nu mai aud nimic. Au impresia că sunt fericiți, însă nu cred că ei simt asta cu adevărat. Aleargă spre ceva măreț, dar, de fapt, sunt tot mai însetați, și mereu își doresc mai mult. Eu nu vreau să fiu așa. Ce pot să fac?

Bătrânelul și-a trecut mâna peste masă, de parcă ar fi netezit firele invizibile ale destinului.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

- Nu încerca să dezlegi misterele. Nu poți opri furtuna, dar poți învăța să dansezi în ploaie. Nu-i poți trezi pe cei ce dorm, dar poți fi tu cel ce rămâne treaz. Împlinirea sufletească nu e o comoară care poate fi descoperită. E un foc ce trebuie întreținut.

M-am surprins oftând. Fiecare cuvânt mi s-a ghemuit adânc în suflet. Am simțit că, pentru prima oară, cineva mi-a răspuns fără să încerce să mă mintă. Poate că, într-adevăr, nu trebuia să alerg după împlinire, ci doar să o simt, în tăcere.

- Oricine poate găsi împlinirea, dar numai cei ce știu să o recunoască o pot păstra. Nu e o destinație, ci o călătorie.

Ceva s-a schimbat în mine. M-am ridicat, mi-am tras haina pe umeri și i-am mulțumit bătrânelului. A dat din cap, cu un surâs abia schițat.

- Du-te. Fericirea nu te așteaptă, dar nici nu te ocolește. E acolo unde ai uitat să privești. Și nu uita: gândește cu inima.

Astăzi, nu m-am dus la muncă. Nu mai voiam să fiu o piesă a mașinăriei ce macină suflete și le transformă în cifre. Picioarele m-au purtat într-un loc în care puteam medita asupra celor auzite. Am ajuns la marginea orașului, acolo unde se termina forfota neîncetată. M-am așezat pe o bancă veche dintr-un parc uitat de lume, cu flori ofilite și copaci care își întindeau crengile ca niște mâini scheletice către cerul tern. Un strop greu de tristețe s-a prelins peste obrazul meu. Nu știam unde să caut împlinirea. Poate că bătrânelul greșea. Poate că împlinirea nu era nicăieri și nu merita să o mai caut. Și totuși, poate că bătrânelul avea dreptate, dar eu nu știam să ascult. Poate că împlinirea nu era un loc în care să ajung, ci un drum pe care să învăț să îl parcurg. Gândurile erau învălmășite și se amestecau cu foșnetul frunzelor uscate, cu bătaia vântului ce spulbera tăcerea. Mă uitam la cerul care nu îmi dădea niciun răspuns. Răsfoiam paginile vieții mele și atunci mi-am dat seama că mă aflam în fața unui nou început al existenței mele. Am respirat adânc.

Liniștea și singurătatea m-au ajutat să înțeleg că fericirea nu vine din exterior, ci dintr-o împăcare profundă cu sinele. Am înțeles că nu trebuia să mă ascund de tristețe, așa cum un fluture nu se ferește de bătaia vântului și are curajul să își deschidă aripile și să își continue zborul viu. Am înțeles că fericirea era ceva ce se întâmpla în mine. Putea fi trecătoare, precum popasul unui fluture pe o floare învăluită de lumină. Sau putea să renască, dacă mă abandonam zborului ei fragil și mă lăsam purtat de acea libertate care nu cere nimic, dar oferă totul.

Astăzi am găsit ceea ce nici nu știam că am pierdut: firul meu de lumină. Mi-a fost dor de mine, de zborul care mă poartă dincolo de teamă și îmi dăruiește momente în care pot simți pulsul vieții. În sfârșit, reușesc să îmi ascult sufletul și aud nu o explozie ce mi-ar asurzi simțurile, ci o împăcare pe care nu am mai simțit-o de mult. Aud pace.

**Premiul I,
Sandu Leonard,**
15 ani, cl. a VIII-a,
Lic. Teoretic „Mihai Eminescu”, Cluj-Napoca,
Prof. Sabău Viorelia

Valsuri de stele și iubire scrisă în efemeride

Vă întrebați bineînțeles cine sunt. Nu vă spun, de ce v-aș spune? Dacă mărturisesc amănunte despre mine, povestea își pierde farmecul, cade în prăpastia formată între munții banalității și cei ai iluzoriului. Dar deși îmi place să adaug nuanțe și vibrații în tot ceea ce fac, am simțul realității, al palpabilului mai bine dezvoltat decât oricine și orice din această lume. Astfel vă invit să ne aruncăm privirile către cer, căci el îi adăpostește și veghează pe protagoniștii noștri.

Ah, bineînțeles, întâi privim Soarele. Toți avem senzația că e imposibil să trăim fără el. Pentru că mintea umană nu e capabilă să-i cuprindă splendoarea, o să vi-l descriu așa: imaginați-vă un tânăr cu înfățișare angelică, bălai, cu ochii de aur viu, cu pielea mocnind și împrăștiind raze în jurul său, făcându-l să pară înconjurat de un glob de foc. Emanând putere și vitalitate, le scotea la dans pe fiicele cerului, stelele, în fiecare noapte. Seară de seară mai zăbovea pe cer, alegând alta, la întâmplare, sperând că o va lua cu el, dar rămânea dezamăgit de fiecare dată. Așa că pleca, se stinge ca înghițit de ape, însă revenea a doua zi dis-de-dimineată, avid de atenție, din necesitatea

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

de a-și impune și exercita puterea asupra lumii. Între timp, Luna, cea mai iubită fiică a cerului, se ridicase sus de tot, eclipsându-și surorile, cu pielea ei de praf iveriu, argintiu și albăstrui, cu ochii mai adânci decât apele mării, strălucind ca două perle negre sidefate, împodobite cu mici briliante, safire și smaralde. În privirile sale se roteau galaxii, se contopeau margini ale unor alte lumi, se nășteau căi de lumină, iar părul negru-albăstrui, ca pana corbului, îi învăluia corpul ca o mantie. Dar în ciuda frumuseții ei, luna ascundea o răceală de moarte, imposibil de suportat de către suratele ei, stelele. Așa că de-a lungul anilor, ea și-a concentrat atenția asupra poezilor, îndrăgostiților, încercând să le insuflă puțin din tainele universului, rămânând totuși neschimbată, riguroasă și strictă în existența ei ciclică. Dar atunci când dispărea complet de pe cer, din raza noastră vizuală, unde se ascundea ea de fapt? Între pământ și soare. Însă niciodată, de la facerea lumii și începutul timpului nu au reușit șarmul, noblețea, căldura soarelui să topească pojghița de gheață din jurul lunii. Așezată față în față cu soarele, își torcea îngândurată fuioarele de lumină feerică, moi ca mătasea și fluide ca sângele, îndeplinindu-și rolul la perfecție.

Un nou personaj ni se alătură, schimbând scena, noua noastră gazdă fiind Tărâmul Celălalt. Știu că vă roade curiozitatea să aflați mai multe despre acest tărâm, deși probabil vă sună cunoscut, dar nu mai știți exact de unde. Ei bine, înainte de mai multe explicații, trebuie să vă dau o veste tristă... soarele și luna nu mai sunt, au dispărut de pe cer. Au pierit? Nuuuu, au fost răpiți. Sunt în siguranță? Întrebare ridicolă, sunt undeva izolați, deci teoretic da, dar gazda lor e cam supărăcioasă și cam periculoasă... Cine i-a răpit? Ah, o întrebare bună. Ați auzit de Zmeul Zmeilor? Cel mai temut și înfricoșător zmeu, cu doisprezece capete, cu puterea de a controla vântul și elementele naturii. În alte cuvinte, nu, nu ne place de el și nu, nu își „revine” într-un anumit punct al poveștii, realizând că nu a fost frumos din partea lui să răpească luna și soarele și să-i arunce într-un cufăr fermecat, ce poate fi deschis doar cu degetul său mic de la mâna dreaptă. Așa că iată-i, pentru prima dată de când se cunosc, vorbindu-și:

S: O să vină un erou și o să ne scoată de-aici, sunt sigur de asta.

Cam optimist dacă mă întrebați pe mine.

L: Nu prea cred. Mai degrabă se va mânia tata că lipsim și ne va aduce înapoi la locul nostru, i-a răspuns luna, destul de plictisită.

S: Acum înțeleg de ce nu m-a poftit niciodată tatăl tău să dansez cu tine. Ești jovială și extrem de interesantă.

Aici i se pârlise puțin ciuful soarelui.

L: Nu-ți dorești să vorbești cu mine, foarte bine, nu-mi pasă, îmi priește liniștea. Tu ești cel care a început o conversație și eu ți-am răspuns după cum am judecat eu lucrurile. Repet, nu-ți convine, așteaptă-ți salvatorul în liniște, i-o întoarce luna și un zâmbet drăcesc îi înflorește în colțul gurii.

Unu la zero pentru lună. Fata își joacă bine cuvintele.

S: Îmi ești foarte antipatică. Și rece ca un sloi de gheață. Nu-i de mirare că ești singură tot timpul.

Soarele se strâmbă. Dar se aprinde și mai tare. Arde ca într-o zi de vară toridă, de parcă ar vrea să pârljească toată lumea, inclusiv sufletul său.

L: Singurătatea nu m-a deranjat niciodată. Eu mă înconjur doar de corpuri cerești de calitate.

Zâmbetul i se lărgeste. Deja cred că mai bine nu mai ținem scorul.

S: Adică de cine? De tatăl tău și atât?

Din ce în ce mai aprins.

L: Exact.

Zâmbește suav, dulce, dar în ochi îi bălțește negrul morții.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

S: Tu nu ai niciun vis? Tu nu vrei să scapi de pe cer, să ai aventuri mari, să îți poți trăi existența în adevăratul sens al cuvântului? Să iubești, să prețuiești fiecare clipă pe care o ai pentru că știi că poate fi ultima și odată și odată firul vieții tale se va rupe?

Sinceritate și durere. Ambele se puteau citi și pe chipul său și din glasul său. Luna se uită o clipă la el, cercetând dacă minte sau nu. Suspină o dată, închide ochii și rostește cu blândețe și înțelepciune:

L: Am visuri, multe. Dar sunt conștientă că nu sunt om. Ei ar spune că sunt ceva mai mult, că sunt superioară lor. Eu cred că ei prin existența lor de furnică sunt mai câștigați decât mine, decât noi. Fiecare își dorește ce nu poate avea. Însă scopul meu nu este să fiu om, nu pentru așa ceva am fost creată. Îmi accept condiția și faptul că rolul meu pe cer, în acest univers e indispensabil. Dar asta nu înseamnă că uit să visez. Visele mele le transmit oamenilor, încerc să le insuflu puterea credinței în sentiment, să le deschid mintea către încrederea în propriile sentimente și perceperea lor nu ca pe o slăbiciune, ci o cale către înțelegerea sinelui și a lumii în care trăiesc.

Luna zâmbi trist.

L: Știu că eu nu îmi arăt afecțiunea atât de evident ca și tine, dar și eu iubesc oamenii. Știu că și tu o faci. Pentru noi, aceasta e iubirea. Ocrotim lumea. Visurile mele sunt legate de cât de bine îmi împlinesc menirea. Fiecare om ajutat, căruia îi deschid ochiul minții către lume, oferindu-i capacitatea de a-și acorda mintea cu sufletul, e un vis împlinit pentru mine.

În ochi i se roteau galaxii și furtuni de stele căzătoare. Lucea cu valuri de lumină argintie.

Soarele o privește uimit. Deschide gura încruntat, o închide la loc. O mai privește o dată. Roșește. Se așază într-un colț al cufărului și cade pe gânduri.

După un timp, soarele își face din nou curaj să vorbească.

S: Lămurește-mă te rog. Deci tu nu crezi în iubire?

L: Tocmai ți-am explicat cum îmi manifest eu iubirea, dar nu, nu cred că noi suntem capabil de iubire precum oamenii.

S: De ce?

Luna oftă teatral, deja puțin supărată.

L: Pentru că nu cu scopul acesta am fost creați. Umanitatea are ca sentiment de bază, fondator și fundamental iubirea. Noi nu.

S: Dar de ce dacă oamenii pot iubi noi nu putem? Cine zice că nu avem voie?

L: Superficial mai ești. Când ieșim de-aici, du-te și iubește-te cu o stea și lasă-mă în pace. E bine așa? Ai obținut ce-ai vrut.

Încruntată și plină de dezgust, se înfășoară mai bine în mantaua de păr negru și lucios ce acum spintecă aerul cu repeziciune. Soarele, cu determinare în priviri, se apleacă încet către ea.

S: Dar eu nu vreau să iubesc o stea.

L: Bine, atunci găsește-ți o cometă și lasă-mă în pace.

S: Sunt cam aceeași chestie.

L: Exact, vă potriviți. Tu stea, ea stea, e perfect.

S: Și dacă eu vreau să te iubesc pe tine...?

Era din ce în ce mai aproape de ea. Îi putea observa în detaliu sclipirile pielii și lucirile din priviri.

L: Mult succes. Sunt rece ca gheața, nu ai auzit? Șușotește tot universul despre cât de intangibilă sunt.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

S: Tocmai de aceea. Eu sunt foc viu. Hai, ia-mă de mână să vedem.

Îi întinse mâna. Luna ezită.

S: Hai, doar nu ți-e frică. Îndrăznește.

Luna îl ia de mână. Și el o sărută.

Blestemul lunii era rupt. Așa a început una din cele mai tragice povești de dragoste cunoscute de omenire, pentru că după cum bine știm, nimic din ceea ce e frumos nu durează mult.

O mie și una de nopți a durat povestea lor de dragoste, până când, ca mesager al cerului, un nor voinic l-a trăsnet pe zmeu, retezându-i toate capetele și degetul mic, eliberând astfel soarele și luna. Însă cerul, părinte bătrân care își cunoaște și iubește copiii, i-a chemat la dânsul să discute cu ei.

S: Tată, bine te-am regăsit! Ne-a fost dor de prezența ta ocrotitoare.

Cerul zâmbi cu subînțele.

C: O, fiule, sunt sigur că de-abia ai așteptat să fii din nou captiv pe bolta mea. Și mai ales, din nou departe de cea mai specială fiică a mea.

Soarele și luna roșiră, plecară capul în pământ și se priviră vinovați.

C: Mă simt dator să vă reamintesc amândurora că nu aveți destine umane și că locul vostru pe bolta mea nu e împreună, ci complet separați. Nu pot schima cursul universului pentru voi, oricât de mult mi-aș dori.

L: Știam că asta va spune. Era inevitabil.

Își pierduse strălucirea. Era palidă, secată de viață, iar pe figura ei se citea înfrângerea.

S: Nu se poate. Nu pot să te pierd.

Îi cuprinse fața cu mâine.

S: Dragă lună, îți promit că dacă într-o altă existență o să am șansa să te iubesc, să-ți fiu alături, să îmi pot împlini și trăi viața alături de tine, am s-o fac. Nu contează pentru mine că voi cădea din cer, voi fi izgonit și schingiuit în Tărâmul Celălalt, atât timp cât mai există și o fărâma din acest univers, o să ard tot ce-mi stă în cale, ca să te mai pot prinde de mână încă o dată. Să te iau în brațe, să te simt alături de mine. Să te iubesc. Și dacă nu o să mi se ofere niciodată această șansă, atunci o să te iubesc în tăcere pentru eternitate. Și o să mă rog, ca atunci când lumea va exploda, se va nimici singură, să pot avea o clipă de răgaz în care să ajung la tine și să-ți spun că te iubesc. Atunci, pentru o secundă, vom fi noi doi din nou împreună și acea clipă va însemna pentru mine mai mult decât toată eternitatea pustie și dezolantă.

V-a plăcut declarația soarelui? Și mie. Ei bine, poate că povestea s-a terminat, poate că nu... Un singur lucru e cert și trebuie să vă împărtășesc acest mic detaliu despre viață, chiar dacă nu ține de mine: până la sentința finală a morții, nu putem afirma cu certitudine că ceva s-a încheiat. Dragostea dintre soare și lună poate continua în alt univers, ori prin alte suflete care le seamănă. Așadar, eu am fost bătrânul timp și mă bucur că poate pentru singura dată de când exist, am fost ascultat cu plăcere, nu cu frică.

**Premiul I,
Luncan Cristina Anamaria,**

17 ani, cl. a XI-a,
Col. Naț. „Emanuil Gojdu”, Oradea, Bihor,
Prof. Iederan Daniela

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

CRĂCIUNUL LA ȘCOALĂ

(scenetă)

PERSONAJE:

Ana

Andrei

Directorul

Cristi

Urma să fie un Crăciun normal, când directorul școlii a decis să aducă toți copiii la școală să-și petreacă Crăciunul împreună.

Ana: Ce aberant! Cum să ne petrecem Crăciunul la școală? Este o sărbătoare pe care trebuie să o petrecem împreună cu familia!

Andrei: Da, dar și noi suntem o familie că ne cunoaștem de mult timp!

Ana: Mie tot nu-mi convine! Trebuia să merg cu familia la schi și acum toate planurile noastre sunt ruinate!

Directorul: Ce e, copii? Ce nu vă convine? Eu am hotărât deja și așa va rămâne! Majoritatea elevilor sunt încântați de idee. Haideți să amenajăm sala în care veți dormi.

Ana (tristă): Acesta era anul în care urma să învăț să schiez. Va mai veni și următorul...

Andrei: Hai să mergem să-l ajutăm pe domnul director!

Ajung la sala pe care o vor amenaja pentru dormit. Acolo sunt mulți elevi care pun saltelele de dormit.

Cristi: Unde ați fost până acum? De ce nu ați ajuns mai repede? Deja am făcut un plan cum să îl prindem pe Moș Crăciun!

Ana: Cum? Vreți să îl prindeți de Moș Crăciun? Nimeni nu a reușit asta niciodată!

Cristi: Noi avem un plan bine pus la punct! Vom începe făcând o capcană și vom pune momeală. Ce-i plac cel mai mult Moșului? Fursecurile și laptele. Până va sta să le mănânce noi îl vom prinde în capcană.

Ana: Pare un plan bun, dar trebuie să fim foarte atenți. El vine noaptea târziu că are de umblat la copiii din întreaga lume.

Cristi: Vom fi foarte atenți. Oricum, ce avem de făcut toată noaptea în interiorul școlii? O să ne săturăm și de colindat și de mâncat dulciuri.

Andrei: Este o tradiție ca Moș Crăciun să fie invizibil oamenilor și mie îmi place acest mister. De ce vreți să stricați totul?

Cristi: Poate că e momentul ca tradiția să se schimbe!

Andrei: Dar dacă pe urmă nu ne va mai aduce cadouri?

Cristi: E un risc pe care eu mi-l asum!

Andrei: Eu nu vreau să-mi asum acest risc și din cauza noastră copiii din lumea întreagă să nu mai primească cadouri!

Ana: Atunci vom planifica totul fără tine! Tu poți să dormi ca Moșul să vadă că ești un copil cuminte!

În ziua de Ajun, copiii se află la școală și lucrează la capcana pusă Moșului. Andrei se uita la ei nedumerit.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Andrei: Tot nu cred că vreți să faceți asta! Nu vă dați seama că puteți strica Crăciunul pentru toată lumea?!

Ana: Crăciunul nu înseamnă doar daruri, ci și bucuria de a face ceva împreună, de a fi împreună. Sunt convinsă că Moșul nici nu se va supăra pe noi! Chiar cred că i se va părea ceva amuzant.

În clasă era harababură. Intră directorul și toți se liniștesc.

Directorul: Dacă vreți să faceți ceva frumos, faceți-o în liniște! Imediat începem concertul de colinde.

Ana: Eu trebuie să fug să mă pregătesc! Trebuie să cânt o colindă singură. Vreau să mai repet.

Cristi: Ce spuneți să luăm și noi o pauză și să vedem cum se descurcă fetele.

Se termină concertul de colinde și copiii constată că sub bradul din sală este plin de cadouri.

Cristi: O, nu! Moș Crăciun a fost deja aici și noi nu l-am prins!

Andrei (bucuros): Sunt așa de fericit! Crăciunul e salvat!

Cristi: E doar vina ta! Sigur ai făcut tu ceva!

Andrei: Ce aș fi putut să fac? Am fost tot timpul lângă tine.

Ana: Priviți, în poza asta se vede ceva mare roșu, șters. Ar putea fi chiar Moș Crăciun!

Cristi: Arată-mi! Așa e!

Directorul: Nu-i așa că nu a fost chiar atât de rău că ați petrecut Crăciunul la școală?

Ana: Ați avut dreptate! A fost un Crăciun diferit în sensul bun al cuvântului, ne-am distrat și ne-am cunoscut mai bine!

Director: Noapte bună, copiii! Crăciun fericit!

Drăgoiu Angelica,
11 ani, cl. a V-a,
Șc. Gimn. „Nicodim Ganea” Bistra, Alba,
Prof. Petrovan Elena Anamaria

Seara de Crăciun

În sufletul neamului meu național,
Văd doi bătrâni într-o casă veche,
Pregătind minuțios cozonac tradițional,
Pufos, cu aromă fără pereche.

Glasul clopotului bisericii din deal,
Îi cheamă pe toți sătenii la rugăciune,
Preotul citind din cărți vechi, în altar,
Despre Nașterea lui Hristos – O minune!

E liniște deplină în seara de Crăciun,
Pe uliță s-aud colinde parcă din alte lumi,
Ei stau la masă și privesc focul din vatră,
Așteptând colindători care să bată la poartă.

Acest univers contopește cultural
Și obiceiul ornamentelor cu lumânări,
Când bunica pregătea după un rețetar maghiar,
Turta dulce, cu arome magice de sărbători.

Dar nu a fost totul în zadar,
Căci prin nămeți apar colindătorii,
Într-un spectacol hibernal – cu opinci,
Cojoc și ițari – un dans al portului popular.

Török Alesia Carina,
13 ani, cl. a VII-a,
Lic Tehnologic ”Traian Vuia”
Tăuții-Măgherauș, Maramureș,
Prof. Fodor Lidia Claudia

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

Psalm: reverie în doi

*ca într-un vis pierdut în fumul dimineții,
un chip strălucitor
îmi cuvânta serios, dar fără de-nțeleș,
cerându-mi ca să-i spun
ce-nsemni Tu, Doamne, pentru fiica Ta cea mică.*

*cu greu am încercat să-i spun ceva,
căci buzele gândeau
ce sufletu-mi tăcea.
sub raza vie a soarelului de vară
mister și farmec, tremendum și oroare
s-au risipit,
iar eu
mi-am revenit în fire de tot înspăimântată
de nerozia mea.*

*de-atunci mă tot căznesc să-ncerc
în visu-mi de copilă trează
să desenez un chip de raze
din cuvinte.*

*desenul însă nu se leagă,
iar liniile dalbei fețe se destramă,
căci Tu nu ești proiecție,
nici gând rătăcitor
și nici imagine creată.*

*ești Unicul și Totul,
iar eu, în visul etern al omenirii,
sunt partea și întregul,
deși nu sunt nimic.
căci ești Iubirea, Calea și Adevărul, Viața,
iar eu, infimă parte, un mic posibil Tu,
care visează vie în nesfârșitu-Ți somn
un vis de o secundă cât
viața mea de om.*

***Premiul I,
Bauer Andreea,
16 ani, cl. a X-a,
Lic. Tehnologic „Dacia” Caransebeș, Caraș-Severin,
Prof. dr. Danciu Liliana***

Sub soare sau lună

*Te-aș căuta în fiecare zâmbet pe care-l văd,
în fiecare melodie pe care o ascult și ți-aș dedica
vers cu vers. Ți-aș scrie eu alte versuri, chiar dacă
nici măcar nu le-ai citi. Nu sunt cea mai frumoasă,
știu, pentru că nu port lumină în ochi, ci ascund
umbra nopților în care am căutat răspunsuri la
atâtea întrebări, m-am căutat pe mine, te-am căutat
pe tine. Poate într-o zi o să fim iar doi străini,
dar care se întâmplă să își știe temerile și dorințele,
cea mai mare furie sau dezamăgire, cea mai mărunță
bucurie sau curiozitate. Poate că vom privi luna
din colțuri diferite ale străzii, ale lumii, ale cerului.
Vom fi, poate, doi oameni ce poartă pe umeri
haine noi și în suflete amintiri vechi, doi visători
care au încetat să se mai caute. Dacă va veni ziua
când ne vom uita din nou unul pe altul, sub soare
sau lună, eu sigur te voi recunoaște dincolo de timp
și spațiu, căci unele iubiri nu cunosc despărțiri.*

***Premiul I,
Roșca Alessandra,
18 ani, cl. a XII-a,
Clubul Copiilor Medgidia, Constanța,
Prof. Luciu Marilena***

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

pași de pisică

*promisiuni
doar promisiuni
n-a fost să fie scris acolo, undeva
unde se scriu cu mâna nu știu cui
viețile toate
eu, tu, o poveste întoarsă
nimeni nu a auzit când a ieșit din cadrul lumii
cu pași stinși,
de pisică*

înapoi

*o eu fără noi
cheamă-mă înapoi
doar tu știi să mă chemi înapoi
în miezul aceluia
în care vedeam totul și când aveam ochii închiși
te blestem
să îmi plângi în suflet
în locul meu*

rostirea pe dos

*iubirea - fulger despărțind înaltul
în zi de vară:
brusc
măinile tale mi-au fost cruce și vin
acolo am știut să fiu eu
- plutire
doar cuvintele au fost rostite
pe dos*

***Premiul I,
Olariu Iasmina,
17 ani, cl. a X-a,
Lic. Teoretic Pâncota, Arad,
Prof. Potre Andreea***

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

Despre iubire

*În ochii tăi, lumina se aprinde,
Ca zorii blânzi pe cerul dimineții.
Iubirea mea, tăcută, se desprinde
Și dorul se așterne-n versul vieții.*

*În pași de dans, iubirea ne cuprinde,
Cu flori de vis, cu fluturi ai tandreții,
Sub lună plină, inimi se deschid,
Ca-n vechi povești din timpurile ceții.*

*În două suflete, o lume-ntreagă
Se naște-n liniște și se preschimbă
În foc ce nu se stinge și nu pleacă.*

*E dorul tău ce-n mine se prelinge,
O clipă veșnică ce nu se sparge
Și-n dragostea ta, timpul se învinge.*

***Premiul I,
Marinescu Rafael Mihai,***
16 ani, cl. a IX-a,
Lic. Teoretic „Julia Hasdeu”, Lugoj, Timiș,
Prof. Mătu Minodora-Elvira

Dulce primăvară

*Când plouă lin, în primăvară,
Toți zic: "Să dea Domnul, să dea!"
Și de te culci pe prisp-afară,
Mai vezi pe cer și câte-o stea...*

*E cald, și ploaia răcoroasă
Ozon în aerul curat
În urmă-i lasă; drăgăstoasă
Natura toată-i un pupat.*

*Se pupă corbi, de bucurie
Că au scăpat de iarna grea,
Se pup' brabeți cu gălăgie,
Și iată și o rândunea...*

*Și-o barză... calcă cu măsură
Cu pasul grav, explorator,
Se plimbă chiar prin bătătură
Cu aerul nepăsător.*

*Când plouă toate germinează,
Pământul liber de zăpezi,
Spălat de ploi, se decorează
Cu mii și mii de muguri verzi...*

*În țarini grâul încolțește,
În dealuri via o dezgrop;
De ploaie tot se-nveselește,
Pe orice frunză e un strop.*

*Și soarele o caldă rază
Trimite pe furiș prin nori;
Iar flori și păsări ca să-l vază
Se-nalță, zboară către zori.*

Zâmbet de copil

Pe-un fir de vis, ușor, ca de mătase,
Se-nalță-un zâmbet cald, curat, senin,
Cu ochi de stea și glas ce nu se stinge,
E zâmbetul de copil, blând și divin.

Prin raze moi și umbre jucăușe,
Se-avântă-n zbor de fluturi colorat,
Cu aripi vii, ce mângâie tăcerea,
Și lasă-n urmă râsul parfumat.

Se joacă timpul printr-o lume mică,
Unde iubirea crește zi de zi,
Iar zâmbetul, purtat de vânt și soare,
Învie cerul chiar și-n nori cenușii.

Când zboară fluturii prin gânduri albe,
Și-n inimă răsar lumini de dor,
Copilul râde... și cu-un strop de suflet,
Ne face viața cântec visător.

**Premiul II,
Sărăndan Constantin,**
12 ani, cl. a VII-a,
Șc. Gimn. „Corneliu Micloși” Covăsânț, Arad,
Prof. Trifan Ionela

Zâmbet de copil

În pajiști cu raze de soare țesute,
Un copil râdea printre vise avute.
Fluturi de aur, în zbor legănat,
Îi mângâiau zâmbetul fermecat.
Cu pași mici de rouă, desculț peste flori,
Prindea râzând vântul și aripi de zori.
Ochii lui limpezi, ca două izvoare,
Încărcau cerul cu joc și culoare.
Fluturii dansau în cercuri de dor,
Aripi moi aduceau cântec și zbor,
Și zâmbetul lui, mai ușor ca un gând,
Se înălța peste lume plutind.
În palma deschisă, speranța zbura,
Un cântec de stele din inimi curgea.
Sub râsul de copil, pământul uita
De umbre, de plâns, de vremea grea.
Și undeva, dincolo de nori și hotare,
Îngerii plângeau de-atâta splendoare.
Și într-un zâmbet, pe-o rază de fluturi,
Se nasc primăveri peste vechi ținuturi.

**Premiul II,
Neculai Denisa,**
10 ani, cl. a IV-a,
Palatul Copiilor Slobozia, Ialomița,
Prof. Polizu Daniela

Lecții despre timp

O mantie roșie, cu o înfățișare ciudată, străbate seara cu lună plină: o glugă trasă peste un ceas vechi analog, iar la intersecția minutarului cu orarul se afla un ochi roșu, însă blând ca un bunic ce-și privește nepoții. Corpul îi este un pendul ce scoate obișnuitul tit-tac și plutește peste umbra de pe asfalt.

Prin cartierul uitat de toată lumea, sub o fereastră luminată de lună, doarme o fată ce visează adânc despre trecut, prezent și viitor, trecând prin oglinzi a căror vârstă se schimbă, adunând sau scăzând anii așa cum fac elevii la școală. Se trezește brusc, uimită, dar și puțin amețită, se ridică din pat și se uită pe geamul deschis. Mare-i este mirarea când vede o mantie mai degrabă zburând decât mergând și iese din casă grăbită, lăsând pe o foaie câteva cuvinte pentru ca mama ei să nu-și facă griji cât timp lipsește. Aleargă după mantia care punctează cu roșul ei aprins întunericul nopții și simte ceva bizar, de parcă lumea și timpul încremenesc. Are tot timpul din lume, nu se mai grăbește, cu toate acestea ajunge mai ușor lângă mantie, iar când este cu doi pași în urma ei, silueta pe care o urmărea întoarce capul și îi spune cu o voce guturală:

- Sunt Timpul, nu mă atinge, altfel nu o să ai niciodată suficient timp în viață!

Fata ezită, dar, curioasă, continuă să-l urmărească pe când el merge mai departe, fluturându-și mantia roșie. Nu știe de când merge, nu simte oboseala, observă că s-a făcut dimineață și strada s-a umplut de oameni grăbindu-se la serviciu sau ei știau unde, tot mai mulți și tot mai grăbiți.

- Acesta este efectul faptului că nu mă opresc din a te urmări? întreabă ea.

- Da. Pe măsură ce mergem, alți oameni merg și ei, tot mai grăbiți.

Fata nu e mulțumită de răspuns și, păstrând câteva momente de tăcere, își frământă mintea cu alte întrebări. În cele din urmă, întreabă Timpul:

- Nu ar fi mai bine să rămâi pe loc?

- Nu, veni răspunsul. Nu ar fi bine pentru nimeni. Timpul nu se oprește niciodată și valoarea sa nu poate fi măsurată, chiar dacă oamenii îl măsoară în clipe, ore, ani sau milenii. Dacă mă opresc, toată lumea va avea la fel de mult timp ca mine, adică infinit.

- Și asta nu e bine?

- În niciun caz! Lumea are nevoie ca timpul să fie plin de valoare, căci altfel viața în sine nu ar mai avea rost, toți oamenii s-ar irosi fără vreun scop, iar echilibrul universului ar fi afectat. Nimeni nu are suficient timp, însă tocmai asta este ceea ce îl face prețios. Tu nu poți înțelege, ești încă un copil, dar într-o zi vei realiza că treaba mea este mai importantă decât oricare alta. Cei care mă văd vor avea mereu binecuvântarea mea, adică tu, de exemplu, vei fi unul dintre puținii oameni împăcați cu ei înșiși, deoarece vei avea mereu suficient timp, dar nu mai mult decât alții. Ție ți se va părea suficient și nu vei alerga orbește prin viață.

Ochiul de sub glugă pare să se înroșească mai tare, rosti o vorbă într-o limbă străveche, a celor ce pot controla lumea, iar fata se întoarce în noaptea anterioară, în patul ei, întrebându-se dacă a visat sau nu. Deși nu a găsit niciodată răspuns clar la această întrebare, cert e că, din acea zi, pe tot parcursul vieții ei, a avut mereu timp pentru toate.

**Premiul II,
Iusein Erdem,
16 ani, cl. a IX-a,
Clubul Copiilor Medgidia, Constanța,
Prof. Luciu Marilena**

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Cheia spre acasă

De mici suntem familiarizați cu poveștile despre prințese, animale vorbitoare, căpcăuni și tot felul de creaturi mitice, toate astea fiind doar basme rupte din imaginație sau inspirate din vis.

Povestea mea, însă, este una puțin diferită și implică... uși. Nu orice fel de uși, ci uși fermecate. Aceasta este povestea mea și vă voi spune cum a început totul. Într-o zi, eram acasă cu familia mea în București. Aici m-am născut eu și sora mea, Julia. Pot spune că eram obișnuit cu agitația și aglomerația, dar tânjeam să vină cât mai repede vacanța de vară, când urma să plecăm la casa tatălui meu, moștenită de la părinții lui care muriseră de câțiva ani. Mă atrăgea acolo peisajul deosebit, cântecul plăcut al feluritelor păsări, dar, cel mai important, era liniștea, o liniște deplină care te învăluia din toate părțile ca o prezență discretă. Aici mă puteam juca fericit, ca și cum aș fi fost doar eu pe lume și păsările care-mi cântau. Cât despre familia mea, părinții erau foarte fericiți, căci mama – pe nume Ioana – era o femeie blândă, inteligentă și foarte frumoasă pe deasupra. Pe tatăl meu îl chema Victor. Era un tip spontan, care emana mereu o energie pozitivă și se juca cu mine de fiecare dată când avea ocazia. Îi iubeam pe amândoi foarte mult. Sora mea, Julia, era mai mare decât mine cu cinci ani și nu prea ne înțelegeam noi de fiecare dată. Chiar dacă ne certam des, mai mult din nimicuri – ea ține (intenționat, bineînțeles, ca orice soră mai mare care-și respectă rangul!) baia ocupată prea mult, eu o urmăresc să văd cu cine se întâlnește după școală, ne iubeam în felul nostru. Cum spuneam, în acea zi nefastă, eu cu mama și sora mea eram acasă, când deodată mama primește un apel de la un spitalul municipal:

- Bună ziua! Doamna Ivan Ioana la telefon? întreabă o femeie cu voce grea și rece ca un țurture de gheață strecurat lângă inimă.

- Bună ziua, da. Cine mă sună? răspunde interogativă și curioasă mama.

- Vă sun de la Spitalul Clinic de Urgență București. Țin să vă anunț cu durere că soțul dumneavoastră Ivan Victor a avut un accident rutier foarte grav și, din păcate, nu am mai putut face nimic pentru a-l ajuta. Trebuie să veniți pentru recunoașterea cadavrului.

Mama încremenește și în jurul ei se țese o liniște malignă care ne împresoară lacomă cu tentacule invizibile, gata să ne devoreze. Auzeam convorbirea și totuși nu puteam înțelege cele auzite. Realitatea devenise atât de... ireală, încât mintea nu o putea accepta. Dintr-o dată, ne regăseam însingurați și zdrobiți sub roata destinului. Toată frumusețea vieții se spulberase, căci minunatul castel de nisip al existenței noastre în patru fusese luat de apele haosului. Mama încerca să-și păstreze cumpătul pentru noi. De aici vă puteți imagina lesne și voi cum stau lucrurile, sumbru. Azi se face o lună de când tata a murit, iar mama se descurcă tot mai greu cu plata chiriei și cu celelalte cheltuieli impuse de traiul costisitor din București. Pentru că ne era tot mai rău, mama a luat o decizie:

- Ne mutăm la casa de vacanță a tatălui vostru, decretă ea într-o zi, cu aerul că știe ce face.

Casă puțin spus, căci arăta mai degrabă ca o pensiune imensă, cu multe coridoare, camere și uși, oglinzi, ferestre și vitralii de dimensiuni diferite și forme variate. Traectoria culoarelor era greu de urmărit, pentru că, ori de câte ori încercam să ajungi la un capăt, coborai câteva trepte înspre un altul mai scurt, apoi urcai câteva trepte spre un altul, încât nu puteai ști la ce etaj te afli. Pensiunea avea aerul unui templu: lumina zilei crea o atmosferă solemnă, dar noaptea te treceau fiorii. Era mult mai bine aici, în răcoarea impozantă a templului-pensiune unde nu plăteam chirie decât în infernul bucureștean. Oricum, asta și-ar fi dorit tata.

Mie unul îmi convenea, căci mă simțeam mai aproape de tata și eram mai liniștit. Surorii mele nu i-a plăcut însă deloc. Nu avea prieteni aici, nici magazine și restaurante unde să-și piardă vremea ca de obicei.

În prima zi când am ajuns la casa tatălui meu, am început despachetările. Mama era foarte agitată, iar Julia afișa un aer ostil și plictisit.

- Alex, vino și ajută-mă să duc cutiile astea sus! îmi spune mama.

- Vin, mamă, îi spun eu fără nicio grijă.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

În timp ce urcam în grabă scările de lemn, văd o cheie ciudată pe care nu o mai văzusem niciodată în casa aia, atașată pe un tablou mare. Cheia era aurie și avea un ceas micuț imprimat pe ea. Iau cheia și o încerc la fiecare ușă din casă, dar fără noroc... Mai aveam o singură încercare: ușa din camera mea care ducea spre baie. Bag cheia în broască și, ce să vezi!, se potrivește, în sfârșit. Când am deschis-o, dintr-o dată, în loc să văd baia în care de-atâtea ori m-am spălat, descopăr uluit încăperea din fosta mea casă din București. Eram total surprins și terifiat. Ce-i asta: iluzie, vis, magie, nebunie? Cum se poate să apară din senin fosta mea casă aici? Am pășit ușor spre încăperea și iată-mă în București. Nu-mi venea să cred... Cum se poate așa ceva? Ca șocul să fie total, pe canapea mă văd pe mine și pe tata cum ne jucam. Tata! Era chiar tata. Ciudat era sentimentul puternic că mă aflu într-o amintire și că deja se mai întâmplase acel lucru. Cuprins de o speranță nebună, am început să strig la tata, să fug spre el, dar el nu mă auzea și se juca în continuare cu celălalt eu. Într-un final, după ce deznădejdea s-a convertit în resemnare, realizez că acea cheie a deschis o ușă spre trecut. În timp ce băgam cheia în ușă, gândul mă purtase la tata, la clipele fericite când el era cu mine... Am înțeles că ceea ce a dus la deschiderea ușii în acel spațiu-timp din trecut era însuși gândul meu. Realizez adevărul celor întâmplate și ies din încăperea respectivă cu inima strânsă, închid ușa înapoia mea ca și cum aș fi ferecat o odaie în inima mea și scot cheia. Eram cu totul uluit! Inima înțelegea, dar mintea refuza, căci tot ce se întâmplase era... inacceptabil din punct de vedere rațional. După ce am scos cheia din ușă, am redeschis ușa, dar acolo se afla obișnuita mea baie. Mă tot gândeam: „Să fi avut o halucinație? Dar n-am mâncat ciuperci” sau „Oare mai sunt și alte chei?”, „Cum să fac să le găsesc?”, „De unde a apărut această cheie? Tata știa de ea? Dar bunicul?”. Cine știe ce alte puteri stranii aveau celelalte chei, dacă existau, bineînțeles! Nu i-am spus mamei cele întâmplate, pentru că nu voiam să se îngrijoreze. Ar fi pus totul pe seama traumei pierderii tatălui.

Zilele treceau. Mă simțeam tot mai singur. Mama era mereu la muncă, iar sora mea nu prea voia să vorbească cu mine. Aveam nevoie de un prieten! Adevărul e că eu sunt timid și nu sunt foarte sociabil. Totuși, pot fi un prieten de nădejde. Entuziasmul întâmplării incredibile cu ușa se estompase treptat și mă tot gândeam dacă cele întâmplate nu fuseseră... ireale. Mă supăra faptul că nu puteam spune nimănui cele întâmplate, fără să nu par ciudat. Asta până într-o zi când sora mea m-a strigat din camera ei:

- Nătărăule, vino repede!

- Ce vrei? îi răspund eu pe un ton răstit.

- Am găsit cheia asta sub pat. E una din jucăriile tale? E cam ciudată, ca tine, zice ea râzând satisfăcută de comparație.

M-am blocat câteva secunde lungi cât... o eternitate. Exagerez, desigur... A găsit altă cheie?! Așadar, existau mai multe! Am avut o intuiție teribilă.

- Da, e cheia mea, îi spun eu pe un ton mai blând, dar ușor detașat, ca să par indiferent.

- Ia-o și cară-te de aici! poruncește prințesa cu limbaj de camionagiu.

Iau cheia ușor din mâna ei, cu precauție, neștiind ce gând ghiduş poate trece în spatele bretonului egiptean. Mă întorc repede la mine în cameră, cu prețioasa captură, cu intenția de a o încerca. Ceea ce nu știam era că Julia mă pândea să vadă ce fac. Simțise ceva ciudat în legătură cu acea cheie, iar vocea mea alterată de emoție o alertase și mai tare. Ca într-o doară, odată cu ploaia care lovea ușor în geam, sora mea a șoptit:

- Crezi că ar trebui să o încercăm?

Am înghițit în sec. O parte din mine voia să spună da, să țin cheia strâns în palmă, să rostesc acele cuvinte și să văd ce se întâmplă. Dar alta... alta se temea. Dacă nu era decât o fantezie? Dacă nu funcționa? Sau, mai rău, dacă funcționa cu adevărat?

- Mai așteptăm puțin, am spus în cele din urmă.

Ea a dat din cap încet, dar amândoi știam că nu mai aveam răbdare. Răspunsurile erau acolo, la îndemână. Trebuia doar să avem curajul să le căutăm. Ne-am privit pentru ultima oară, știind că nu mai era loc de îndoieli. Sora mea a luat cheia în mâini și mi-a făcut semn să mă apropiu. Am tras adânc aer în piept și am întins mâna. Cu un ultim gând la ceea ce iubeam cel mai mult - tata -

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

am băgat cheia în broască și am răsucit-o încet.

Într-o clipă, ușa s-a deschis, iar o lumină caldă ne-a învăluit. Am pășit împreună peste prag, iar senzația de căldură și de siguranță ne-a cuprins pe amândoi. Când ochii ni s-au obișnuit cu lumina, am realizat unde eram. Acasă. Nu pivnița rece și întunecată, nu camera noastră învăluită în mister, ci adevăratul nostru acasă. Străzile cunoscute ale Bucureștiului se întindeau sub cerul senin, iar în sufrageria noastră lumina dimineții curgea ușor pe perdele. Acolo, în mijlocul camerei, stătea tata, zâmbind, așa cum ni-l aminteam. Viu.

Ochii mi s-au umplut de lacrimi în timp ce sora mea m-a strâns de mână. Nu știam cum se întâmplase, nici de ce ni se oferise această șansă, dar nu conta. Aveam din nou familia întreagă. De data asta, știam mai bine. De data asta, nu aveam să lăsăm timpul să treacă fără să prețuim fiecare moment. Eu și sora mea ne-am privit și am înțeles fără cuvinte că această a doua șansă nu era doar pentru tata – era și pentru noi. O nouă șansă de a ne înțelege, de a fi acolo unul pentru celălalt.

Era un nou început. Și, de data asta, aveam să facem totul cum trebuie.

**Premiul II,
Cega Lorena,**
17 ani, cl. a IX-a,
Lic. Tehnologic „Dacia” Caransebeș, Caraș-Severin,
Prof. dr. Danciu Liliana

Zorii sacrificiului

– A 115-a zi de război ne întâmpină cu vești la fel de negre, precum vremurile pe care le trăim. Surse de încredere afirmă că inamicul pregătește un atac nuclear, dar președintele anunță că suntem gata să luptăm. Statul lucrează la aparatură defensivă și ofensivă de înaltă eficiență și continuă să facă progrese, de aceea poporul nu trebuie să-și facă probleme. Situația e sub control! Avem soluția!

Owen clipi, iar imaginea virtuală a canalului de știri proiectată pe peretele sufrageriei păli. Leah închise fermoarul ultimei genți și-i aruncă o privire îngrijorată. Cei doi băieți, de cinci și de șapte ani, încetară ciondăneala, realizând că era vorba despre ceva serios. Întotdeauna era vorba despre ceva serios, în ultimul timp.

– Au de gând... ? Vor...?

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Gândul era de-a dreptul terifiant, ca să poată fi rostit de vocea tremurândă a femeii. Simțea cum aerul din jur devenea din ce în ce mai greu de respirat. Privirea sa, plină de neliniște, căuta un strop de alinare în ochii soțului său. Fiecare clipă părea să se prelungească în eternitate, amplificând tensiunea.

– Da! Nebunii o să arunce Pământul în aer! Am făcut zeci de controale și testări, mă doare mâna de la semnat atâtea rapoarte, toți am votat în unanimitate că armele cu antimaterie NU SUNT SIGURE!

Își lăsă capul în palme și începu să se plimbe prin încăperea care părea să se micșoreze cu fiecare pas, pereții apropiindu-se amenințător, ca și cum ar fi simțit povara frământărilor sale interioare. Așteptară într-o liniște tensionată venirea taxiului sonic, ce avea să-i ducă până la depoul de aeronave spațiale. Copiii începură să plângă, iar Leah nu mai știa pe cine să liniștească prima dată – pe ei sau pe soțul ajuns pe culmile disperării.

– Măcar e un lucru bun că efectuează evacuări spațiale pentru doritori, spuse ea îmbrățișând băieții.

– Și ce se va întâmpla cu cine va avea încredere în ei și va rămâne în urmă?

Se auzi un claxon la fereastra apartamentului de la etajul 201. Geamurile dinspre balcon se deschiseră, iar familia urcă în taxi. În câteva secunde erau la biroul de îmbarcări, unde o doamnă plictisită ștampila pașapoarte interplanetare și verifica indicele cântarului de bagaje. Smulse hârtiile din mâinile celor doi și începu să citească, notând ceva cu un pix al cărui plastic albastru era ronțait la capăt.

– Inginer în astrofizică, inginerie spațială și antimaterie, clasă de importanță A, născut în 4231, 31 de ani. Poarta A, vă rog, nava Orion 482. Profesoară de fizică la liceu, clasă de importanță E, 30 de ani... la poarta C vă rog, nava Orion 482, cu copiii. Următorul!

Owen dădu să obiecteze, dar următoarea familie la rând își prezenta deja pașapoartele. Leah îl liniști și îi promise că se vor vedea în navă. O sărută cu o tandrețe care vorbea mai mult decât toate cuvintele, apoi își îmbrățișă strâns copiii. Se despărțiră în tăcere, privirile lor pline de speranță întâlnindu-se pentru ultima dată. În aer atârnavă holograme ale canalului de știri, care începură numărătoarea inversă până la „acțiunea finală care avea să înceteze cel De-al Cincilea Război Mondial”. 3 ore și 40 de minute. Îmbarcarea dură ceva mai mult decât își imagină, apoi, pierdut în acel labirint de oțel și lumină, simțea cum fiecare pas făcut părea să-l îndepărteze și mai mult de cei dragi. Sentimentul de neputință devenea tot mai copleșitor, pe măsură ce înainta prin coridoarele neprimitoare ale navei. Găsi, în schimb, numai oameni însemnați, de știință, doctori, biochimisti, fizicieni și mecanici aerospațiali. Nicio urmă de profesoare sau contabili. Numărătoarea inversă se aude în boxe, continuu. 20 de minute. Brusc, conexiunea se bruiază. Nava se zdruncină, iar pasagerii cad pe podea. Motoarele torc, iar Orion 482 o ia la goană prin troposferă, stratosferă... Au ajuns în exosferă și încă mai gonesc, cât mai departe de Pământ, într-o colonie de peste 100 de nave, înălțate de pe toate continentele.

Se ridică. Un căpitan și un adjunct vin să verifice călătorii. Owen ciulește urechile la discuția celor doi, în timp ce se scutură de praf.

– Câți am reușit să îmbarcăm?

– Doar porțile A și B, maximă importanță și mare. Ceilalți au rămas în urmă, domn' căpitan!

– Nu se poate! Trebuie să ne întoarcem!

Încăperea centrală fu surprinsă de strigătul unui bărbat care îl luă de umeri și-l zgâlțâi pe șeful navei. În acel moment, fură din nou zguduți, împinși parcă în spațiu de o forță nevăzută. Oamenii se repeziră la geam, la timp pentru a vedea spectacolul înfiorător al unui Pământ ce se mistuia și se topea în negurile uitării, asemenea umbrelor nopții la răsăritul soarelui...

– Trenul cosmic de transfer pasageri pleacă de la linia 2, pe ruta Nava de Dezvoltare Tehnică și Tehnologică, Orion 482, Space 233, Baza Civilă Callisto, Baza de Cercetare și Dezvoltare

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Științifică V723 Monocerotis, Depou V723 Monocerotis. Toți pasagerii sunt rugați să fie atenți la îmbarcarea în vagoane.

Owen lăasă valiza pe jos și îi întinse casieritei banii pentru un bilet până la Baza de Cercetare Științifică, unde fusese chemat pentru a se alătura echipei însărcinate cu descoperirea și explorarea unei planete care să înlocuiască Pământul. Se instală comod într-unul dintre scaunele din pluș portocaliu și își aținti privirea către constelațiile ce se zăreau în depărtare. Trecuseră cinci ani de la tragedie. De atunci, se angajase, complet și fără rezerve, în munca sa, făcând naveta între sisteme solare și laboratoare. Astfel, existența lui dobânda un rost, iar activitatea îi distrăgea atenția de la amărăciunea care îi ardea mocnit sufletul și conștiința. Se dedica salvării altor vieți, care primiseră o a doua șansă. Calculele arătau că viața interplanetară mai poate dăinui doar 70 de ani din cauza resurselor epuizabile, apoi specia umană ar fi dispărut. O soluție trebuia descoperită rapid. Pierdut în gânduri, nici nu își dădu seama când trecură și de Baza Civilă Callisto, apropiindu-se de destinație. Luminile palide ale stelelor din mii de sisteme pâlpâiau precum făclii unei lumânări, în trecerea sonică a trenului de mare viteză. Vagonul era liniștit. Puținii oameni, care nu coborâseră la Baza Civilă, rezolvau ecuații sau ascultau muzică la căștile minuscule de ultimă generație.

Dezastrul fu imprevizibil și iminent. În viteza lui, trenul deviasă puțin de la ruta inițială și intrase pe axa gravitațională a Unicornului, o gaură neagră de trei ori mai mare decât Soarele. După ce pasagerii fură aruncați de colo-colo pe podea, într-un cor de strigăte desperate, totul se întunecă. Singurul care își aștepta sfârșitul liniștit era Owen. În spatele pleoapelor închise, păstra imaginea unei zile fericite pe Pământ, de dinaintea războiului.

Totul părea un vis. Se afla din nou în amfiteatrul facultății, rezemat de spătarul băncii, cu mâinile încrucișate. Dispozitivul de înregistrare și transcriere al lecțiilor nici nu era pornit. Nicio dată nu-și luase notițe. Avea totul stocat în memoria sa, care era chiar mai eficientă decât cea a inteligenței artificiale. Lângă el, o versiune extrem de tânără a soției sale se chinuia să despartă paragrafele, în timp ce pe ecranul tabletei apăreau live din ce în ce mai multe litere. Îi zâmbi. Cursul „Bazele Fizicii” era singurul împărțit de cei doi, dar întotdeauna o plăcere.

– Potrivit cercetătorilor, găurile negre ar putea fi, de fapt, găuri de vierme, portaluri prin spațiu și timp, însă teoria nu a fost niciodată testată, vorbește profesorul, un ilustru om de știință.

– De ce? întrebă el.

– Legile Universului sunt clare. Nu poți aduce modificări într-un alt context spațio-temporal față de cel prezent, fără să te pierzi în spațiu și timp și să fii dispersat în mii de molecule printre miliarde de galaxii. Dacă cineva ar putea schimba trecutul, ar pierde oare șansa? Câți nu ar suferi consecințele încercând să controleze destinul?

Vocea profesorului răsună ca un ecou, în timp ce visul își lua cortina de iluzie de pe subconștientul său. Deschise ochii. Recunoscă pe dată fostul birou de la Institutul Național de Cercetare. Se zgâi, cu nemărginită uimire, la calendarul ce arăta că se afla exact în data în care, cu un an înainte de a începe războiul, declarase descoperirea care ajutase la declanșarea conflictului – reușise să găsească o cale de a manipula antimateria, după bunul plac, poate chiar de a o transforma într-o armă. Pe masă, lângă pozele de familie și o cană de cafea cu zaț uscat, ce forma o peliculă întunecată și solidă, erau înșiruite hârtiile cu calcule, la care muncise ani de-a rândul, dornic să fie recunoscut ca primul om ce a reușit să dezlege enigma acestei substanțe misterioase, pe care atâtea savanți se chiniau să o deslușească.

În acea zi era aniversarea fiului său. În mod normal, ar fi trebuit să se întoarcă acasă și să sărbătorească succesul care urma să le garanteze avere și o mare apreciere în societate. Leah avea să-l îmbrățișeze și să-i spună că mereu avusese încredere în puterile lui. Copiii aveau să adoarmă pe canapea, istoviți după o bătaie cu perne, iar luna urma să îmbrace în liniște căminul învăluit într-o fericire fragilă și instabilă ce se va dizolva, puțin câte puțin, cu fiecare bătaie de ceas, în neant. Trebuia să facă ceva. Își aducea aminte de regulile Universului, dar pur și simplu nu putea accepta viața ca o fantomă pe acea planetă, al cărei viitor apropiat și nefast îl știa deja. Era nevoie de o schimbare și nici nu îi mai păsa de consecințe. Viața fără ai săi, așa cum decursese în ultimii cinci ani, se scurgea lent, fără rost, ca un drum lung și pustiu al cărui capăt nu putea fi zărit. Fără să-și ia privirea de la poza de familie, duse mâna la buzunarul interior al hainei și scoase o brichetă electrică, simțind greutatea metalului rece în palmă.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

O aprinse, cu o mișcare precisă, și o lăsă printre foile de pe birou, așteptând ca flacăra să muște din colțurile hârtiei. Între frânturi de clipe, se pierdea în necunoaștere, în timp ce lumea uita de el, se uita pe sine, dispărând, așa cum frica de umbrele nopții dispare la răsăritul soarelui.

Vocea robotică a menajerei virtuale anunță sosirea unui musafir, care aștepta la ușă. Leah lăsă repede farfuriile cu firimituri de tort pe blatul din bucătărie. Din camera de zi, notele vesele ale unui cântec pentru copii se auzeau din sistemul de boxe 365. Totuși, petrecerea era pe final. Femeia afișă imediat fața încruntată. Întârziase. Așa mai făcea el din cauza calculelor stupide care îl țineau ocupat, dar chiar așa?! Nu putea face excepție nici măcar de ziua fiului său?!

- Mimi, deschide ușa.

Ușa automată se deschise cu un pufăit ușor, glisând lin pe șinele sale bine unse, dezvăluind treptat silueta femeii nervoase, care ținea mâinile în șold și lovea ritmic în podea, cu vârful pantofului. În prag, însă, nu era cel așteptat. Un ofițer îmbrăcat în uniformă o salută respectuos, dar mina lui dădea clar de înțeles că nu venise să își ia copilul de la petrecere.

- Bună ziua! Doamna Jhonson?

- Da?...

- Soțul dumneavoastră... Ei bine, a avut loc un accident la biroul său din institut și... Ne pare tare rău!

Ofițerul îi puse mâna pe umăr atunci când femeia își lăsă capul în palme, suspinând amar-nic. Și totuși, avea o senzație extrem de ciudată, de parcă el ar fi fost în continuare lângă ea, atât de aproape și, în aceleași timp, la milioane de ani lumină distanță...

**Premiul Special,
Tiu Eliza Rosanna,
14 ani, cl. a VIII-a,
Șc. Gimn. „Federico Garcia Lorca”, București**

H13

Pentru a fi măcar o dată în viață punctuală, am încercat să-i aranjez pe o farfurie câteva prăjituri, în timp ce mă pregăteam de plecare. Iar pentru că oamenii nu sunt atât de buni la multi-tasking precum vor să creadă, mi-am pătat bluza cu pastă de dinți și am scăpat farfuria, făcând-o fărâme.

17:52. Nu mai am timp. Îmi schimb bluza, strâng cioburile, mă încălț și ies. Alerg spre locul nostru de întâlnire. La jumătatea drumului realizez că sunt șanse foarte mari să fi uitat geamul deschis. Mă întorc înapoi acasă. Geamul era închis. Pacea sufletească restabilită.

17:56 El abia ajunsese; eu încă îmi trăgeam sufletul în fața ușii de la intrare.

- Din cauza țigărilor. Un om normal nu gâfâie după ce aleargă 250 de metri, spuse El.

- E din cauza ta, dragă, nu a țigărilor. Când ești prin preajmă, mi se taie respirația, îi spun eu înainte de a-l săruta. Trei săruturi; prologul poveștii de azi. Toate lucrurile bune vin în număr de trei.

Sun la interfon, la numărul 50. Sună de trei ori și se deschide. Holul blocului miroase a șnițle, moare și nostalgia comuniste. Pe ușile lifturilor este prinsă o foaie pe care scrie cu litere roșii de tipar „DEFECT”.

- Perfect, acum avem de urcat 7 etaje, spuse El cu un aer ofticat.

- Chiar 8. Hai, ce mai așteptăm? Îi spun eu îndreptându-mă spre primele trepte; treptele ce duc spre colțișorul de rai din micul apartament de la numărul 50.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Etajul unu, cu pereții de culoare verde, verde ca geaca pe care a purtat-o în prima seară. 21 de trepte.

Etajul doi, cu ușile apartamentelor negre, ca mănușile Sale de piele, pe care le purta în serile friguroase de iarnă. 42 de trepte.

Etajul trei. Ea mă sună. Trebuie să plece cât mai repede să ajungă la Catedrala din centru. Începe Vecernia. Noi mai avem încă 5 etaje. 63 de trepte.

Etajul patru. Suntem la jumătatea drumului. Îmi place faptul că apartamentul este la etajul opt. Ești ferit de ochii lui Dumnezeu, dar nu și de urechile muritorilor. Continuăm să urcăm scările. El e în dreapta mea, dar nu vorbim, deoarece, uneori, tăcerea face mai mult decât o mie de cuvinte. Așa spunea Ea, 84 de trepte.

Etajul 5. Adevăratul motiv pentru care nu vorbim este pentru că nimeni nu trebuie să știe că suntem acolo, în scara H13, la ora 18:05, într-o zi de sâmbătă. E micul nostru secret; al Meu, al Lui, al Ei. Divulgarea acestuia îl va face să-și piardă din sacralitate. 105 de trepte.

Etajul 6. Mai avem două etaje. Mărim pasul. Urcăm câte două trepte deodată. 126 de trepte.

Etajul 7. Ultimul etaj de urcat. Pe prima treaptă a ultimului rând de scări este scris numele Mihaela. De fiecare dată când trec pe acolo mă întreb cine a fost această Mihaela și cine i-a scris numele acolo. Poate un fost locatar ce a vrut să-i arate întregii scări H13 cât de mult ține la consoarta sa, iar în loc să-și tatueze numele ei pe antebraț (ca orice macho man) a decis să-i scrie numele pe o treaptă, pentru a fi văzut de toți cei ce au ochi să vadă.

Etajul 8. Am ajuns. Ea ne așteaptă în prag, cu o privire sfredelitoare. Nu avem voie să vorbim pe holul scării, să nu ne audă vecinii. Lasă cheile în ușă, își ia pachetul de țigări de pe masă, se admiră repede în oglindă, aranjându-și eșarfa peste decolteu, ne salută și pleacă.

Viața scăldată în tonuri de gri începe să capete nuanțe de roz în apartamentul cu canapea roșie din apartamentul 50, scara H13. Acolo unde a început totul.

**Premiul I,
Pop Maria Daria,
17 ani, cl. a XI-a,
Palatul Copiilor Cluj, Cluj-Napoca,
Prof. Copaciu Leontina**

DUBLU ROȘU DELICIOS

Ceasul arăta aproape amiaza și, dacă într-adevăr avea de gând să mai și ajungă la timp acolo, ar cam fi fost cazul să se dea jos din pat. Își coborî întâi picioarele și rămase o vreme așa, în abandon total, cu ele atârinate, fără să le penduleze, privindu-le mirat, ca și când i-ar fi crescut peste noapte din trunchi, extensii al căror rost încă nu-l descoperise. Simțea cum lemnul prost geluit îl tăia în carnea pulpelor și abia găsi energia să se smulgă din așternuturile jilave, de o curățenie îndoielnică și să se târască spre baie.

Evită strategic să-și întâlnească în oglindă chipul, aproape că zâmbi satisfăcut de reușită: știa foarte bine cum arăta după o „chestie” cum fusese cea de-aseară – prea multă tărie și prea dese drumuri în spatele pubului pentru câte o „linie”. Apa rece cu care se spăla zgomotos putea alunga somnul, dar nu și mahnirea. Și nici nu aducea cu ea cheful de viață. Extrase, fandosindu-se, lipind arătătorul de opozabil, din coșul de rufe tricoul care i se păru cel mai decent la înfățișare și se târî în direcția inversă, spre bucătărie acum, savurând sunetul enervant făcut de talpa de plastic a papucilor. Abia când se pregătea să bea o cană cu apă, sperând să scape de sete și de durerea cruntă ce-i traversa țeasta, realizează că zgomotul intenționat nu mai avea pe cine să deranjeze...

În grădina de peste drum, preotul ieșise să-și ude merii. Preot tâmpit cu grădina lui idioată! Alese să se strecoare pe ușa din spate, nu avea chef de conversație... duhovnicească!

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Culoarele spitalului erau răcoroase, în ciuda aglomerației; din cauza ei, nici nu prea arătau a spital: pacienți, vizitatori, cadre medicale într-un permanent du-te-vino, se încurcau reciproc. Și se mai mirau toți că igienă, că infecții, că...! La etaj era parcă mai liniște; se prăbuși pe banca din dreapta scării, căută un timp o poziție cât mai comodă pe suprafața din plastic colorat detestabil în ocru și își întinse picioarele cât erau de lungi. Nu era pregătit să intre în salon. Habar n-avea de ce mai venise până aici... Apăru brusc în fața lui, cocoțându-se nonșalant pe balustradă; i-a văzut întâi picioarele subțiri ca niște bețe, chinuite în bocancii soldățești, cu genunchi ascuțiți abia acoperiți de rochia subțirică, de vară, imprimată cu flori mici de miozotis. Apoi a ridicat privirea și i-a întâlnit ochii prelungi ca ai asiaticelor, avea părul negru și des, tuns cazon, ca după tifos.

- Dublu roșu delicios.

- Ce ?!

- Mărul – e dublu roșu delicios. Vrei?

Muşca pofticioasă din fruct, ștergând nepăsătoare ca un copil cu dosul palmei sucule care i se prelingea pe bărbie, apoi i-l întinse cu un gest tot copilăresc care îl emoționează o secundă. Ce naiba era cu fetele din ziua de azi, chiar se aștepta să-l împartă cu ea?! Scutură din cap a negație, violența mișcării îl făcu să se strâmbe, durerea de cap revenise; spera ca fata să plece din preajma lui. Se pare că nu asta avea ea de gând.

- Poate că ar trebui să te duci să-ți vezi tatăl, doar de asta ai venit, nu?

Surprins, o mai privi o dată: nimic nu i se părea comun, poate că aseară..., dar nu, nu o cunoștea, era sigur acum. De unde știa ea de ce și pentru cine se afla acolo?!

- Cred că ești cam mare să mai faci mutre și să te bosumfli ca un puști răsfățat ce crede că a fost pedepsit pe nedrept! Tonul era serios și aroganța ei îl scoase din sărite.

- Nu te cunosc, nici nu vreau să știu cine ești, nu ai niciun drept să te amesteci, ai apărut pe nepusă masă, te vâri în sufletul meu și dai lecții! Cine te crezi?! Te-a întrebat cineva ceva? Te-a băgat cineva în seamă? Pe măsură ce cuvintele ieșeau șuvoi din gura lui, tonul urca aproape de strigăt. O asistentă se ivi din hol și-l apostrofă cu un țistuit. Doar fata îl privea senină, ca și când nu ea declanșase reacția lui.

- Hai, te duci să-l vezi? Te așteaptă. În fiecare zi întreabă de tine, speră să îi treci pragul; grăbește-te, e timpul!

S-a ridicat brusc de pe banca aflată în echilibru precar, făcând-o să se clatine violent: un picior scăpase din nituri. A apucat fata de un braț și, forțând-o să coboare de pe balustradă, a împins-o fără ceremonie spre trepte:

- Pleacă! Pleacă!

I-a alunecat din brațe senină, ferindu-se să nu scape mărul din care încă mai ronțăise, și s-a întors la locul ei. Ca și când nimic nu se întâmplase.

- Gândește-te bine ce faci!

A aruncat apoi cotorul prin fereastra deschisă în curtea spitalului, e biodegradabil, zise, și rămase privindu-l fix, fără zâmbet, fără ca pe chipul ei să se citească vreo umbră de gând. O nebună, zise în sine, refuzând să mai ia act de prezența ei, prefăcându-se eroic că e singur în tot holul, că e calm, că nu-i pasă. În sine clocotea, veneau la suprafață frustrări, resentimente acrite de vechime, reproșuri și furie, furie multă, care-l făcea să scrâșnească din dinți. Păi, sigur, acu' era bolnav, acu' se găsisese să zacă, și eu să stau pe drumuri, el cu AVC-urile, eu cu...! Să-și piardă mințile amândoi! Acum, când aveam mai multă nevoie de el, s-a găsit să...

De când se știa, fuseseră doar ei doi, de mamă nu mai întreba de multă vreme. Un timp trecuse să-l vadă, coborând tot din alte mașini conduse de tipi din ce în ce mai tineri. Îi aducea daruri inutile, prezentate zgomotos și însoțite de pupături lipicioase din cauza rujului gros pe care și-i ștergea repede și în ciudat de pe obraji. Venise inclusiv cu o rachetă de tenis, deși el nu jucase nicio dată tenis! Râdea mereu cu un râs ca de hienă, aplecându-se spre el cu o gură prea plină de dinți,

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

care-l urmărea noaptea în somn, fiindu-i teamă că odată și-odată tot o să-l mănânce! Dar asta fusese demult, acum nimeni nu mai întreba de ea și nici ea nu mai dăduse vreun semn. Nu lăsase în urma ei un gol, de aceea nu apăruse nevoia niciunuia să acopere ceva ce nu era descoperit.

Primul șut la poartă, prima julitură, primul sărut, prima răzvrătire: tatăl fusese acolo să strige, să panseze, să încurajeze, să certe. Și să ceară el însuși ajutor copilului, adolescentului ca să aibă răbdare, să învețe împreună cum să trăiască. Îi apărură în minte serile lungi când amândoi își „făceau lecțiile” – el cu manuale și caiete de școală, tatăl cu vrafuri de foi, sperând să scrie despre arborele lor genealogic, cu rădăcini adânci până în timpul lui Cuza. Într-o astfel de seară lungă și friguroasă de toamnă le trecuse pragul o fată cu părul roșu ca focul, cu un geamantănaș plin de cosmetice, la fel de blocată ca și ei că nu se afla unde trebuie. S-au trezit însă povestindu-i de școală, de carte, vorbind și râzând toți odată, bând ceai și mâncând fursecuri, chiar cumpărând de la ea niște loțiuni miraculoase care au expirat apoi prin dulapul din baie. Îi suna în urechi glăsciorul ei ca din desene și ticul verbal „Pe bune?!” cu care puncta tot ce i se părea nemaivăzut și nemaiauzit. Expresie care îi amuzase așa de tare că o adoptaseră și ei, așa cum nu încetaseră să-i amuze drumurile la magazinul cu tonetă de înghețată care treceau invariabil prin fața unei vitrine deasupra căreia firma anunța orgolios „Bijuterii”, dar care avea expuse, coplesite de praful străvechi, de toate, până și unelte de pescuit sau site din plastic.

Amintirile năvăleau prin toate porțile sufletului descuiat acum de furia adunată. Ce culoare are fericirea? Nu știa, dar vedea negrul durerii, roșul revoltei, griul viitorului. Epuizare. Griji. Re-proșuri. Îmbătrânire. Înstrăinare. Dar el, nu cumva contribuisese la ele? Zgomotul făcut de trupul în cădere, chipul ca desenat în ciment... oricâte țării și „linii” încercase, nu-l puteau face să uite! Cum să se îmbolnăvească?! Și cum să-l lase singur?! Cum să-l lase singur?! Cum să-l lase...?! gândul revenea obsesiv, își luă seama și-i stinse ecoul. Dar și celălalt alături, la distanță doar de un pas, de un perete, tot singur era! Avea nevoie de el, îl iubea! Oare de când nu-i mai spusese asta?! Nu se gândise până atunci așa. Convingerile lui luaseră o singură direcție: copiii de aceea sunt copii ca să greșescă și părinții sunt părinți ca să ierte. Mereu. Și să-i iubească, indiferent cât de mari și de grave le-ar fi fiind greșelile. Realiză că tatăl asta și făcuse: îl iertase mereu, pentru că îl iubea!

Fata era tot acolo, fixându-l tăcută. Sub ochii ei, parcă deodată se deșteptă. Și trecu pragul pe care refuzase până atunci să-l treacă. Îi privi chipul palid, urmări conturul drag al fiecărui rid și, când ochii li se întâlniră, zâmbetul din ei aducea speranță și împăcare. Seara târziu, când traversă holul, fata cu directetea și autosuficiența ei supărătoare dispăruse.

Ajuns în dreptul porții, se auzi strigat. Preotul îi întindea peste gard ceva învelit în hârtie colorată.

- Ți l-a lăsat o fată, zise, și dansa cu surâsuri îngăduitoare explicația.

Rupse neglijent hârtia și-l puse pe masă: mărul roșu îmbia cu parfumul și lucea tainic în lumina apusului.

**Premiul I,
Drăgănoiu Ioana,
17 ani, cl. a XI-a,
Lic. Tehnologic „Al. I. Cuza” Slobozia, Ialomița,
Prof. Căncescu Beatrice**

Lumina mea nefrântă

Neclintirea pânzelor de păianjen de pe tufele de trandafiri morți mă tulbura fără cruțare. Mergeam încet, cu pași rari, călcând frunzele ude, arămii, lipite unele de altele, amestecându-se lent cu pământul. Era o tăcere grea pretutindeni, o răceală de marmură. Singura mișcare era fâlfâierea unei pânze albe, prinse neglijent în tocul ferestrei, tremurând ca o inimă fără loc, sub un cer străin, de bazalt, cu nori veștezi, ce-aveau să se scuture curând. Nu mai fusesem acolo de la plecarea ei. O visasem nopți la rând, șoptindu-mi cuvinte pe care nu le înțelegeam, la marginea nevăzutului, dincolo de granița unde părea să nu mai fie întuneric de dor, dincolo de lumea unde mă aflam eu, acum o întrupare a unui imens pustiu, a unei nemăsurate mâhniri.

Când am deschis ușa casei care păstra toate vârstele mele, m-a cuprins o căldură neașteptată, atât de vie. Era în lucruri, în aer, în timp. Pentru o vreme, am rămas nemișcată. Camera era tăcută, dar nu pustie. Lumina palidă, precară se deșira pe podea în fâșii înguste, iar o lumânare arsă pe jumătate părea să respire încă. Mirosul de ceară topită și busuioc uscat stăruia în încăperea ca o rugăciune uitată, murmurată de o voce pe care o cunoșteam dintotdeauna, fără s-o fi auzit vreodată. Era vocea de odinioară casei. A grădinii de altădată. Era glasul ei, era glasul meu, al po-veștilor rămase nespuse, al visărilor pândite de destrămare, al abisului înfiorat de apus. Am urcat apoi scările încet, ținându-mă de balustrada de lemn ușor ros, care părea să-mi recunoască mâna. La fiecare treaptă, aveam impresia că urc nu doar în casă, ci în amintire, că timpul se strângea sub pașii mei, devenind din ce în ce mai dens. Ceva așteptase parcă întoarcerea mea: umbre fremătătoare, contururi de cuvinte niciodată rostite, un aer istovit, de pulbere arsă.

Am deschis ușa camerei. N-a scârțâit. Totul era cum îmi aminteam. Și totuși altfel. Ca un vis repetat, dar în care ceva s-a schimbat, fără să știi ce. Patul era așezat cu grijă. Lampa cu picior din ceramică mată era tot acolo. Pe un scaun, întors spre fereastră, am sesizat o ușoară adâncitură în perna pe care stătea adesea. Parcă ar fi fost acolo cu puțin timp înaintea mea. Apoi am zărit oglinda. Atârna pe peretele dinspre răsărit, într-o ramă fisurată în colțuri. M-am apropiat. Nu știam de ce, dar fiecare pas se simțea chemat, parcă trăgeam după mine fire invizibile întinse din trecut. I-am căutat inutil chipul. Apoi m-am privit. Sau am încercat. Ochii mei se dizolvau însă în sticla oglinzii ca într-o apă tulbure. Nu m-am recunoscut. Mi-am pus vârfurile degetelor pe pleoape ca să-mi potolesc arsura lacrimilor reținute. M-am așezat apoi pe marginea patului și am privit în jur, căutând ceva fără nume: poate în cartea deschisă la jumătate, aflată pe noptieră, în piatra netedă de râu de pe pervaz, într-un fir de ață prins de un colț al covorului, în chibritul ars de lângă sfeșnicul vechi, în neclintirea voalului ivoriu de la fereastră, în vreo urmă de pași. Orice care ar fi putut să-mi vorbească despre ea. Dar ordinea aceea tristă știa doar să tacă. Iar eu eram capabilă doar de gesturi făcute să macine clipele. În sertarul de jos al biroului am găsit o coală albă, împăturită. Curată. Pusă acolo parcă pentru mine. Lângă ea, stiloul cu care ea își nota mereu lucrurile de „ținut minte”. Am deschis coala și am început să scriu, fără să mă gândesc prea mult. Voiam doar să simt:

„Nu știu de ce îți scriu abia acum. Poate pentru că a fost nevoie să ajung aici, în locul în care s-a frânt lumina. Poate pentru că, până azi, dorul meu n-a avut curajul să se arate așa cum e: întreg, adânc peste măsură, mistuitor, imposibil. Port în mine tăceri interminabile, întrebări fără glas, un imens gol nevăzut: rece, trist și amorf. Și o pată neagră în dreptul inimii, ca o vânătăie. S-au strâns atâtea zile fărămițate în clipe lungi, atâtea ceasuri sufocante care mi-au strivit gândul, atâtea cețuri sinistre, tulburi, reci și cât cer plin de țărâna spulberată de vânt... Am aripile frânte în colțul norilor, dar mâinile nu încetează să te caute oarbe, chiar simțind sfâșierea lungă a lui niciodată. Cât mi-aș dori să se risipească toate depărtările și să fii aici, să alungi din valea mea de zgură și de scrum toate umbrele ce trec prin ea, dorind, dar negăsind odihnă. Să vii să-mi spui ce vezi în oglinda care refuză să-mi mai arate cine sunt fără tine. Te cheamă grădina rămasă fără anotimpuri și setea de viață a florilor, șoaptele verii și zăpezile viscolite, pâlcurile de nori fugari în calea soarelui, primul ceas al zorilor și purpura serilor, stelele din surghiun, culorile cerului și ale apelor, stinse odată cu tine. Și, mai presus de toate, te cheamă, fără istovire, iubirea mea fără rest, fără umbră.”

Am împăturit scrisoarea și am lăsat-o pe noptieră, lângă o fotografie a noastră, cu gesturile suspendate într-o zi din viață: eu – un copil cu genunchii juliți, ea – atât de blândă. N-am simțit nevoia să o citesc din nou. Fusesse pentru prima dată, de la plecarea ei, când reușisem să exprim ce

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

simt. Nu în gând, nu în vis. M-am oprit apoi în fața oglinzii. Aceeași ramă fisurată. M-am privit iar și, de data aceasta, nu am căutat alt chip decât al meu. Și totuși, acolo, ca printr-o alchimie tainică, era și ea. Nu ca o umbră, ci ca foșnetul unei băți de aripi, apoi ca o liniște așezată pe umerii mei. Am închis ochii și am privit, ca un orb, înăuntru. Am înțeles atunci că, de fapt, nu există nici hotare, nici răscruci, nici opreliști sau vămi. Că lumina nu s-a frânt. Niciodată nu s-a frânt. Doar ochii mei nu știau să o vadă așa cum era: rămasă neclintită. Acolo, în mine, în iubirea mea fără rest, fără umbră. Și inima mi s-a făcut cer.

Afară, aceleași frunze ude, arămii, strivite, lipite unele de altele, se amestecau lent cu pământul, sub aceiași nori veștezi, ce-aveau să se scuture curând. I-am privit îndelung și m-am gândit atunci că, fără ei, lumina n-ar avea nici taine, nici șovăieli, nici biruințe. Pânza de la fereastră nu se mai mișca, nu mai tremura ca o inimă fără loc. Inima mi se făcuse cer.

**Premiul Special,
Răducanu Ema,
17 ani, cl. a X-a,
Col. Naț. de Informatică „Grigore Moisil”, Brașov,
Prof. Moise Nicoleta**

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Scrisori pentru mama, semnate cu dor

(Reportaj despre copiii rămași acasă în România, crescuți în tăcerea plecării)

Țara Dorului nu e pe hartă. Există o țară care nu figurează în atlase și nu are granițe clare, dar o poți găsi oriunde ai timp să asculți un copil care tace. O țară întinsă între cuvinte nespuse și lacrimi reținute, unde scrisorile încep cu „Dragă mamă” și se încheie cu „Mi-e dor de tine”. O țară unde jucăriile stau nemișcate pe paturi, așteptând să vină înapoi copilăria. Unde Crăciunul vine în plic și mirosul de pâine coaptă nu mai aparține mamei, ci bunicii obosite care încearcă să țină vie o lume întreagă. Aceasta este Țara Dorului. Și aici trăiesc copiii plecării – copii români care cresc cu părinții departe, în Italia, Germania, Spania sau Anglia. Cresc printre promisiuni, telefoane, pachete și doruri. Cresc, dar nu întotdeauna copilăresc.

Încep călătoria noastră în Țara Dorului și ne oprim la marginea unui sat uitat de timp, undeva în nordul Moldovei, acolo unde există o casă cu pereți crăpați și cu flori uscate pe pervaz. Nu se aude nimic, doar vântul care lovește ușor jaluzelele și o liniște grea care pare că a învățat să vorbească în locul oamenilor. Aici locuiește Maria, o fetiță de 10 ani, cu ochi mari și căprui, și o păpușă veche pe nume Sofia, căreia îi lipsește un ochi, dar nu și rostul. Maria nu întreabă ce întreabă alți copii de vârsta ei. Nu se gândește la ce cadou își dorește de ziua ei sau ce culoare să aibă baloanele de la petrecere. Maria întreabă, în fiecare zi, dacă mama se întoarce. Și pentru că răspunsul nu vine, scrie. În fiecare seară, la masa din lemn scorjit din bucătărie, își apleacă sufletul pe hârtie și își imaginează că e acolo, lângă ea.

„Dragă mamă, azi am stat mult la geam. M-am gândit că poate vii. Am mâncat tot și am fost cuminte. Mi-e dor de tine. Și de cum îmi făceai codițe. Aici nu mai râde nimeni, mamă.”

Scrisorile Mariei nu ajung toate la destinație. Unele sunt puse în plicuri și trimise cu grijă, altele rămân într-o cutie de pantofi, sub pat, ascunse de lume. În fiecare cuvânt, un dor prea mare pentru vârsta ei. În fiecare propoziție, o încercare de a o aduce pe mama mai aproape, măcar cu gândul. Până acum patru ani, mama Mariei o ținea de mână dimineața până la grădiniță și îi cânta „Somnoroase păsărele” seara, la culcare. Apoi, dintr-o dată, a plecat în Torino, Italia. „Doar pentru o vreme,” i-a spus. Dar „vremea” s-a făcut ani, iar anii s-au transformat în așteptare. Maria a crescut cu bunica. O femeie cu mâinile muncite și inima plină de efort. Îi coace pâine, o duce la școală, o învește noaptea. Dar nu e mama. Și Maria o știe.

„Mamă, mulțumesc pentru rochița cu floricele. Am purtat-o duminică, la biserică. Am zis că ești și tu cu mine. Dar nu erai. Am plâns un pic. Apoi m-am șters. Vreau să fii mândră de mine.”

Pe biroul din camera ei stă mereu o poză. Mama, zâmbind, în alt timp. Lângă poză, păpușa Sofia, martora tăcută a tuturor serilor de dor. Maria visează cu ochii deschiși. Uneori se prefacă că mama e în cameră, o ceartă blând, o mângâie pe frunte, îi citește o povestă. Apoi realitatea se strecoară înapoi pe ușă, rece și liniștită, și o aduce înapoi în casa unde doar vântul mai șoptește.

Învățătoarea ei spune că Maria e „un copil de aur”. Sclipitoare, disciplinată, atentă la toți ceilalți, ca și cum și-ar cere iertare că a rămas. Dar în pauze, nu aleargă. Stă la margine și se uită spre cer. Poate pentru că acolo sus, mama pare mai aproape.

„Mamă, dacă vii de Crăciun și eu dorm, te rog să mă trezești. Sau măcar să-mi lași un bilețel, ca să știu că nu a fost vis. Mă gândesc în fiecare zi la tine. Și la cum o să te iau în brațe când vii.”

În fiecare copil din Țara Dorului se ascunde o lume tăcută. Un vis netrăit. Un zâmbet frânt. Maria e doar una dintre zecile de mii de copii din România care cresc fără părinți aproape. Nu sunt orfani, dar suferă ca și cum ar fi. Trăiesc cu părinți la telefon, în plicuri și pachete. Cresc cu voci venite din difuzor și îmbrățișări promise. Maria nu cere milă. Nu vrea altceva decât să o vadă din nou pe mama în pragul casei, cu valiza plină de îmbrățișări adevărate. Nu vrea dulciuri, jucării, haine. Le are deja, primite prin curier. Vrea chipul mamei ei lângă chipul ei. Și într-o zi, când se va face mare, poate o să uite cum arătau păpușile, dar nu va uita niciodată cum mirosea rochia trimisă din Italia. Pentru că în ea era ceva ce nicio poză nu o poate păstra - speranța.

Ne continuăm drumul și ne oprim, la mică distanță, acolo unde alte destine ne așteaptă să fie spuse. Dacă ai crede că doar fetele plâng după părinți, l-ai înșela pe Andrei. Are 12 ani și nu scrie scrisori. Nu desenează inimi și nici nu păstrează fotografii pe noptieră. Dar suferă. Suferă în tăcere, cu dinții încheștați și ochii fixați pe acoperișul de deasupra patului, noapte după noapte.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

În același sat ca Maria, la doar câteva ulițe distanță, trăiește Andrei. Casa lui nu are flori la geam, ci lemne sprijinite de perete și o bicicletă ruginită cu roata din față dezumflată. Aici, în această tăcere prăfuită, Andrei învață cum să fie bărbat. Prea devreme. Tatăl lui e plecat de șase ani în Germania. Mama a plecat acum doi. I-au spus că e „pentru viitorul lui”. Că va avea o tabletă, haine bune și, poate, o cameră doar a lui. I-au promis că vor reveni. „Când se mai liniștesc lucrurile.” Dar de-atunci, liniștea a căzut doar peste curtea lor, nu și în sufletul lui.

Andrei nu plânge. Nici măcar când bunicul îl ceartă că nu a spart lemnele la timp. Se uită în gol, dă din cap și iese. Când vrea să țipe, se urcă pe deal, de unde se vede toată valea. Acolo își permite uneori să rostească în vânt: „Tată... Mamă... Eu mai sunt aici. Mă mai țineți minte?” Nu scrie, dar are un caiet. Unul vechi, rupt în colțuri, în care desenează mereu același lucru: trei siluete, o casă, și el la mijloc. Uneori, schițează și un câine – îl cheamă Bruno, dar a murit acum un an. De atunci, casa pare și mai goală.

Vecinii spun că e „băiat bun, dar prea retras.” La școală, răspunde doar când e întrebat. Își face temele, nu deranjează, nu cere ajutor. În pauze, stă cu mâinile în buzunar și privește colegii jucându-se. E prea matur pentru vârsta lui. Și asta doare mai mult decât orice lipsă.

Într-o zi, învățătoarea i-a spus: „Andrei, de ce nu te mai joci?” Iar el, fără să clipească, a răspuns: „Jocurile sunt pentru copii. Eu... am rămas doar eu.” Nu are pachete cu dulciuri de afară. Primește, uneori, câte un transfer de bani și un mesaj sec: „Ai grijă de tine.” Și el are. S-a obișnuit să-și spele hainele singur, să-și încălzească supa și să-și facă ordine în cameră. Dar nu poate să-și încălzească sufletul.

Într-o seară, a găsit un mesaj vocal vechi de la mama: „Bună, puiule. Îmi pare rău că n-am reușit să sun mai devreme. Te iubim mult. Ține-te tare. Ne vedem curând.” A stat cu telefonul lipit de ureche minute în șir. Apoi a dat play din nou. Și din nou. Până a adormit. Nimeni nu l-a învățat pe Andrei cum se trăiește cu dorul. A învățat singur. Știe deja cum se așază pe piept și apasă. Știe cum îl face să nu mai creadă în „curând”. În fiecare seară, aprinde lumina de la bucătărie și o lasă așa. A zis că „poate o văd de departe, dacă vin”. Nu știe că nici nu e în drum spre aeroport. Dar speră. Și speranța, pentru un copil, e mai grea decât adevărul. Dacă Maria plângea în scrisori, Andrei plânge prin tăcere. Și e la fel de dureros. Dorul nu e o emoție care alege după gen. E o rană care bate în pieptul copiilor, indiferent dacă au părul prins în codițe sau palmele crăpate de muncă.

Poate într-o zi, cineva o să-i spună că a fost destul. Că mama și tata s-au întors. Că micul lui caiet nu mai trebuie să deseneze siluete în lipsă. Dar până atunci, Andrei rămâne acolo, între dealuri, între tăceri, între două promisiuni care nu se țin niciodată.

Maria și Andrei nu sunt singuri. În spatele fiecărei ferestre lăsate întredeschise în satele românești, se ascunde o poveste nespusă. O scrisoare neterminată. Un desen uitat. Un mesaj ascultat de zeci de ori, în lipsa unei îmbrățișări reale. Sunt mii de copii care trăiesc aceeași absență, același gol în stomac, aceeași întrebare fără răspuns: „Când te întorci?”

Ei nu sunt copii abandonati. Sunt iubiți. Adesea, iubiți cu disperare, de părinți care și-au îngropat propria suferință în dorința de a le oferi ceva mai bun. Părinți care au plecat nu din nepăsare, ci din neputință. Din nevoia de a construi un viitor pe care România nu l-a putut oferi.

Dar realitatea e că, uneori, ceea ce copilul are mai multă nevoie nu e un viitor în rate, ci un prezent trăit împreună. În Țara Dorului, timpul curge altfel. Aici, zilele se măsoară în apeluri pierdute, iar nopțile în lacrimi ascunse în perne. Fiecare copil rămas acasă este o rană deschisă a unei societăți care și-a exportat părinții și a uitat să-și întrebe copiii cum se simt. Ei sunt tăcuți. Nu cer. Nu strigă. Dar dorul lor e o formă de rugăciune. Nu pentru bani, nu pentru lucruri, ci pentru prezență. Pentru ca mâinile care le-au dat viață să fie din nou acolo, la capătul patului, în prima bancă de la serbare, în pragul casei, cu ochii umezi de drag.

Dincolo de statistici și grafice, fiecare copil ca Maria și Andrei e un suflet care arde mocnit. Un copil care crește fără să fie ținut de mână. Fără să audă „Bravo!” spus la timp. Fără să simtă siguranța unui „Sunt aici.” Ei învață viața nu din iubire împărtășită, ci din așteptare.

Această Țară a Dorului, ridicată pe valize grele și telefoane cu ecou, sfâșie tăcut rădăcinile unei națiuni întregi. În timp ce părinții clădesc altundeva un mâine mai bun, acasă se prăbușește zi de zi un astăzi fără vlagă.

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Satele se sting încet, ca lumina dintr-o casă goală. Școlile rămân cu bănci neocupate și cuvântul „mamă” devine, pentru unii copii, o amintire cu miros de aeroport. Țara aceasta pierde nu doar oameni, ci și viitorul lor. Țara Dorului omoară, pic cu pic, Țara Mamă. Nu doar prin lipsa banilor, ci prin golul lăsat în sufletul unei generații crescute de departe, prin absența cuiva care să te țină când cazii, să-ți spună „bravo” când reușești, sau pur și simplu să te asculte.

O țară fără copii iubiți devine o țară fără rădăcini. Iar o țară fără rădăcini nu crește - se usucă.

**Premiul Special,
Ghilea Maria Iosana,
16 ani, cl. a IX-a,
Clubul Copiilor Sântana, Arad,
Prof. Blîndu Diana**

Rugăciunea din pâine

Să fi avut vreo șase ani, când am primit o lecție importantă de viață de la străbunica mea.

Mă jucam cu un soi de ciocan prin curtea casei, încercând să scot lespezile vechi de zeci de ani, bine afundate sub pașii străbunicii, a bunicii și a altora de dinaintea mea, aflându-mă mereu în căutarea vreunei comori valoroase. Maica, străbunica mea, mama bunicii mele, ne strigă la masă. Arunc ciocanul cât colo și fug spre ea, dar mă oprește și-mi arată, fără să zică vreun cuvânt, ligheanul cu apă. Am știut ce am de făcut. M-am spălat bine pe mâini și pe față cu clăbuci de săpun „de-ăl bun” și fuga pe trepte spre masă. M-am așezat rapid, dar tot așa de rapid m-am și ridicat. Maica spunea rugăciunea. Gândul nu-mi era acolo, căci mirosul de „zamă de pui” îmi deschidea nările la maxim. Parcă și ochii lăcrimau la aburii încălțați de miresme. Cu coada ochiului am văzut pita cea mare și aurie și, un pic mai în colțul mesei, farfuria cu turte umplute cu gem. Toată lumea mânca în liniște. Cinci eram în jurul mesei, dintre care, cel mai mic eram eu.

Am terminat de mâncat primul, dar nu am îndrăznit a mă ridica. Am mulțumit pentru masă și Maica m-a oprit să strâng masa. O coajă de pâine rămasă am aruncat-o la gunoi. Pe umăr am simțit mâna ușoară a mamei; ea s-a coborât ușor, ținându-se de șale la urechea mea și mi-a șoptit:

- Ia pâinea din gunoi și niciodată să nu mai arunci vreo bucată de pâine! Știi tu, copile, câtă rugăciune încapă într-o pâine?

Am dat neștiutor din cap, m-a mângâiat și-a zis:

- Astăzi, mâine o să afli!

Coaja a fărâmițat-o și a pus-o pe un suport de lemn, la rândunici. Acestea s-au rotit frumos în aer de câteva ori și s-au pus pe adunat cu grijă pâinea. Au început a mulțumi în pasărește, cred, erau atât de guralive... Înainte de-a se lăsa seara, s-a așezat pe trepte lângă mine și și-a desfăcut poala șorțului. Am zărit vreo doi pumni de grăunțe de grâu. Mi-a dat în palmă câteva boabe, m-a îndemnat să le miros, apoi să le mestec încet și ea, a început povestea:

- Copile, grâul acesta se transformă în pâine, dar e cale lungă. Țăranii, după ce treieră grâul și-l vântură să nu se aprindă, îl pun în saci la păstrare în pod, în curent de aer. Toamna coboară câțiva saci și pleacă la arătura proaspătă. Dezleagă sacul la gură și, înainte de a-l răsturna în semănătoare, zic: „Doamne-ajută!” și fac semnul crucii. Semănătorea împrăstie bob cu bob grăunțele, iar țăranul stă pe margine cu mâinile împreunate. După ce e gata de semănat ogorul, întorși cu fața spre cer, dar cu genunchii la pământ, românul rostește rugăciunea Tatăl nostru și apoi se ridică strigând: „Doamne, îți mulțumim că ne-ai dat putere spre a semăna!” Iarna, țăranul se roagă să cadă zăpadă, să-i fie cald grâului, iar primăvara se duce pe ogor să-l simtă sub buricele degetelor și și fac din nou semnul crucii strigând: „Mulțumesc Ție, Doamne!”. Așa trec zilele și se leagă rodul și spicele devin grele și se apleacă sub greutatea boabelor. S-a ridicat Maica și-a adus dintr-o cunună prinsă pe ușa grajdului, în care conviețuiau două oi și-un cal, un spic de grâu din vara trecută.

- Simte spicul, îmi zice. Freacă-l între palme! E aspru, precum mâinile mele! Mă mângâie grijuliu și-și continuă vorba:

- Mâine vei merge la moară, dacă te trezești devreme!

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

Mă ridic și promit că mă culc imediat, îmi face semnul crucii pe frunte și mă schimb în pijama; spun rugăciunea la marginea patului și Maica mă învelește cu drag. Și de la bunica primesc un sărut pe frunte și imediat încep a strânge ochii ca să chem somnul. Cumva am adormit cu gândul la moară, la lanurile de grâu, la excursia de mâine cu căruța... Se aud glasuri, se aud coșii..., pleoapele sunt grele, dar vocea lui Uica (unchiul meu) care șoptește: „Hai, Vlăduț, la moară!” mă face să sar rapid din pat. Îmbrac „țoalele de lucru” pregătite de bunica și mă spăl ca un pisic la ochi, cu degetul arătător muiat în apa rece din lighean, sperând să nu mă vadă nimeni că nu vreau să alung somnul de pe gene. Primesc în mână o turtă cu gem, din cele de ieri, și o pătură. Plecăm la moară cu căruța. Calul e înhămat deja și eu mă urc pe scândură, ca un fel de bancă fără spătar, lângă Uica. Mă învelesc în pătură și mă lipesc de el. Ținea hățurile cu pricepere, dar eu tot cu pricepere am început să ațipesc. Printre gene, zăresc în căruță doi saci de grâu. Pleoapele sunt grele de somn, calul merge legănat... Adorm!

Saluturile zgomotoase ale morarului și veselia lui Uica mă trezesc.

- Câți saci ai, nană? întreabă morarul (nană, formă de adresare către o persoană de sex masculin, mai în etate, pe care o respecti; Dodă pentru feminin).

- Doi, răspunde Uica și morarul, un om bine făcut cu mustăți gri, parcă pudrate cu făină, apucă sacii din căruță. Intrăm în moară. Ce miros... ce de alb... ce sunet... toc-toc, toc-toc”. Cadența bucății de lemn ce permitea boabelor să ajungă la piatra de moară era fascinantă. Piatra mare și netedă strivește sub greutatea ei boabele jucăuse. Sacii noștri sunt goliți în coș și morarul spune: „Doamne-ajută!”. Nu trece mult timp și primele fire de făină își fac apariția, scurgându-se ca o cascadă albă într-o ladă mare de lemn. Morarul ia făină în mână și mă îndeamnă să fac la fel. Îmi afund mâna în făină și o adulmec încet. Ce miros curat! Miroase ca nafura de la biserică! Nu mi-am luat ochii de la șuvoiul alb de făină. Lada s-a umplut și am golit făina în sacii de pânză albă cum ne-a avertizat Maica să facem. Uica a zis: „Doamne-mulțam!”, a legat sacii, i-a urcat în căruță, calul și-a terminat porția de mere tocate și boabe de cucuruz, deci aveam se ne întoarcem acasă. Maica ne aștepta în poartă. A mângâiat sacii albi cu făină. M-a luat de mână și m-a chemat să mă spăl pe mâini spunându-mi:

- Povestea pâinii nu s-a terminat!

Ne pregăteam de făcut pâine. Am primit un șorț alb, cam mare pentru mine, dar chiar și așa eram tare mândru, apoi mi-a pus lângă masă un scăunel cu patru picioare, ca cel de la mulsul oilor, ca să ajung binișor la masă. În covata de lemn cea mare, a adunat făina într-un munte și în mijloc a pus un castron mare de drojdie desfacută în apă caldă (aveam să află pe parcurs). A presărat sare de-a mare și a început a frământa aluatul. Murmura ceva. Am întrebat-o ce tot zice și mi-a șoptit: „Rugăciunea inimii”. Mi-a zis-o și mie, dar eu mi-am pierdut răbdarea după un timp, întrebând-o dacă mai durează mult. A răspuns zâmbind: „Până asudă grinda! Până asudă grinda!” M-am uitat instinctiv în sus și a început a râde cu poftă. Aveam să află că grinda la care se referea era propria-i frunte. Sub batic, am zărit după puțină vreme, broboane de sudoare și am știut că se va opri din frământat. A învelit covata în ștergar, a făcut semnul crucii și-a pus-o deoparte.

- Așa facem de încă trei ori, îmi zice.

- De trei ori? am întrebat eu.

- Da, da. Pentru Tatăl, pentru Fiul și pentru Duhul Sfânt!

După a treia frământare, aluatul crescuse frumos. L-a pus în oala de tuci, a desenat cu vârful cuțitului semnul crucii și l-a băgat la cuptor. O minune de pită mare, rotundă cu coajă aurie a apărut în mijlocul mesei. Maica a învelit-o în prosop alb. La cina din seara aceea, am gustat pita cea mare și m-a întrebat:

- Ai aflat câtă trudă, sudoare și câtă rugăciune este într-o pită?

Cu gura plină, am dat aprobator din cap și am știut atunci că nicio bucată de pită nu trebuie irosită! Cu ea te hrănești, din ea dăruiești!

**Premiul I,
Ogășan Vlad,**
18 ani, cl. a XII-a,
Col. Naț. Militar „Mihai-Viteazul” Alba-Iulia,
Prof. Simona-Simina Mureșan

Suflet de glie, dor nesfârșit

*Pe-ogorul străbun, cu palmele crunte,
Țăranul trudea sub ceruri mărunte.
Opinca-i tocită, sumanul bătrân,
Dar inima-i caldă, iar dorul e plin.
Cu sapa în mână, cu gândul la plug,
Își duce povara cu rost și belșug,
Că glia-i comoara ce-o lasă-n trecut.*

*Din zori până-n noapte, sub cerul aprins,
El sapă, el seamănă, grâul ne-nvins.
Cu brazda-i prieten, cu codrul vecin,
Din truda-i se naște și blidul cel plin.
Nu cârtește-n fața pământului greu,
Că munca-i credință, și-n ea stă mereu,
Prin ea își clădește destinul mereu.*

*În casa de humă, cu straie modeste,
Lumină e-n suflet, nu doar în ferestre.
Cu slova puțină, dar minte isteată,
El ține în palme pământul și viața.
Din lapte și miere își face ospățul,
Și-n ochii lui blânzi străluce răsăritul,
Căci n-are nevoie de fală și preț.*

*Când iarna coboară cu viitor și ger,
Țăranul își toarce poveștile-n ler.
La gura sobei, în ceas liniștit,
Copiii ascultă trecutul slăvit.
Că moșii și tații tot astfel au fost,
Și-n sângele neamului crește un rost,
Ce-n suflet rămâne ca flacăra-n post.*

***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

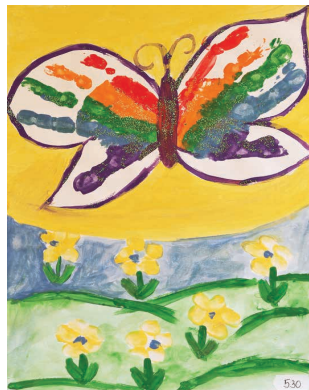
*Cu coasa pe umăr și dorul în piept,
Își cântă iubirea de sat înțelept.
Doineste sub lună, își mângâie dorul,
Și-n noaptea adâncă-și visează ogorul.
Că-n brazdă și-n vatră e viața de om,
Și glia e mamă, și glia e somn,
Iar cerul veghează cu stele de domn.*

*Nu-i bogăția la el în hambar,
Ci-n suflet, în muncă, în graiul hoinar.
Pământul îl strigă, îl cheamă mereu,
E parte din el, și el e al său.
Prin trudă rămâne, prin vis moștenit,
Prin brazdă și jale, prin cântec șoptit,
Prin moara ce macină timpul grăbit.*

*Și-așa trec anii, și satul rămâne,
Sub slava câmpiei și-a vremii stăpâne.
Țăranul, cum fost-a, tot astfel va fi,
Că-n el e tăria acestui pământ gri.
Cu brazda în palmă și dorul în glas,
Se naște, trăiește, și pleacă-n popas,
Dar neamul îi duce povestea-n ceas.*

***Premiul I,
Georgescu Ioan Sebastian,
14 ani, cl. a VIII-a,
Șc. Gimn. „Pavel Covaci”, Macea, Arad,
Prof. Cîrjă Mirela-Ioana***

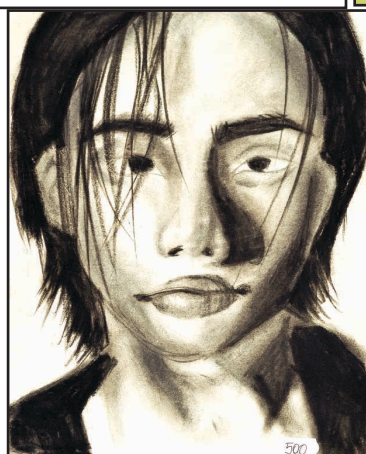
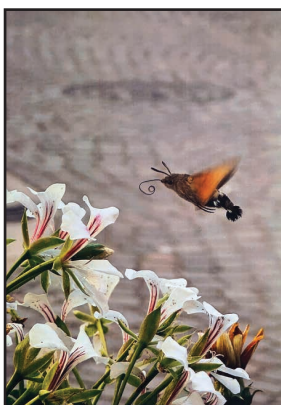
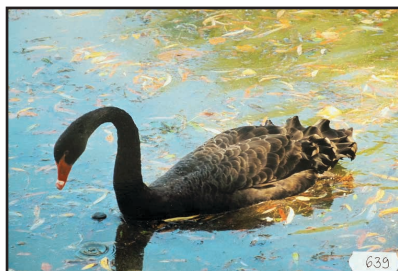
**Creații spre universalitate -
 Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
 artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

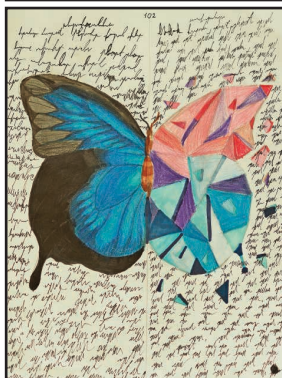
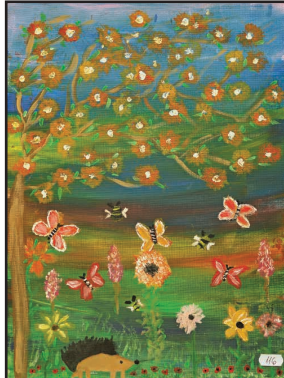
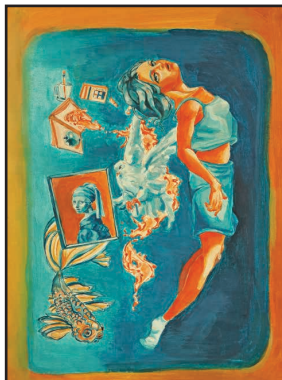
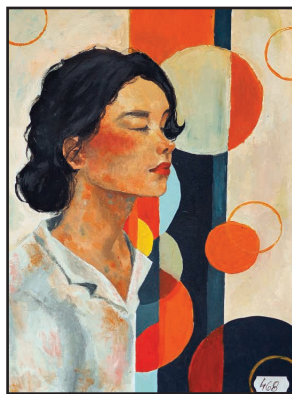
***Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025***

**Creații spre universalitate -
Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

**Creații spre universalitate -
 Lucrări literare și plastice participante și premiate la Concursul național de creație
 artistică „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”, ediția a IX-a, 2025**

In memoriam

Universul Hortensiei Papadat-Bengescu

Lilioara Macovei

(1876-1955)

Hortensia Papadat-Bengescu (s-a născut la 8 decembrie 1876, Ivești, Galați, a decedat la 5 martie 1955, București) a fost o prozatoare, romancieră și nuvelistă importantă din perioada interbelică.

Hortensia Papadat-Bengescu era fiica generalului Dimitrie Bengescu și a profesoarei Zoe (născută Ștefănescu) și nepoata generalului G. Bengescu-Dabija, junimist cunoscut. Ea studiază în perioada 1887-1894, la pensionul pentru domnișoare „Bolintineanu” din București.

Căsătoria, la 20 de ani, cu magistratul Nicolae Papadat (pe care îl va urma în numeroase transferuri prin țară) și viața de familie (avea cinci copii) i-au întârziat cariera literară. *„A fost, zeci de ani, victima unui soț obtuz, altminteri decent, magistratul Nicolae Papadat. S-a căsătorit cu el, după propriile-i spuse, pentru a se răzbuna pe tătâne-su, care n-a vrut s-o lase să studieze în Franța. Ce conține jurnalul ei, dacă nu va fi fost distrus, despre Nicolae Papadat trebuie să fie horror, judecând după paginile salvate și fotocopyate de Camil Baltazar”,* spunea criticul și istoricul literar Paul Cernat...

Debutul literar, precedat în 1912 de articole în presa de limbă franceză și în 1913 de versuri lipsite de valoare și proză poetică, așa cum se spune în lumea literară de la acea vreme, și-l va face, practic în anul 1919, la vârsta de 43 de ani, cu un volum de proze scurte, **Ape adânci**, salutat de Garabet Ibrăileanu și Tudor Vianu. *„Când ai isprăvit de citit volumul d-nei Hortensia Papadat-Bengescu, din suma impresiilor care-ți rămân, două se degajează: mai întâi originalitatea operei și caracterul ei eminamente feminin”* spunea Garabet Ibrăileanu.

În același an Hortensia Papadat-Bengescu a devenit membru fondator al cenaclului „Sburătorul”, al cărui mentor spiritual a fost Eugen Lovinescu. Hortensia Papadat-Bengescu era foarte mândră de această realizare și afirma: *„Aparțin acum unei grupări literare. Acei ce nu cunosc gustul izolării, nu cunosc nici prețul unei ambianțe”*. Așa că, din acest moment, toate scrierile sale vor fi citite mai întâi în cenaclu și apoi publicate, cu puternică susținere din partea criticului literar.

Următorul an se dovedește a fi unul de bun augur pentru ea: acum publică prozele **Sfinxul** și **Romanul Adrianei** și este pusă în scenă piesa **Bătrânul**.

Din anul 1923 devine membră a Societății Autorilor Dramatici Români.

La îndemnul lui Eugen Lovinescu, evoluează spre o proză „obiectivă”, fapt vizibil în *ciclul familiei Hallipa* (compusă din romanele): **Fecioarele despletite** (1926), **Concert din muzică de Bach** (1927), **Drumul ascuns** (1932), **Rădăcini** (1938) și **Străina** (1948, pierdut), o incisivă cronică a societății realizată cu mijloacele narative ale literaturii proustiene. *„Romanele ciclului Hallipa, deși scrise la intervale mari de timp și relativ independente unul de altul, alcătuiesc a doua noastră cronică de familie, după aceea a lui Duiliu Zamfirescu și trebuie considerate împreună”* (Nicolae Manolescu).

Din 1933, Hortensia Papadat-Bengescu se stabilește în București.

În 1936 primește Marele Premiu al Societății Scriitorilor Români, iar în 1946, Premiul Național pentru proză.

În ultima perioadă a vieții se îmbolnăvește grav și, în afară de nuvela autobiografică Spovedanie, păstrată în manuscris, toate celelalte proiecte literare rămân neterminate.

„Romanele sale sunt, prin acuitatea observației și prin complexitatea tehnicilor de analiză, printre primele mostre autentice ale prozei psihologice românești.”

„Scriitoarea care a contribuit cel mai mult la rafinarea literaturii române, dându-i consistență și cerebralitate, urbanitate și stil, într-o perioadă când literatura română era încă rurală și inhibată, cvasiprimitivă, a fost Hortensia Papadat-Bengescu” (Simona Popescu).

In memoriam

„Am crescut în atmosfera casei părintești (eram singurul copil) împrejmuită de intelectuali și de literați. Unchiul meu, generalul George Bengescu - a fost, de altfel, unul din cei mai străluciți dramaturgi din vremea tinereței mele, era la modă și întrecă în succes chiar pe d. Victor Eftimiu, de astăzi. Piesele lui se jucau pe scena Teatrului Național cu rețete grandioase. El era marele literat al familiei Bengescu și, la un moment dat, când debutasem deja cu două-trei cărți, ne-am aflat față în față, cu conștiința unei oarecari... concurențe! Ciudat era, însă, că niciodată unchiul căruia în timpul debutului meu începuse să-i scadă gloria, nu m-a întrebat ce scriu, ce public - deși știa foarte bine că făceam și eu literatură.”, mai evoca fără să-i cruțe pe bărbații care au descurajat-o în dorința de a deveni scriitoare. (Hortensia în cadrul dialogului cu Petrașincu).

Hortensia Papadat-Bengescu este considerată una dintre cele mai importante scriitoare interbelice și *„prima mare prozatoare modernă a literaturii române.”* *„Ea a adus în proză o perspectivă diferită față de tradiționalismul epocii, cultivând analiza psihologică, rafinamentul observației sociale și tehnici narative moderne, apropiate de romanul european.”* Criticul Eugen Lovinescu o considera o deschizătoare de drumuri, iar George Călinescu afirma că opera ei este *„unică prin finețea observației și prin patologia subtilă a personajelor”*.

„Opera sa se concentrează pe destinul individului în raport cu mediul social, pe analiza psihologică și pe patologia interioară a personajelor, construind o imagine complexă a epocii interbelice.”

Hortensia Papadat-Bengescu debutează relativ târziu în lumea literară, dar reușește să se impună destul de repede prin originalitatea scrisului. Ea aparține generației *„Șburătorul”*, grupare literară condusă de Eugen Lovinescu, care susținea modernismul și sincronizarea literaturii române cu cea europeană.

Despre cărțile sale, scriitoarea făcea o astfel de mărturisire: *„Odată trimisă la tipar, odată efectuat travaliul transcrierii din memorie pe hârtie (în memorie, în creier, mai am câteva romane, puse bine la o parte, cu toate amănuntele lor respective), odată sfârșită execuția, care la mine, după cum am spus, este o simplă transcriere, cartea nu mă mai reține. [...] Nu... și de altfel poate că e și o prudență la mijloc, deoarece aș vedea ce-i lipsește... Într-o măsură, însă, nici n-am vreme, deoarece din clipa în care fixez pe hârtie un comportament de «obsesii imaginative» ale minții, mă reiau altele în stăpânire, cele înfrânate până atunci, în umbră...”*

Ce spun criticii literari despre opera ei:

- Eugen Lovinescu a văzut în romanele ei o mare noutate pentru proza românească, apropiind-o de romanul european modern (Proust, Balzac, Thomas Mann).
- George Călinescu a apreciat forța de observație socială și analiza psihologică, dar i-a reproșat stilul greoi, încărcat de neologisme.
- Nicolae Manolescu și alți critici postbelici au pus accent pe romanul de analiză și pe „comedia umană” românească realizată de scriitoare.

Ce NU spun criticii (sau spun mai rar) despre opera ei:

- Nu insistă prea mult pe dimensiunea autobiografică, cu toate că, în unele texte apar elemente inspirate din viața scriitoarei.
- Nu se pune mai mult accent pe feminitatea operei, deși este prima mare romancieră modernistă din literatura română – un aspect recuperat mai ales de critica feministă târzie.
- Nu este tratată în manuale sau sinteze drept autor canonic absolut, fiind adesea umbră de contemporanii ei (Camil Petrescu, Liviu Rebreanu).
- Nu se discută suficient despre umorul subtil și ironia din unele pasaje, fiind mai des prezentată ca autoare „greoaie”.

Iată ce mai spunea criticul literar Nicolae Manolescu despre romanele scriitoarei:

„Viziunea asupra lumii este adesea grotescă, romanele Hortensiei Papadat-Bengescu fiind create prin modalități narative moderne, în care investigația psihologică și fiziologică introspectează cele mai obscure zone ale conștiinței umane și se întrece cu o incisivă prezentare a mediului social, creând primul roman citadin în literatura română.”

In memoriam

Despre personajele Hortensiei Papadat-Bengescu se poate spune că „sunt supuse unei adânci analize în zonele obscure ale conștiinței ” și sunt, în general „îmbogățirii de dată recentă.” Ei au un scop și își pun întreaga energie în slujba parvenirii pe scara socială, doar li se va uita originea umilă și vor intra în înalta societate cu alai de sus-puși.

Trebuie avut în vedere și snobismul eroilor Hortensiei Papadat-Bengescu. Acesta este asemănător cu acela manifestat de personajele lui Marcel Proust, pentru că „este un comportament definitoriu pentru burghezia românească, de origine umilă și precară fără ascendenți aristocratici.” Asta o face, pe burghezie zic, și mai dornică de a se integra în societatea mondenă cu orice preț. De multe ori se ajunge la genealogii false (câtă imaginație!) sau făcând compromisuri inadmisibile în plan moral, pentru că scopul era prea important, așa că orice trebuia să fie posibil.

„Nu există un alt scriitor care să epuizeze cu atâta neconținută noutate materia unui subiect. Bucăți ca Marea sau ca Femei între ele sunt lucrări de miniatură, executate pe dimensiuni de frescă pentru că d-na Hortensia Papadat-Bengescu nu are senzații simple de la lucruri, are serii, are mănunchiuri de senzații. Ea nu ne dă melodii, ca să scindeze evenimentele, ea ne dă armonii de senzații, care aduc ceva din intimitatea profundă a lucrurilor. De aici și stilul său cu fraze lungi, cu incidente, cu reveniri, cu ezitări.” (Garabet Ibrăileanu, Op. Cit., p. 341.)

Dar la modă erau concertele organizate în saloanele familiilor burgheze, de așa-zisa și răspândita formulă „familie bună”.

Participarea în calitate de invitat era o certă dovadă că aparții înaltei societăți.

Iată cum concertul din muzica de Bach pe care-l organiza doamna Elena Drăgănescu, devenise cel mai important eveniment monden al anului. Doamna se străduia să aibă muzicieni consacrați, așa cum era compozitorul și dirijorul de talie europeană, Victor Marcian. „Toate personajele intră în agitație și sunt în stare de orice ca să obțină o invitație la mult-râvnitul eveniment monden Concertul din muzică de Bach.”

Readucem în discuție faptul că Hortensia Papadat-Bengescu practica, totodată, o literatură feminină. Aceasta, constata Eugen Lovinescu... „este o excelentă romantică și subiectivă, zbatându-se între „explozie lirică”, „exuberanța senzorială” și „sensiblerie discretă”. Hortensia Papadat-Bengescu aduce și aici ceva original, „unește lirismul inerent sufletului feminin cu spiritul analitic, ajungând la o fuziune interesantă de tip stendhalian, în care autoobservația lucidă nu atinge, ci dimpotrivă, amplifică viața emoțională.”

Lirismul Hortensiei Papadat-Bengescu se manifestă prin tonalitatea confesivă, prin expresia intens subiectivă și prin apropierea de sensibilitatea unei scriituri feminine ce pune accent pe vibrații interioare și pe detalii sufletești.

Lirismul la Papadat-Bengescu este caracterizat prin:

- *confesiune și analiza de sine.*

În primele volume („*Ape adânci*”, „*Femeia în fața oglinzii*”), vocea narativă se apropie de un jurnal intim. Personajele își analizează trăirile, frământările și contradicțiile, iar acest demers creează impresia unei poezii a interiorității.

- *lirismul psihologic*

Autoarea transformă analiza sufletească într-o adevărată artă a „*nuațelor de sensibilitate*”.

În loc de acțiuni spectaculoase, preferă să descrie pulsațiile subtile ale conștiinței.

Emoțiile, neliniștile, aspirațiile și fragilitățile personajelor se transmit printr-un limbaj încărcat de sugestii afective

- *impresionism și vibrație poetică*

Fraza Hortensiei Papadat-Bengescu este adesea muzicală, bogată în metafore și comparații, ceea ce conferă prozei un caracter aproape poetic.

Descrierile naturii sau ale stărilor sufletești sunt construite prin impresii fugitive, asemenea unor tușe lirice.

In memoriam

- lirismul feminin

Criticii au remarcat nota de „feminitate” din scrisul ei: o sensibilitate acută, atenția pentru detalii cotidiene încărcate de semnificație afectivă, modul în care trăirea personală devine centrul narațiunii.

- transformarea lirismului în proza obiectivă

Dacă în scrierile de tinerețe lirismul e dominant, în marile romane ale „ciclului Hallipilor” el se estompează, dar nu dispăre.

Așadar, ca o concluzie la acest subcapitol, lirismul Hortensiei Papadat-Bengescu este în primul rând un lirism al interiorității, care se exprimă prin confesiune, sensibilitate analitică și rafinament al expresiei, transformând proza într-un spațiu de explorare poetică a sufletului uman.

Trebuie spus neapărat că formulele artistice de analiză psihologică folosite de autoare sunt:

- *monologul interior* (care „este o formă de exprimare neadresată”)

- *fluxul conștiinței* (care „presupune gândirea intimă manifestată prin înlănțuirea juxtapusă a impresiilor și a gândurilor momentane, a asocierilor mentale, a obsesiilor subconstientului.”)

Așadar, putem spune că opera Hortensiei Papadat-Bengescu a fost analizată mai ales din perspectiva modernismului și a analizei psihologice, dar mai puțin din unghiuri precum dimensiunea feminină, ironică sau autobiografică.

Hortensia Papadat-Bengescu „a deschis drumul prozei moderne românești prin tehnica analitică, prin introspecția psihologică și prin construcția unor personaje complexe, dominate de crize interioare și boli simbolice.” Reamintim că Ciclul „Hallipilor” rămâne una dintre cele mai importante construcții epice din literatura noastră, comparabilă cu romanele europene de analiză. „Opera sa marchează o ruptură de tradiționalism și un pas decisiv către modernism, influențând ulteriori prozatori.”

George Călinescu nu consideră operele de început importante și le numește „pagini de jurnal vapoaze, inconsistente, în care o notație acută este înecată în divagațiuni de o importanță mediocră.”

„Începutul de veac îi prinde pe români pregătiți să preîntâmpine cum se cuvine înnoirile ce se anunță. Tot mai mulți români tineri își fac studiile în capitala Franței, tot mai mulți artiști, scriitori, îndrăgostiți de artă și literatură pot fi întâlniți prin cafenelele pariziene în căutarea celui spirit al secolului care să-i scoată din anonimat și să-i facă mai vizibili atât în țara lor, cât și în străinătate.” (Mircea Popa, De la est spre vest. Priveliști literare europene, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2010, p. 269).

Hortensia Papadat-Bengescu rămâne o figură esențială în literatura română, iar opera sa continuă să fascineze, să producă interes și să inspire.

Analiza temelor principale, dezvoltate de scriitoare, caracterizarea profundă a personajelor și stilul literar inovator contribuie la descifrarea complexității umane și a provocărilor sociale. Conform importanței sale în literatura română, putem concluziona că Hortensia Papadat-Bengescu nu doar că „a fost un cronicar al tuturor frământărilor epocii sale, ci și o voce a modernității care transcende timpul.”

„Opera Hortensiei Papadat-Bengescu ascunde semnificația simbolică a unei duble răzbunări: contra unei condiții individuale și mai cu seamă, contra unei condiții istorice și sociale.” (Florin Mihăilescu, critic literar.)

Anumite interpretări critice ale operei scriitoarei au fost și rezervate, unii considerând că acestora le lipsește uneori coeziunea narativă, dar cu toate acestea, majoritatea criticilor converge asupra importanței sale în literatura română.

Hortensia Papadat-Bengescu a fost distinsă în 1936 cu Marele Premiu al Societății Scriitorilor Români, iar în anul 1946 primește Premiul National pentru proză.

Bibliografie:

https://www.enciclopediaromaniei.ro/wiki/Hortensia_Papadat-Bengescu
<https://www.autorii.com/scriitori/hortensia-papadat-bengescu/particularitati-de-analiza-psihologica-in-ciclul-hallipilor-universul-literar.php>
<https://revistaverso.ro/hortensia-papadat-bengescu-o-explorare-a-operei-si-influentei-sale-in-literatura-romana/>
George Călinescu, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Editura Minerva, București, 1982, p. 737.

DRUMUL ASCUNS

CAP. I.

Căsătoria Doctorului Walter și prezența Lenorei, soția lui, nu adusesese nici o tulburare sanatoriului Walter. Totul funcționa în ordinea desăvârșită de mai înainte. Privit de aproape mai ales, sanatoriul Walter era o instituție măreață. Corpul de casă vizibil de pe șosea la stânga rondului întâi ce leagă Calea Victoriei cu aleea de plimbare a păduricii bucureștene, clădire cu aspect de castel bavarez era numai Centrala instituției; trei pavilioane impunătoare și noi erau simetric repartizate înapoi în mijlocul parcului și legate de corpul principal prin lungi coridore: pavilionul de chirurgie, cel de boli interne și cel de boli nervoase; în fund, izolat sub ocrotirea brazilor și a teilor se afla un al patrulea pentru contagioase, cu stil de adevărat pavilion de vânătoare.

De fapt castelul bavarez și pavilionul tirolez, fusese clădite de prințul Barodin, însurat cu o prințesă Basarab. Cumpărat de bătrâna Efraim, cunoscuta banchereasă, atunci când Barodin lichidase pentru a se retrage definitiv la Paris, palatul fusese strecurat drept dar de Crăciun în pantoful de lac al tânărului dr. Walter. Era o poveste veche și acum aproape uitată că văduva Efraim plătise scump amorul tânărului Walter. Câțiva bucureșteni își aminteau să fi văzut înaintea războiului, înapoia ferestrelor caselor vechi din Calea Victoriei pe banchereasa Efraim, grasă, cu tâmpile supărător de negre, încadrând obraji cu trei rânduri de guși separate de trei rânduri de smaragde, pe care părea că le poartă și noaptea, incarnate fiind acolo în dungile gâtului, o sculă de sultană, căzută cine știe când și cum micului Efraim, temutul stăpân al marelui finanțe neoficiale. Micul Efraim, marele bancher, nu murise încă la apariția frumosului Walter și-l înscrisese cu înțelepciune la rubrica cheltuelilor necesare. Palatul Barodin, îi fusese dăruit însă lui Walter abia după moartea soțului ei. Salema Efraim avusese scrupule conjugale și un respect relativ față de Efraim așa că își îngăduise unele lucruri și pe altele nu. Efraim avusese și el îngăduințele lui cu igiena uriașei sale soții și unele scrupule negustorești față de dânsa. La originea averii sale se afla zestrea Salemei adică o dughiană de fructe din Pireu, unde Efraim purtase demult, atârnată cu un șnur de gât o tablă cu smochine, stafide și alte fructe de orient. Primele câștiguri Efraim le dase pe din două: jumătate lui și jumătate Salemei — și tot așa mai pe urmă; în felul ăsta la vârsta de cincizeci de ani când fidelitatea Salemei încetase, capitalul ei propriu era însemnat. Mai uimitor fusese gestul testamentar al lui Efraim ce mai lăsase Salemei parte bună din avere, dovedind că douăzeci de ani de credință la tinerețe însemnau pentru el niai mult ca cei zece ani de părăsire la vârsta periculoasă; restul averii mersese la familie și la unele instituții susținute de Efraim, care fără a fi filantrop vroia totuși să-și supraviețuiască. N'aveau copii. Un băiețel murise demult, născut și acela prea curând după căsătorie.

Văduva Efraim lăsase tot avutul ei D-rului Walter. E drept că murise la șaptezeci de ani cu o sută douăzeci de kile și cu titlul de amantă a lui, sacrificiu vrednic de răsplătă mai ales că nu fusese vorba de o sinecură. Închipuirea se întoarce pudică de la cercetarea unei astfel de legături; refuză se cerceteze întunecimile sufletului și obscurele vedenii trupesti. D-rul Walter părea de altfel a fi dorit puternic reabilitarea pe căile ce-i erau cu putință; avea o mare pasiune pentru tot ce era obiect de artă: pictură, bibelou, mobilă, tapiserie, pasiune ce-l apropiase mult de bancherul Efraim colecționar el însuși și care anume lăsase Salemei obiectele lui de preț, știind că astfel vor fi stăpânite cu dragoste de către Walter. Pentru Efraim obiectele de artă reprezentau satisfacția de a plasa totuși capitalul în chip sigur, deși fără de dobândă. Lui Walter rafinarea delicată a obiectelor îi da o compensație prin stări pur contemplative către fapte neînsușite. Încă delă început tânărul Walter se arătase disprețuitor cu banii astfel câștigați; era cheltuitor, neprevăzător cu ziua de mâine, în stare să se îndatoreze pentru o cupă rară sau un sipet cizelat. Bătrâna Efraim plătea totul cu mare bucurie. O mulțumia risipa tânărului estet, după lunga trudă de agonisire a zarafului Efraim, iar lista orgiilor amantului 'zi o mulțumia prin enumerarea ei liniștitoare: — 25.000 pocalul Lalique — 18.000 caseta Venețiană — 125.000 un Van-Beers autentic... Femeile ar fi costat poate mai puțin dar ar fi trezit gelozia uriașei voluptoase. Intrau oare, totuși, în colecția de artă a lui Walter și femei frumoase? Foarte puține și trecătoare. Walter căpătase pentru femei un desgust din cauza Salemei, desgust pe care-l are către cea mai fină gustare, cineva nevoit să suporte mereu un banchet.

In memoriam

Intern în clinica particulară a marelui chirurg Proda, Walter muncia ca un rob când Salema Efraim, atunci în vârstă de 50 de ani, suferise o operație. Walter pe atunci era un tânăr svelt cu o bărbie castanie în jurul unui obraz de Christ de ivory, cu ochi albaștri, deschiși extatic și prelung spre tâmpile transparente, cu buze roșii ca de vopsea și cu părul castaniu roșiatic ondulat ușor în jurul unei frunți mate, fizic fără de riid un raport cu moralul uscat al tânărului ambițios, fizic de care nu-și dase până atunci seama, de oarece în preocuparea lui ambițioasă îndepărtase fără aproape să le observe avansurile studentelor amozate.

Salema Efraim decum se putuse rezema între perine după operație, îi propusese afacerea în cifre clare: zece ani de medicină robotnică și norocoasă nu i-ar fi putut aduce deatunci încolo un sfert măcar din ce-i oferia banchereasa. Walter primise; avusese însă precauțiunea să pună condiția că nu-și va părăsi cariera. El năzuise și se trudise până atunci pentru gloria științifică; acum când se vindea, vrea cel puțin să cumpere firma aparentă a gloriei, reputația. Era primul desgust de el, și prima înșelăciune de sine. Salema n'avea nici un interes deosebit în privința asta. Atunci când Walter primise târgul, nu-și dase seama deodată de ceea ce a primit, decât cel mult în cifre; abia pe urmă avea să înțeleagă ce reprezentau cifrele reci. Salema Efraim avea despre iubire o concepție potrivită cu originile ei levantine și cu făptura ei; lenea ei orientală avea nevoie de plăcere drept orice activitate, iar vițiu la dansa, vechiu cu mult dinainte de Efraim, se întindea acum pe suprafețe mari. Cei 20 de ani de fidelitate erau iluzia lui Efraim, deși Salema până atunci avusese decât aventuri obscure, al căror josnic pomelnic ea singură îl cunoștea.

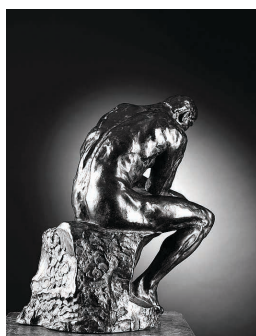
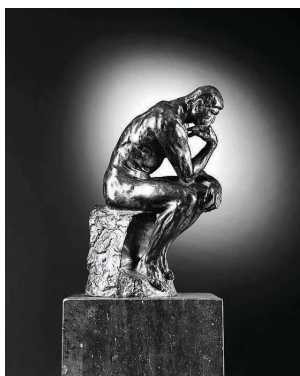
După ce Walter aflase ce târg a primit rămăsese tot de fildeş și cu ochii de topază dar își dase seama de frumusețea sa în aceeași clipă în care se și desgusta de ea.

Salema Efraim avusese un program ordonat ca registru de bancă. În afară de rolul lui de amant, Walter mai fusese angajat medic cu anul al Băncii cum și al familiei Efraim. La recepțiile de Miercurea, el era nevoit să șadă trei ore în șir pe un scaun „empire” la o apropiată distanță de fotoliul vast al patroanei. Tot Bucureștiul financiar și monden defilase astfel pe dinaintea figurei lui impasibile de martir frumos. Anume bărbați care cunoșteau scaunul, din scurte treceri pela buduarul și banca Efraim, stabilise delă început situația, naiului, tot atât de rigid cași stilul „empire”. Nimeni însă nu prevăzuse că Walter avea să fie suprema patimă a lacomei Salema. Cifra pe care Medicul Walter o cheltuia cu un fel de disperare rece, n'o cunoștea decât Salema. Meticulos în cheltueli mici din deprinderea sărăciei ordonate, Walter licita un obiect de preț prin intermediari, pe toate piețele mezzatului european, iar uneori se deplasa el singur pentru cumpăratură. Când apartamentul lui nu mai încăpuse achizițiile prețioase, Salema îl muștrase de formă și îi dăruise casa Barodin ce se vindea de ocazie cu opt milioane, cu întreg parcul de două hectare. O adevărată afacere și o bună prevedere, căci Walter, care nu capitaliza, ar fi riscat să rămână pe drumuri cu felul lui de a cheltui, ce da Salemei iluzia de a fi iubită fără interes.

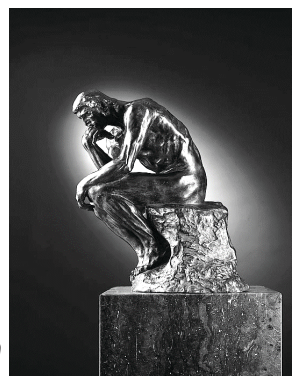
DRUMUL ASCUNS - H. PAPADAT BENGESCU - fragment din romanul apărut la EDITURA NAȚIONALĂ S.CIORNEI - 1932
sursa Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932; Sibiu; <https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932>.

Orizonturi temporale

„Le Penseur” - Auguste Rodin (1840-1917)

Povara vieții în căutarea sensului

”Viața omului este o trudă spre lumină, dar și o tăcere în fața propriului său întuneric.”

(C.W. Schenk)

Încă din zorii conștiinței de sine, omul a fost aruncat în fața unui paradox: este conștient de propria finitudine, dar posedă o neostoită sete de etern. Această ruptură originară între condiția biologică și aspirația metafizică este punctul zero al întrebării despre sensul vieții. De la miturile creației și până la poezia modernă, această întrebare a generat cele mai mari sisteme religioase, cele mai solide paradigme filosofice și cele mai adânci abisuri literare.

În *Cartea egipteană a morților*, sufletul trece printr-un ritual de judecată cosmică în fața zeiței Ma'at, care simbolizează echilibrul și adevărul. Păcatul nu este doar o abatere de la normă, ci o tulburare a ordinii universale. Sensul vieții, aici, este clar: a păstra armonia dintre ființă și cosmos¹. La celălalt capăt geografic și temporal, în poemul sumerian *Epopeea lui Ghilgameș*, regele-erou caută nemurirea după moartea prietenului său Enkidu. Această narațiune inițiativă este una dintre primele meditații asupra inutilității gloriei fără sens, a suferinței fără consolare, și a vieții care se destramă în absența răspunsului la moarte.

Civilizația greacă a impus, prin rațiunea sa dialectică, o revoluție a sensului: omul nu mai este doar subordonat divinității, ci devine partener de dialog cu aceasta. Filosofii presocratici, de la Heraclit la Pitagora, au intuit o ordine a lumii (logos), iar omul are misiunea de a se alinia acestei ordini prin cunoaștere și autocontrol.

Stoicii – Seneca, Epictet, Marcus Aurelius – definesc sensul ca trăire în acord cu natura rațională a universului. Omul demn este cel care nu se lasă tulburat de pierdere, durere sau moarte, ci rămâne fidel propriei rațiuni: „Nu lucrurile ne tulbură, ci interpretarea pe care le-o dăm.”²

Această atitudine anticipă, peste secole, viziunea lui Viktor Frankl, care va afirma că suferința poate fi suportată doar dacă este investită cu sens. Etica stoică este una a asumării tragicului ca formă de noblete.

Creștinismul introduce o inversiune radicală: nu rațiunea, ci iubirea devine centru al sensului. Hristos nu predică înțelepciunea, ci mântuirea. Viața capătă valoare nu prin măsura gloriei sau cunoașterii, ci prin capacitatea de jertfă: „Cine își va pierde viața pentru Mine, o va câștiga.” (Matei 16:25)

Spre deosebire de gândirea greacă, care valoriza autocontrolul, creștinismul valorizează vulnerabilitatea asumată: să suferi pentru altul, să ierți, să iubești necondiționat. Pentru mistica medievală – de la Bernard de Clairvaux la Tereza de Avila – viața este un drum interior spre întregirea eului prin Dumnezeu. În Răsărit, părinții filocalici văd sensul în îndumnezeire, în urcușul duhovnicesc al omului spre lumină³. Această dimensiune a suferinței asumate este esențială pentru înțelegerea tradiției creștine europene, dar și a poeziei române moderne, de la Arghezi la Ioan Alexandru.

Renașterea îl redescoperă pe om ca măsură a tuturor lucrurilor. Descartes fondează autonomia gândirii prin celebra propoziție „Cogito, ergo sum”, iar Kant definește omul ca scop în sine, ființă rațională și morală. Este momentul în care sensul vieții se mută din sfera teologică în sfera etică și epistemologică⁴. Dar odată cu secolul XIX și romantismul pesimist, apare ruptura.

Orizonturi temporale

Nietzsche proclamă „moartea lui Dumnezeu”, adică pierderea sursei transcendente de sens. În locul cre- dinței, el propune voința de putere – omul care se auto-instituie drept creator de valori⁵. Dar aceasta nu e o eliberare, ci o povară: omul este condamnat la libertate, la sens auto-generat, la lupta cu absurdul.

Existențialismul – de la Kierkegaard la Sartre și Camus – descrie omul ca ființă aruncată în lume, fără instrucțiuni. Pentru Camus, Sisif urcă stânca nu pentru că are un scop, ci pentru că revolta lui este singurul răspuns demn în fața absurdului: „Trebuie să ni-l imaginăm pe Sisif fericit.”⁶

Secolul XX aduce nu doar mari rupturi istorice și morale, ci și o reconfigurare profundă a înțelegerii ființei umane. Psihologia modernă încearcă să înțeleagă nu doar comportamentele exterioare, ci și adâncimile nevăzute ale eului – iar în centrul acestei reflecții se află întrebarea despre sens.

Sigmund Freud vede viața ca o tensiune între dorință și interdicție. Omul este sfâșiat între Eros (forța vieții) și Thanatos (impulsul spre distrugere)⁷. Pentru Freud, sensul este o ficțiune utilă, un substitut simbolic al frustrărilor pulsionale. Viața este un compromis perpetuu între dorință și normă, între plăcere și ordine. Carl Gustav Jung, discipol devenit disident, propune o viziune mai integrativă. În locul conflictului, el propune arhetipurile – forme ancestrale de experiență și sens. Individuația, adică parcursul spre sinele profund, este modul prin care omul își redobândește întregimea. Pentru Jung, sensul nu este exterior, ci interiorizat prin simboluri, vise și sincronicități. Dar poate cea mai luminoasă figură este Viktor Frankl, fondatorul logoterapiei. Supraviețuitor al lagărelor naziste, Frankl a înțeles că omul poate suporta orice suferință dacă i se dă un sens. „Cel care are un ‘de ce’ poate suporta orice ‘cum’”, scria el în *Omul în căutarea sensului vieții*⁸.

Pentru Frankl, sensul este o forță motrice mai puternică decât plăcerea sau puterea. Viața nu este un loc al satisfacției, ci al responsabilității.

Dacă filosofia oferă concepte, iar religia oferă dogme, literatura oferă trăirea. Literatura este, așa cum spunea George Steiner, „mărturia supraviețuirii limbajului în fața neantului”. Marii scriitori ai lumii – de la Homer la Dante, de la Shakespeare la Dostoievski – au transformat suferința în artă, iar disperarea în cuvânt. În *Divina Comedie*, Dante își imaginează viața ca o călătorie spirituală: din infern spre paradis, trecând prin purgatoriul propriei conștiințe. Doar iubirea – sub forma Beatricei – îi salvează ființa. Sensul este, în cele din urmă, iubirea contemplativă, o lumină care structurează haosul. În *Frații Karamazov*, Dostoievski pune întrebarea imposibilă: Poate fi iertată suferința unui copil nevinovat? Răspunsul lui Ivan Karamazov este sfâșietor: „Îi înapoiez lui Dumnezeu biletul”⁹. Aici, sensul se prăbușește în fața răului inexplicabil.

În literatura română, Mihai Eminescu contemplă zădărnicia și transcendența în același vers. În *Scrisoarea I*, poetul meditează asupra efemerității gloriei: „Ce-o să fie peste vremuri? Ce-o să fie peste ani? / De-or pieri a noastre umbre, mai rămân a noastre stele.”

Lucian Blaga, în *Trilogia cunoașterii*, apără misterul ca formă de cunoaștere superioară: „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”¹⁰. Iar Emil Cioran, în *Pe culmile disperării*, ne aduce în fața unei lucidități radicale: „A fi e o rușine care trebuie trăită.”¹¹

Literatura nu oferă răspunsuri definitive. Ea nu rezolvă, ci revelează. Tocmai prin ambiguitate, prin simbol, prin ritm și metaforă, ea ne aduce mai aproape de acea parte a sensului care scapă rațiunii.

În plan social, sensul nu este doar o chestiune individuală, ci și una colectivă. Ființa umană este, după cum nota Emile Durkheim, o ființă socială care are nevoie de norme, ritualuri și apartenență. În lipsa acestora, apare anomia – dezorientarea socială, haosul simbolic care duce la sinucidere, depresie și violență¹².

În lumea contemporană, Zygmunt Bauman descrie societatea modernă ca fiind „lichidă” – instabilă, lipsită de repere fixe, dominată de consum, viteză și superficialitate. Oamenii nu mai caută sens, ci „experiențe”. Identitatea devine un proiect de marketing, nu o căutare a sinelui¹³.

În România postcomunistă, această criză este resimțită profund. Psihologul Daniel David vorbește despre un „complex de inferioritate colectivă” – o neîncredere endemică în sine, în comunitate și în viitor. Sensul, aici, nu mai este un dar, ci o promisiune amânată.

Orizonturi temporale

Teologii contemporani, conștienți de criza metafizică a omului modern, nu mai oferă dogme, ci propun o întoarcere la experiență. Hans Küng pledează pentru o credință rațională, compatibilă cu știința. Thomas Merton redescoperă contemplația ca formă de rezistență în fața superficialității lumii.

În spațiul ortodox, Părintele Dumitru Stăniloae afirmă că sensul vieții este iubirea și dăruirea de sine. „Cunoașterea fără iubire este sterilă. Iubirea fără cunoaștere e oarbă.”¹⁴ Viața omului nu este o cale de afirmare, ci de comuniune cu Dumnezeu, cu aproapele, cu întreaga creație.

Sensul nu este o soluție, ci o căutare demnă. Viața este o tensiune între efort și renunțare, între ideal și limite. Nu există un „răspuns” universal, dar există posibilitatea unei orientări întreprinzătoare: iubirea, creația, tăcerea, iertarea, contemplarea. Toate acestea sunt forme prin care viața se salvează de absurd.

Marin Preda scria: „Dacă dragoste nu e, nimic nu e.”

Constantin Noica adăuga: „Filosofia nu salvează, dar poate consola.”

Lucian Blaga ne amintește: „Viața e un mister care trebuie trăit, nu dezlegat.”

Iar Marin Sorescu încheie cercul: „Singurătatea nu e un blestem, ci o formă de regăsire.”

Astfel, povara vieții poate deveni și frumusețea căutării. Nu suntem condamnați la sens, dar suntem invitați să-l creăm. Din fragilitate, din suferință, din iubire.

Note de subsol:

1. *The Egyptian Book of the Dead*, transl. E. A. Wallis Budge, Dover Publications, 1967.
2. Epictet, *Manualul (Enchiridion)*, secțiunea 5, traducere de Sorin Lavric, Ed. Humanitas, 2007.
3. *Filocalia Sfințelor Nevoințe ale Desăvârșirii*, vol. I–XII, traducere și selecție de Pr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București.
4. Immanuel Kant, *Critica rațiunii practice*, Ed. Humanitas, 1997.
5. Friedrich Nietzsche, *Așa grăit-a Zarathustra*, traducere de Ștefan Aug. Doinaș, Ed. Humanitas, 1994.
6. Albert Camus, *Mitul lui Sisif*, traducere de Marcel Gauchet, Ed. Humanitas, 2012.
7. Sigmund Freud, *Civilizația și nemulțumirile ei*, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Trei, 2011.
8. Viktor E. Frankl, *Omul în căutarea sensului vieții*, traducere de Suzana Holan, Ed. Trei, 2009.
9. F. M. Dostoievski, *Frații Karamazov*, traducere de Nicolae Gane, Ed. Univers, 1981.
10. Lucian Blaga, *Trilogia cunoașterii*, Ed. Humanitas, 1994.
11. Emil Cioran, *Pe culmile disperării*, Ed. Humanitas, 1990.
12. Emile Durkheim, *Despre sinucidere*, traducere de Ovidiu Bădina, Ed. Politică, București, 1975; reed. Polirom, 1996.
13. Zygmunt Bauman, *Modernitatea lichidă*, traducere de Mihaela Cernea, Ed. Polirom, 2000.
14. Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I–III, Ed. IBMBOR, București, 1996.
15. Hans Küng, *Există Dumnezeu?*, traducere de Gheorghe Fedorovici, Ed. Trei, 2010.
16. Thomas Merton, *Gânduri în singurătate*, traducere de Cătălin D. Constantin, Ed. Galaxia Gutenberg, 2005.
17. Carl Gustav Jung, *Omul și simbolurile sale*, coord. Marie-Louise von Franz, Ed. Trei, 2007.
18. Søren Kierkegaard, *Boala de moarte*, Ed. Humanitas, 2006.
19. Constantin Noica, *Jurnal filosofic*, Ed. Humanitas, 1990.
20. Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*, Ed. Cartea Românească, 1980.
21. Marin Sorescu, *La Liliiec*, vol. I–III, Ed. Cartea Românească, 1980–1984.
22. Dante Alighieri, *Divina Comedie*, traducere de George Coșbuc și Alexandru Marcu, Ed. Minerva, 1980.
23. George Steiner, *După Babel*, Ed. Univers, 1983.

Bibliografie complementară:

- Paul Ricoeur, *Sinele ca un altul*, Ed. Amarcord, 1995.
- Mircea Eliade, *Sacrul și profanul*, Ed. Humanitas, 1992.
- Andrei Pleșu, *Despre bucurie în Est și în Vest*, Ed. Humanitas, 2006.
- Gabriel Liiceanu, *Declinul omului în Europa*, Ed. Humanitas, 2022.
- Victor Frankl, *Să spui vieții DA*, Ed. Trei, 2016.
- Mihai Șora, *Despre dialogul interior*, Ed. Humanitas, 1995.

CWS

Emanuel Pope – Londra, Anglia

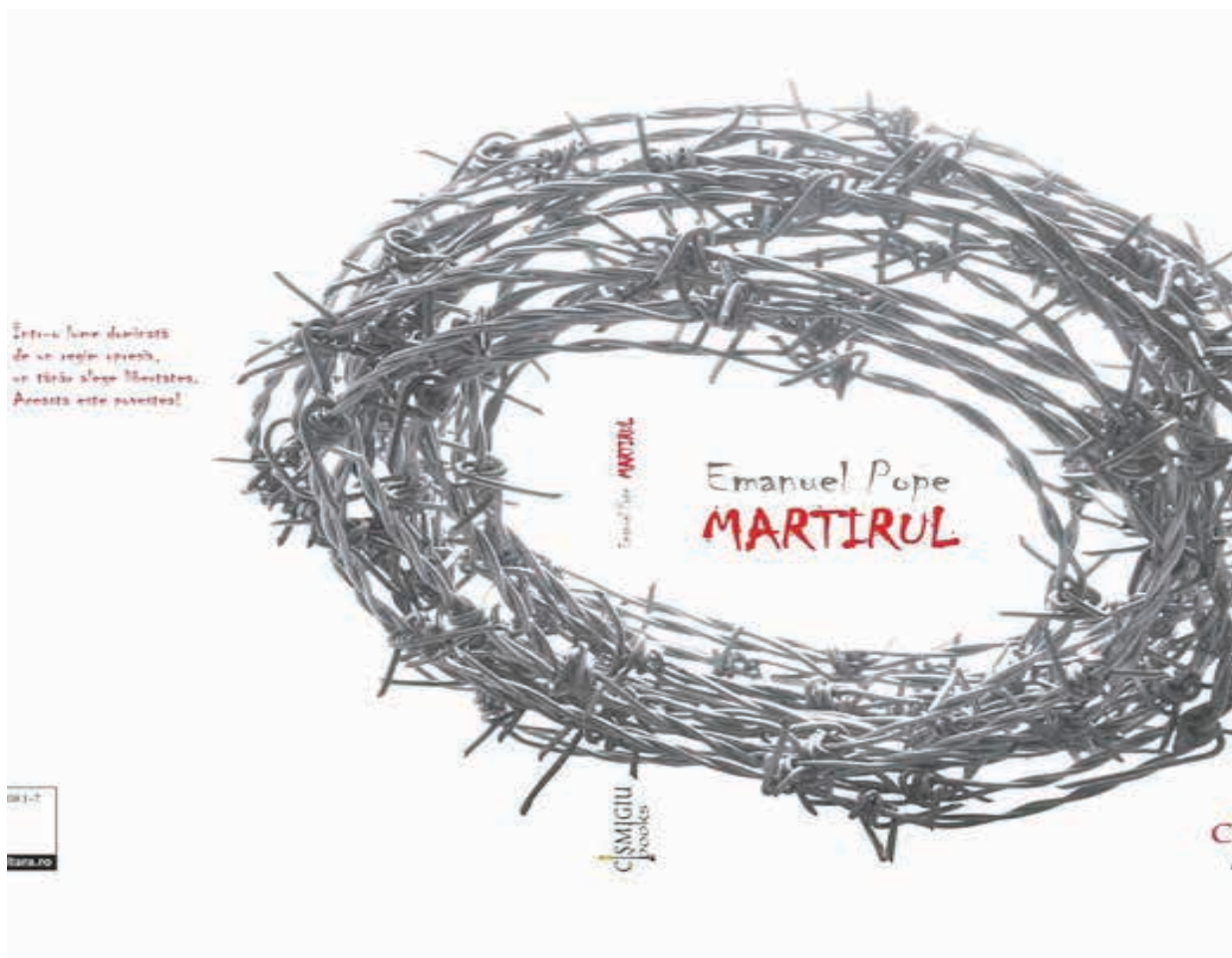
Libertate

*Dincolo de mine ești numai tu,
umbra mea,
ne regăsim exasperați
cu fiecare amiază,
spate-n spate
ireductibili,
încăpățânați,
în alcovul hotărârilor luate
fiecare gândind căi diferite de scăpare
unul de celălalt
celălalt de unu
altfel ne-am învățat toate trucurile ușoare*

*Târziu,
din vinovata existență
demonică risipă,
ispita te va smulge
îmbătată ființă,
vei deveni și tu
o altă navă fără pânze.*

Scriitori români din diaspora

Doar câmpul și macii

*respirând greu din valea pârâului tinerețea abia se aude
eu învățasem să beau,
tu râdeai
doar câmpul și macii ne mai înconjurau
luna și focul, în joacă, din umbrele noastre își zideau pe deal cazemate
deveniserăm, așa dintr-odată, cu toții extrem de esenieni
tu pregătindu-te să ierți
eu pregătindu-mă să uit
ne așteptam cuminți
până și părul tău vegeta
când ploaia a venit
luna s-a plictisit
și munții ne-au izbit
cu pietre.*

Scriitori români din diaspora

Filatelie

*carte poștală
timbru cu șapte vieți
încercându-și norocul
imagine lângă imagine
porumbel misionar
semn al unei neașteptate apropieri
pelerin prin eter
căutându-și fără astâmpăr
destinatarul*

*Răul lucrează întotdeauna bineintenționat
volatilizează cernelurile
Rambursat,
prin oficii din nou
vacarm de adrese
zăcând,
toate exotice
se-ncearcă o exorcizare
un îndelung exhibiționism
o nouă etichetare
ultima călătorie
panică
tic-tac
mecanica rămâne la suprafață
mențiunea e metodică:
“adresă necunoscută”
ieftină mască,
toate timbrele sunt dezlipite,
sortate,
cele în perfectă stare
vor fi donate comunității
cele speciale
vor pleca spre colecții private
iar cele cu grad mărit de uzură
vor sfârși desigur,
la maculatură.*

Scriitori români din diaspora

Pentru că ești albă

*Pentru că ești albă
și îți prinzi fustele peste trupul tău de intensă lumină
cu același ac de siguranță pe care l-a folosit și mama
după ce bunica a obosit s-o mai învețe răgazul împăturirii din sine
Pentru că ești hrana disperării din închipuire
si ești cutremur al absenței reverberată-n roua grădinilor din vis
Pentru că te presimt ca pe un submarin atomic alunecând prin abisul meu tainic
cu pași fără de murmur
Pentru că ești secretul care nu răspunde

Și-n nopțile de teamă copil mă porți ca pe o năframă

Pentru că nici timpul nu te știe
oglindă să-și cunoască chipul
și-n toată însingurarea existenței misterul tău e tot ce am aproape
Pentru că-n pragul risipirii așteaptă trupul tău în chip de poartă
acolo abia,
despovărat,
nefericitul însetat din mine,
sorbind nesățios printr-un sărut culorii tale îi va deveni pereche
eu dispărând mai alb decât lumina lunii, tu rămânând îmbujorată
mireasă a Lui pe veci,
copilă tu,
mereu,
iubita mea
pururi într-atât de albă.*

EP

Scriitori români din diaspora

***Christian W. Schenk,
Boppard pe Rin, Germania***

Libertatea?

Poate că ea s-a exilat de rușine. Se vorbește frumos despre libertatea de expresie prin cafenelele literare, dar când vine momentul adevărului, ne trezim într-un neocomunism literar mai viclean decât originalul. În loc de cenzor oficial plătit de partid, avem cenzeni voluntari cu simbrerie morală, gata să ștergă orice opinie critică de frică să nu deranjeze marele confort al linguşelii generale. În plină democrație, asistăm siderați cum se reactivează reflexe de stalinism cultural: orice voce disonantă este executată pe loc – nu cu glonțul, firește, ci cu un clic pe „șterge comentariu”. În cercurile noastre literare se poartă un zâmbet larg și o mână pregătită pe butonul de cenzură, ca-n anii '50, când critica era echivalentă cu un sabotaj.

Fraților, am ajuns să ne fie frică instituționalizată de o simplă opinie contrară! De cine vă este frică, de cititori? De colegii care ar putea vedea că împăratul e gol? Sau vă e teamă că, odată ce se aude un adevăr, vi se zdruncină castelul de cărți de joc clădit din laude reciproce? E tragic și ridicol totodată: în loc să încurajăm dezbaterea și onestitatea, ne comportăm ca niște activiști de partid literar care ascund sub preș orice nu sună a osanale. Fiecare stă cu ochii-n pământ și cu spatele drept în fața „maestrului”, ca nu cumva să-l supere. Este exact frica pe care regimul trecut a injectat-o în noi și pe care o purtăm mai departe, docili, în ADN-ul breslei literare.

Și uite-așa, în loc de literatură vie, critică, autentică, ne alegem cu o literatură oportunistă, lustruită și poleită, dar goală pe dinăuntru. Avem cronici de carte care sunt mai degrabă ode închinat amicilor; avem recenzii de gașcă ce ridică în slăvi mediocrități, doar-doar or primi și autorii lor o bătaie pe umăr la următoarea sindrofie literară. Se premiază între ei, se laudă între ei, într-un cerc închis în care talentul și valoarea reală abia dacă mai răzbat. Principiul de bază? PCR – Pile, Cunoștințe, Relații. Nu contează ce scrii, contează pe cine știi și cât de bine știi să pupi inelul. Orice intrus care ar îndrăzni să spună “Stați puțin, dar asta e o impostură!” este imediat redus la tăcere. S-a format un fel de dictatură a mediocrității: cine critică e proscris, cine linge unde trebuie e promovat.

Să ne înțelegem: comentariul meu șters nu era un atac gratuit, ci o replică informată, a unui om care l-a tradus pe Horia Gârbea și îi cunoaște bine opera. Dar se pare că nimeni nu vrea să audă adevăruri de la cineva care chiar a intrat adânc în textele autorului – e prea periculos pentru statuile de lut ridicate prin elogi nemăsurate. Traducătorul, acel cititor ideal care desface fiecare vers și propoziție, devine incomod dacă nu se alătură corului de laudă. Halal respect față de actul critic și față de cei care muncesc să facă literatura noastră cunoscută! Dacă nici traducătorului nu i se permite o opinie sinceră, atunci cine mai are voie? Poate doar aplaudacii de serviciu.

Stau și mă întreb: ce imagine credeți că protejați prin asemenea cenzură ridicolă? Pe Horia Gârbea îl ajută oare ștergerea unui comentariu critic? Dimpotrivă. Îl face să pară temător de orice adiere de critică, de parcă ar fi un mic dictator literar înconjurat de curteni speriați. Cu prieteni ca ăștia, cine mai are nevoie de dușmani? Când cronica voastră îl ridică în slăvi într-atât încât devine neverosimilă, și pe deasupra mai și cenzurați orice reacție lucidă, rezultatul e dezastruos: cititorii simt falsul, impostura iese la iveală și respectul real pentru autor scade. E ca și cum ați pune un clopot de sticlă peste un bulb palid, crezând că-l protejați, dar de fapt îl sufocați.

Ne place să ne batem cu pumnul în piept că trăim într-o epocă liberă, că “gata cu cenzura, acum arta e liberă!”. Ce glumă bună! În practică, doar am privatizat cenzura. În loc s-o facă statul, o facem noi între noi, din servilism și lașitate. Câțiva “inițiați” decid ce se poate spune și ce nu, exact ca pe vremuri, doar că acum își zic redactori sau administratori de site, nu tovarăși cu funcție la Direcția Presei. Metodele însă par copiate din manualul de instrucțiuni al cenzorului comunist: dacă nu-ți convine mesajul, distruge mesagerul (sau măcar șterge-i comentariul și prefă-te că n-a existat).

Acest stalinism cultural de fațadă, paradoxal, trădează o slăbiciune imensă. O literatură puternică,

Scriitori români din diaspora

adevărată, nu se teme de critici; dimpotrivă, se hrănește din ei. Doar o literatură șubredă, clădită pe impostură intelectual-artistică și pe laude fabricate, reacționează panicat la cea mai mică observație. E trist că, în loc să fi învățat ceva din trecut – unde mulți scriitori au suferit tocmai din cauza cenzurii și uniformizării impuse – noi repetăm aceleași tipare, de data asta de bunăvoie. Suntem propriii noștri cenzori și torționari ai libertății de exprimare.

Ei bine, ajunge! Ajunge cu frica asta ridicolă și cu linguseala transformată în politică literară. Ajunge cu protejarea vanităților în dauna adevărului. Literatura română nu va progresa nicio dată dacă rămâne prizoniera unei mentalități de gașcă în care critica sinceră e tratată ca o crimă de lezmajestate. Adevărul poate că supără pe moment, dar pe termen lung face mai mult bine decât o mie de elogii mincinoase. Să nu uităm: și comunismul se ținea pe elogii mincinoase și pe frică, până a crăpat sub greutatea propriei minciuni. Așa și acum, mica voastră enclavă de neocomunism literar se va prăbuși sub propria falsitate, mai devreme sau mai târziu.

În loc să ștergeți comentarii, mai bine ați lua aminte la ele. În loc să vă înconjurați de yes-men și aplaudaci, mai bine ați accepta că nimeni nu-i perfect și că o critică argumentată e aur curat pentru cel ce știe să o folosească. Dar pentru asta îți trebuie curaj și caracter, nu titluri și funcții. Rușine, Horia, și rușine oricui crede că prin asemenea practici servește literatura. Voi nu slujiți literatura, ci o îngropați sub un munte de ipocrizie.

Libertatea de expresie n-o fi ea comodă, dar fără ea arta moare sufocată. Ori poate asta vă doriți? O literatură moartă, mumificată în formule de laudă, unde nimeni nu mișcă-n front și toată lumea e "genială" din oficiu? Dacă da, continuați pe drumul ăsta. Dar să nu vă mirați când publicul va întoarce spatele unei asemenea mascarade. Eu unul refuz să tac. Cenzura voastră nu face decât să-mi dovedească exact ce bănuiam: că adevărul doare al naibii de tare sub pielea subțire a orgoliului literar. Și dacă vă doare, poate ar fi timpul să vă tratați, nu să îi reduceți la tăcere pe cei care vă arată unde-i rana.

Unde e libertatea? Aici, în cuvântul rostit fără teamă. Chiar dacă încercați să-l îngropați, el tot răzbate. Pentru că, oricât stalinism cultural ați practica, spiritul critic adevărat e mai încăpățânat decât toate cenzurile la un loc. Astăzi mi-ați șters comentariul; mâine altcineva va spune același lucru, poate și mai răspicat. Nu puteți pune căluș întregii literaturi române. Așa că lăsați frica la o parte, rupeți cercul vicios al autocenzurii și al imposturii și înfrunțați opinia sinceră ca niște oameni de litere adevărați.

Asta dacă vă pasă cu adevărat de literatură și nu doar de orgoliile voastre fragile. Dacă nu, veți rămâne în istorie nu ca mari scriitori sau critici, ci ca niște bieți inchizitori de duzină, paznici ai unor falși idoli. Iar literatura adevărată își va vedea de drum, fără voi, căci ea nu moare când e criticată – dimpotrivă, înflorește. Moare însă când e îngenucheată de frică și minciună. Acea este literatura pe care, prin tăcerea și servilismul vostru, o cultivați. E timpul să ne trezim din coșmarul ăsta neocomunist și să redăm criticii vocea. Altfel, vom rămâne blocați într-o comedie absurdă în care nimeni nu crede nimic, dar toți aplaudă frenetic. Și ce trist spectacol mai e și acela!

DE CE NU AVEM CURAJ SĂ SPUNEM LUCRURILOR PE NUME?

În România contemporană, cultura a devenit un decor. Un element ornamental, invocat în discursuri oficiale, sărbătorit prin festivaluri repetitive și diplome laminate, dar abandonat în fondul ei viu, critic, creator. Se mimează cultura în numele unei „vizibilități europene”, dar în esență se promovează un amestec de conformism estetic, rețelistică oportunistă și festivism de provincie. Cine are îndoieli, să meargă la oricare „Gala Premiilor Literare” din ultimii ani: aceiași oameni premiază aceiași oameni pentru aceleași cărți ne semnificative. Literatura nu mai este ars poetica, ci „strategia de branding personal”. Eseul a fost marginalizat, critica literară s-a transformat în cro-nică de complezență, iar poezia tânără e evaluată în funcție de vizibilitate socială și apartenență ideologică. Niciuna dintre aceste direcții nu construiește viitor – ci doar întreține un prezent plat, repetitiv și lipsit de curaj.

Scriitori români din diaspora

E o inversiune completă a logicii valorii. Dacă în secolul XIX formele fără fond erau rezultatul unei elite mimetice în raport cu Occidentul (după cum observa Titu Maiorescu), astăzi fondul însuși este evacuat cu totul. Avem forme goale, dar promovate sistematic – prin marketing, granturi și rețele instituționale. În loc de idei, avem „evenimente”. Lansări de carte în care nimeni nu citește cartea, simpozioane cu titluri în engleză pentru scriitori care n-au citit nici măcar Shakespeare și festivaluri literare în care se citește poezie pentru microfon, dar nu pentru minte. Numele festivalurilor sunt mai sofisticate decât conținutul lor: Bookfest, FILIT, poezia la Iași, Poezia e la Bistrița, Sezonul Cultural România-Franța – toate cu „echipe de comunicare” și bugete pentru bannere, dar cu program cultural diluat, repetitiv și rareori valoric.¹ Premiile se acordă între prieteni, în cerc închis. În mod scandalos, în fiecare an, Uniunea Scriitorilor din România (USR) decernează premii numai propriilor membri, excluzând orice autor „din afară”, fie el chiar mai valoros. Exemplele abundă: Paul Goma, Liviu Antonesei, Marian Drăghici, Christian W. Schenk, Ioan Es. Pop au fost uneori ignorați sau marginalizați pentru „probleme de apartenență” sau „nesupunere”. Premiul Național „Mihai Eminescu” – probabil cel mai prestigios în teorie – a fost acordat în ultimii 20 de ani aproape exclusiv membrilor cu vizibilitate în anturajele revistelor România literară, Convorbiri literare sau Apostrof.² Critica literară e azi o formă de PR cultural. Nu se mai face exegeză, ci „sprijin colegial”. Niciun critic nu-și mai riscă prestigiul într-o polemică reală. Cărțile sunt laudate pe bandă rulantă: toate „sunt importante”, „relevante”, „profund personale”. Nimic nu e slab, nimic nu e mediocru, nimic nu e de oprit. Nu există grilă valorică. Rezultatul? Inflație de laude și devalorizare totală. Cultura română de azi trăiește o criză de memorie și rușine identitară. Marii autori sunt invocați ritualic, dar în fond ignorați sau caricaturizați. Blaga e citat doar pentru „veșnicia născută la sat”, Cioran e „negativist”, Arghezi e „misogin”. Noica e „elitist”, Eliade – „cu simpatii legionare”. În schimb, se promovează: poeți care scriu pe Facebook și apar în 3 reviste deodată, prozatori care iau burse în Franța înainte de a scrie o frază decentă, esești care au „valoare strategică” pentru vreo universitate cu dosare Erasmus.

„Critica literară nu mai validează, ci se alătură algoritmului. Cărțile nu se mai evaluează, ci se indexează.”³

Această atmosferă de post-canon produce o cultură de festival, dar nu o cultură de adâncime. Tinerii nu mai știu cine este Vintilă Horia, nu-l citesc pe Cezar Baltag, nu mai ajung la Monica Lovinescu sau Virgil Ierunca. Diaspora culturală este aproape complet ignorată în revistele centrale. Sistemul literar românesc s-a construit, după 1989, pe excludere și complicitate. Autorii cu viziune independentă, cu experiență occidentală sau cu gândire verticală sunt eliminați prin tăcere sau ironie. În schimb, impostorii se strecoară ușor: se promovează volume fără stil, dar cu „tematică de actualitate”, traduceri stângace sunt ridicate la rang de „punte culturală”, scriitori fără operă sunt decorați „pentru contribuții excepționale”

Exemplu concret: Emil Brumaru, unul dintre cei mai originali poeți postbelici, nu a fost niciodată inclus serios în canoanele didactice. În schimb, autori de nivel minor sunt prezenți în manuale doar pentru că au fost activi în „proiecte educaționale”.

„Cultura română își premiază pereții și își exilează temeliile.”⁴

Tăcerea e noua ideologie. Mulți intelectuali preferă să nu se implice – „pentru că nu are rost”, „pentru că oricum nu se schimbă nimic”, „pentru că e mai comod să taci”. Această neutralitate mimată este, de fapt, o formă de trădare.

Ce e de făcut?

1. Refacerea grilei valorice – Critica trebuie să spună: aceasta este o carte bună, aceasta nu este.
2. Ruperea complicităților – Nu mai publicăm „despre prieteni” doar de dragul relației.
3. Redescoperirea eseurilor și a polemicii – Cultura fără conflict este o cultură moartă.
4. Publicarea în afara sistemului – reviste independente, bloguri curate, volume auto-editate onest.
5. Reinserarea diasporei – Scriitorii din exil, din diaspora activă, trebuie recuperați, nu decorați post-mortem.

Cultura română nu moare printr-o lovitură din afară. Moare prin acceptarea mediocrității dinăuntru. Moare prin premii onorifice pentru impostură. Moare prin excluderea celor vii și canonizarea celor netrăiți.

„O cultură care nu-și apără oamenii adevărați e doar o vitrină pentru surogat.”

Scriitori români din diaspora

Până când ne vom întoarce la sinceritate, verticalitate și curaj critic, cultura română va rămâne într-un prelungit doliu festiv.

Un doliu cu panglică, diplome și hashtag.

Note de subsol:

1. Vezi analiza lui Mircea Mihăieș despre „festivalizarea culturii” în *România literară*, nr. 22/2023.
2. Datele sunt publice pe site-ul Uniunii Scriitorilor din România. Premiul „Mihai Eminescu” a fost acordat în mod repetitiv aceluiași nume din cercul revistei *România literară*.
3. Citat adaptat din H.-R. Patapievici, *Omul recent*, Ed. Humanitas, 2001.
4. Formularea aparține criticului Radu Vancu, într-un interviu acordat revistei *Observator cultural*, 2021.
5. @Highlight

Ce este poezia la urma urmelor!

Doar ca să ne înțelegem mai bine!

Un iubitor de poezie, fie el cititor sau creator, trebuie să se apropie de un poem cu o atitudine în egală măsură deschisă, riguroasă și critic-reflexivă. Lectura unui poem presupune atenție deplină acordată fiecărui cuvânt, întrucât în poezie nimic nu este întâmplător. Limbajul poetic funcționează nu doar semantic, ci și fonetic și formal, iar elemente precum rima, ritmul, măsura sau dispunerea versurilor participă activ la construcția internă a sensului. Poezia comunică nu doar prin ceea ce afirmă, ci și prin ceea ce sugerează ori omite în mod deliberat. Imaginile poetice trebuie interpretate cu seriozitate, însă fără a fi supraîncărcate de semnificații artificiale – nu fiecare metaforă ascunde o revelație, iar valoarea unei imagini se revelează doar în contextul ansamblului poetic. De asemenea, contextul istoric și biografic al textului este esențial: poezia nu ia naștere în vid, ci se articulează într-un spațiu cultural și existențial care îi influențează direct limbajul, temele și tonalitatea. Lectura autentică nu înseamnă doar participare emoțională, ci și capacitate de distanțare critică, de corelare intertextuală și de judecată literară.

În ceea ce privește scrierea poeziei, regula fundamentală este autenticitatea. Nu se scrie pentru a „imita” ceea ce s-ar presupune că este un ton liric, ci pentru a da formă unei necesități interioare veritabile. Emoția este fundamentală, dar ea trebuie mediată prin formă – fără disciplină, lirismul devine patetism. Cea mai mare capcană a poeziei este recursul la imagini clișeizate, la formule poetice tocite de uzul facil. Originalitatea nu constă în stridență, ci în capacitatea de a oferi o expresie proprie, recognoscibilă, unei trăiri sau idei. La fel de important este să ai încredere în puterea limbajului poetic: nu este necesar ca totul să fie explicit – adesea forța unui poem rezidă tocmai în tăcerea dintre cuvinte, în spațiile de sugestie. Procesul poetic autentic nu se reduce la inspirație; aceasta este doar începutul. Poemul se naște cu adevărat prin rescriere, prin eliminare, prin esențializare. Iar cine vrea să scrie poezie, trebuie mai întâi să citească poezie – constant, profund, critic. Numai cunoașterea vie a tradiției poetice, de la Hölderlin la Celan, de la Dickinson la Plath, de la Eminescu la Nichita Stănescu, poate permite unui poet să își definească vocea proprie fără a cădea în mimetism.

Poezia nu este o formă decorativă a artei, ci o expresie concentrată a gândirii, a sensibilității și a cunoașterii. Ea cere respect, răbdare și luciditate. Echilibrul dintre afect și structură, dintre intuiție și conștiință artistică, dintre entuziasm și autocritică determină forța și autenticitatea unui poem. Între excesul de emoție și rigiditatea tehnică se află adevărata poezie.

Scriitori români din diaspora

TRANSSUBSTANȚIALITATEA CREAȚIEI

...Vita est optima magistra hominis! Și cum viața este cel mai bun profesor al omului, majoritatea dintre noi au avut ocazia să simtă pe propria lor piele ce înseamnă a fi artist, a fi poet!

Să reflectăm timp de câteva rânduri asupra psihopatografiei poeziei și a poetului. Unii se vor recunoaște, alții, cei mai tineri, o vor afla în curând.

Kubie vorbește de o deformare neurotică al procesului creativ, și trebuie să recunoaștem că fiecare dintre noi și-a pus cel puțin o dată această întrebare. Procesul creativneurotic implică o lume de vis sau transă prin care subconștientul colectiv se cuibărește în subconștientul artistului în care se produce o metamorfoză „transsubstanțială”, aproape divină, ce, ieșind la iveală, trezește colectivul la o realitate transmisă prin subconștient artistului. Acest fapt îl caracterizăm de multe ori prin:

- Parcă cineva mi-a condus mâna și ce am scris nu vine din mine, ci prin mine, și este adevărat, de multe ori nici noi înșine nu înțelegem la prima citire sensul profund al creației noastre.

Trebuie să treacă mult timp și trebuie să citim poezia ca pe una străină ca să-i înțelegem adevăratele dedesubturi și nu numai ce am crezut noi că am vrut să spunem!

Colectivul și epoca în care trăim ne dictează opera și noi suntem sclavii, scribii, acestor variabile subconștiente transmise nouă și dospite în troaca de talent, dând timpului valența pe care el însuși n-o înțelege decât prin noi (dacă ne citește!).

Neuroza creativității este o aberație dominantă a subconștientului înainte de pre-conștient.

Actul creativ este o devianță intelectuală care prin supraconcentrarea subconștientului periclitează fiziologic igiena psihică dezechilibrând toate normele colective. Deci, suntem nebuni?! Nu, numai altfel, exteriorizându-ne prin sensibilitate, mici neuroze, sentimentalisme, sentimente dezechilibrate și nu în cele din urmă surprinzând printr-o muncă de zile și nopți, ruinându-ne sănătatea, căzând apoi de pe vârful fericirii împlinite într-o apatie, într-o depresivitate ce după două zile se descarcă în agresivitate. Tot ce a fost bun, acum nu mai are nici o valoare, și așa se învârtte roata tot mai departe până ne despărțim de acest viciu: A SCRIE! Și cui i-a reușit vreodată să scape de patimă, patima de a scrie?

Editorii nu vor să ne publice, cititori avem puțini, și dacă vrem să îmbogățim cultura atunci, (îți vine să crezi?) trebuie să ne finanțăm cărțile cu mii de plecăciuni (și nu numai plecăciuni, mii!), sărutări de mâini, și financiar îți poți „trage oblonul la fereastră” pentru următorii ani. Dar cine să facă poezie dacă nu noi? Totul a devenit „Marketing”! și cum „valuta scade o parte din talent” trebuie să fim bucuroși că nu o primim ci că o dăm... Dar să bem apă ca vitele și să ne închipuim că e Crambambuli ca să-l citez pe *Wedekind*.

Dar nimic spre rău, trebuie să facem mai departe, cu toate sacrificiile, și să popularizăm și perpetuăm această minunată cultură născută în inima acestei limbi. Să ne debarasăm de localisme ieftine și specificul acestui popor, al acestei limbi să-l universalizăm.

Cu excepția câtorva ce se cred „nume și de valoare”. Să mulțumim tuturor celor ce se adună în jurul revistelor, celor din țară, celor de dincolo de Nistru și din alte părți geopolitice de limbă română, și nu numai pentru aportul adus, cât de mic ar fi el, în favoarea sprijinirii unei culturi naționale care în atâtea părți a lumii europene a căzut pradă barbarismului tehnocrat. Suntem obligați să aducem acest sacrificiu, care în realitate este pentru fiecare din noi o necesitate egoistă. Avem însă suprema satisfacție că *solamen miseris socios habuisse malorum* este o consolare pentru fiecare nefericit să aibă alături de el un alt nefericit. Pe idealist îl ajută soarta, pe curajos norocul! Pe noi bunul Dumnezeu și muza.

C W S

Scriitori români din diaspora

Julia Henriette Kakucs - Germania

ZMEUL

*Lânga pârâu
eu țin în frâu un zmeu.
Viu colorat s-a înălțat cu greu.
Ochii-mi deschiși de stele sunt prinși
mereu, căci voi zbura
spre steaua mea
și eu.*

Desen: Julia Henriette Kakucs

DER DRACHEN

*Am Bach entlang
laufe ich den Hang
hinunter.
Mein Drachen schwebt
zum Himmel empor
sehr munter.*

*Die Sehnsucht steigt,
fliegt mit ihm leicht
zu meinem Stern.
Ich würde so gern
ihm folgen so weit,
so fern.*

Desen: Konrad Schmitt - Schrollbach

Scriitori români din diaspora

ULTIMA ZI DE SEPTEMBRIE

Pete de culoarea brândușelor de toamnă încep să picure pe mantaua gri a cerului... M-am trezit cu capul pierdut în nori, acolo unde ieri se arătase o lună mare, strălucitoare, plină de sine. Gândurile îmi zboară. Mici fluturași și șoimi falnici își caută un drum spre logica clară a zilei. Ceasul viselor mi s-a întrerupt brusc. Tresărisem din somn, speriată de lumina zorilor, dar astăzi nu trebuie să mă grăbesc. Unele zile preiau atmosfera zilei de duminică.

Mă întind, degustând momentul și fiecare mișcare. Dacă aș fi o pisică, aș miorlăi, plină de plăcere, dar, din fericire, nu sunt. Gândurile mele s-ar afla doar la nivelul șoriceilor, iar așa le pot înălța, asemeni zmeilor de hârtie, spre albastrul imaculat aflat deasupra mea. Uneori are loc o serbare a creațiilor de hârtie, la mai puțin de 100 de km de mine, în nordul regiunii Hessen, la Braunfels. Zeci, poate sute de zmeie sunt atunci înălțate, pe un deal spălat de culorile toamnei. Ce sentiment minunat se naște când privești un zmeu gingaș ce se ridică spre cer. Libertatea zborului nemarginit este amăgitoare. Cândva, undeva, lacrimile cerului îl vor duce la prăbușire.

Casa doarme... Vântul își caută drumul, neajungând încă la fereastra mea. Este o liniște binefăcătoare, pe care o tulbur cu mașina de făcut cafea. Zâmbesc la gândul că o beau pentru a mă trezi. Găsesc aroma cafelei, ce se răspândește în mine, relaxantă. Monitorul luminiscent al computerului îmi oferă cuvintele sosite de departe, din toate părțile lumii, de pe toate continentele. Știu, exagerez, dar astăzi sosesc spre uimirea mea și din Africa, de pe malul lacului Victoria. Ai dreptate. Din Asia nu am nici o depeșă.

Dacă s-ar pregăti o întâlnire, undeva într-un colțisor al globului, conversațiile prietenilor mei s-ar desfășura în limbile română, engleză, ivrit și maghiară. Foarte rar ar apare în text câte un cuvânt german, de cele mai multe ori pierdut de mine. Alcătuim un mic turn Babel, o oglindă a lumii de astăzi, ce răsfrânge și atmosfera orașului în care-mi petrec viața. Mereu și pretutindeni se aude un amalgam de limbi vorbite, accente "străine", dialecte și fraze frumoase, parfumate exotic.

Citesc vorbele înșirate și-mi amintesc de întâlnirile avute într-o vară fierbinte, la Timișoara. Am petrecut două săptămâni în orașul în care am făcut cândva primele încercări de a vorbi și scrie în germană, română și maghiară. Mulți dintre vechii timișoreni reușeau să comunice în patru limbi, trecând ușor dintr-una în alta, în funcție de partenerul de conversație. Deseori, ne alegeam, din "dicționarul nostru multilingual", cuvântul ce ni se părea mai eficient.

În atmosfera fierbinte a amintirilor, îmbibate în praful străzilor, am trecut, uneori voit, pe lângă un taximetru, ignorându-l, pentru a trăi clipa unei întâlniri autentice cu un oraș ce crește și se dezvoltă în absența mea. O călătorie cu tramvaiul este un fel de a-ți alege la întâmplare eșantionul de populație. În fiecare stație urcă și coboară, absolut accidental, un grup de călători. Am participat cu plăcere la conversațiile înfiripate între două stații. Vorbeam cu toții despre arșița neobișnuită, chiar și pe aceste meleaguri, urmăream împreună asfaltul topit din jurul șinelor de tramvai, vorbeam de flori și parcuri răcoroase, de visele pe care unii le aduseseră cu ei din Dobrogea cea însetată în acest anotimp. În scurtul timp, în care drumul meu s-a intersectat cu cel al locuitorilor, am vorbit doar limba română. În oraș am auzit însă și limba maghiară, germană și sârbă.

Mult mai rar decât în copilăria mea. Desigur, aceasta este o tendință ușor de înțeles, dar o tradiție pierdută este greu de recuperat.

Am divagat puțin, uitând de conversația înfiripată virtual. Urmăresc schimbul de păreri, propunerile, rețetele culinare. Uneori este nevoie de o traducere ad-hoc. Nimeni dintre noi nu cunoaște toate aceste limbi și încercăm să ne ajutăm reciproc. Traducem uneori doar contextul, alteori mot-à-mot... Ne interesează tot ce se spune, devenim nerăbdători, când nu cuprindem, instantaneu, sensul.

Deodată realizez, cu uimire, că, astăzi, 30 septembrie, este ZIUA INTERNAȚIONALĂ A TRADUCĂTORILOR, A TRADUCERILOR. Sărbătorită doar din 1991, ne amintește că, în această zi, a anului 420, Hieronymus, patronul traducătorilor, a pășit, la Betlehem, pe tărâmul limbii unice, universale...

Scriitori români din diaspora

UN POEM PENTRU TINE

Unde ești?

Din care colț de lume îți trimiți degetele să-mi atingă sufletul?

*Cuvintele tale se nasc în muzica mașinii de scris,
dansează un tango și ajung pe aripile fluturilor la mine.*

Da,

*Dürrenmatt a înțeles că dragostea este o minune ce poate avea loc,
dar răul este o realitate ce există pretutindeni.*

Lasă-ți cuvintele să zboare.

*Îți scriu și eu acum atingând ușor clapele,
din umbra gândurilor mele...*

EIN POEM FÜR DICH

Wo bist du?

Aus welcher Ecke der Welt lässt du deine Fingern meine Seele berühren?

*Deine Worte werden in der Musik der Schreibmaschine geboren,
tanzen einen Tango und erreichen mich auf den Flügeln der Schmetterlinge.*

Ja,

*Dürrenmatt hat verstanden, dass Liebe ein Wunder ist, das geschehen kann,
aber das Böse ist eine Realität, die überall existiert.*

Lass deine Worte fliegen.

Ich schreibe dir auch jetzt,

*berühre leicht die Tasten,
aus dem Schatten meiner Gedanken...*

VERS NEKED

Hol vagy?

A világ melyik szegletéből érinted meg ujjaiddal a lelkeket?

*Szavaid az írógép zenéjében születnek, tangót táncolnak,
és pillangók szárnyán érnek el hozzám.*

Igen,

*Dürrenmatt megértette, hogy a szerelem egy csoda, ami megtörténhet,
de a gonosz a valóság, ami mindenhol létezik.*

Engedd, hogy szavaid repüljenek.

*Én is írok most neked,
könnyedén érintve a billentyűket,
gondolataim árnyékából...*

JHK

Viorel Ploșteanu – Dublin, Irlanda

Sean Fluierici

Ca un copil, se agățase de stâlpul stației de autobuz și se învârtea în jurul lui, cu o sacoșă de plastic în mână, fluturând-o ca pe o elice, în timp ce mușca plictisit din burgerul fără brânză pe care-l cumpărase... Stop! Asta deja seamănă cu o imagine generată de AI. Cu o mână se ținea el... În cealaltă mână ținea sacoșa... Cu ce mână ținea burgerul din care mușca? Faptul că avea intoleranță la lactoză nu justifică existența celei de-a treia mână. Poate numai faptul că Sean părea a fi o ființă fantastică...

Sean cânta magnific la fluier. Învățase încă de mic flautul, de la bunicul lui din Donegal, unde se născuse și descoperise viața. Nu-și dorise nimic altceva decât să cânte la pubul din sat, unde cânta și bunicul lui, împreună cu cei doi prieteni din copilărie, unul la bouzouki irlandez, iar celălalt la vioară. Cel cu bouzouki-ul, care îl cunoscuse pe Moynihan la Dublin și adusese acest nou instrument la Donegal, avea și el un nepot care învăța acum să-l folosească, dar cel cu vioara avea numai nepoate, iar singura cu talent muzical iubea harpa și cine mai văzuse o harpă la pub? Degeaba se ținuse Sean după Siobhan o vară întreagă s-o convingă că numai vioara îi va oferi o viață sigură în viitor, pentru că fata visa cai verzi pe pereți. Voia să studieze la Royal Irish Academy of Music, la Dublin, și să cânte la serate culturale. Fata chiar reușise peste câțiva ani, iar Sean începuse să nu mai fie chiar atât de mulțumit să cânte în pub cu prietenul său Paddy, așa că visa și el o carieră de muzician la Dublin. Cu puținii bani strânși, a plecat din Donegalul natal când avea numai șaisprezece ani, pe urmele bunicului care cunoscuse muzicieni renumiți. Își întrebase deseori bunicul de ce nu rămăsese la Dublin, dar acesta răspundea invariabil la fel: "Nu am putut, nepoate, nu am putut. Donegal..." Întotdeauna se oprea după Donegal. El va putea. Își jurase să poată.

Sean nu avea nicio șansă să studieze la școala de muzică, dar nici nu i-ar fi plăcut. Mă rog, așa își spunea el. Cum nici la vreun pub nu găsisese vreun loc, cânta pe străzi. Nu-i fusese deloc ușor. Irlanda era săracă în anii '80, nu ca acum. Oamenii se bucurau de muzică, pentru că irlandezii întotdeauna au iubit să petreacă, dar nu prea aveau ce scoate din buzunare și pentru artiști. La fel ca mulți alții, și Sean se gândea să emigreze în Marea Britanie sau SUA, pentru că nu vedea nicio altă ieșire din situația lui, dar cum nici bani de drum nu avea, începuse să se gândească tot mai des că și Donegal ar fi o opțiune.

Într-o seară ploioasă, după ce mâncase toată ziua numai o pungă de cartofi prăjiți, pornise în căutarea unui adăpost, să poată rămâne peste noapte, când a dat nas în nas cu vechea lui prietenă Siobhan. Era o domnișoară în toată firea acum și elegant îmbrăcată. S-au bucurat amândoi de revedere, dar fetei nu i-a trebuit mult timp să înțeleagă situația lui, așa că l-a invitat la un burger pe Grafton Street. Și-au povestit viața din ultimii ani și au vorbit despre visurile lor pentru viitor. Amândoi se vedeau făcând muzică, nimic altceva. În cele din urmă, Siobhan i-a promis că va vorbi cu un coleg care cânta seara cu o trupă de folk irlandez la un pub. Nu aveau flautist și poate l-ar fi acceptat pe Sean. De dragul ei, colegul a insistat la cei din trupă și l-au luat de probă, pentru o săptămână. Au fost cu toții mulțumiți, așa că a rămas în continuare, iar unul dintre ei chiar l-a luat să locuiască împreună, într-o cameră unde avea un pat liber.

Lucrurile păreau să se așeze pentru Sean. Avea un venit stabil acum, o locuință și se vedea aproape în fiecare zi cu Siobhan, cu care începea să închege o relație serioasă. Aripile lui crescuseră și se vedea cucerind lumea, iar lumea lui era muzica. Nu după mult timp, trupa lui a reușit să înregistreze un album și să devină cunoscută, aducându-le venituri mai mari, fapt care i-a dat curaj lui Sean s-o ceară în căsătorie pe Siobhan. Fata a acceptat și iată că, la numai doi ani după ce se reîntâlniseră la Dublin, în seara aceea ploioasă, în care Sean nu mai vedea nicio ieșire din situația lui disperată, apăruse acest înger de fată care îl salvase și îi deschisese noi orizonturi, senină și încrezătoare în el și în viitorul lor împreună.

Scritori români din diaspora

Au mai trecut încă doi ani și a apărut primul lor copil, un băiat pe care-l botezaseră Pdraigh, după bunicul lui. Amândoi erau părinți minunați și se ocupau cu rândul de copil, să-și poată continua și cariera artistică, așa că viața lor li se părea minunată.

Soarta, însă, avea alte planuri cu ei. Abia împlinise copilul doi ani, când mama lui s-a îmbolnăvit brusc de o formă gravă de cancer. În mai puțin de un an s-a stins, prăbușind în jurul ei castelul de fericire pe care și-l clădiseră numai cu iubire. Sean a fost devastat. Părinții fetei au venit și au luat copilul la ei, în Donegal, iar el nu a avut nimic împotriva. Știa că nu-l va putea crește singur.

A urmat o perioadă teribilă pentru Sean. Norocul lui au fost colegii de trupă, care l-au susținut și au trecut deseori peste excesele lui cu băutura și drogurile. După trei ani își revenise oarecum, dar a venit o nouă lovitură. Au murit și părinții lui Siobhan, la interval de numai câteva luni unul de celălalt, și a trebuit să ia copilul cu el, la Dublin.

Din nou a urmat o perioadă grea, în care a trebuit să aibă grijă de copil, să-l ajute la lecții, să-l îngrijească și să-i asigure o viață sigură și liniștită, dar a învățat să fie și tată și mamă, așa că Pdraigh a crescut bine, fără să-i lipsească altceva decât căldura unei mame. Sean nu numai că nu se recăsătorise, dar nici nu adusese vreo femeie în casă de când murise Siobhan. Poate că ar fi fost mai bine pentru copil, cine știe.

Au apărut din nou problemele când Pdraigh era în ultimul an de liceu și își făcuse prieteni teribiliști, care credeau că pentru ei nu există lege și pot face orice. La început au fost numai bătăi, furturi mărunte și ceva alcool, pentru care Sean era chemat deseori la poliție să-și ia copilul și să plătească amenzi din ce în ce mai mari. Apoi Pdraigh a devenit major și, când a înțeles că va plăti singur pentru tot ceea ce făcea și chiar primise câteva luni de închisoare s-a mai potolit, dar năravul nu l-a ținut prea mult departe de prietenii săi și de rele. Când au apărut și drogurile, viața lor a fost definitiv distrusă. Luni la rând îi furase lui Sean din bani, iar când a început să vândă și lucruri din casă l-a dat afară. Plânsese toată noaptea după acest gest, iar a doua zi a fost la mormântul lui Siobhan să-i ceară iertare, l-a căutat pe Pdraigh și l-a readus acasă, nu după puține rugăminți. O perioadă a fost bine. Se străduia și copilul, ba chiar și-a găsit și un serviciu, dar tot s-a reîntors la vechile obiceiuri. Sfârșitul a venit în ziua în care copilul și-a lovit tatăl și, de data asta, l-a dat el pe Sean afară din casă. Era în plină iarnă, iar omul, îmbătrânit prematur după tot ce trăise în ultimii ani, a suferit un șoc și a înnebunit. Abia dacă avea patruzeci de ani, dar viața pe străzi, lipsa mâncării și nebunia îl făceau să arate ca un bătrân de șazeci.

Trecuseră aproape douăzeci de ani de la declanșarea nebuniei lui Sean, însă, în urma unui tratament pe care-l făcuse, acum alterna momentele de luciditate cu cele de rătăcire. Primise o locuință socială de la stat și era vizitat zilnic de un asistent care-i supraveghea medicația și evoluția bolii.

Își făcuse un obicei din a sta de dimineața, de pe la orele 10, până după prânz în zona unor magazine de pe Cabra Road. Cânta la fluier și vorbea cu trecătorii. Deja îl cunoșteau toți din zonă și mulți îi ofereau bani pentru programul său artistic. Uneori nu avea chef de cântat și numai se plimba prin fața magazinelor cu fluierul în mână și vorbea, dar nu cu cineva anume sau, oricum, nu cu cineva prezent acolo. Când nebunia era mai mare decât puterea lui de autocontrol, imita diferite animale și râdea mecanic, cu un râs gros și sacadat. Cel mai mult îi plăcea să imite pisicile, pe diferite voci, lucru care provoca distracția celor din jur, deși veselie acestui om lovit de soartă era atât de tristă...

Într-o zi, după ce cântase câteva ore, stătea de vorbă cu cerșetorul italian din fața magazinului alimentar. Asta tocmai furase o mașină de tuns de undeva și se străduia să i-o vândă lui Sean, care se împotriva răzând, arătându-i barba și pletele lungi, pe care el așa le purta, pentru că era artist. Până la urmă italianul l-a convins și i-a vândut-o cu zece euro. S-o probeze, Sean l-a tuns pe italian, iar acesta, să nu rămână dator, l-a tuns pe el, tăindu-i și barba. Erau amândoi ciumpăviți și atât de urâți că se prăpădeau de râs uitându-se unul la celălalt. Acum Sean se credea frizer și stătea în fața frizeriei lui Leo, oferindu-și serviciile la jumătate de preț. Pentru că un tuns ajunsese optsprezece euro în ultimul timp, clienții stăteau un pic în cumpănă, dar apoi conștientizau cine i-ar tunde și intrau în frizerie. Leo era un tip deschis și nu se supăraseră, ba chiar i-a scos și un scaun afară, să fie distracția mai mare. I-a trecut pofta de afaceri lui Sean când a apărut poliția și l-a ridicat pe italian din fața magazinului unde cerșea. Îl găsiseră după înregistrările video. Când a văzut Sean, a aruncat mașina de tuns în primul coș de gunoi și a pornit cu pas grăbit spre casă.

În ultima vreme, Sean avea tot mai des căderi melancolice care îl duceau în copilărie. Îi reveneau amintiri vechi de treizeci de ani și le retrăia de parcă chiar ar fi avut vârsta de-atunci.

Scriitori români din diaspora

Simțea parcă și aerul sărat și iute al oceanului pătrunzându-i în nări, briza biciuindu-i fața și mâna caldă a lui Siobhan cuibărindu-se între mâinile lui atunci când o ruga să lase harpa pentru vioară. Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi convins-o? Ar fi rămas amândoi în Donegal? S-ar mai fi căsătorit? Ar mai fi avut un copil? Ar mai fi trăit acum iubita lui?

Întotdeauna, după aceste întrebări plângea. Nu cu urlete, nu cu frânturi de mâini, ci liniștit, de parcă ar fi știut că oamenii nu au nicio putere în fața destinului. Cel mult ei pot pune un semn de punctuație atunci când li se scrie viața și iese așa cum și-ar fi dorit.

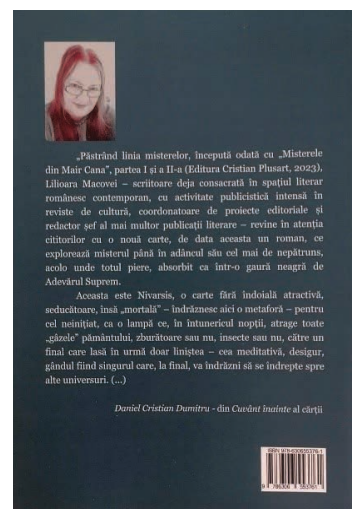
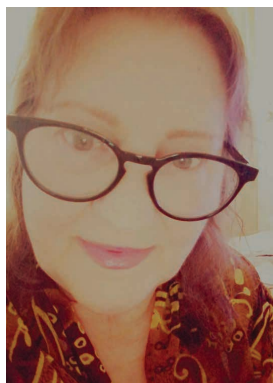
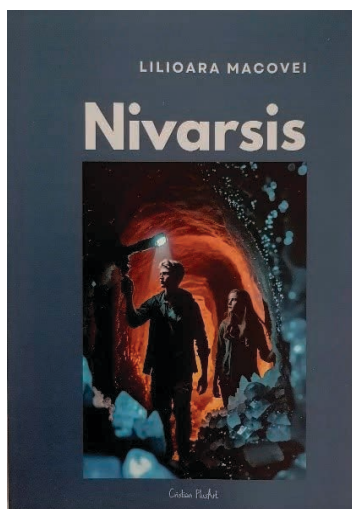
Nebunia îl apuca pe Sean numai atunci când nu găsea în existența lui semnul de punctuație potrivit pentru ceea ce i se întâmpla sau ceea ce simțea. Și cel mai mult îl durea că nu avea cui să-i spună tot ceea ce simțea, să pună acel cineva punctul în locul lui.

L-a pus, în ziua în care se învârtise răsând în jurul unui stâlp din stația de autobuz, destinul.

02 octombrie 2025, Bodyke

V P

Nivarsis - o carte despre mister, iubire, artă

„Nivarsis” este o poveste care împletește firele realității cu cele ale fanteziei, într-un peisaj unic al Munților Gurghiului, unde galeriile de sare ascund mult mai mult decât pare la prima vedere. Aflat în inima Transilvaniei, localitatea Praid devine decorul unei aventuri stranie, în care prezentul se contopește cu trecutul și cu o dimensiune greu de definit.

Povestea urmărește o scriitoare englezoaică stabilită în România și pe Andrei, un localnic legat profund de locurile natale. În timp ce realitatea este construită atent, cu descrieri ale peisajului, ale tradițiilor locale și ale vieții cotidiene, fantezia pătrunde subtil, prin semne misterioase, oameni fără nume, hărți vechi și tuneluri care duc spre lumi uitate.

„Nivarsis” este o incursiune geologică, poate o fisură între lumi, este o poartă către ceva ce scapă înțelegerii comune. Personajele se confruntă cu întrebări despre identitate, destin și adevărul istoriei, iar răspunsurile vin din amintiri, revelații interioare și întâlniri tulburătoare. Elementele fantastice sunt atent dozate, cum ar fi apariția unui copil cu semn pe umăr, prezența unui bătrân călugăr care pare să știe prea multe, viziuni cu orașe de sare subterane și artefacte stranie care par nepământene. Toate acestea nu contrazic realitatea, ci o adâncesc, propunând o reinterpretare a ceea ce înseamnă „adevăr”.

Tot ce se întâmplă în această carte sunt trăiri omenești, normale sau depășite de această limită, sunt întâlniri stări deosebite ale persoanelor care-și fac prezența, descoperim timp petrecut în atâtea moduri desprinse de realitate sau care par doar, dar atractive, găsim fantezia expusă în detaliu.

Este o carte ce trebuie citită pentru a-ți face impresia personală.

Multe din scene se petrec în subteran, unde galeriile oferă un spectacol de vis. Poate este un vis care trebuie ținut minte. „Nivarsis” este, în esență, o poveste interesantă despre granițele fragile dintre ceea ce este și ceea ce ar putea fi, o punte între lume și mit, între prezent și o memorie ancestrală care încă tresare în adâncurile sării.

Ce legătură există între dispariția lui Andrei și semnul ciudat de pe umărul copilului abia născut?

Puteți afla.

Ce adevăruri ascunde călugărul retras în munți, care vorbește despre galerii ce nu apar pe nicio hartă? Cine sunt, de fapt, „cei fără nume” care apar doar când sarea „își amintește”? Și mai sunt întrebări, la care se pot afla răspunsurile. Pe măsură ce misterul se adâncește, granița dintre luciditate și vis devine tot mai fină. Ce s-a găsit în adâncul minei? Un mesaj din trecut, o iluzie... sau începutul sfârșitului? Dacă vrei să descoperi o lume unde realul se îndoaie sub greutatea memoriei și fantezia are rădăcini vechi cât muntele, atunci această carte te așteaptă.

Adevărul este acolo, în sare. Trebuie doar să ai curajul să-l cauți.

Deci, nu este doar mister în carte, ci și iubire, maternitate, artă, traumă, peisaje, redescoperire de sine.

Semnal Editorial

Misterul este ca o ceață densă peste toate, dar în miezul poveștii este umanitatea celor doi protagoniști, cum se transformă, cum își păstrează speranța, cum creează. Participați la poveste, este fascinantă.

Când am terminat de scris această carte, salina Praid a fost inundată.

Pârâul Corund, al cărui debit a crescut de aproximativ 100 de ori față de nivelul obișnuit, a străpuns albia și a pătruns în mină, inundând atât zonele de exploatare, cât și cele turistice, inclusiv restaurantul subteran și capela de sare. Salina Praid a fost afectată de o inundație severă la sfârșitul lunii mai 2025, în urma unor ploi torențiale. Acest aflus masiv de apă a dus la prăbușirea unui baraj subteran și la pătrunderea apei în galeriile minei, afectând atât zona de extracție, cât și cea turistică. Incidentul a determinat închiderea completă a salinei și evacuarea echipamentelor și a personalului, iar autoritățile au declarat că situația este critică pentru economia locală, care depinde în mare parte de turismul generat de salină.

Evenimentul a avut loc în perioada 28–30 mai 2025.

29 mai 2025

Lilioara Macovei

„Casa cu cinci ferestre”, ediție revizuită

Vă semnez cu bucurie apariția romanului meu intitulat **„Casa cu cinci ferestre”**, 456 pag., ediția revizuită, 2025, **editura Universitară**, imprintul Cișmigiu Books, București. O ediție de excepție, privind calitatea cărții, cu o copertă nouă, folosind o ilustrație creată special pentru roman de artistul grafician Paul Horațiu Peter. Mulțumiri speciale echipei de profesioniști ai editurii: redactor Laura Nicolescu, tehnoredactor Ameluța Vișan, coperta Monica Balaban, editor Vasile Muscalu.

Prima apariție a cărții a avut loc în 2022, ea a beneficiat de o lansare în cadrul Târgului Internațional de carte *Gaudeamus, București*. Acel prim tiraj a fost epuizat, iar colaborarea mea din ultimii ani cu Editura Universitară m-a determinat să readuc la lumina tiparului povestea celor cinci frați din carte. Este un roman de suflet, în care am investit cel mai mult timp dintre toate cărțile scrise de mine, atât în prima ei variantă publicată, cât și în reluarea și revizuirea textului.

Un roman psihologic, o călătorie spre vindecare, iertare și găsirea iubirii, o carte despre familie și speranță, în ciuda traumelor trecutului. *„S-au născut din pământ și încet s-au ridicat spre lumină, s-au regăsit într-o casă cu cinci ferestre, luminate diferit cromatic.”*

Este povestea celor cinci frați: Sasha, Vlad, Cristian, Iudita și Ruben, împrăștiati prin lume, necunoscuți. Va reuși Ruben să-și reunească familia? *„Mi-am ratat dreptul la viață și bătându-mă fără țel între lumi, probabil că nu mi-am câștigat încă nici dreptul la moarte.”* Ruben este prins între lumi, iar singura lui șansă de salvare este să-și aducă frații aproape, frați pe care nu i-a întâlnit încă,

Semnal Editorial

deși au trecut douăzeci de ani de la eliberarea lor din Ferma din vale, unde au fost prizonierii unui tată abuziv. Cum ar putea niște evadați dintr-o copilărie a groazei să trăiască, să iubească, să se vindece?

În recenzia făcută de distinsa scriitoare *Lilioara Macovei*, căreia îi mulțumesc pentru atenta lectură și impresiile împărtășite, ea numește romanul „o carte canonică”.

Vă invităm să descoperiți misterul casei cu cinci ferestre!

„Casa cu cinci ferestre este o carte cu labirinturi de stări și fapte care încarcă emoțional cititorul până la o participare efectivă. Cartea te acaparează treptat datorită abilității autoarei prin nuanțări apăsate ori redirectionări delicat făcute pentru a îmbogăți orizontul pe care vrea să-l atingă cititorii.

Romanul este un conglomerat de asperități existențiale-iubiri eșuate, scene dintr-o familie greu de înțeles, viețile celor cinci frați zguduite de faptele reprobabile ale unor părinți psihopați – analizat în amănunt de scriitoare. Toate conflictele care apar de la începutul cărții trag spre o parcurgere fără pauză a lecturii. Evenimente petrecute într-o societate plină de hibe aduc în scenă pe acești cinci copii traumatizați de proprii părinți. Abordarea unui astfel de subiect atât de sensibil, vizează multe autorități, multe persoane răspunzătoare de tot chinul îndurat de niște copii cu vârste între trei și treisprezece ani. Ororile petrecute în beciul casei familiei Preda sunt greu de înțeles și totuși s-au întâmplat. Nimeni nu știa de existența acestor micuți, traiul lor fiind într-un loc întunecat, unde primeau mâncare, apă, nu pe saturate, în schimb aveau parte de bătaie, ars trupul cu țigara, și greu de spus, viol. Ca cititor, nu ai cum să nu fii revoltat pe o comunitate care este pasibilă la comportamentul ostil, ciudat al membrilor ei. Nu ne miră ce s-a întâmplat ieri sau în ziua de azi, doar punctez și pun multe întrebări. Cu un asemenea subiect, eu aș numi-o „carte canonică” și cine o citește o să înțeleagă de ce spun asta. Are tot ce ține de această etichetare și tu, cititorule, ca următor de aproape a povestirii, te încarci atât de mult fără a percepe greutatea, comparativ cu ce au dus cinci frați în decurs de niște ani. Autoarea a construit o amplă anchetă pentru regăsirea fraților după împrăștierea lor prin țară. Nicio autoritate sau comunitate nu și-a dorit să aibă vreo „pată pe obraz” analizând cazul, dar ascunzând cum s-a putut adevărul.

Claudia Peter conduce toată acțiunea romanului precum cel mai experimentat regizor. Suntem în mijlocul spectacolului cu patimi și noi, preluând din toate durerile „celor cinci”, adunând frustrări, exaltări, lacrimi și dorințe. Parcursul existențial al personajelor dezvălește caractere deosebite, cum este normal, dar cu reminiscențe de revoltă și ură, cu gânduri ascunse de sinucidere și chiar încercări, numai că un ceva îi oprește. Poate o „mână de sus”, cea salvatoare pentru niște ființe atât de frumoase și inteligente, este o recompensă pentru toți.

Romanul „**Casa cu cinci ferestre**” ridică multe întrebări. Sunt cele despre relațiile interumane, dintre părinți și copii, toate pe un fond puternic emoțional. Într-o lume recognoscibilă, toate personajele cărții au experiențe care poartă amprenta unor uimitoare fapte, sunt oameni izgoniți de la o viață normală pentru că trecutul îi apasă mereu. Revenirea în memorie a scenelor cumplite din copilărie făcute de o familie disfuncțională se lasă mereu cu manifestări de dezgust față de viață, față de oameni, dar să nu uităm că există vindecare, atât cât se poate, parcurgând aceste etape din viață, există prieteni și optimism. Cei cinci din carte atrag simpatia celor din jur, sunt admirați și iubiți. Regăsirea lor este o scenă viabilă, transmisătoare de profunde sentimente. Am trecut deodată cu eroii cărții prin toate stările lor, am participat la multele lor acțiuni de căutare, întrunire și în cele din urmă de revedere după douăzeci de ani. Asta s-a datorat autoarei, a știut ce și cum să fie scrisă o carte cu acest subiect.

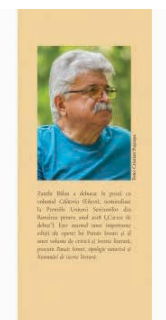
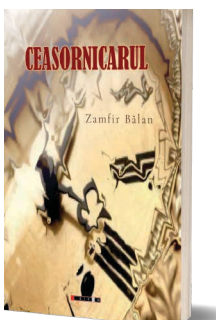
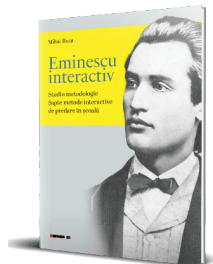
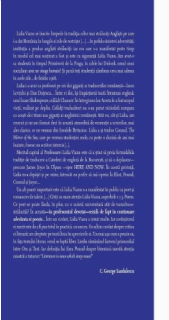
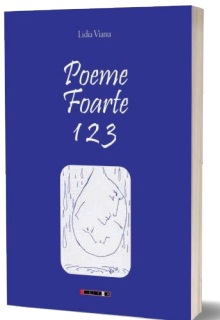
O carte care te acaparează, care te ține aproape de personajele cărții, cred că este ceea ce-și dorește un cititor și mai ales, autorul. Rămâne să o citești. Eu o recomand cu tot dragul. Lectura mi-a fost plăcută, adică mi-am dobândit o formă scurtă de fericire, dar intensă.”

Vă invit să descoperiți povestea celor cinci frați, cartea poate fi comandată pe site-ul editurii <https://www.editurauniversitara.ro/timp-liber/casa-cu-cinci-ferestre.html>

Claudia Elena Peter

EIKON Imaginaa cuvintelor

PACHET PROMOTIIONAL Mircea Eliade

TRANSPORT GRATUIT

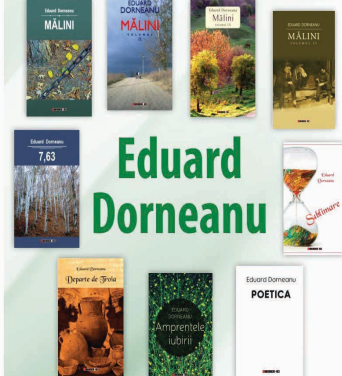
www.librairieikon.ro

PACHET PROMOTIIONAL Viorel Savin

TRANSPORT GRATUIT

PACHET PROMOTIIONAL Eduard Dorneanu

TRANSPORT GRATUIT

www.librairieikon.ro

Adrian Peter – artist vitralist

Claudia Elena Peter

În articolul de față vă prezint un artist vizual cu o activitate prodigioasă în mai multe domenii ale artelor, cu predilecție în zona inefabilă a sticlei. Adrian Peter s-a născut în localitatea Săcel, județul Maramureș, în anul 1969. De peste 20 de ani este stabilit în urbea vestică a țării, Oradea, unde își desfășoară activitatea artistică și profesională. Este Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, a participat la nenumărate expoziții de artă contemporană în țară; de exemplu în orașul reședință de județ, Oradea, la Galeriile Reperaj Cetate, Muzeul Țării Crișurilor și Muzeul Orașului Oradea. A profesat peste 20 de ani în domeniul designului în sticlă, actualmente fiind profesor de modelaj la Liceul de Arte Oradea.

Pasiunea pentru formă și culoare s-a dezvoltat încă din copilărie. A crescut având moștenirea fabuloasă a satului maramureșean, cu paleta coloristică exuberantă a țolurilor țesute, cu ceramica de Săcel ca reper al culturii locale și munții Pietrosul Rodnei, admirați de la fereastra casei natale, din lemn, cu mușcate pe pervaz.

După studiile liceale în Vișeu de Jos, unde a absolvit Liceul Silvic, a studiat primele repere ale artei la Școala de Arte din Cluj Napoca, specializarea Pictură și apoi Facultatea de Arte Vizuale din Oradea, specializarea Pedagogia Artei. Cu sticla s-a împrietenit la fabrica unde a lucrat ca și designer, învățând și experimentând de la concepte tehnice de mobilier, la obiecte vitrofuzionate în cuptorul de sticlă, la vitralii Tiffany și pictură. În paralel și-a dezvoltat propriul atelier de creație, sub brandul *AdipArt Vitralii&Pictură*, realizând atât lucrări artistice pentru expozițiile organizate de UAPR, cât și lucrări decorative pentru locuințe sau spații comerciale, vitralii care au decorat biserici, dar și pictură pe sticlă, pereți despărțitori sau tablouri menite să înfrumusețeze diferite spații locative.

Din palmaresul expozițional enumerăm câteva dintre cele mai importante expoziții la care a participat alături de colegii din domeniul artelor vizuale:

2013 - Participare la *Salonul Municipal de Artă Oradea 2013*, la Palatul Baroc al Muzeului Țării Crișurilor, cu lucrarea *Presiunea Timpului*, vitrofuziune.

2014 – Curatoriat, organizare și participare la expoziția de grup *Arc 10*, cu ocazia împlinirii a 10 ani de la absolvirea Facultății de Arte, promoția 2004, la Galeria de Artă, Oradea.

2015 - Participare expoziția aniversară *Index 20*, cu ocazia a 20 de ani de la înființarea Facultății de Arte Vizuale, Oradea, cu lucrarea *Gemenele*, vitrofuziune.

2018 - Participare cu lucrări de pictură la expoziția *Expo Cultura*, loc. Târnova-Căsoaia, jud. Arad, organizator *Asociația culturală „Cartea, izvor de Cultură”*, parteneri consiliul județean Arad, primăria Târnova.

2020 - Participarea expoziția *Eco-Art*, Galeriile Reperaj Oradea, curator critic de artă din Ungaria Dr. Ernyey Gyula, lucrarea *Teluric*, vitrofuziune.

2020 - Participare la expoziția *Formart*, Galeriile Cetate Reperaj cu lucrarea *City Break*, sticlă float termoformată și fuzionată, curator Mihaela Tătulescu.

2022 - Participare la *Bienala de Arte decorative Artefect*, Muzeul Țării Crișurilor, Oradea, cu lucrările *City Break* și *Unde staționare*, inițiator și curator Adina Rențea.

2024 – Participare expoziția de artă contemporană *Picnic în labirint*, Muzeul Național al Banatului – Timișoara, cu lucrarea *Haiku*.

2018-2025 - Membru evaluator al juriului la *Concursul Național „Zâmbet de copil în zbor de fluturi”*, Turda, Cluj, concurs național de creație artistică, organizatori *Asociația culturală „Cartea, izvor de cultură”*, partener Palatul Copiilor Cluj, Structura Clubul Copiilor Turda.

Pagina Artelor

Vitralii:

2006 - Execuție vitralii la *Biserica Ortodoxă Nașterea Maicii Domnului din Bixad*, jud. Maramureș.

2011 – 2012 - Execuție vitralii la *Biserica Greco-Catolică din Marghita*, jud. Bihor. 2012 - 2013 - Înlocuire vitralii la *Sinagoga Ortodoxă Hevra Sas* din Oradea.

2013 - Execuție vitralii la *Biserica Ortodoxă Sf. Arh. Mihail și Gavril din Feneriș*, com. Pocola, jud. Bihor.

2015 – Execuția din sticlă fuzionată a ferestrelor la *Capela Reformată din Albiș*, com. Buduslău, jud. Bihor.

2018 - Execuție vitralii la *Biserica Ortodoxă din Avram Iancu*, jud. Bihor.

Pe lângă pasiunea pentru sticlă, Adrian Peter este pasionat de fotografie. În ultimii ani a surprins lumea prin filtrul obiectivelor, în special orașele în călătoriile sale. În articolul de față vom prezenta în imagini, o parte din activitatea sa complexă și originală, structurată pe domenii de activitate: lucrări din expoziții, vitralii, pictură decorativă.

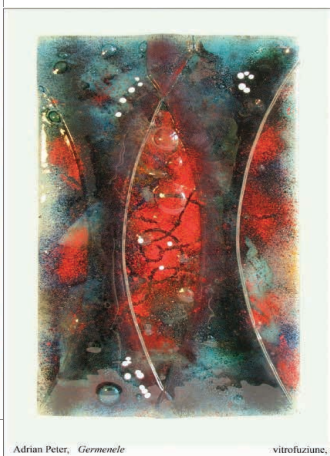
Vă invităm să descoperiți un artist prolific, care stăpânește un material pretențios, fragil, dar prețios, cum este sticla. O fereastră decorată cu vitralii va înfrumuseța orice locuință.

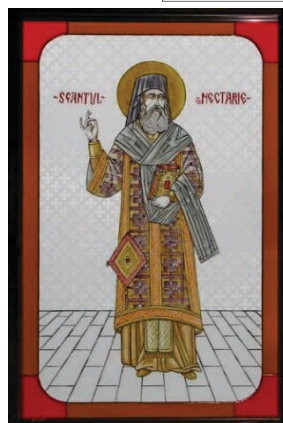
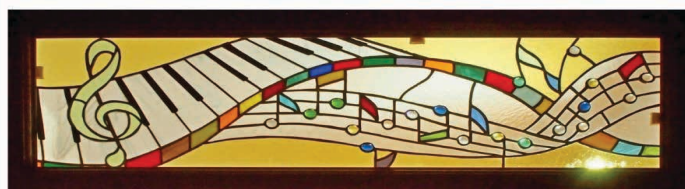
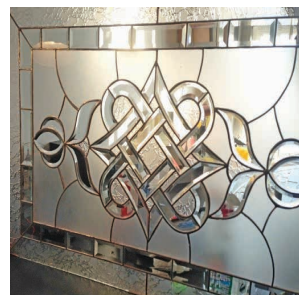
Pagina Artelor

Adrian Peter, Mic-RO cosmos, Vitrofuziune, 25x35x7

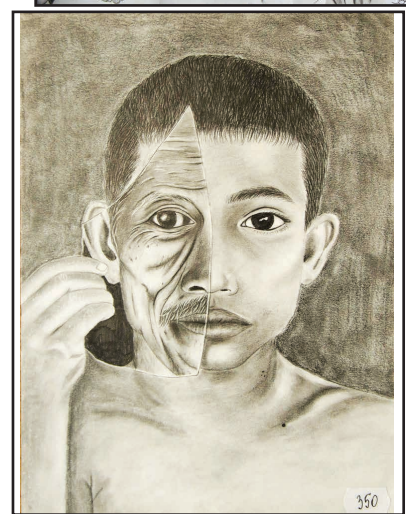
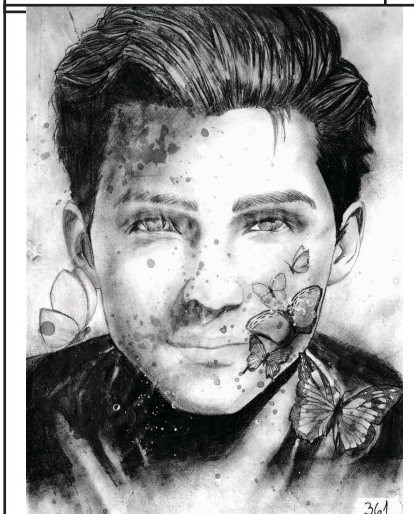
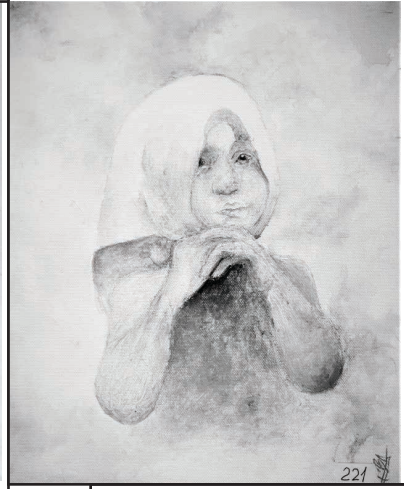
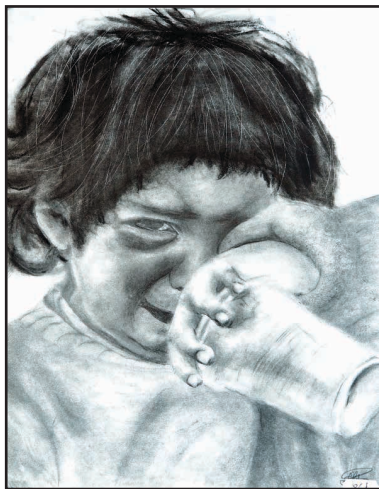
Adrian Peter, Germenele, vitrofuziune,

Lucrări realizate de Adrian Peter.

Activitatea sa poate fi urmărită pe site-ul: **AdipArt Vitralii&Pictură** și pe pag. de Facebook: <https://www.facebook.com/VitraliiAdipart/> e-mail: adipart@gmail.com

Remember - „Zâmbet de copil în zbor de fluturi ”(2020 - 2024)

Zestrea strămoșească

Gheorghe Pârlea - Mirosllovești, Iași

***Nucul cel bătrân al vecinului, unealta unui destin
(Din amintirile unui copil contemplativ – VI)***

Casa părintească – acum doar întrezărită în construcțiile în care s-a metamorfozat – cu ograda și grădina aferente ei, nucleul copilăriei mele, e la aproape un kilometru de casa în care locuiesc de puțin peste jumătate de veac. Am însă mereu nostalgia acestui spațiu. Deși părinții nu mai viețuiesc de mult timp, le simt acolo prezența. Mai ales când îmi vizitez fratele și sora, care și-au adaptat în vechea ogradă a gospodăriei părintești, pe structura vechilor construcții, propriile lor locuințe. Pe locul căsuței bunicilor, locuință acoperită cu stuf, ce dăinuia dinainte de construcția casei mari, cu prispă mărginită de pălamar (balustradă) din scânduri traforate, susținut de *dire-gi*, încrustați și ei cu modele și uniți cu streășina, fratele a încropit un foișor. În parte, acest mic cerdac de vară conține elemente de arhitectură din casa veche, care a fost demolată de tata spre a-și adapta locuința la nevoile cele noi precum și stilului epocii, respectiv cea postbelică. Fratele a expus în interiorul foișorului „artefacte” din locuința copilăriei noastre, lucruri demodate care au supraviețuit timpului scurs de când eram în subzistența devotaților noștri părinți.

Într-una din zile mă aflu în foișorul fratelui, la un pahar de vin rubiniu, licoare ce te îmbia s-o bei și cu ochii, adică în un timp cât mai prelung, ca să lucreze pe îndelete celulele fotoreceptoare ale retinei, cele sensibile la culoarea roșie. Foișorul are deschiderea spre dumbrava ce mărginește pârâul care străbate satul de la nord la sud, spre a se întâlni cu legendarul râu în care a fost răpusă de bourul fioros Molda lui Dragoș-vodă, descălecătorul.

Urechile, la concurență cu privirea, mi se îmbătau cu un alt dar al vieții, cântecul privighetorilor, un concert caracteristic miezului primăverii. Doamne, ce miracol e în cântecul privighetorii! Păsărica aceasta mai mică decât o vrabie, pe care mai degrabă o auzi decât o vezi, are în natura ei vocală o partitură melodică ce o face neîntrecută. Fragmentele cântecului ei sunt de mare varietate și rafinament, încât te miri ce lucrare minuțioasă a avut de săvârșit Creatorul atunci când i-a alcătuit aparatul vocal, ca și pentru cel al ciocârliei, parcă anume ca să-I fie Lui exercițiu premergător pentru glasul omului creator, vocea care a atins sublimul. Acaparată de o stare melancolică, stimulată atât de concertul păsăresc cât și de efectul ușor al moderatului meu tratament cu vitaminele și mineralele din seva viței-de-vie, cercetam, alternativ, când conținutul paharului de cristal, când verdele crud al copacilor, culoare care domina spațiul înconjurător. Și privirea mi se opri instantaneu asupra unui nuc de peste drum, înrădăcinat aproape de marginea versantului drept al pârâului. Pomul se afla în gospodăria vecinului nostru, moș Nică a' Cucului. Da, așa îi era porecla, pesemne de la faptul că el, ca și alți mărginași ai pârâului Bahnei – cei din vecinătatea noastră –, împărțea habitatul cu pasărea care își cânta propriul nume. Acum bătătura și casa lui, ca și stăpânul lor, abia mai semnalau că au existat.

Casele noastre străjuiau cândva ulița ca doi căpitani de plai, una pe-o parte, cealaltă – vizavi. În acest spațiu al satului, fâgașul de drum căruia noi, copiii, îi stârneam colbul în zilele fierbinți de vară ori îi frământam glodul în zilele ploioase ale primăverilor, se află, în ocolșurile sale, la cea mai mică apropiere de pârâu.

Casa lui moș Nică era chiar pe buza râpei, în pericol de a se prăbuși cândva, odată cu malul înalt pe care stătea cocoțată. A fost demolată la timp de către moștenitorul său, bădia Gheorghe a' Tudoscăi. Proprietarul cel tânăr al gospodăriei era fiul natural al lui moș Nică, rezultat fie dintr-o căsătorie întreruptă, fie dintr-o legătură nelegitimată. Încă n-am reușit să dezleg nodul acesta. Iar de ce băiatul său nu purta numele tatălui, deși s-a aflat încă de copil în grija lui, a rămas de asemenea o taină pentru mine. Cu timpul, numele lui de familie, a' Tudoscăi, își pierduse deja marca genitivală, devenind nominativul Tudosca. Privind insistent la nucul din grădina vecinului, începu a mi se derula povestea umană care îl implica. Totuși, am observat eu după ceva peste jumătate de veac de la întâmplarea care l-a avut unealtă în desfășurarea poveștii ce îl are în centru pe bădia Gheorghe, nucul nu părea a avea fălnicia din timpul copilăriei mele. Și mi se declanșă impulsul unei întrebări adresate fratelui, care tocmai turna din nou licoarea rubinie în paharul din fața mea:

– Ia zi-mi, frate-meu, nucul acela e cel cu pricina?...

Fratele Ioan știa ce motiv ascuns de timp are întrebarea mea și îmi răspunse de îndată:

– Nu e cel din vremea copilăriei noastre. E progenitura nucului bătrân. Pe acela l-au tăiat cei care au folosit vremelnice gospodăria vecinului.

Zestrea strămoșească

– Deci a crescut din rădăcina celui răpus de secure, ca să ne bântuie memoria până ce ne vom pierde facultatea asta, l-am completat eu.

Ajuns acasă din vizita mea familială, m-am așezat îndată la computer și mi-am reactivat amintirile cele cu declanșatorul în foisorul fratelui Ioan. Povestea nukului se derula ca aievea prin fața ochilor, în timp ce degetele apăsau pe tastatură în ritm și corespondență biunivocă cu imaginile care-mi stăpâneau memoria.

Bădia Gheorghe, om simplu, cu două-trei clase primare, era deosebit de receptiv la școala vieții. Dobândise, te miri de unde, vorbe înțelepte, deși mai avea mult până la vârsta la care acestea pot fi izvodite. Și producea asupra noastră, a copiilor din vecini, un anume magnetism subtil. Starea asta asupra martorilor care încă își ștergeau nasul cu mâneca hainei era întreținută de măruntele lui născociri tehnologice de interes gospodăresc. Multiplica, desigur cu mijloace simple, funcțiile roții și ale pârgheii, separat sau împreună, în angrenaje care stârneau hazul: cărucioare care inovau roaba, tocătoare de mărunțit paie și iarbă, răzători pentru sfecă și câte altele. Bădia fusese căsătorit cu o femeie zveltă și frumoasă, mereu cu zâmbetul pe chip. Fața bălaie, senină a țăței Catinca excepta însă perioadele cu accese de nervozitate ale lui bădia Gheorghe, cam des nemulțumit de câte ceva. Era un căutător de adevăruri, însă cu acces blocat la ele. Un nemulțumit de propria-i existență. Mama spunea că i se trage asta de la condiția lui de copil fără mamă, că moș Nică, tată-său, era un om ursuz și aspru. Singura lui mângâiere feminină îi venea de la o mătușă rămasă pitică și cu cocoasă, de pe urma poliomielitei, una dintre cele mai temute boli virale ale copiilor din prima jumătate a secolului al XX-lea. Am cunoscut-o și noi, frații, căci mătușa Ileana, oploșită în gospodăria lui moș Nică, fratele cel ursuz al ei, era vecina mamei cea mai apropiată de inima ei. Boala îi afectase doar oasele, nu și ființa lăuntrică, tezaurul care îl distanțează covârșitor pe om de suratele lui, necuvântătoarele. Veni însă vremea când, în gospodăria lui bădia Gheorghe, cumpăna cea ținută în echilibru de sufletul blând al mătușii Ileana și de chipul pașnic al țăței Catinca își pierdu funcția stabilizatoare. Pe rând, mătușa Ileana trecu la Domnul, iar țăța Catinca găsi tăria și prilejul potrivit de a părăsi gospodăria în care, de la o vreme, își cam pierduse rosturile. Rămas singur cuc, precum pasărea care arar a fost văzută împreună cu perechea sa, bădia își accentuă starea de neliniște lăuntrică.

Tata, om cu puterea de a se desprinde de interesele cele ce-și hrănesc propriul sine, încerca să-i alunge gândurile rele și-l încuraja să-și repare făgașul vieții, s-o readucă acasă pe țăța Catinca. Bădia Gheorghe îi ascultă povața și reuși o reînnoare a funiei vieții sale casnice. Dar asta nu dură mult și din nou îi dădu motive nevastei sale să-l părăsească. Acum însă fără cale de întors. Trecu ceva timp cu negură groasă deasupra căsuței vecinului, când, într-una din zile, mama intră în casă de pe-afară, unde o știam trebăluind, și ne dă veste nouă, băieților ei, mai zburătăciți acum, că bădia Gheorghe și-a luat altă nevastă și că o cheamă tot Catinca. Mai adăugă apoi, cu ton de poruncă, să ne purtăm frumos cu ea, ca buni vecini ce am fost și cu prima lui nevastă. Țăța Catinca cea nouă – „cea nouă”, vorba vine, căci noi o vedeam ca pe o femeie mai învechită de timp decât Catinca cea care părăsise de nevoie cuibul conjugal –, cu timpul, ne deveni simpatică. Avea o anume hâțrenie, o sfătoșenie și mai ales o hârnicie ce erau repede observate. Bădia Gheorghe părea că a ales un drum cu ocol, spre a scăpa de duhurile cele rele care îl împrejmuiau. Asta însă nu dură mult, parcă anume spre a întări temeinicia unei zicale a nemților, popor care probase deja că... destinul îți iese în cale și atunci când faci ocol, ca să scapi de el. Într-o zi în care sătenii se pregăteau de hramul bisericii satului, bădia și harnica lui consoartă se apucaseră, ca toată obștea, să-și dereticească încăperile casei pentru niscăi musafiri din satele vecine. Țăța Catinca era din Ciohorăni, sat mare cu mulți Hogășeni, neam venit cândva dinspre munte și din care se trăgea, prin străbunic, și cunoscutul scriitor Calistrat Hogaș. Nu auzise țăța Catinca, „nici cu spațele”, de acest soi de renume al satului, dar fudulă cu cimotoia ei musai că era. Și bărbatul ei, aflat într-un soi de transă fericită pe care i-o fi revelat-o cea de-a doua dragoste, nu-și slăbea deloc din ochi perechea. Cum materia primă pentru dresul pereților și a prispelor era încă cea din neolitic, cu sapa și hârlețul pe umeri, au coborât amândoi la malurile cu lut galben ale pârâului care curgea prin fundul grădinii lor. Au găsit repede două grote, începute de alți vecini, pe care au pornit a le prospecta cu unelte cele potrivite. Insistau în a găsi vâna de lut untos care, înmuiat cu apă, să devină pastă ușor de întins pe pereții de chirpici. Apoi, chinavarul cel siniliu, în asociere cu varul, urma să tăinuiească o vreme muruiala gălbejită, prelevată din omniprezentele lutării ale satului. Și cum două păreri cu greu ajung la una singură, acolo, sub dâmbul scobit, cei doi se înfruntau în a încerca cu sapa și hârlețul, când unul, când altul, noblețea lutului. Cum bărbatul cel obijduit de habotnicia nevastei n-avu putere de opoziție, țăța Catinca, ca o cârțiță de sfredelit tuneluri, își provoacă ceea ce în sat, invariabil, se dă de știre prin dangătul clopotului. Se surpase peste ea bolta hrubei în care își forța destinul. În fața a ceea ce cu o clipă în urmă era intrarea în grotă, bădia Gheorghe, împietrit de neputință, arăta ca o statuie răsărită din același material care

Zestrea strămoșească

o sufoca iremediabil pe nevastă-sa. Când își reveni în fire era prea târziu pentru strigăte după ajutor. Încercase el singur o vreme să ajungă măcar la un petic din fusta femeii, spre a se amăgi că o poate trage de sub malul ucigaș. De la această nenorocire încolo, bădia Gheorghe deveni preocupat numai de cum să-și șteargă de pe pământ umbra propriului trup, care, ca o piază rea, îl urmărea chiar și fără intermedierea soarelui. Îl obseda această nălucă și în zile în-norate, și pe timpul nopții – ba chiar mai abitir noaptea. Vinovăția lui pentru moartea neveste-sii căpătă anume această formă de adversitate. Or ștergerea umbrei omului de pe fața pământului presupune dispariția celui care o proiectează. Nu spunea deschis că vrea să moară, dar prefigura mijlocul. Tata bănuia intenția vecinului și încerca s-o preîntâmpine. Cu aceleași sfaturi omenești, anume că omului îi este dat să-și ducă crucea, precum Hristos, că Dumnezeu nu-l lasă de izbeliște la necaz, că omul își poate ispăși păcatul prin spovedire și rugăciuni de iertare. Îl urmărea adesea, cu discreție, din ogradă. Într-o zi, bădia Gheorghe își căuta de treabă prin preajma nukului de lângă drum. Tata observă asta și insistă să-l urmărească. La un moment dat văzu un detaliu care îi elucidă intenția vecinului. Observă, în proximitatea nukului, scara pe care, de regulă, bădia o ținea sprijinită de stogul de paie din zona opusă nukului. Cu un motiv banal, specific vecinătății, tata trece drumul și-l cheamă la poartă. Insinuarea tatei cu privire la scopul aflării la poarta vecinului fu convertită îndată în ceea ce îl preocupa:

– Gheorghe, nu te supăra pe mine, dar trebuie numaidecât să te cert. Văd bine, că doar nu-s fără simțire față de necazul tău, că pui la cale un lucru despre care crezi că te va scăpa de necaz. Nu te scapă, Gheorghe, ba mai tare te-adâncește în el... Pe lumea cealaltă, că Dumnezeu pedepsește omul care se ridică împotriva Lui. Tu vrei, după câte înțeleg eu, să-I iei rolul Creatorului, vrei să-ți iei singur viața, ca și cum tu ți-ai și dat-o. Și, pesemne, ți-ai luat părtaș la nelegiuire nukul. E păcat de tine, Gheorghe! Ba și de nuc!

– Ce vorbe-s astea, bădie Neculai? Pe ce te bizui? se preface a riposta vecinul nostru.

Fiindcă nu putu să infirme până la capăt evidența, bădia Gheorghe se dă prins, lăsând să-i scape și o glumă:

– Bădie Neculai, scara de lângă nuc nu înseamnă mare lucru, dacă nu ai văzut și... ștreangul. Cum s-ar zice, mă spionezi. Poate că ai dreptate în cele pe care le spui mata din carte. Dar eu le știu pe-ale mele. Din viață, nu din carte. Te știu om bun, bădie, dar cu mine nu-ți ajută asta. Că doar n-o să te faci paznic la nuc, ca să oprești ceea ce-i deja pornit fără frână. Și-apoi, nukul nu-i singurul copac din grădina mea.

În sinea lui, tata știa că n-are sorți de izbândă cu îndărătnicia vecinului în a-și pune planul în fapt. Era clar însă că în ziua în care a încercat să preîntâmpine fapta reprobabilă, gestul său de bun samaritean a produs măcar o amânare. Nu era de bănuie însă pe cât timp. Într-o zi, bădia fu văzut de tata din nou făcând o treabă ciudată. Curăța de aripioarele laterale o prăjină lungă care putea avea utilitate doar toamna, la bățutul nucilor. Și încolți în mintea tatei o lumină de speranță cu privire la lungimea timpului de suportare a traumei familiale de către nefericitul său vecin.

Optimismul tatei se frânse însă repede. La numai câteva zile, prăștina crezută a fi pentru bățutul nucii primise o nouă funcție, aceea de secure. Eșafodul nu putea fi alt copac din grădina lui bădia Gheorghe decât același nuc de lângă drum. Fiindcă numai pe deasupra acestui copac trecea rețeaua electrică de înaltă tensiune. Abia când bădia Gheorghe a fost găsit electrocutat sub nuc, tata a observat și alcătuirea nebănuită a prăjinii pe care el o credea o unealtă domestică. Aceasta avea o sârmă lungă legată de cele două capete. Ca să ajungă la sârmele electrice, auto-condamnatul la moarte se urcase în vârful nukului – scara a avut rolul ei –, ținând prăjina de un capăt, ca pe un arcuș, în timp ce celălalt capăt, neîndoelnic, va fi executat, pe sârmele stâlpului de beton, o fulgerătoare și acută notă "muzicală" a morții.

Cum a pus tata umărul – vorba vine – la colectivizarea satului de baștină (Din amintirile unui copil contemplativ - VII)

Tata s-a trecut târziu la colectiv, chiar printre ultimii din sat. Și nu neapărat fiindcă mama îl amenința că va muri de supărare dacă odată cu pământul i-o va lua și pe Florica. Intrarea în colectiv impunea și predarea atelajului, cu tot cu animalul care învârtea roțile cu obezi ale carului. Florica, iapa noastră, depășea condiția blândului tovarăș de muncă din lumea necuvântătoarelor, căci în sânul gospodăriei noastre ea era privită ca o ființă aidoma membrilor familiei umane care o îngrijeau.

Zestrea strămoșească

Spre sfârșitul anilor '50, cei care ne băteau în poartă aproape zilnic erau clienți ai tatei, părințele meu exersând pe-atunci (clandestin, din pricina fiscului rapace) îndeletnicirea de pălărier, o manufactură *de necesitate* care însemna pentru tata condiția de supraviețuire după un război abia încheiat, aseasonat cu seceta și stabilizarea monetară ce au urmat îndată după ce au tăcut armele. Între musafirii noștri cei nepoftiți, după agenții *întovărășirii*, care își încheiaseră „opera”, a urmat a ne frecventa și directorul școlii, profesor de istorie convertit la această specializare didactică din cea de învățător. Membru de partid fiind, că altfel nu putea fi director de școală, avea și sarcini obștești, trasate pe linie ideologică. Pentru un profesor de istorie, partidul unic al vremii considera că participarea lui la colectivizarea satului era cea mai potrivită implicare socială, căci țara tocmai făurea istorie, o epocă ce tindea spre crearea unei societăți din care să rezulte un... *om nou*. Mai ales componentilor acestei categorii didactice de la sate, musai li se explica cum stă treaba asta, prin activiști specializați ad-hoc, după care li se cerea la modul autoritar să acționeze întocmai. După ce i-a convins pe săteni să adere la întovărășire, dom' Miluță, că așa era încă apelat – altora li se pliase lexicul cu ușurință suspectă pre limba cea inovatoare, adică pe apelativul *tovaș* director –, sânguinciosul activist de partid a trebuit să-și aducă obolul și la colectivizarea satului. Om serios fiind, respectat în sânul obștii, tot zelul său de voluntar și-l reducea doar la ceea ce numim ca fiind *metoda convingerii*. Zic asta fiindcă se știe că în alte sate se foloseau și metode adiționale cu efecte fizice (desigur, nu mângâieri pe creștet) asupra celor ce înțelegeau greu „binele” ce urma să rezulte din munca în *colectivă*. Și succesul lui dom' Miluță nu era deloc neglijabil. Cu tata însă, tovarășului director i-a fost mai peste mână. La întovărășire, izbânda procesului i-a avut catalizatori pe agenții fiscali ai comunei, între care unul cu gura mare și tupeu. Acesta intra în locuința gospodarului și-i sechestra fără drept de apel scoarța de pe perete, operă de artă populară țesută cu osârdie de gospodina casei, sau alteori îi înșfăca plapuma și pernele de pe lavița cu saltea de paie. Și metoda se repeta până ce gospodarul dădea semnătura cea scontată de către strategii *noii revoluții agrare*. Intelectual al satului fiind, provenit la rândul-i din familie de dascăli, dom' Miluță nu putea să-și coboare prestația de activist al regimului la nivelul barbarismelor de prin alte părți. În limbaj mai actual, era un *activist cu față umană*. În sinea lui, poate că profesorul nostru chiar conștientiza că, în epocă, el era de partea răului, un rău pe care încerca să-l estompeze, ambalându-l în hârtie steclită. Așa se explică și *concesia* pe care i-a făcut-o tatei după repetatele prezențe la poarta ogrăzii noastre. Tata, om respectuos și cu stăpânire de sine, căuta mereu cuvinte potrivite atunci când avea de dat un răspuns interlocutorului. De exemplu, într-o dimineață, din nou, dom' Miluță ne bătu devreme în poartă. Îl întâmpină tata, cu zâmbetul lui de om blajin și cu vorba caldă mereu la el:

- Cum văd eu, dom' director, la matală cucoșii cântă mai devreme decât la mine. Așa că, iertare că am agiuns la poartă cu oarece zăbavă!

Tata nu primi imediat replică la gluma lui, dovadă că musafirului nedorit nu prea i-a plăcut cimilitura. Și, după tăcerea cea dinainte de cuvânt, acesta intră direct în discursul cel cu temă cunoscută.

- Dom' Neculai (în logica reciprocității, profesorul nu folosea nici el apelativul *tovarăș*, în relație cu tata), datoria mă obligă să insist. Nu-mi îngreuna treaba asta cu trecerea la colectiv. Ați mai rămas doi-trei îndărătnici. Hai că pe cei cu cinci-șase hectare îi înțeleg. Dar dumneata abia că ai două. Ce mare pagubă din asta, dacă așa înțelegi că înseamnă colectivizarea.

Înaintașii familiei din care provenea tata se îndeletniceau cu dulgheria. Deși moștenea un mic atelier al bunicului, tata avea înclinații spre alte meserii practice. Neagricole însă, căci din asemenea ocupații se putea face mai ușor niscai economii pentru nevoile cele dictate de ambițiile lui de părinte. Ne avea pe mine, pe fratele meu, cu doi ani în urma mea, și pe sora noastră, născută târziu, cu doi ani înainte de încheierea colectivizării satului. În privința trecerii sale la colectiv, tata știa că n-o să reziste până în pânzele albe, de vreme ce aproape toți consătenii lui se supuseseră – de voie, de nevoie – noii politici agrare. Dar el avea în minte un plan, anume pregătit pentru a-l pune în valoare după o naturală și minimă rezistență. Pe lângă meșteșugul de a recondiționa pălării, piesă de vestimentație foarte populară în sat, tata învățase și îndeletnicirea legată de montarea și demontarea sobelor, inclusiv de manufactura cahlelor/ plăcilor de teracotă, piesele edificiului care ferecă focul în casă. Știa totodată că meseria lui era integrată în serviciile întreprinderilor de gospodărire orășenească. La cea din Pașcani, cel mai apropiat oraș, era director un alt vrednic de fapte mari cu numele Gospodaru, respectiv vărul profesorului nostru, personajului central al acestei aduceri aminte. Și tata își ticluia strategia *pas cu pas* – sintagmă uzuală în vremurile mai dincoace. Într-o dimineață, cu poarta ogrăzii întredeschisă și cu cei doi oponenți de-o parte și de alta a ei – unul mai mult în drum, celălalt mai mult în ogradă –, tata dădu drumul planului său secret:

Zestrea strămoșească

- Dom' director, dacă mă trec la colectiv, de unde și cum 'oi mai face eu un ban de pus deoparte pentru viitorul copiilor mei? Dumneata ai unul și două simbrii garantate. Ce-o să fac eu cu cei trei copii, de mă voi debarasa de bruma de pământ la care râvnește partidul ?!... Că de-i va ține Dumnezeu sănătoși și de-or avea oleacă de minte, n-am de gând să-i cresc pentru munca în colectivă asta la care pui mata umărul. Râvnesc la o soartă mai bună pentru ei, că eu și mama lor ne spetim din fragedă tinerețe pe te miri ce. Și tata primi îndată replică:

- Nu te îngriji de asta, dom' Neculai, că statul socialist are grijă de copii. Școlile profesionale școlarizează gratuit, cu toate nevoile de cazare și masă asigurate. Când va veni vremea, să te hotărăști la ce meserii îi dai, că te-ndrum eu încotro s-apuci.

- Eu vreau să-i dau la liceu, dom' director, că după rezultatele lor școlare se pare că-s vrednici de moftul meu de părinte, avansează tata strategic.

- Sunt vrednici, dom Neculai, nu zic că nu-s, că-s mai mereu cu nasul în cataloagele lor. Mai ales cel mai mic dintre ei... Însă pentru școlile astea, internatul costă mult.

Și tatei îi veni la îndemână să progreseze tactic, ba chiar să intre cu punctul culminant al strategiei sale:

- Uite la ce mă mai gândesc eu de-o vreme, dom' director... Dacă-aș găsi vad la văru' dumitale, directoru' de la IGO, să mă angajeze ca teracotist-montator, m-aș înmuia la inimă și aș aduce ușurare și caznei ăsteia care te face pe dumneata să băătorești drumul până la poarta mea.

Și, după un zâmbet care îi sugera tatei că interlocutorul i-a înțeles vicleșugul, tovarășu' director deveni îndată explicit asupra părții lui de implicare în tactica tatei.

- Dom' Neculai, nu-ți promit că plimbarea mea silită pân' la poarta dumitale se va încheia pe calea asta, dar... vom trăi și vom vedea.

Și uite-așa, istoria trecerii tatei la colectiv nu poate fi socotită nici vreo eroică rezistență, ca prin alte părți ale țării, dar nici o pagubă cu totul pe degeaba. Căci după ce mamei i se mai potoliră bocetele după Florica, iapa pe care am călărit-o fără frâu și fără să știu de șa până a luat-o colectivul, tata deveni muncitor cu simbrie regulată, navetist (cu bicicleta) la Pașcani și în toate satele cu școli (încălzite cu lemne) arondate acestei întreprinderi orașenești. Ba deveni și *fruntaș în întrecerea socialistă* (fără condiția de a fi fost membru de partid), ca să ne mândrim noi, plozii lui, deveniți între timp liceeni, privindu-i bustul fotografiat la panoul public, expus văzului unui oraș întreg. Desigur, în mintea noastră încă necoaptă, nu puneam la socoteală atunci că nu toți locuitorii orașului Pașcani aveau să treacă, în șir indian, prin fața sediului întreprinderii de pe Str. Mihail Kogălniceanu, cu panoul de onoare expus la poartă.

Ghe. P

Zestrea strămoșească

Doina populară- expresia dorului și a jalei în sufletul românesc

Lilioara Macovei

Poetul Vasile Alecsandri definește specificul românesc al doinei:

„Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simțirile sale de durere, de iubire și de dor. Melodia doinei, pentru cine o înțelege, este chiar plângerea duioasă a patriei noastre după gloria sa trecută. Ea este cântecul cel mai frumos, cel mai jalnic, cel mai cu suflet ce-am auzit eu pe lume.”

Nicolae Iorga spune că doina românească este asemănătoare termenului de torelli, definit de lexicograful bizantin Hesychius un „strigăt de plângere cu fluierul al tracilor.”

Din tot ce se știe, puține popoare au reușit să concentreze în creațiile lor populare esența unei sensibilități colective așa cum a făcut poporul român prin doină. Genul acesta liric, transmis cu sfințenie din tată în fiu, cântat în satele noastre la clacă, pe câmpurile de muncă sau în singurătatea omului, rămâne unul dintre cele mai autentice moduri de exprimare a ființei românești.

„În doină, omul se contopește cu natura, cu dorul și cu jalea, iar versul simplu, ritmat de glas și uneori de fluier, reușește să exprime trăiri universale printr-un limbaj local, specific.”

Dorul și jalea sunt două noțiuni fundamentale pentru înțelegerea doinei. Acestea nu sunt doar simple stări sufletești, ele definesc o viziune despre lume și viață, despre trecerea timpului, despre dorință. În alte culturi iubirea, mândria sau eroismul sunt puse în centrul cântecului popular, în folclorul nostru românesc, dorul devine centru liric, iar jalea îl completează ca o umbră a destinului.

În materialul de față, va fi surprinsă esența doinei populare, rolul ei în viața comunității precum și felul în care dorul și jalea au devenit, prin intermediul acesteia, categorii fundamentale ale spiritualității românești. Să ne oprim asupra câtorva elemente principate caracteristice doinei noastre populare și să ne întrebăm pentru început care este originea și specificul doinei?

Așa după cum se știe, doina este considerată cel mai vechi și mai reprezentativ gen liric românesc. Etimologic, termenul „doina” este controversat, dar există ipoteze care îl leagă de cuvinte din substratul traco-dacic, ceea ce ar confirma vechimea și rădăcina autohtonă a genului.

Punctăm și câteva caracteristici principale ale doinei:

- lirismul subiectiv, unde cel care cântă își exprimă direct trăirea;
- intonația tânguitoare, cu un timbru aparte, adesea asemănat cu un suspin sau cu un bocet prelung;
- legătura cu natura, care devine martoră a durerii sau a dorului;
- simbolurile recurente: codrul, frunza, dorul, vântul, mândra, drumul, pasărea.

Ca români ce suntem, trebuie să reținem că doina nu este un cântec de veselie și joc, antrenant, ci o revărsare a sufletului aflat în cumpănă, în griji și necaz. Doina se naște dintr-o nevoie de mângâiere interioară, de aplanare a durerii, ea se înrudește cu rugăciunea, fiind adesea cântată în singurătate.

Ținând cont de cele de mai sus, dorul este considerat inima doinei.

Dintre toate temele doinei, tema dorului este cea mai răspândită și cea mai profundă dintre toate. Cuvântul „dor” este aproape intraductibil în alte limbi, deoarece nu înseamnă doar „dorință” sau „nostalgie”, ci o stare foarte complexă, un amestec de lipsă, iubire, tristețe și speranță. Dorul este totodată personal și colectiv și fiecare îl simte în felul său, dar toți recunosc vibrația lui, greutatea și efectul lui.

Dorul - în doine - apare sub mai multe forme. Așadar avem:

- dorul de persoana iubită – poate cea mai frecventă ipostază, în care flăcăul cântă despre dorul de „mândra” plecată și care nu poate fi abordată sub nicio formă, iar fata plânge după iubitul dus la armată, la muncă departe ori peste hotarele satului.

Zestrea strămoșească

*„Frunză verde de cicoare,
Mă dor ochii de-a ta zare...”*

- dorul de casă și de sat, care este prezent mai ales în creațiile oamenilor plecați cu turmele de oi, cu negustoria sau în pribegie. Satul devine un spațiu mitic al originii, iar dorul este firul nevăzut care leagă omul de rădăcinile lui.

- dorul existențial, acesta fiind mai subtil, exprimă sentimentul de neîmplinire și căutare permanentă. Este dorul fără obiect precis, adică „dorul de dor”, cum spun țăranii.

Dorul are o funcție cathartică: cântându-l, omul se eliberează de apăsare, de aceea aceea, doina nu este doar expresia durerii, ci și o formă de vindecare.

Cea de-a doua mare temă a doinei este jalea.

Ea este ecoul durerii colective și care, alături de dor, în doină se conturează ca un sentiment adânc de tristețe, de plângere pentru pierdere. Dacă dorul este mai degrabă activ, o chemare, o tensiune, o căutare, jalea este pasivă, este o resemnare în fața inevitabilului.

Jalea se manifestă în mai multe contexte și în acest sens, enumerăm:

- Jalea pentru cei morți, apropiată de bocet, exprimă marea durerea pierderii unei persoane dragi;

- Jalea despărțirii, atunci când soarta desparte îndrăgostiții sau familia;

- Jalea socială, o găsim în unele doine care surprind nedreptățile, sărăcia, asuprirea, transformându-se în cântece de revoltă și de durere colectivă.

Jalea are și ea simboluri și amintim, frunza care cade, vântul care plânge, codrul care este pustiu, pasărea rătăcită. În toate, natura reflectă durerea omului, devenind un partener de dialog și de alinare.

Doina și raportul cu natura

Un element esențial în doină este contopirea omului cu natura. Țăranul român nu își exprimă sentimentele așa fără rânduială, ci le proiectează asupra codrului, asupra izvoarelor sau a vântului. Natura devine martor și confident:

Codrul – prieten, frate, adăpost al durerilor.

Frunza verde – motiv de început, dar și simbol al trecerii, al fragilității.

Apa curgătoare – purtătoare de doruri, de jale, de mesaje către „mândra”.

Pasărea – mesager între îndrăgostiți, simbol al libertății, dar și al singurătății.

Prin această legătură, doina capătă o dimensiune universală, omul nu este izolat, el face parte dintr-un întreg în care natura participă la suferința lui.

Funcțiile doinei în comunitate

Deși pare un cântec intim, cântat în singurătate, doina are și funcții sociale. În comunitățile tradiționale, ea alină dorul și durerea, fiind o formă de terapie populară, ca să fim în trend. Transmite valori și experiențe, generațiile tinere învățau, prin doine, despre iubire, despărțire, viață și moarte. Consolidează identitatea colectivă, prin simboluri comune și prin felul de a simți. Are rol ritualic, la unele evenimente, doina se cânta ca invocație, ca rugăciune ori ca omagiu.

Astfel, doina nu este doar o creație artistică, ci o instituție culturală care a modelat mentalități și a oferit un limbaj comun pentru emoțiile profunde.

Compararea cu alte genuri lirice populare

Doina se diferențiază de alte genuri folclorice prin tonalitatea ei gravă. Dacă strigătura exprimă bucuria omului și energia momentului, iar colinda are un caracter ritualic și festiv, doina rămâne cântecul interiorității, al sincerității sufletului.

Zestrea strămoșească

Un element interesant este asemănarea dintre doina românească și cântecele de jale din alte culturi, de pildă, fado-ul portughez sau blues-ul afro-american. Toate exprimă o tristețe aparte, melancolie profundă, un amestec de suferință și dor, totuși, doina rămâne unică prin legătura ei cu noțiunea de „dor”, care nu are un echivalent exact în alte limbi.

Doina în literatura cultă

De-a lungul timpului, doina a inspirat mulți scriitori și poeți români.

Mihai Eminescu a preluat tonul doinei în multe poezii, iar poemul „Doina” (1883) este o transfigurare a spiritului popular într-o viziune națională. Octavian Goga a ridicat doina la rang de imn al durerii colective, al suferinței naționale. Criticii literari au remarcat că lirica românească modernă nu poate fi înțeleasă fără raportarea la tiparul stilistic al doinei (Lucian Blaga). Aceasta a constituit un izvor de imagini, de motive și de tonalități.

Persistența doinei în contemporaneitate

Deși lumea satului tradițional a suferit transformări majore, doina nu a dispărut. Ea este cântată de rapsozi, de lăutari, și reinterpretată în muzica populară contemporană. Mai mult, dorul și jalea rămân teme centrale în cântecele moderne, semn că sensibilitatea românească își păstrează esența de atâta timp.

În 2009, UNESCO a inclus doina în patrimoniul cultural imaterial al umanității, recunoscându-i valoarea universală. Acest fapt confirmă că, dincolo de granițe și de timp, doina transmite un mesaj uman profund, accesibil oricui a cunoscut dorul și jalea.

Doina populară este, așadar, expresia cea mai autentică a sufletului românesc. Prin ea, dorul și jalea au devenit categorii fundamentale ale culturii noastre, moduri de a percepe lumea și de a o exprima în cuvinte simple, dar pline de forță în mesaje.

Dorul nu este doar dorință, ci o sete de infinit, o tensiune între prezent și absență. Jalea nu este doar tristețe, ci o înțelepciune a suferinței, o acceptare a destinului. Împreună, ele alcătuiesc un limbaj sufletesc care a traversat veacurile și a hrănit creația artistică românească.

Astăzi, când globalizarea uniformizează sensibilitățile, doina rămâne un tezaur identitar. Ea ne amintește că a cânta înseamnă a supraviețui durerii și că prin cântec, omul își regăsește echilibrul.

În esență, doina este mai mult decât poezie sau muzică. Este un mod de a trăi dorul și jalea, o rugăciune fără altar, un plâns care se transformă în frumusețe. Prin ea, sufletul românesc se recunoaște pe sine și își afirmă unicitatea în concertul culturilor lumii.

Fragmente autentice de doină populară (culegeri etnografice)

1. Dorul de mândra iubită

*„Frunză verde de secară,
Mă dor ochii de-a ta zare,
Și mă dor de nu mai pot,
Că te văd și nu te socot.”*

(culegere: G. Dem. Teodorescu, „Poezii populare române”,
1885)

2. Dorul de sat și de părinți

*„Frunză verde fir mohor,
Mă duc dorul unde mor,
După mamă, după tată,
După satul de-altădată.”*

(culegere: Simion Florea Marian, „Poezii populare
românești”, vol. II, 1891)

Zestrea strămoșească

3. Jalea despărțirii

*„Frunză verde, frunză rară,
Călătorii pleacă iară,
Pleacă mândrul, pleacă dorul,
Rămâne pustiu ogorul.”*

(culegere: B.P. Hasdeu, „Cuvente den bătrâni”, 1878)

5. Dorul de libertate și pribegie

*„Frunză verde de trifoi,
Lumea-i plină de nevoi,
Foaie verde de sulcină,
Fiecare-și duce vina.”*

(culegere: Simion Florea Marian, 1891)

4. Jalea morții

*„Codrule, codruțule,
De ce plângi frunzulițele?
Plâng și eu cu ele, frate,
Că mi-a murit maica-n spate.”*

(culegere: G. Dem. Teodorescu, „Poezii populare române”, 1885)

6. Dorul existențial – „dorul de dor”

*„Dorule, dorule, frate,
Cine te-a făcut pe tine
Să-mi iei sufletul din mine?”*

(culegere: folclor maramureșean, început de sec. XX)

Bibliografie:

<https://mythologica.ro/ce-sunt-doinele-si-cantecele-batranesti-din-folclorul-romanesc/>

<https://historia.ro/sectiune/general/doina-cantecul-romanilor-cine-a-scornit-doina-574587.html>

<https://revistaverso.ro/doina-glasul-traditiilor-romanesti-si-emotia-melodiei-poporului/>

L M

Parteneri & Sponsori & Colaboratori

NOI SUSȚINEM ȘI PROMOVĂM CULTURA!

Sprrijinim talentul și pasiunea pentru cultură!

Asociația culturală „CARTEA, IZVOR DE CULTURĂ” ; CIF: 38560862,
Turda, str. 22 Decembrie 1989, nr. 64, jud. Cluj ; www.cartiazvordecultura.ro

Cont bancar: RO08BACX0000001544194001 - UniCredit Bank Cluj

RO65BRDE130SV4425671300 - BRD Turda

e-mail: constantin.poputa@carteizvordecultura.ro; stelu_p@yahoo.com

1. PALATUL COPIILOR CLUJ

Cluj Napoca, str. Republicii, nr. 23, tel/fax:0264595765/0264596240, e-mail:pccluj@gmail.com
Palatul Copiilor este situat în centrul municipiului Cluj-Napoca (strada Republicii nr.23), având filiale în cartierul Măraști (strada Fabricii de Zahar, nr.49), precum și în zona Munților Apuseni, în comunele Băișoara și Caps-Valea Ierii. Palatul Copiilor are în subordine administrativă și financiară Cluburile Copiilor din orașele Dej, Gherla, Turda, Câmpia-Turzii și Huedin.

2. CLUBUL COPIILOR TURDA

Turda, str. Dr. Ioan Rațiu, nr. 23, tel: 0264311536, 0757088201, e-mail: clubturda@gmail.com

3. CONSILIUL JUDEȚEAN CLUJ

Cluj-Napoca, Calea Dorobanților, nr. 106, CP 400609, Cluj,
tel:+40372640000, e-mail: infopublic@cjcluj.ro

4. BOOKLAND ROMÂNIA

București, str. Dr. Clunet nr.9, parter, Sector 5,
tel:0312255102-122, 0745 972 387, e-mail:office@book-land.ro

Asociația BookLand renovează școlile rurale mobilizând mediul de afaceri privat (care redirecționează 20% din impozitul pe profit/venit), autoritățile și comunitățile locale. În 3 ani, prin cele 67 școli renovate, a reușit să acorde copiilor din satele României o șansă reală la o educație de calitate. Adio igrasie și mucegai, băncuțe rupte, uși/ferestre/pardoseli deteriorate, acoperișuri și țavane prin care plouă, curți pline de noroi, sobe în sălile de clasă și WC în spatele școlii! În plus, Întâlnirile BookLand Evolution facilitează tinerilor dialogul cu varii personalități, Taberele Coollurale BookLand le oferă un mix echilibrat de informație & distracție, iar materialele educaționale le răspund întrebărilor care-i frământă. Din 2023 demarează construcția primului Campus Preuniversitar Profesional în sistem Dual din mediul rural cu scopul de a forma specialiștii de care România are atâta nevoie în producție și servicii.

5. S.C. COMPANIA DE APĂ ARIEȘ S.A.

Turda, str. Axente Sever, nr. 2, jud. Cluj
Telefon/Fax: 0264.311.771 / 0264.311.772
email: office@caaries.ro / www.caaries.ro

COMPANIA DE APĂ ARIEȘ S.A., înființată în anul 2007 este Operatorul Regional din Regiunea Turda - Câmpia Turzii, județul Cluj. Principalul domeniu de activitate al operatorului este tratarea-furnizarea apei potabile, respectiv colectarea-epurarea apei uzate din două municipii, Turda și Câmpia Turzii, și 12 comune: Mihai Viteazu, Vișoara, Săndulești, Luna, Tritenii de Jos, Petreștii de Jos, Ploscoș, Ciurila, Călărași, Aiton, Tureni și Moldovenești. Totalul populației din aria de operare este de aproximativ 100.000 locuitori. Compania de Apă ARIEȘ furnizează apă potabilă către circa 25.000 de clienți.

Consecventă în sprijinirea și promovarea comunității locale, Compania de Apă Arieș susține proiecte din domenii cum ar fi: educație, protecția mediului, sport, sănătate și cultură. Compania de Apa Arieș dezvoltă programe de implicare socială, întreprinde acțiuni de solidaritate și se implică în acțiuni care vizează protecția mediului, prezervarea resurselor de apă sau acțiuni cu caracter social.

Ca operator regional, acceptăm responsabilitatea socială care ne revine și angajamentul față de oamenii din comunitatea pe care o deservim iar prin intermediul acțiunilor întreprinse ne propunem să contribuim la o viață mai bună a comunității noastre, acordând ajutor celor din jur, ținând cont de diversitatea socială. Compania de Apă Arieș contribuie esențial la dezvoltarea durabilă a comunității pe care o deservește prin investiții majore în infrastructura de apă și apă uzată din aria de operare, dovedind, astfel, grija pentru apă și mediu, pentru oameni și pentru un viitor mai bun.

Parteneri & Sponsori & Colaboratori

6. S.C. WILO TRANS S.R.L. CLUJ NAPOCA

Cluj-Napoca, Str. Steluței, nr. 6, cod postal: 400254,

Tel: 40-264-43.53.45, Fax: 40-264436 253, e-mail: office@wilotrans.ro ,

Wilo Trans firmă de top cu Certificat de excelență: deține o gamă variată de produse originale de foarte bună calitate, pentru care oferă și service tehnic. Distribuie produse aparținând grupului WILO SE - producător de top în domeniul pompelor și sistemelor de pompare pentru instalațiile de încălzire, climatizare și răcire, alimentării cu apă și evacuării apei uzate. Progresul tehnologic al companiei are un lung istoric, acesta datând de aproape 140 de ani. La Wilo, ideile vizionare sunt transformate în soluții inteligente și inovații care stabilesc punctele de referință din industrie. Produsele Wilo reprezintă calitate premium, ușurință în utilizare și eficiență energetică. La Wilo, cheia succesului o reprezintă oamenii, care își folosesc inventivitatea și experiența alături de companie. În toate locațiile din lume, Wilo dovedește cu rezultate, ingeniozitatea muncii în echipă a specialiștilor care lucrează pentru companie. În România, Wilo este prezentă din anul 1998.

7. S.C. I&C TRANSILVANIA CONSTRUCȚII S.R.L. & S.C. TRANSILVANIA IMPACT IMPORT EXPORT S.R.L. TURDA

Turda, str. Mihai Viteazu, nr. 45, jud. Cluj

Telefon: (0264) 312 455, Fax: (0264) 317 911, e-mail: office@transilvaniaimpact.ro

Grup de firme specializate în producerea și comercializarea tuturor tipurilor de beton și agregate minerale în stare naturală sau prelucrată; agregate sortate și balast, piatră concasată, betoane, etc. Închirierea de utilaje pentru terasamente și geniu, efectuarea lucrărilor de infrastructură rutieră, transportul materialelor de construcții, transporturi agabaritice.

Închirieri utilaje construcții; utilaje pentru construcții industriale și civile, utilaje specifice lucrărilor de terasare, amenajare platforme industriale, utilaje pentru execuție drumuri, parcuri, canalizări, utilaje specifice pentru decopertare, escavare, taluzare, încărcătoare frontale, stație pentru sortare balastu, piatră, utilaje pentru demolări, construcții, săpături, lucrări de alezare cupe, rectificări bolțuri, utilaje pentru amenajări teren.

Lucrări de construcții civile și industriale; fundații, structură beton, finisaje, instalații sanitare, electrice și termice... Având implementate sistemele de management al calității, grupul de firme a devenit unul din principalii producători de agregate și betoane din zona Mureș-Arieș, important furnizor pentru Autostrada Transilvania și pentru piața construcțiilor din Cluj.

8. S.C. AGROLIV S.R.L. TURDA

Turda, Strada Stefan Cel Mare, Nr: 42, tel: 0264 314501,
e-mail: agroliv@yahoo.com

Comerț en-gros și en-detail cu piese de schimb pentru tractoare, mașini agricole, camioane, autoutilitare, autoturisme: curele de transmisie, rulmenți, acumulatori, componente electrice, faruri; oglinzi retrovizoare; lubrifianti: uleiuri, vaseline. Comerț cu materiale de construcții, materiale și instalații apă și canal, utilaje, scule electrice și manuale, mașini electrice, instalații și materiale electrice, diverse materiale pentru gospodărie, pentru diferite activități; Scule electrice profesionale, echipamente pentru construcții, unelte pentru grădină, hidrofoare, pompe de apă, pompe submersibile, aparate de sudură, etc.

Activitatea firmei se bazează pe câteva repere esențiale dintre care enumerăm: calitatea, promptitudinea, varietatea produselor, prețul.

9. S.C. RYS WATER PROJECT S.R.L. VIIȘOARA

Viișoara, nr. 1040, jud. Cluj, tel: 07288478808,
e-mail: ryswaterproject@gmail.com

Firma este specializată în comercializarea materialelor necesare instalațiilor de apă, gaz și canal, diverse fittinguri, robineți, cuplaje până la cele mai mari dimensiuni, precum și alte produse ce provin de pe piața internă și externă. Promptitudinea onorării comenzilor, raportul calitate-preț, fac din societatea RYS WATER PROJECT un furnizor de încredere pe piața materialelor necesare oricărui proiect din sectorul instalații apă-gaz-canal

10. S.C. DMT WATER DISTRIBUTION S.R.L. BUCUREȘTI

Punct de lucru: Turda, str. Clujului, nr.81, jud. Cluj;
e-mail: info@dmwater.ro; valentin@dmwater.ro, tel: 0728847808

DMT WATER DISTRIBUTION este o companie care activează în sectorul de alimentări cu apă și canalizare. Compania se dezvoltă în acest moment prin 3 canale de vânzare: dezvoltare de proiecte noi, dezvoltare de produse necesare pe anumite aplicații sau produse cu un puternic caracter inovativ, comercializare de produse pe proiectele existente și/sau în curs de derulare.

11. S.C. ISALOR EXPERT S.R.L. CRAIOVA

Craiova, str. Principatele Unite, nr. 14, jud. Dolj;
e-mail: isalorexpert@gmail.com ; tel: 0722908908

12. S. C. VIAMSO S.R.L. CÂMPIA TURZII

Câmpia Turzii, str. 1 Decembrie 1918, nr. 51, CP: 405100,
e-mail: viamsosrl@yahoo.com, tel: 0744 755 295

Firmă de top, deținătoare a Certificatului ELITE Firmă de încredere 2017. Retailer de produse tehnice, de construcții, instalații și bricolaj care desface o gamă variată de produse de construcții sub egida „Totul pentru casa ta”, unde raportul calitate-preț este prioritar, materialele pentru instalații de apă și canal, scule și unelte diverse, materiale electrice de calitate, satisfac cerințele și gusturile clienților, produsele având proveniență atât internă cât și externă.

13. S.C. AMP GRUP S.R.L. CRAIOVA

Sediul: Craiova, str. Calea Severinului, nr. 72, jud. Dolj, www.ampgrup.ro
tel: 0251 435 310, e-mail: office@ampgrup.ro

Punct de lucru: Câmpia Turzii

tel: 0785244294, e-mail: ampturda@gmail.ro; pachia.v@ampgrup.ro

Firma comercializează materiale pentru instalații de apă-gaz și canal, robineți și vane, cuplaje și adaptoare, compensatori montaj, fittinguri, cămine canalizare și de vizitare, guri de scurgere stradală, bransamente gaz, armături, apometre, hidranți, capace din fontă și compozit, servicii de logistică și consultanță tehnică. Produsele provin de la producători din țară și de la producători de top din extern. Calitatea și prețul competitiv sunt cele două repere esențiale ale produselor comercializate.

14. S.C. HTI INTERNATIONAL ROMANIA S.R.L. BRAȘOV

Sediul: Brașov, B-dul Muncii, nr. 22 A, etaj 1, clădirea BCR, cartier Racadau, Brașov, 500281,
Tel: +40 368440 745, Fax: + 40 368 440 74147

Punct de lucru Cluj: loc. Stolna, Str. Principală, nr. 125, jud. Cluj, Tel: +40 0264 232 797,

Fax: +40 0264 232 797, e-mail: nicolae.pacurar@hti-romania.ro, mobil: 0754 087 388, 0746 297022
www.hti-romania.ro

HTI Internațional România este parte a grupului GC-HTI, lider de piață în Germania în domeniul desfacerii produselor destinate lucrărilor de infrastructură precum și în complexele industriale și rezidențiale. HTI International Romania asigură componentele de instalații dorite în combinații optime și cu cel mai bun raport calitate-preț.

14. S.C. LIBRALI CART S.R.L. TURDA

Turda, str. Castanilor, nr.27, jud. Cluj

15. S.C. CENTER POINT EXIM TURDA

Turda, str. 22 Decembrie, nr. 64,
tel/ fax: 0264 316 639, 0744585867, e-mail: centerpointmm@yahoo.com

16. EDITURA EIKON BUCUREȘTI

Director editură, d-l Valentin Ajder, tel: 0728084802, e-mail:valentin.ajder@gmail.com
S.C. EIKON BOOKSTAGE S.R.L.;
Contact : Str. Calea Giulești nr. 333, sector 6, București,
Redacția:tel: 021 348 1474, mobil: 0728084802, 0733131145,
e-mail: contact@edituraeikon.ro,
Distribution:tel./fax:+40213481474, mobil:+40733131145, http://www.librariaeikon.ro/

17. JUCAN FLORIN DAN PFA CLUJ-NAPOCA

tel:0745068649, e-mail: jucan.dan7@gmail.com
Firmă de top în evidența contabilă; activități de contabilitate, consultanță în domeniul fiscal.

SPONSORII PREMIILOR SPECIALE - „ZCZF-2025”:

1. Marele Premiu- Secțiunea Literară: Asociația BOOKLAND ROMÂNIA, București
2. Marele Premiu- Secțiunea Plastică: Asociația BOOKLAND ROMÂNIA, București
3. Premiul Special- Secțiunea Literară: Asociația „Cartea, izvor de cultură”, Turda, Cluj
4. Premiul Special- Secțiunea Literară: S.C. WILO TRANS S.R.L., Cluj-Napoca
5. Premiul Special- Secțiunea Literară: Rodica & Petru Dobra, Sântana, Arad
6. Premiul Special- Secțiunea Literară: Carmen Georgeta Popescu, Târgoviște, Dâmbovița
7. Premiul Special- Secțiunea Plastică: Compania de Apă Arieș, Turda, Cluj
8. Premiul Special- Secțiunea Plastică: S.C. I&C TRANSILVANIA CONSTRUCȚII S.R.L. & S.C. TRANSILVANIA IMPACT IMPORT EXPORT S.R.L. Turda, Cluj
9. Premiul Special- Secțiunea Plastică: Alin & Alin Tulai, Turda, Cluj
10. Premiul Special- Secțiunea Plastică: Alin & Alin Tulai, Turda, Cluj

<https://issuu.com/stelupop> ;
<https://en.calameo.com/books/006961001fe1a9c70510f> ;
<https://fliphtml5.com/ynlel/mvpr>

Revista AC: ISSN 2601-5862
ISSN-L 2601-5862

